

Skandia årsredovisning 2016

skandia :

Innehåll

- 3 Om Skandia
- 4 Så skapar Skandia värde
- 6 Året i korthet
- 7 Kommentar från styrelseordföranden
- 8 VD har ordet
- 10 Vår omvärld
- 14 Skandias strategi
- 17 Väsentlighetsanalys
- 18 Skandias erbjudanden skapar värde
- 20 Traditionell förvaltning
- 24 Hälsa och Trygghet
- 26 Fondsparande
- 28 Banktjänster
- 30 Samhällsansvar
- 32 Miljöhänsyn
- 33 Långsiktig arbetsgivare
- 36 Affäretik
- 38 Samarbeten och initiativ
- 40 Förklaring av resultat- och balansräkning
- 42 Bolagsstyrningsrapport
- 61 Förvaltningsberättelse
- 68 Femårsöversikt
- 71 Förslag till vinstdisposition
- 72 Resultatanalys, moderbolaget
- 74 Räkenskaper
- 75 Resultaträkning
- 77 Rapport över totalresultat
- 78 Balansräkning
- 80 Rapport över förändringar i eget kapital
- 82 Kassaflödesanalys
- 84 Noter
- 144 Underskrifter
- 145 Revisionsberättelse
- 147 Ordlista

8

Ett starkare och mer fokuserat Skandia.

14

Skandia har fått en utmärkelse av Fortune Magazine.

25

Skandia har satsat på flera nya digitala lösningar.

27

Skandia först ut i Sverige med Morningstar hållbarhetsbetyg för fonder.

29

Skandias bolånekunder allt mer nöjda.

30

Förebyggande hälsoarbete har lett till minskad sjuklighet.

Livförsäkringsbolaget Skandia, ömsesidigt
Organisationsnummer: 516406-0948

Vill du bli kund eller komma i kontakt med Skandia?

- Gå in på Skandia.se eller ring Skandias kundservice 0771-55 55 00.

- Du kan också skriva till oss på Skandia 106 55 Stockholm eller kundinflytande@skandia.se

Om Skandia

Skandia är ett av Sveriges ledande livbolag.

Vi erbjuder sparande med garanti, fondsparande, försäkringar för hälsa och trygghet, banktjänster och rådgivning.

Med en stark tradition av produktutveckling och samhälls-engagemang har vi i över 160 år arbetat med att förebygga och förutse risker. På så sätt har vi kunnat ge människor ekonomisk trygghet i livets olika skeden.

Vi har 2 miljoner kunder i Sverige och Danmark, ett förvaltad kapital på drygt 600 miljarder kronor och cirka 2 500 medarbetare.

Begreppet ”Tänk Längre” genomsyrar hela vår verksamhet.

För oss innebär det att vi hjälper våra kunder att ta beslut här och nu – för ett tryggt och rikt liv på sikt. Vi har också ett större perspektiv än så. Genom att verka i skärningspunkten mellan näringsliv och samhälle bidrar vi till ett mer hållbart samhälle, samtidigt som vi skapar värde för kunderna.

Vårt erbjudande

Skandias erbjudande ger människor ekonomisk trygghet i livets olika skeden. Med ett stabilt livbolag, ett starkt fondförsäkringsbolag och en prisbelönt bank skapar vi relevanta tjänster för ditt sparande, din trygghet och hälsa.

Så skapar Skandia värde

Ingående resurser

Finanskapital
Humankapital
Förtroende-
kapital

Hur skapar Skandia värde?

Utgående resurser

Traditionell
förvaltning
Fondsparande
Banktjänster
Hälsa och
trygghet

Skapat värde

● För kunder och ägare

- Rätt sparande för ett aktivt liv vid pensionering
- Ekonomisk trygghet vid oförutsedda händelser
- Ett mer aktivt och hälsosamt liv
- Enkla och tillgängliga banktjänster

● För samhälle och miljö

- Högre produktivitet i den arbetsföra befolkningen
- Minskade kostnader för sjukskrivningar, sjuk- och hälsovård
- Ekonomiskt tryggade och aktiva medborgare efter arbetslivet

● För medarbetare

- Hälsoerbjudande för att främja god hälsa och en sund livsstil
- En inkluderande arbetsplats med möjlighet till delaktighet
- Löpande kompetensutveckling

● **Kund och Ägare:** Målet är att våra kunder ska kunna leva ett hälsosamt, aktivt och tryggt liv genom hela livet. Genom flera trygghetstjänster skapar vi ekonomisk trygghet vid oförutsedda händelser och våra hälsolösningar skapar förutsättningar för ett mer hälsosamt liv. Tillsammans med förvaltningen av kundernas kapital och en eftersträvan av en god långsiktig avkastning ger vi våra kunder möjlighet att leva ett aktivt liv efter pensioneringen. Som ömsesidigt bolag vill vi stå på kundens sida, med uppdrag att maximera värdet för våra ägare.

● **Samhälle:** Skandia har en viktig roll i samhället som ett komplement till de offentliga trygghetssystemen. Genom våra förebyggande hälsoinsatser och forskning om hälsa och trygghet har vi bland annat minskat sjukligheten hos våra kunder. Vårt hälsoerbjudande sträcker sig från förebyggande åtgärder till rehabilitering och försäkring mot förlorad inkomst. Vi har också hjälpt 133 kommuner genom att vi utvecklat metoder för att skapa bättre förutsättningar för att mäta sociala insatserns effekt och ekonomiska värde. Det bidrar till fler preventiva satsningar vilket är grunden i försäkringslogiken.

● **Miljö:** För oss är det av största vikt att bedriva vår egen verksamhet på ett sätt som skapar så liten påverkan för miljön som möjligt. Vi underlättar för våra kunder att hitta hållbarhetsrelaterad information och redovisar också fondernas koldioxidavtryck.

Vårt arbete påverkar även miljön utanför vår egen verksamhet. Att vi tar hänsyn till miljön och samhället är en viktig del i bland annat vår kapitalförvaltning, fondverksamhet och fastighetsbolag.

● **Medarbetare:** Vårt långsiktiga arbete med hälsa skapar stort värde, inte bara för samhället, kunder och ägare, utan även för våra medarbetare. På Skandia arbetar vi kontinuerligt med att förebygga ohälsa för att våra medarbetare ska må bra. Vi satsar på att möjliggöra en sund livsstil för alla medarbetare. Därför erbjuds vårt hälsoerbjudande även till våra anställda. Vi satsar även på regelbunden kompetensutveckling. Skandias performance management-process används för att driva och följa upp prestation och utveckling, vilket bidrar till delaktighet i verksamheten.

Värdeskapande i siffror

Nedan visas några av våra viktigaste nyckeltal som ledning, styrelse och fullmäktige kontinuerligt följer för att se hur Skandia uppfyller våra intressenters förväntningar och vilket värde vi skapar. Jämförelsetal för 2015 är angivna inom parantes.

Ett stabilt och tryggt bolag

167% (167%)

Solvensgrad vid utgången av 2016

➔ Läs mer på sida 66.

Hög avkastning

8,2% (7,2%)

Årets totalavkastning uttryckt som femårsgenomsnitt

➔ Läs mer på sidorna 20 och 65.

Engagerade medarbetare

73,2 (73,7)

Förändringskraft i medarbetarundersökningen (Riktvärde 70)

➔ Läs mer på sida 33.

Nöjda kunder

SKI Privat Livförsäkring **67,0** (63,8)

SKI Bank **70,3** (71,7)

➔ Läs mer på sidorna 20 och 29.

En kostnadseffektiv verksamhet

0,43% (0,39%)

Förvaltningskostnadsprocent

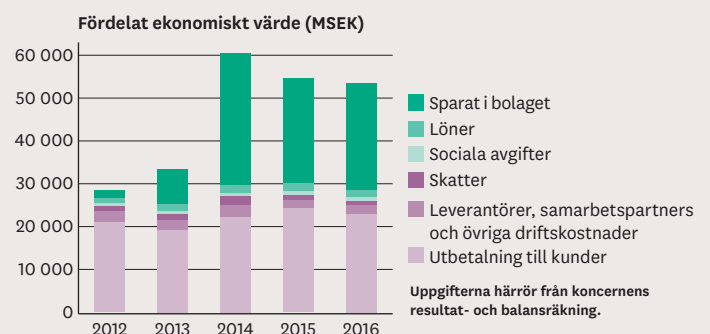
0,042% (0,045%)

Kapitalförvaltningskostnadsprocent

➔ Läs mer på sida 40.

Skandias fördelning av ekonomiskt värde

Skandias verksamhet fördelar ett ekonomiskt värde som kommer olika intressenter tillgodo. I det som redovisas som "Sparat i bolaget" ingår även det preliminärt allokerade försäkringskapital som visas i kundernas årsbesked.

Värdet av ny affär

När Skandia säljer försäkringar så löser vi inte bara ett behov för kunden i sig utan vi skapar även värde för befintliga kunder. Nuvarande kunder drar nytta av nyförsäljning genom att det blir fler som kan dela på gemensamma kostnader. Även nya tjänster, produkter och erbjudanden som utvecklas kommer alla kunder till del – såväl befintliga som nya kunder.

Det är viktigt att de villkor som gäller för ny affär är utformade så att de är bra för både dagens kunder och de nya kunderna. Villkoren får till exempel inte vara utformade så att befintliga kunder utsätts för stora risker.

Skandia arbetar löpande med att följa upp lönsamheten i och riskerna med ny affär. Under året har flera mer djupgående analyser gjorts avseende ny affär, bland annat en större analys där Skandias styrelse och fullmäktige har konstaterat att tecknandet av ny affär är ett bättre alternativ för Skandias kunder än att stänga för ny affär. Vid analysen identifierades vikten av god kostnadskontroll och under första halvåret 2017 kommer även en ny förbättrad lönsamhetsuppföljning att introduceras i verksamheten.

Året i korthet

607 miljarder kronor

Förvalt kapital

#20 Ett företag som förändrar världen: Skandia rankades som nummer 20 av 50 bolag i världen enligt Fortune Magazine och är det enda svenska bolaget på "Change the world"-listan.

36,5 miljarder kronor

Inbetalda premier

Bästa branschfond:
Skandia TIME Global

Utsett enligt Fondmarknaden

8,2% Totalavkastning traditionell förvaltning i Sverige

7,5% Genomsnittlig värdeökning fond och depåförsäkring i Sverige

5%

Återbäringränta vid utgången av 2016

Årets livförsäkringsbolag 2016

Utsett av Söderberg & Partners med motiveringen: "Skandia har levererat en väldigt god riskjusterad avkastning på sina tillgångar. Livbolaget har under året hanterat överskottet bra och utför dessutom ett bra hållbarhetsarbete som belönats med grönt hållbarhetsbetyg."

1,49% Snittränta för bolån 3-mån december 2016

Betyg 2016

Godkänt

- Hållbart Pensionsbolag
- Hållbar fondförsäkring

Godkänt

Ansvarsfullt ägande:

- Traditionell förvaltning
- Fondförsäkring

Kommentar från styrelseordföranden

Som styrelseordförande i Skandia är det viktigt att säkerställa att bolaget har rätt långsiktiga förutsättningar för att leva upp till kundernas förväntningar. Att Skandia är ett kundägt bolag är en av våra absoluta styrkor.

Jag anser att Skandias ömsesidiga struktur ger utmärkta förutsättningar för ett pensionsbolag med långsiktiga åtaganden. Genom att kunderna också är våra ägare kan vi maximera det långsiktiga värdeskapandet och det överskott som skapas stannar hos kunderna. På så sätt skiljer sig Skandia från många andra bolag inom branschen, då vi inte har några externa aktieägare som får del av vinsten eller som driver andra och kanske mer kortsiktiga intressen.

Med vår styrmodell har alla kunder i Skandias livbolag dessutom rätt att nominera kandidater till fullmäktige, vilket är en transparent och demokratisk process som skapar möjlighet att utöva verkligt kundinflytande. I och med 2016 års val är fullmäktige fulltaligt med sammanlagt 21 ledamöter. Styrelsen och ledningen har under året haft ett väl fungerande informationsutbyte med fullmäktige och dess presidium, både i löpande dialoger och möten samt på bolagsstämman i maj. För en mer detaljerad beskrivning av ägarstyrningen inom Skandia hänvisas till bolagsstyrningsrapporten på sidan 42.

Styrelsens huvudsakliga uppgift är att besluta om Skandias strategiska riktning, att utse VD och se till att verksamheten drivs effektivt och följer de lagar och regler som finns. Vi har också det övergripande ansvaret för Skandias organisation, förvaltning och regelefterlevnad. Under 2016 har vi tillsammans med ledningen bland annat arbetat med att tydliggöra Skandias strategi att fokusera än mer på kärnverksamheten inom pension och trygghet och därmed Skandias styrkor.

Att verka långsiktigt gör att Skandia bidrar till att skapa ett gott ekonomiskt liv och trygga en god framtid för bolagets kunder. Det är styrelsens syn att detta samtidigt skapar möjlighet att göra samhällsnyttiga och hållbara investeringar och jag har en stark tro på att investeringar i hållbara lösningar är långsiktigt bättre, inte bara för samhället utan

också för avkastningen. Under flera år har Skandia investerat i samhällsnyttiga infrastrukturprojekt och jag ser positivt på fortsatta investeringar inom detta område, till exempel inom förnyelsebar energi. Ökade möjligheter att investera i svensk infrastruktur skulle vara välkommet.

Pensionssparande är i sig en långsiktig affär med ett långsiktigt mål. Att pensionsystemet fungerar så bra som möjligt är en viktig fråga för Skandia och kunderna men också för samhället i stort. Vi ser dock att dagens pensionsystem har utmaningar, främst genom kombinationen av ett allt senare inträde i arbetslivet och en förväntad ökande livslängd men också på grund av det låga ränteläget. Därför är det extra viktigt att skapa en incitamentsstruktur för eget långsiktigt sparande. Tyvärr har den senaste utvecklingen med borttag av avdragsrätten för privat pensionssparande gått i motsatt riktning, vilket är ytterst svårt att förstå mot bakgrund av de stora utmaningar de allmänna pensionsystemen står inför.

Skandia spelar en viktig roll i samhället och bidrar till goda pensionslösningar och minskad ohälsa. Vi i styrelsen är övertygade om att dessa insatser kommer vara viktiga framöver och jag ser det som strategiskt viktigt att bolaget fortsätter stärka sina erbjudanden inom långsiktiga försäkrings- och trygghets tjänster som ger god avkastning till kunderna med hänsyn till samhälle och miljö.

Stockholm, januari 2017

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Hans-Erik Andersson'. The signature is fluid and cursive, written over a white background.

Hans-Erik Andersson
Styrelseordförande Skandia

VD har ordet

Förändringstakten i omvärlden är fortsatt hög. Skandia är en del av denna utveckling och har under året påbörjat flera avgörande och offensiva satsningar. Den gemensamma nämnaren är att bygga ett Skandia som är värdeskapande, enkelt och tryggt för våra kunder.

Ett samhälle i förändring är på många sätt en dörröppnare för ett bolag som Skandia, detta då vi verkar i gränslandet mellan näringsliv och samhälle. Affärsmöjligheter uppstår i takt med utvecklingen och jag ser fram emot att även i framtiden bidra till att lösa aktuella kund- och samhällsbehov.

Utvecklingen går också mot att såväl privat- som företagskunder söker billigare, enklare och digitala erbjudanden och tjänster. De företag som inte möter kunden på dessa villkor har svårare att hävda sig. Jag är därför mycket glad att vi i år har accelererat digitaliseringen av hela värdekedjan, från vårt erbjudande där vi möter våra kunder till det interna arbetet med teknik och processer. Vi förbättrar härmed vår kapacitet att arbeta med digital tjänsteutveckling, något som kommer att vara oerhört viktigt under kommande år.

En positiv aspekt på digitaliseringen är att den bidrar till en ökad kostnadseffektivitet. Kostnadskontroll är centralt för oss, och vi har under året också minskat kostnaderna för vår löpande verksamhet. Samtidigt står en rad mycket omfattande regelverk inför dörren och för att möta dessa krav krävs investeringar. Därutöver är våra IT-system i behov av förnyelse, vilket också kräver omfattande resurser. Det är en utmanande uppgift, men jag kan nöjt konstatera att arbetet inom de här tre områdena – digitalisering, regelverk och IT-system – är synkroniserat, och att det på totalen kommer stärka bolaget som kostnadseffektivt och kundvänligt.

Tydligare riktning framåt

Under året har Skandia antagit en tydligare strategisk riktning. Den har sin utgångspunkt i att vi är ett ömsesidigt bolag, vilket ger oss goda förutsättningar att skapa ekonomisk trygghet för våra kunder. Skandia särskiljer sig genom vår starka tradi-

tionella livförvaltning som utgör en hörnsten i vårt tjänstepensionserbjudande. Att vara starka just inom detta område är viktigt eftersom vi ser att tjänstepensionen, som andel av det totala pensionssparandet, kommer öka i betydelse för många kunder. Centralt för Skandia är också våra hälsoförsäkringar, som i stor utsträckning är kopplade till tjänstepensionen. Därutöver finns ett behov hos våra kunder av andra tjänster/produkter inom sparande och privatekonomi och då finns vårt övriga erbjudande – fond, fondförsäkring, bank etc som komplement.

Hållbart värdeskapande

Med ett erbjudande som spänner från traditionell förvaltning, fond och banktjänster till försäkringar som främjar hälsa och skapar trygghet är Skandia på flera sätt en integrerad del i välfärdsmodellen. I många fall har vi dessutom kundrelationer som sträcker sig över lång tid, inte sällan en hel livstid.

Det medför ett stort ansvar att säkerställa en långsiktigt hållbar verksamhet: Under året har vi bland annat anlagt Sveriges största solanläggning genom vårt helägda fastighetsbolag, och vi var också först ut i Sverige med att använda Morningstars hållbarhetsbetyg för våra fonder. Jag är övertygad om att hänsyn till miljömässiga, sociala och affärsetiska aspekter går hand i hand med lönsamhet. Därför genomsyrar hållbarhet hela vår verksamhet.

Kunden och ägarna i centrum

Som ömsesidigt, kundägt bolag är det en självklarhet att kunderna får en central plats i de beslut och investeringar som görs. Vår kundägda modell kan på många sätt sägas vila på delningsekonomiska principer, det vill säga gemensamma investeringar leder till ökat värde. I Skandia förde-las värdet, det vill säga det överskott som uppstår

i verksamheten, årligen preliminärt ut till våra ägare i form av återbäringsränta. För 2016 uppgick detta belopp till hela 13 miljarder kronor.

Att vi år efter år lyckas leverera stark avkastning har gett nöjda kunder. Därtill har vi under 2016 slutfört en rad projekt för ökad kundnytta, vilket varit uppskattat. Som exempel kan våra kunder nu på ett bättre sätt följa pensionskapitalets utveckling efter pensioneringsdagen. Vi har också öppnat upp vår populära bankapp för yngre kunder, något som varit mycket efterfrågat. Totalt sett går vi mot strömmen jämfört med övriga livbolag - enligt SKI:s kundnöjdhetsmätning 2016 var Skandia det enda livbolaget som fick bättre betyg än i föregående mätning.

2016 var ett utmärkande år på flera sätt och vi tar oss an nästa år som ett ännu starkare och mer fokuserat Skandia. Vi kommer att fortsätta bygga

vår position, inte minst genom vårt starka tjänstepensionserbjudande. Vårt förebyggande hälsoarbete är fortsatt prioriterat och bidrar till ett friskare och tryggare Sverige. Jag ser fram emot 2017 och är stolt över att företräda ett kundägt Skandia med fokus på att skapa värde för våra kunder och samhället i stort.

Stockholm, januari 2017

Frans Lindelöw
Koncernchef och vd Skandia

Vår omvärld

Nya regelverk ställer krav på en proaktiv och anpassningsbar verksamhet. Digitalisering gör att vi snabbare och mer kostnadseffektivt kan leva upp till kundernas förväntningar och behov. Vi arbetar också för att möta det ökade behovet av långsiktigt sparande.

Skandias ömsesidiga företagsform och långsiktiga förmåga att leverera kundnytta, affärsnytta och även bidra till samhällsnytta ger goda förutsättningar för att möta framtida kundbehov.

En digitaliserad kundupplevelse

Efterfrågan på prisvärda, enkla digitala tjänster och erbjudanden ökar. Det har blivit en naturlig del av vardagen att kunna köpa varor och tjänster när och var som helst.

Att företag har en digital teknik som fungerar snabbt och enkelt är en viktig del i att ha nöjda kunder. Skandia har under året utökat satsningen inom digitalisering. Nu med inriktning på hela värdekedjan; från rådgivning, tjänster och erbjudanden

till interna verktyg och processer. Det betyder att vi successivt ökar vår kapacitet för att jobba med digital tjänsteutveckling, vilket är centralt för att förbli konkurrenskraftiga. Under 2016 har vi exempelvis lanserat en ny hemsida som samlar bank och försäkring under samma namn. Den nya hemsidan anpassar sig till olika mobila enheter.

Ökat behov av pensionssparande

Behovet av tjänstepension och ett privat långsiktigt sparande ökar. Utvecklingen drivs dels av övergången från förmåns- till premiebestämd pension, dels av att vi lever ett allt längre och mer aktivt liv under pensioneringen.

Trots att behovet av rådgivning och lösningar för långsiktigt sparande är större idag än hos tidigare generationer agerar många för lite eller för sent – något vi som kundägt bolag känner ett särskilt ansvar att förändra. Därför arbetar vi proaktivt med att förenkla och uppmuntra ett långsiktigt sparande och verkar för att skapa en högre medvetenhet kring behovet av tjänstepension. Vi ser också att det finns en ökad diskussion om privata välfärdsalternativ och en stigande efterfrågan på kvalitativa, effektiva lösningar som möter kundernas och samhällets behov.

Hållbarhet står högt på agendan

Fokus på hållbarhet har under de senaste åren ökat stadigt i samhället och sedan klimatavtalet i Paris och FN:s nya globala hållbarhetsmål som antogs 2015 har förväntningarna på företagen ökat. Det är ett högre tryck från kunder, konsumenter, politiker och organisationer, samtidigt som allt fler företag lyfter upp hållbarhet på agendan och börjar leverera konkreta resultat. Det sker en förändring i synen på företagets uppgift och roll i samhället och hållbarhet integreras alltmer i företagets kärnverksamhet. Vi ser också ett allt större behov av samhällsinvesteringar. Det handlar till exempel om investeringar i fastigheter, infrastruktur och förnybar energi. Skandia arbetar förebyggande för att gynna samhällets långsiktiga stabilitet. Genom att tillämpa vår styrka som försäkringsbolag och satsa på förebyggande insatser och forskning kan vi bidra med innovationskraft och utveckling i de svenska försäkringssystemen som Skandia är en del av. ➤

Förändrade regelverk ger nya förutsättningar och möjligheter

Vi har under de senaste åren sett en intensiv framväxt av nya regelverk som påverkar stora delar av Skandias verksamhet. Under kommande år kommer regleringarna att bli mer omfattande och ha en större effekt på finans- och försäkringsaktörers organisation, förutsättningar och erbjudanden.

Att införliva nya regelverk på ett smidigt sätt i Skandias processer och rutiner kommer följaktligen att vara mycket viktigt för att bibehålla en stark position och konkurrensförmåga. Det ställer i sin tur

höga krav på kostnadseffektivitet och flexibilitet i den operativa verksamheten.

Skandia följer utvecklingen av nya regelverk och deltar aktivt via exempelvis branschorganisationer och i den allmänna debatten. Vi arbetar samtidigt löpande för att förbereda verksamheten inför en tyngre regelverksbörda för att även fortsatt kunna fokusera på kundnytta och värdeskapande.

➔ *Läs mer om våra samarbeten och initiativ på sida 38.*

Förslag på ny skatt på den finansiella sektorn

presentaterades av regeringen under 2016. Skatten – som i praktiken är att betrakta som en ökning av arbetsgivaravgifterna med 15 procentenheter – skulle enligt förslaget baseras på lönekostnader och därmed komma att öka personalkostnaderna. Förslaget har mött massiv kritik och regeringen meddelade i slutet av februari 2017 att man tagit till sig av kritiken och inte har för avsikt att gå vidare med förslaget.

Branschen och Skandia har aktivt arbetat för att skatten inte ska bli verklighet då den skulle belasta framtidens pensionärer negativt. Vi har varit aktivt i media för att påpeka hur snett skatten slår i just ömsesidiga bolag, där skatten påverkar kundernas pensionskapital och medför lägre pensioner. Vårt engagemang har tagit sig många uttryck; företrädare för Skandia har representerat branschen i den offentliga utredning som gjorts, vi har deltagit i remissarbete i branschföreningar och även lämnat in ett remissvar tillsammans med andra ömsesidiga bolag. Därutöver har vi även synts på debattplats.

Solvens 2 är ett regelverk för försäkringsbolag som trädde i kraft den 1 januari 2016. Solvens är ett mått på försäkringsbolags ekonomiska ställning och styrka. Syftet med Solvens 2 är att stärka sambandet mellan solvenskrav och risker samt att ge ett bättre konsumentskydd.

Det finns dock en oenighet i branschen kring det alternativa regelverk som andra bolag med liknande verksamhet (pensionssparande) aviserat att de istället avser tillämpa, det så kallade tjänstepensionsdirektivet (IORP). Skandias uppfattning är att det regelverket inte erbjuder ett fullgott kundskydd, och ifrågasätter det ur såväl konkurrens- som stabilitetsperspektiv.

Skandia agerar tillsammans med andra bolag i branschen och har under året bland annat deltagit i en rad publika diskussioner och i media. Skandia har där drivit linjen att ”lika regler för lika risker” bör gälla, vilket också tydliggjorts till Finansinspektionen i vårt remissvar.

Dataskyddsförordningen är en modernisering av dataskyddsdirektivet som antogs 1995 och som implementerats i svensk rätt genom personuppgiftslagen (PuL). Den nya förordningen träder ikraft i maj 2018 och syftar till att stärka och skapa mer enhetligt dataskydd för personer inom EU. Skandia kommer till dess analysera regelverkets påverkan och säkerställa att Skandia behandlar personuppgifter och informerar kunder enligt de krav som regelverket föreskriver. Vidare måste Skandia säkerställa förmåga för att kunna leverera på de utökade rättigheter som kunden kommer ha, till exempel rätten till dataportabilitet (få personuppgifter överförda till annat bolag) och rätten att bli borttagen ur register samt säkerställa lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder för att skydda personuppgifter.

Ny standard för redovisning och värdering av försäkringskontrakt förväntas publiceras av IASB (International Accounting Standards Board) under första halvåret 2017. Den nya standarden blir dock tillämplig först efter godkännande av EU. Enligt den nya standarden kommer det att vara en implementeringsperiod på cirka 3-4 år och senaste datum blir den 1 januari 2021.

Den nya standarden förväntas ge en bättre bild av ett livbolags resultat samt större transparens. Standarden innebär en omfattande förändring för hur försäkringskontrakt ska redovisas och värderas vilket bland annat innebär en annan presentation i resultaträkningen och en annan värdering av de försäkringstekniska skulderna. Det medför även att den svenska lagstiftaren behöver utföra en omfattande analys för att bedöma hur den nya standarden kan tillämpas i Sverige på det sätt som IFRS regelverket valts att införas för till exempel onoterade försäkringskoncerner och i de enskilda försäkringsbolagen. De nya redovisningskraven kommer ställa stora krav på mer detaljerad information och högre komplexitet i beräkningsmodeller, vilket kommer innebära stora investeringar (system) för att kunna uppfylla de nya kraven.

MIFID 2 och IDD är kommande regleringar gällande bland annat rådgivning och försäkringsförmedling som förväntas träda i kraft under början av 2018. Regelverken har fokus på investerarskydd och marknadsstruktur och innehåller regler om provisioner, transparens och information till kund. Under våren 2016 presenterade regeringen sin inriktning rörande provisioner. Till skillnad mot vad branschen och Skandia tidigare befarat innebär detta att det inte blir något omfattande provisionsförbud. Däremot kommer ett totalförbud för provisioner att gälla för oberoende investeringsrådgivning och portföljförvaltning.

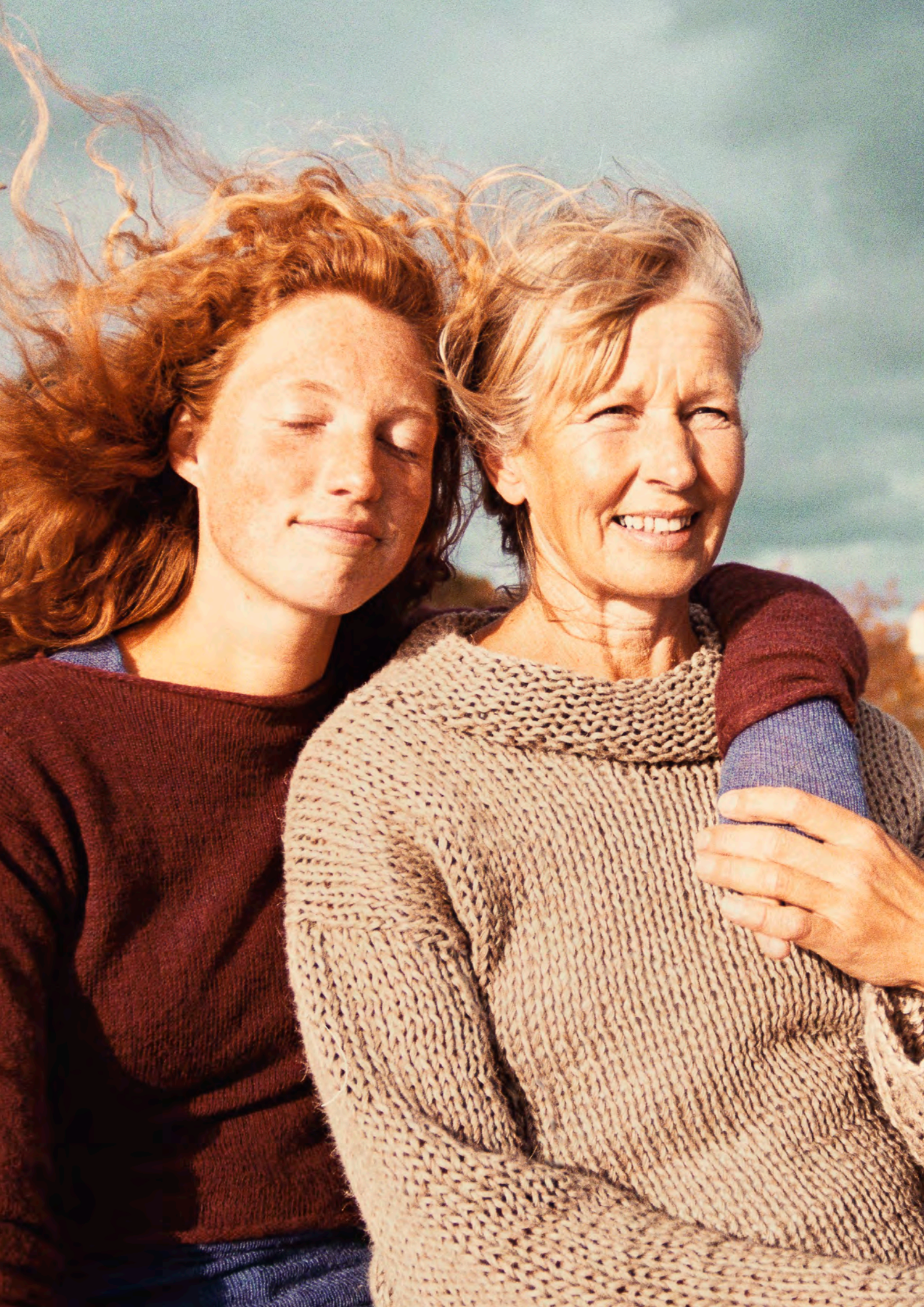
De nya bestämmelserna påverkar Skandia på flera sätt. Bland annat berörs hur vi tar fram produkter och följer upp distributionen, redovisar vilka kostnader och avgifter som tas ut samt hur vi hanterar olika former av rapportering. Skandia har under året bestämt sig för att avveckla sin franchiseverksamhet då den utifrån de nya bestämmelserna inte kan drivas på ett lönsamt sätt.

Flera delar kring de nya regelverken är inte klara och Skandia arbetar aktivt med dessa frågor och förmedlar sin syn bland annat genom branschorganisationer såsom Svensk Försäkring och Fondhandlareföreningen.

Hållbarhetsrapportering och globala utvecklingsmål Inom hållbarhetsområdet växer nya regelverk och frivilliga åtaganden fram, bland annat Sveriges nya lagstiftning om hållbarhetsrapportering. Under förra året antogs också FN:s globala utvecklingsmål som vi på Skandia löpande arbetar med att integrera som en naturlig del av vår verksamhet.

➔ [Läs mer om Skandias arbete med FN:s globala hållbarhetsmål på sid 39.](#)

Skandias strategi

Vi skapar rikare liv genom att förenkla och uppmuntra till ett ekonomiskt tryggt och hälsosamt liv. Skandias mål är att maximera värdet till ägarna över livstiden av deras försäkringar. Värdet är en kombination av avkastning och trygghet – vi kallar det ekonomisk trygghet.

Avkastning

Trygghet

Ekonomisk trygghet

Skandia erbjuder ett brett utbud av produkter och tjänster för att tillgodose våra kunders behov av spar- och trygghetslösningar. Den traditionella förvaltningen utgör grunden för Skandias verksamhet och är den dominerande sparformen hos Skandia, både inom företags- och privataffären. Vi ser sparande med traditionell förvaltning som en av våra stora konkurrensfördelar. Med sparprodukter även för de som vill skapa avkastning på egen hand, både med och utan försäkring, erbjuder vi ett komplett sparerbjudande. Tillsammans med risk- och hälsoförsäkringar gör detta att vi kan fokusera på helhetserbjudanden för ökad ekonomisk trygghet.

Långsiktig kundnytta

På Skandia fokuserar vi på att skapa långsiktig kundnytta och nöjda kunder. Långsiktighet är en viktig grund i hela vårt synsätt, och präglar vår kärnaffär – sparande till pension och försäkringar. Vi ser också att det finns tydliga vinster kopplade till långsiktighet, inte minst vad det gäller möjligheten till alternativa och hållbara investeringar och en god avkastning över tid. Målet är att maximera värdet till ägarna över livstiden av deras försäkringar.

Pension och sparande

Under året har vi antagit en tydligare strategisk inriktning där vi tar fasta på våra kärnkompetenser. För Skandia innebär det fokus på pensionserbjudandet, i synnerhet tjänstepensionen.

Företagsaffären är en viktig drivkraft för ny affär. Den är ofta startpunkten för relationen mellan Skandia och våra privatkunder. På Skandia har vi en styrka och trovärdighet vad gäller rådgivning och lösningar kring pensionsupplägg. Vi ser att denna kommer bäst till pass för de företag och anställda som står utanför kollektivavtal. Vi har idag en stark

position mot dessa företag, som vi vill behålla genom fortsatt starka relationer både direkt och genom våra mäklare.

Individen, både i egenskap av anställd och som privatperson, blir allt viktigare. Vi ser att vi bör fördjupa relationen till individen, baserat på vår kunskap om den komplexa pensionsfrågan och planering av livet efter arbetslivet.

Samhällsnytta

Genom att tillgodose våra kunders behov skapar vår verksamhet också värden för samhället. Genom vår verksamhet kan vi bidra till lösningar på några av vår tids stora samhällsutmaningar. I kraft av vår storlek, stabilitet och långsiktighet har vi möjlighet att förbättra avkastningen till våra sparare, genom att investera i utvecklingen av nödvändiga samhällsfunktioner.

Dagens pensionssystem med ökat individuellt ansvar, i kombination med att vi lever allt längre, leder till att många har ett otillräckligt sparande för sin pension. Genom att vägleda våra företags- och privatkunder till kloka beslut avseende sparande, investeringar, försäkringar och pension skapar vi värden även för samhället, i form av minskat tryck på välfärden.

Skandias fokus på förebyggande arbete mot ohälsa, där trygghetsförsäkringar är en stor del, gör oss unika på den svenska marknaden. Med detta arbete som grund har vi under 10 år bidragit till att halvera sjukligheten bland Skandias försäkringstagare. Under 2016 uppmärksammade Fortune Magazine Skandias långsiktiga arbete med att kombinera affärsvärde och samhällsvärde och utnämnde Skandia, som enda svenska bolag, till ett av 50 företag globalt som bidrar till att förändra världen.

Vision

Vi skapar rikare liv – genom att uppmuntra till ett ekonomiskt tryggt och hälsosamt liv.

Mål

Vårt uppdrag är att maximera värdet till ägarna – moderbolagets kunder – över livstiden av deras försäkringar.

	Långsiktigt sparande	Livslång hälsa och trygghet	Strukturella investeringar i samhället
För individ	Stödja planering för ett aktivt liv efter arbetslivet	Ge trygghet, hälsa och stödja ett friskt och aktivt liv	God avkastning på pension och sparande
För företag	Säkra rätt pensionslösningar för de anställda	Förebygga ohälsa och ge stöd för friska och produktiva medarbetare	Investeringar i infrastruktur och fastighetsutveckling ger hållbara tillväxtpöjligheter för företag
För samhälle	Komplement till det offentliga pensionssystemet för ökad ekonomisk trygghet	Bidra med innovation samt minska kostnaderna för sjuk- och hälsovård	Stödja utvecklingen av ett mer hållbart och tryggare samhälle

Hållbarhet – en del av vår strategi

Det har blir allt viktigare att tydliggöra ett bolags syfte och dess värderingar. Det gör att Skandias för-måga att hantera relevanta samhällsutmaningar får en ökad betydelse för vårt anseende och vår attraktionskraft.

Hållbarhetsstrategin är en del av den övergripande strategin. Med utgångspunkt i social, miljömässig och ekonomisk hållbarhet arbetar Skandia med sex väsentliga hållbarhetsaspekter.

Skandias hållbarhetsarbete tar avstamp i fullmäktiges ägarinstruktion som fastslår att verksamheten ska bedrivas i enlighet med följande värderingar:

• Långsiktighet

Skandia tar på sig långa försäkringsåtaganden och har som mål att maximera värdet för ägarna, Skandias kunder, över livstiden av deras försäkringar genom att kombinera en god avkastning med ett sunt risktagande.

• Kundnyttan i centrum

Samtliga bolag i Skandiakoncernen som erbjuder tjänster ska sträva efter att uppfylla rimliga förväntningar hos sina kunder och att skapa starka långsiktiga relationer med dem.

• Sund öppenhet

Verksamheten i Skandia ska präglas av en sund öppenhet mot kunder och andra intressenter.

• Hållbart företagande

Skandia ska vara ett föredöme i arbetet med hållbarhet. Skandia ska visa samhällsansvar och driva verksamheten med tydliga etiska värderingar.

Vår riskstrategi – ett viktigt verktyg

Riskhanteringen utgår från Skandias riskstrategi genom vilken styrelsen sätter övergripande ramar för vårt risktagande. Riskstrategin ska överensstämma med Skandias affärsstrategi och ses över när affärsstrategin uppdateras. Som en del i riskstrategin beslutar styrelsen om restriktioner som begränsar vilka risker och hur mycket risk Skandia utsätter försäkringstagarna för. En av de mest centrala restriktionerna avser risken för insolvens, det vill säga risken för att vi inte kan fullfölja våra garanterade åtaganden mot försäkringstagarna. Genom att besluta om en restriktion för denna risk sätter styrelsen en övergripande begränsning för hur mycket marknadsrisk, försäkringsrisk, kredit- och motpartsrisk samt operativ risk som vi kan ta i vår dagliga verksamhet. Restriktionen begränsar Skandias totala risknivå på såväl kort som lång sikt.

Inom de ramar som ges av riskstrategin ska vi på daglig basis fatta de affärsmässiga beslut som får mest positiv inverkan på försäkringstagarvärdet. I den traditionella förvaltningen placerar vi till exem-

pel i aktier och andra tillgångar för att skapa hög avkastning till våra kunder, samtidigt som vi eftersträvar ett kontrollerat risktagande. Detta gör vi genom att de restriktioner som följer med riskstrategin kompletteras med begränsningar för hur mycket av kundernas pengar som får placeras i olika tillgångsslag och på olika marknader.

Skandias verksamhet ger upphov till olika typer av risker som marknadsrisk i den traditionella förvaltningen men även andra väsentliga risker såsom försäkringsrisker och operativa risker. För att vi ska kunna maximera värdet till kunderna över livstiden av deras försäkringar, samtidigt som de inte utsätts för alltför stora risker, behöver Skandia hantera riskerna på ett lämpligt och effektivt sätt.

I vår verksamhet kan också händelser utlösa oväntade förluster till följd av exempelvis fallerade IT-system eller mänskliga fel. Vi arbetar kontinuerligt med att identifiera, hantera och kontrollera riskerna i verksamheten så att förlusterna och skadeverkingarna från sådana händelser minimeras.

Skandias strävan att skapa kund-, affärs- och samhällsnytta

Begreppet Shared Value har utvecklats av Professor Michael Porter och Mark Kramer vid Harvard Business School. Det handlar om att skapa affärsnytta och konkurrenskraft genom att ta fram nya affärslösningar och erbjudanden för de kundbehov som uppstår på grund av samhällsproblem och hållbarhetsutmaningar. Konceptet ”Shared Value” är i linje med Skandias strävan att skapa värde för försäkringstagarna där vårt erbjudande

är ett komplement till det offentliga trygghetsystemen. Vårt sätt att skapa hållbart värde för kunder, ägare och samhälle uppmärksammades under 2015 då en fallstudie om Skandia genomfördes för att visa exempel på hur företag kan uppnå Shared Value. Idag används studien vid universitet internationellt för att undervisa i affärsstrategier som integrerar hållbarhet.

Väsentlighetsanalys

Skandias väsentlighetsanalys är en sammanvägning av de frågor som är av största vikt för oss och som vi fokuserar på för att skapa största möjliga värde.

Väsentlighetsanalysen syftar till att identifiera de viktigaste aspekterna för vår verksamhet. Processen har fokus på våra intressenters förväntningar tillsammans med utvecklingen inom branschen och samhället.

Intressentdialoger

Välfungerade intressentdialoger är centralt för att förstå förväntningarna som finns på oss. Vi samverkar med våra intressenter genom dialoger som anpassas utifrån behov och målgrupp; både löpande i den dagliga verksamheten och på strategisk koncernnivå.

Intressentgruppen med störst påverkan på våra prioriteringar är våra kunder, av vilka en majoritet också är våra ägare. Ägarnas insyn och inflytande sker framförallt via möjligheten att nominera och rösta fram ledamöter till fullmäktige. Den årliga bolagsstämman ger tillfälle för dialog med ägarna. I dialogen bidrar också den ideella ägarföreningen ProSkandia.

Den största delen av kunddialogen sker på daglig basis via rådgivningsmöten, kundservice och digitalt via webbplatser och sociala medier. I denna kommunikation har ett antal ytterligare förväntningar på Skandia framkommit under året. Det handlar övergripande om en förväntan på Skandia att agera som ett föredöme inom hållbarhet. Mer specifikt innebär det att visa transparens och öppenhet genom insyn

och inflytande samt att stå upp för våra åtaganden. Kunderna lyfter behovet av att branschen står för "fair-deals" som ser till kundnyttan.

Analysarbete

Skandias roll i samhället ger oss ett ansvar att föra en dialog kring och driva frågor som handlar om försäkring, sparande, investeringar, trygghetssystemen och hälsofrågor. Utöver intressentdialogerna bevakar vi frågor som är relevanta för finansbranschen och utvecklingen på den politiska agendan.

Detta gör vi genom att ta initiativ till forskning och föra en aktiv dialog med politiska beslutsfattare och sakkunniga i civilsamhället. Vi engagerar oss också i dessa frågor genom samarbeten med olika sammanslutningar. Dessa går att läsa mer om på sidan 38.

Därtill görs ett omfattande internt arbete för att kontinuerligt pröva och förankra analysen av de mest väsentliga aspekterna för Skandia. Förväntningar och relevanta frågor utvärderas ur ett affärsperspektiv för att förstå deras förmåga att skapa värden för Skandia. Resultatet i väsentlighetsanalysen är en prioritering av ett antal frågor som blir vägledande för Skandias strategiska arbete. Detta är ett kontinuerligt arbete för att ge möjlighet att justera och lägga till aktuella frågor.

Dialog om Skandias kund-, affärs- och samhällsnytta

I samband med den shared value-studie om Skandia som genomfördes 2015 fördes dialoger med ett antal intressenter som såsom ägare, kunder, politiker, forskare och sakkunniga i olika delar av det svenska välfärdssystemet.

En summering av deras syn på Skandias roll i samhället visar på att vi som kundägt bolag på många sätt uppfattas ha en stark position när det gäller att ta ett ansvar för att stärka den svenska välfärden. Vi anses även ligga i framkant när det kommer till att förena affärsnytta med samhällsnytta, mycket tack vare en naturlig koppling till vår kärnverksamhet. Skandia har unika möjligheter att lösa kritiska kundbehov vilket i förlängningen också bidrar till att lösa kritiska samhällsutmaningar. En återkommande uppmaning är att fortsätta driva ett arbete för att med innovativa lösningar adressera olika samhällsutmaningar som exempelvis ohälsa, trygg ekonomi eller behov av investeringar i samhället. Detta för att addera såväl affärsnytta för våra ägare och kunder som samhällsnytta.

Skandias erbjudanden skapar värde

Skandia är en av Sveriges största bank- och försäkringskoncerner. Vi erbjuder traditionell förvaltning, fondsparande, försäkringar för hälsa och trygghet, banktjänster och rådgivning.

Vårt viktigaste mål är att maximera värdet till våra kunder som också är våra ägare. Det gör vi med hänsyn tagen till hållbarhet och risk. Genom att våra erbjudanden skapar trygghet och ekonomisk avkastning ökar värdet för våra kunder.

Vi har i mer än 160 år kunnat ge människor ekonomisk trygghet i livets olika skeden. De följande avsnitten kommer beskriva våra erbjudanden, vilket resultat och värde de skapat för kunderna under 2016 och hur detta är relaterat till Skandias sex hållbarhetsaspekter.

Traditionell förvaltning

Att spara med garanti är ett tryggt och enkelt alternativ som innebär att Skandia förvaltar pengarna och ger en garanti om framtida utbetalning. Skandias moderbolag är ett ömsesidigt bolag, vilket bland annat innebär att vi ägs av våra kunder som sparar i den kollektiva sparformen traditionell förvaltning. Alla sparares pengar placeras i samma portfölj och försäkringstagarna delar på överskottet. Spararen är garanterad ett visst belopp när försäkringen betalas ut.

Hälsa och trygghet

Skandia erbjuder ekonomisk trygghet vid olycka, sjukdom eller dödsfall genom sjuk-, olycksfalls- eller livförsäkringar. För våra företagskunder och deras anställda har vi också verktyg för att tidigt fånga upp ohälsa. På så sätt kan vi bidra till att undvika sjukskrivningar och kostnader som uppstår.

Fondsparande

Skandia erbjuder fond- och depåförvaltning inom både bank- och försäkringslösningar. Fonderbjudandet bygger på att det ska vara enkelt att placera i fonder av god kvalitet och med ett brett utbud, anpassat till våra kunders olika behov. Det går att spara i fonder med eller utan försäkring både till tjänstepension och ett privat sparande.

Banktjänster

Skandias bank är en fullsortimentsbank som vänder sig till privatmarknaden. Vår internetbank fungerar precis som en vanlig bank – den enda skillnaden är att vi inte har några bankkontor. Vardagsekonomin sköter våra kunder med hjälp av våra internetjänster eller med vår prisbelönta app.

Skandias hållbarhetsaspekter

Transparens och långsiktiga kundrelationer

Att bygga långsiktiga kundrelationer och att vara transparenta gentemot våra kunder och ägare är högt prioriterat. Detta synliggörs genom vår bolagsform där majoriteten av kunderna också är våra ägare. Som kundägt bolag sammanfaller kund- och ägarintressena genom att de delar målet om att skapa långsiktigt god avkastning.

Ansvarsfulla investeringar

Vi är övertygade om att ansvarsfulla investeringar är ett affärsmässigt klokt sätt att skapa värde. Att skapa värde och samtidigt ta hänsyn till samhälle och miljö ligger till grund för våra investeringar och vi utvärderar kontinuerligt våra placeringar utifrån kriterier för miljö, mänskliga rättigheter, arbetsvillkor och andra väsentliga hållbarhetsaspekter.

Samhällsansvar

Skandia spelar en viktig roll som ett komplement till de offentliga försäkringssystemen i samhället. Det gör vi genom att erbjuda tjänster inom hälsa och trygghet över generationer. Vi bidrar även genom att vi investerar långsiktigt i forskning och utveckling samt i lokala projekt med fokus på att förebygga ohälsa och skapa tryggare närsamhällen.

Miljöhänsyn

Vi vill bedriva en verksamhet som begränsar vårt ekologiska fotavtryck, bland annat i vår kapitalförvaltning, vår fondverksamhet och i vårt fastighetsbolag. Vi ställer krav på våra leverantörer och väljer att klimatkompensera för de utsläpp som vår egen verksamhet ger upphov till. Vi arbetar också aktivt för att förenkla för våra kunder att göra egna val och synliggör därför våra aktiefonders koldioxidavtryck.

Långsiktig arbetsgivare

För oss på Skandia är det viktigt att vi erbjuder en inkluderande arbetsplats som ger möjligheter för individer att växa och utvecklas. Det är tack vare våra medarbetares engagemang och drivkraft som vi skapar affärs- och kundnytta.

Affärsetik

God affärsetik handlar om att ha gott omdöme i affärsrelationer och arbeta för att förebygga risker. För Skandia innebär det att vi agerar ansvarsfullt och med integritet för att säkra långsiktig kundnytta, skydda tillgångar och vårt anseende. Vi ska i all vår verksamhet ta ansvar och vi ställer krav på att våra leverantörer och affärspartners också gör det.

Traditionell förvaltning

Den traditionella förvaltningen är kärnan i vår affär. Tjänstepensionen har blivit en större del av pensionssparandet, vilket gör placeringsvalet allt viktigare.

Skandia har ett av de största förvaltaruppdragen i Sverige. Det kräver att vi hanterar det på ett sätt som gör det tryggt och enkelt att spara hos oss.

Traditionell förvaltning innebär att Skandia placerar pengarna åt kunden och garanterar en framtida utbetalning. Det är ett alternativ med låga kostnader som samtidigt ger möjlighet till god avkastning.

Garanterat belopp eller mer

Våra kunder inom traditionell förvaltning är garanterade ett visst belopp vid tiden för utbetalning. Garantin byggs successivt upp av inbetalningarna och för varje premie som betalas in till sparandet beräknas ett garanterat belopp för utbetalningen, ett så kallat försäkringsbelopp.

För försäkringar med traditionell förvaltning placeras kundens pengar i en gemensam väldiversifierad portfölj. Det ger Skandia finansiell styrka – vi kan placera mer pengar till högre risk och på så sätt skapa möjlighet till högre avkastning, utan att riskera det garanterade beloppet.

Stabil avkastning på en turbulent marknad

Totalavkastningen i Skandias traditionella livportfölj uppgick till 8,2 procent under 2016. Avkastningen under de senaste fem åren i genomsnitt var 8,2 procent per år. Under året var det framförallt råvaror, infrastruktur och onoterade bolag som bidrog till avkastningen. Inom aktieinvesteringarna var det

marknaderna Nordamerika och Emerging markets som gav högst avkastning. Ytterligare en bidragande orsak till avkastningen var den svenska kronans försvagning, vilket resulterat i att utländska tillgångar stigit i värde.

Nyför säljningen inom traditionell förvaltning har varit god under 2016, om än något lägre än föregående år. 2015 var ett starkt år för vår nyför säljning, främst drivet av den höga återbäringsräntan. Återbäringsräntan har justerats vid flera tillfällen under 2016 för att vid årsskiftet uppgå till 5 procent, vilket är samma goda nivå som vid slutet av förra året. Från och med den 1 januari 2017 kommer återbäringsräntan att höjas till 7 procent.

Näst bäst när privatkunderna får säga sitt

I SKI Livförsäkring för privatpersoner ökar Skandias totalpoäng från 63,8 till 67. I mätningen ökar kundnöjdheten bland privatkunderna, vilket går mot strömmen då trenden i branschen är minskad kundnöjdhet. Ökningen innebär att Skandia hamnar på andra plats i årets mätning bland privatkunderna.

I SKI Livförsäkring för företagskunder får Skandia 63, jämfört med branschgenomsnittet på 65,3, vilket är en marginell ökning mot föregående år. I mätningen framkommer bland annat att kunderna förväntar sig ökad digitalisering, vilket gör Skandias pågående arbete inom detta område mycket viktigt framåt.

67

Totalpoäng i årets SKI-mätning av Livförsäkring för privatkunder.

Nyckeltal

MSEK	2016	2015
Förvalt kapital	407 655	384 724
Totalavkastning ¹⁾	8,2%	5,3%
Totalavkastning 5-års genomsnitt ¹⁾	8,2%	7,2%
Förvaltningskostnadsprocent ²⁾	0,43%	0,39%
Kapitalförvaltningskostnadsprocent ²⁾	0,042%	0,045%
Direktavkastning ¹⁾	3,0%	4,2%

¹⁾ För definition se sida 142.

²⁾ För definition se sida 41.

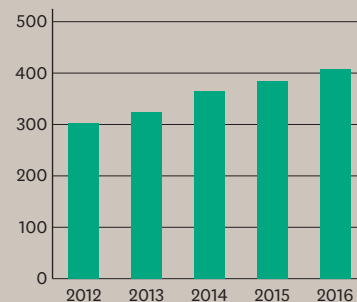
8,2%

Årets totalavkastning

408 miljarder kronor

Förvalt kapital inom traditionell förvaltning

Förvalt kapital, miljarder

”För tio år sedan började vi bygga en portfölj med onoterade aktier, krediter och infrastruktur som till exempel vindkraft. Det är tillgångar som är mindre likvida men som i gengäld avkastar bättre. Utomlands är det lättare att hitta sådana infrastrukturprojekt än i Sverige, men jag hoppas att detta ändras eftersom jag tror att pensionspengar kan hjälpa till att finansiera det samhällsbygge som Sverige står inför.

Hans Sterte, chef för Skandia kapitalförvaltning

Skandias kapitalförvaltning

Skandias kapitalförvaltning förvaltar omkring 500 miljarder kronor för kundernas räkning. Kapitalet består till största del av Skandias traditionella förvaltning men innehåller även förvaltning av delar av Skandias fonderbjudande. I Skandias fonderbjudande ingår aktie-, ränte- och blandfonder samt alternativa investeringsfonder riktade till institutionella placerare.

Nyckelorden är långsiktighet och riskspridning

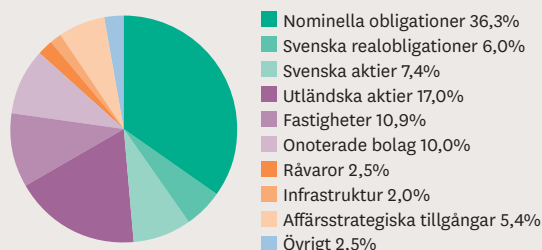
Det övergripande målet för Skandias kapitalförvaltning är att skapa hög avkastning till våra kunder, samtidigt som vi eftersträvar ett kontrollerat risktagande. Det medför ett stort ansvar för att kunna uppfylla Skandias åtaganden till kunderna. Långsiktigheten i vår verksamhet och vår finansiella

styrka är viktiga delar för att uppnå detta. Dessa medför att vi kan göra investeringar som binder kapital över en längre tid, vilket oftast ger en bättre avkastning. Vårt stora kapital ger oss dessutom de nödvändiga resurserna som behövs för investeringar med kvalitet i till exempel fastigheter, infrastruktur och onoterade bolag.

När portföljen sätts samman utgår vi primärt från två saker; garantin och möjligheten till god avkastning. Skandias portfölj består av ett stort antal olika tillgångar med olika risknivåer och är dessutom väl balanserade mellan de olika tillgångsslagen. Det gör att den totala portföljen är trygg och långsiktig, vilket är viktigt för bra avkastning över tid. Skandia strävar efter att ha en robust portfölj som kan stå emot oväntade händelser och sämre tider.

8,2%
Totalavkastning 5-års
genomsnitt.

Tillgångsfördelning i livförvaltningsportföljen

En väl sammansatt portfölj innehåller en god riskspridning vilket gör den stabil i svåra tider samtidigt som den ger möjlighet att generera hög avkastning.

- En stor del av våra tillgångar består av **räntebärande placeringar**. Det ger portföljen en trygg bas.
- **Fastigheter** är en långsiktig investering. Det passar väl in med Skandias målsättning som långsiktig förvaltare.
- Skandia har en förhållandevis stor andel **aktier** i portföljen. Aktierna ger hög avkastning på sikt, samtidigt som det är en mer riskfylld placering än räntepapper och fastigheter.
- En del av Skandias portfölj utgörs av **onoterade tillgångar** (private equity). Onoterade tillgångar är mindre bolag som är under utveckling och som ännu inte är noterade på börsen.

Kontributionsprincipen

Kontributionsprincipen är en princip som finns inskriven i Försäkringsrörelselagen och innebär att fördelningen av överskott (avkastning) ska utgå från de enskilda försäkringarnas bidrag till överskottets uppkomst. För Skandias sparförsäkringar med traditionell förvaltning tillförs avkastningen varje försäkring normalt genom den så kallade återbäringsräntan. På så sätt får kunden en stabil utveckling av sitt sparkapital. I situationer då bolagets kapitalavkastning under en längre tid är mycket hög kan det ofördelade överskottet byggas upp till en sådan nivå att det blir aktuellt med en extra fördelning av överskott (allokering) till de kunder vars försäkringskapital har varit med och bidragit till det uppbyggda överskottet. Omvänt kan det bli aktuellt med återtag av preliminärt fördelat överskott (reallokering)

i väldigt negativa finansiella lägen. Fördelningen är alltid preliminär så fördelat överskott är inte garanterat utan kan återtas.

Under 2016 har det på Skandias hemsida publicerats information om vår överskottshantering inom traditionell försäkring. Informationen innehåller dels en kort översiktlig beskrivning men även mer fördjupad information. Vi har under året sett över styrdokument med bäring på vår tillämpning av kontributionsprincipen. Ett exempel är en konsolideringspolicy för ett delbestånd med förmånsbestämda tjänstepensioner, ett annat är kompletteringar i våra försäkringstekniska riktlinjer. Arbetet med att utveckla vår styrning och tillämpning av kontributionsprincipen är en ständigt pågående process.

Vår process för hållbara investeringar

Skandias ambition är att vara ett föredöme i arbetet med hållbarhet. Vi utvecklar löpande arbetet med att integrera hållbarhet i kapitalförvaltning och fondverksamhet genom en process som syftar till att verka för ett hållbart värdeskapande i hela kedjan. Processen för att integrera hållbarhet i investeringar kallas för ESG-analys och är ett vanligt sätt att bedriva och beskriva hållbarhetsarbetet för investeringar i hela vår verksamhet, inklusive fonder.

För att skapa god och stabil avkastning på lång sikt investerar vi i många olika typer av tillgångar och instrument, dels aktier och räntebärande värdepapper men även onoterade bolag, fastigheter,

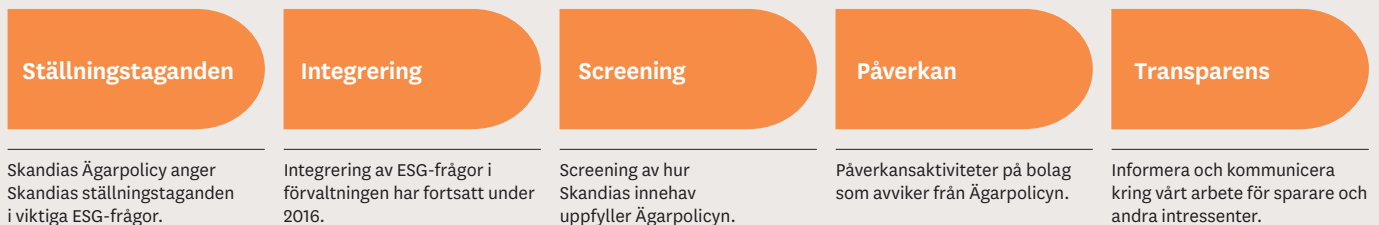
råvaror och infrastrukturtillgångar. Skandias ESG-arbete omfattar hela Skandias tillgångsportfölj och våra fonder även om förutsättningarna att bedriva arbetet varierar beroende på typ av tillgång. Vi anpassar därför ESG-arbetet på ett ändamålsenligt sätt efter förutsättningarna men grunden är densamma. Våra externa förvaltare har också signerat FN:s principer för ansvarsfulla investeringar (PRI) och tar hänsyn till företagets hållbarhetsarbete innan de tar beslut om att investera.

👉 [Läs mer om vår process för ansvarsfulla investeringar i hållbarhetsredovisningen.](#)

ESG

ESG står för miljö (Environment), sociala aspekter (Social) och bolagsstyrning (Governance).

Process för hållbara investeringar

Konventioner och icke-bindande koder

Skandias policyer för ägarstyrning är grunden för vårt agerande som ägare. Skandia vill att bolagen vi investerar i ska följa etablerade internationella konventioner. I de fall ett bolag avviker från riktlinjerna i vår ägarpolicy är Skandias grundinställning att i första hand verka för förändring och utveckling genom aktivt ägarskap i form av direkta dialoger med bolagen.

Skandia vill att de bolag vi investerar i ska följa principerna för följande koder:

- FN:s Global Compact
- OECD:s riktlinjer för multinationella företag
- FN:s vägledande principer för företagande och mänskliga rättigheter

Dessa koder bygger bland annat på följande konventioner:

- FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna
- FN:s konvention om barnets rättigheter
- Konventioner mot mutor och korruption
- ILO:s kärnkonventioner
- Internationella miljökonventioner

Vi förväntar oss också att de bolag vi investerar i ska rapportera sitt hållbarhetsarbete efter en standard, till exempel Global Reporting Initiative (GRI).

Ägarstyrningspolicyer för Skandias livbolag och fondbolag med detaljerad information om våra vägledande konventioner finns på skandia.se.

Hälsa och Trygghet

I mer än 160 år har Skandia försett människor med ekonomisk trygghet i livets olika skeden. Genom vår ambition att alltid tänka längre utmärker sig Skandia med långsiktiga hälsoerbjudanden med fokus på förebyggande insatser.

Skandia erbjuder ekonomisk trygghet vid olycka, sjukdom och dödsfall genom sjuk-, olycksfalls- och livförsäkringar. Vi arbetar med förebyggande insatser, vilket uppmärksammats under året.

God hälsa - en viktig fråga för Skandia och Sverige

I vår roll som en av Sveriges största försäkringsaktörer bedriver vi sedan länge ett preventivt arbete för att främja trygghet och hälsa. Vi arbetar förebyggande för hälsosamma företag genom att

paketera hälsoförsäkring tillsammans med sjukförsäkring samt med olika typer av tjänster för att förebygga ohälsa. Vi erbjuder riktade åtgärder för företag som vill arbeta med sin sjuklighet genom att skapa incitament att ta tag i hälsofrågor i ett tidigt skede.

Vi är ömsesidiga och det överskott som har skapats under de senaste åren gör det möjligt att hålla bra premier till våra kunder. Vi har en stabil privatvårdsprodukt där vi inte har behövt införa villkorsförsämringar eller generella premiehöjningar såsom flera av våra konkurrenter.

Skandia fyller en viktig roll som ett komplement till de offentliga välfärdssystemen. För detta arbete utsågs vi i Fortune Magazine som ett av 50 bolag i världen som är med och förändrar världen. Den positiva uppmärksamheten kring detta har lett till ökat intresse för vårt hälsoerbjudande.

Utvecklingen under året

Resultatutvecklingen för privatvårds- och grupp-försäkring har under året varit positiv och resultatet uppgick till 194 miljoner kronor jämfört med 79 miljoner kronor föregående år. Ökningen är ett resultat av stigande premieintäkter och minskade skadekostnader. Nyförsäljningen för 2016 var högre än föregående år och uppgick till 96 miljoner kronor, vilket är en ökning med cirka 10 procent. ▶▶

Sjukvårdsförsäkring

Ger trygghet vid sjukdom och skyddar mot inkomstbortfall.

Livförsäkring

Skyddar familjen vid dödsfall och ger trygghet om en försörjare dör.

Olycksfallsförsäkring

Ger ekonomisk trygghet i samband med en olycka.

Nyckeltal

MSEK	2016	2015
Nyförsäljning	302	324
Totalkostnadsprocent ¹⁾ :		
Liv-, sjuk- och olycksfallsförsäkringsverksamheten ²⁾	127%	104%
Privatvårds- och grupp-försäkringsverksamheten	84%	96%

¹⁾ För definition se sida 69.

²⁾ Nyckeltalet har justerats för den under året sålda verksamheten.

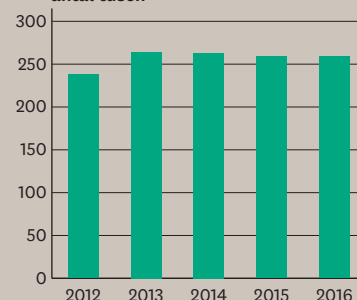
+10%

Ökad nyförsäljning inom privatvårds- och grupp-försäkringsverksamheten

20#

Skandia rankades som nummer 20 av 50 bolag i världen enligt Fortune Magazine

Privatvårds- och hälsoförsäkringar, antal tusen

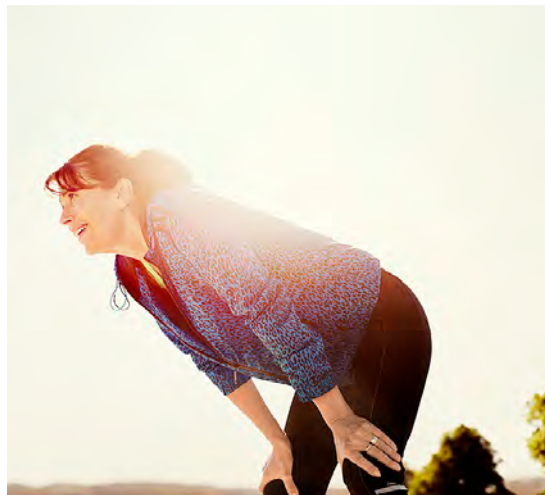
Både privatvårds- och gruppförsäkringsverksamheten har bidragit till uppgången.

Nyför säljningen av våra liv-, sjuk- och olycksfallsförsäkringar var något lägre för 2016 än föregående år och uppgick till 206 miljoner kronor. Resultatet förbättrades dock från 412 miljoner kronor till 967 miljoner kronor på grund av bättre kapitalavkastning. Under året har antaganden för beräkning av de försäkringstekniska avsättningarna ändrats vilket inneburit att avsättningarna ökat. Den ökning av kostnaderna som detta inneburit är den främsta orsaken till att totalkostnadsprocenten i år ökat till 127 procent jämfört med 104 procent föregående år.

Optimering av Skandias kärnverksamhet

Under 2016 sålde vi verksamheten inom individuell barnförsäkring, vuxen olycksfallsförsäkring samt gravidförsäkring till Moderna Försäkringar. Affären offentliggjordes i augusti 2015 och slutfördes i september 2016 efter att transaktionen godkänkts av berörda myndigheter. Försäljningen är ett naturligt steg i Skandias utveckling för att optimera verksam-

heten och fokusera på kärnaffären. Skandia kommer även fortsättningsvis att erbjuda dessa försäkringar genom ett distributionssamarbete med Moderna Försäkringar.

Under året har vi lanserat ett antal tjänster för att öka tillgängligheten och möta våra kunders behov.

Vård online

Genom den digitala vårdtjänsten ”Min Doktor” ger Skandia möjlighet till vård online inom ramen för privatvårdsförsäkringen – ett bra exempel både på hur vi arbetar med preventiva insatser för att avlasta sjukvårdssystemet och hur digitalisering kan användas för att möta kundernas och samhällets behov.

En webbaserad anmälan

Under september införde vi möjligheten att göra en webbaserad anmälan för skada eller sjukdom. Genom webbformuläret effektiviserar vi handläggningen och gör det möjligt för kunden att anmäla när som helst på dygnet. Detta är inte bara en fortsatt utveckling mot det digitala kundmötet utan också ett steg i vår effektivisering av processer och arbetssätt.

Tusen frågor

I april införde Skandia ”Tusen frågor. Ett nummer”, en samtalstjänst via telefon som erbjuds våra kunder inom gruppförsäkring. Tjänsten erbjuder bland annat rådgivning inom livsstress, ekonomi, juridik och hälsa. Den rådgivande tjänsten är kostnadsfri för våra kunder med gruppförsäkring och alla samtal sker under tystnadsplikt. Att ta tag i problem och frågeställningar innan de blir för stora främjar hälsa och välbefinnande och samtalsstödet är ett sätt att förebygga ohälsa och underlätta tidiga insatser. Tjänsten finns också som webapp för att ytterligare förenkla användandet.

Fondsparande

Skandia erbjuder fond- och depåförvaltning både genom vår bank och inom våra försäkringslösningar. Fonderbjudandet bygger på att det ska vara enkelt att placera i fonder av god kvalitet och med ett brett utbud, anpassat till våra kunders olika behov.

I Skandias fondsparande ingår sparande i fonder, aktier och övriga värdepapper via fond- och depåförsäkring, sparande i banken och via Skandias fondbolag.

Lägre inflöden men fortsatt positivt resultat

Under början av 2016 låg nyförsäljningen för fond- och depåförsäkring på en lägre nivå än 2015 för att återhämta sig under slutet av året och uppgick till 1502 miljoner kronor jämfört med 1 576 miljoner kronor föregående år. Den lägre nyförsäljningen beror delvis på att försäljningen 2015 drevs upp av att avdragsrätten för pensionssparande begränsades och att många kunder i samband med detta valde att lägga om eller utöka sitt sparande. Nyförsäljning har även påverkats negativt av att vi under våren valde att bryta samarbetet med försäkringsförmedlaren Cerberus, vilket du kan läsa mer om på sida 36.

Inflödet till fondsparande inom bankverksamheten har under 2016 varit negativt. Marknadsutvecklingen har dock gjort att det förvaltade kapitalet ligger kvar på samma nivå som föregående år och uppgick vid årsskiftet till 12 miljarder kronor.

Resultatet för den svenska fond- och depåförsäkringsverksamheten uppgick till 1 249 miljoner kronor. Det lägre resultatet jämfört med 2015 följer främst av lägre fondvärdesintäkter, som i sin tur

beror på att fondvärdet varit i snitt 3 procent lägre. Samtidigt har marknadsutvecklingen gjort att det förvaltade kapitalet ökat och uppgick vid utgången av 2016 till 146 miljarder kronor.

Resultatet för fondförsäkringsbolaget i Danmark uppgick till 182 miljoner kronor, vilket är en ökning jämfört med föregående år.

Ett högt rankat fonderbjudande

Fondmarknaden utsåg Skandia Time Global till årets bästa branschfond 2016. Fonden investerar inom sektorerna telekom, information, media och entertainment. Den har en visat på en historiskt stark avkastning och har presterat en genomsnittlig årsavkastning om 24,0 procent på fem år.

Söderberg & Partners utvärderar regelbundet svenska fondförsäkringsbolagens fondutbud utifrån fyra olika parametrar; fondselektering, hållbarhet, utbud och kostnader. Skandia fick i år grönt ljus i kategorien fondselektering och har sedan tidigare betyget grönt ljus även för hållbarhet samt utbud. Av 14 undersökta bolag i årets granskning var Skandia ett av endast två bolag som fick tre gröna ljus av fyra möjliga.

I SKI livförsäkring för privatpersoner, där fond- och depåförsäkring ingår, ökade Skandia från 63,8 till 67. Läs mer om resultatet på sida 20.

Skandia Time Global utsedd till årets bästa branschfond 2016.

Nyckeltal

MSEK	2016	2015
Förvalt kapital	214 883	191 988
Fond- och depåförsäkring	186 406	175 801
Fondsparande banken	12 801	12 089
Fondsparande fondbolag	15 676	10 975
Genomsnittlig värdeökning fond- och depåförsäkring i Sverige	7,5%	4,2%

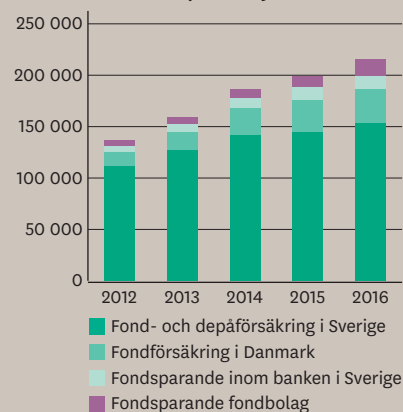
+7,5%

Genomsnittlig värdeökning inom fond- och depåförsäkring i Sverige

215 miljarder kronor

Förvalt kapital inom fondsparande

Förvalt kapital, miljarder

Ansvarsfulla investeringar

Att göra ansvarsfulla investeringar är en viktig del av vårt förvaltningsuppdrag och vi anser att det bidrar till långsiktigt god avkastning. Därför tar vi hänsyn till miljön och samhället vid investeringar som görs via Skandias fondbolag. Våra förvaltare har signerat FN:s principer för ansvarsfulla investeringar (PRI) och tar hänsyn till företagens hållbarhetsarbete innan de tar beslut att investera.

Hållbarhetsinformation om fonder

Skandia arbetar för att vara transparenta och ge så mycket information om fondernas hänsyn till miljö och samhälle som möjligt. För kunder som är intresserade av att veta hur en fond tar hänsyn till hållbarhetsfrågor i sin förvaltning tillhandahåller vi Swesifs Hållbarhetsprofil och Morningstars hållbarhetsbetyg på vår fondplattform.

2015 började Skandia också att tillämpa Hållbarhetsprofilen på fondplattformen. I Hållbarhetsprofilen anger fondbolaget vilka hållbarhetskriterier som ingår i förvaltningen av en fond. Denna information gör det enklare för spararna att dels förstå vad olika fonders hållbarhetsarbete betyder i praktiken och dels göra jämförelser. Med hjälp av Hållbarhetsprofilen går det att se hur fonderna förhåller sig till internationella normer, exkludering av branscher och produkter liksom hur fondförvaltaren går till väga för att påverka och följa upp ett bolag när det kommer till dess arbete med miljö, sociala aspekter och affäretik. Hållbarhetsprofilen ska ses som ett komplement till det vanliga fondfaktabladet.

För att ytterligare öka våra kunders möjlighet att jämföra fonder från ett hållbarhetsperspektiv anslöt sig Skandia i mars som första svenska bolag till det oberoende analysföretaget Morningstars nya betygsättning av fonder utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Genom det nya hållbarhetsbetyget ökar vi vår transparens och möjligheten för våra sparare att göra medvetna val i sina investeringsbeslut. Fondernas betyg (1-5) visas på Morningstars och Skandias hemsidor. Underlaget för betygsättningen sker utifrån kvalitativa hållbarhetsanalyser på bolagsnivå. Därefter aggregeras betygen från de enskilda aktieinnehavaren till en övergripande rating på fondnivå, vilket sker inom respektive fonds kategori.

Fondernas koldioxidavtryck

Sedan 2015 redovisas Skandias egna aktiefonders indirekta klimatpåverkan genom att mäta koldioxidavtryck. Genom redovisningen kan spararen se hur många kilo koldioxid en investerad hundralapp ger upphov till. Skillnaden mellan olika fonders koldioxidavtryck kan bero på en rad olika faktorer. Exempelvis har bolag i branscher som kraftförsörjning, stål och cement vanligtvis större koldioxidutsläpp än bolag verksamma inom IT och läkemedel. Skillnaden kan också bero på var i världen bolagen i fonderna är verksamma samt hur energimixen i det specifika landet ser ut.

➔ [Läs mer om våra ansvarsfulla investeringar i hållbarhetsredovisningen.](#)

100%

Andel kapital där hållbarhetskriterier tillämpas inom Skandias fondbolag.

Institutionellt sparande

De institutionella fonderna stod under 2016 för det största inflödet till fondsparandet med Skandias fastighetsfond Thule Real Estate Fund i spetsen. Det låga ränteläget gör att allt fler söker sig till alternativa tillgångar och våra institutionella fonder har visat sig vara mycket konkurrenskraftiga. De alternativa investeringsfonderna vänder sig till institutionella investerare och speglar olika delar av Skandias traditionella livportfölj.

Skandia förvaltar idag totalt drygt åtta miljarder kronor åt institutionella kunder och under året

har cirka 2,8 miljarder kronor investerats och ytterligare 1,3 miljarder kronor nytecknats i de institutionella fonderna.

I slutet av 2016 stängdes Skandias första buyout-fond. Buyout-fonderna har som syfte att ge professionella investerare tillgång till samma buyout-investeringar som Skandia placerar i. I samband med stängningen av den första fonden lanserades motsvarande fond för 2017, Thule Buyout Fund II och Thule Venture Capital Fund I.

8,3

Miljarder kronor i förvaltad kapital inom Skandias institutionella fonder.

Banktjänster

Skandias bank är en digital fullsortimentsbank som vänder sig till privatmarknaden och har transparens och kundnytta som ledord för verksamheten.

Vi erbjuder finansiella tjänster för de olika behov som uppstår under livet, vilket är ett brett spektrum av tjänster och produkter inom såväl bolån som digitala verktyg för att förenkla vardagsekonomin.

Skandia eftersträvar transparens genom att hålla en nära dialog med kunderna och förenkla för dem att själva se över sin ekonomi. Vi har transparenta bolånerabatter och vi publicerar regelbundet snitträntan för att ge kunderna möjlighet till en rättvis jämförelse. Våra banktjänster är även en viktig kommunikationskanal mellan Skandia och våra kunder, exempelvis genom bankens många digitala verktyg och höga närvaro i sociala medier.

Högsta bolånetillväxten i bankens historia

Ökningen av utlåning för bolån har under 2016 varit den högsta sedan banken startades och ökade

under året med 10 miljarder kronor vilket motsvarar en tillväxt på cirka 22 procent.

Bankens räntenetto ökade med cirka 28 procent under 2016 jämfört med föregående år och uppgick till 693 miljoner kronor. Förbättringen har drivits av den ökade utlåningen i kombination med en bättre räntenettomarginal. Upplåningskostnaderna har under året påverkats positivt av den negativa marknadsräntan. Även inlåningen från allmänheten har ökat under året med 2 097 miljoner kronor till 38 008 miljoner kronor.

Den positiva volymtillväxten är ett resultat av bankens attraktiva erbjudande i kombination med en transparent bolånemodell.

Kontaktlösa betalningar

En majoritet av alla kortköp idag är på väldigt låga belopp. Både konsumenter och handlare har därför önskat att dessa köp borde kunna gå snabbare.

Från och med 2016 är det möjligt för våra kunder att göra så kallade kontaktlösa betalningar med sina bankkort. Det görs enkelt och snabbt genom att "blippa" kortet vid kortläsaren. Kontaktlösa betalningar är lika säkra som kortköp med chip men gäller endast för köp under 200 kronor. På alla anpassade kortläsare går det att "blippa" sitt kort.

Skandia kommer löpande att införa funktionen på alla kort vartefter giltighetstiden på korten löper ut.

Nyckeltal

MSEK	2016	2015
Utlåning	56 733	46 608
Inlåning	38 008	35 911
Räntenetto	693	541
Kreditförlustnivå ¹⁾	0,02	0,01
Total kapitalrelation ¹⁾	18,9	21,4
Primärkapitalrelation ¹⁾	15,0	16,9

¹⁾ För definition se sida 69.

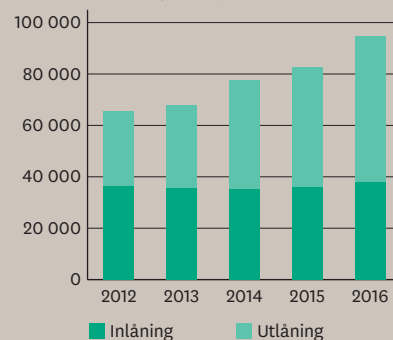
+22%

Tillväxt av utlåning för bolån 2016

57 miljarder kronor

Utlåning till allmänheten inkl riksgälden

Affärsvolym, miljarder kronor

Transparens och långsiktiga kundrelationer

Att bygga långsiktiga kundrelationer och att vara transparenta gentemot våra kunder och ägare är högt prioriterat.

För att svara upp till våra kunders förväntningar har vi under flera år genomfört en rad olika initiativ. Exempelvis har vi tagit bort kortsiktiga provisioner till externa distributörer och infört transparens kring bolånerabatter. Under 2016 förenklade vi också för våra kunder att komma i kontakt med oss och lämna förslag på förbättringar.

Kundernas önskemål samlas i Tipsbanken, ett systemstöd för kundfeedback hos våra kundenheter i Linköping, Göteborg och Sundsvall. Under året har vi mottagit 565 inlägg via Tipsbanken och Tyck till-appen från våra kunder.

- 👉 [Läs mer om Tipsbanken i hållbarhetsredovisningen.](#)
- 👉 [Läs mer om hur vi arbetar med transparens i hållbarhetsredovisningen.](#)

Skandias bolånekunder allt mer nöjda

Enligt Svenskt Kvalitets Index (SKI) från 2016 är Skandias bankkunder fortsatt nöjda, årets resultat blev 70,3 jämfört med förra årets resultat 71,7. Årets mätning visade att kundnöjdheten hos Skandias bolånekunder ökade till 74,2 jämfört med 73,4 föregående år. Resultatet innebär att Skandia har näst mest nöjda bolånekunder och Skandia var också den enda av bankerna som ökade i 2016 års SKI bland bolånekunder. SKI bygger på en sammanvägning av flera faktorer som mäter kundnöjdhet med hjälp av ett index mellan 0 och 100. Ju högre betyg desto bättre omdöme har banken fått av sina kunder. Hela 83 procent av Skandias bolånekunder var enligt undersökningen nöjda eller mycket nöjda.

83%

Av Skandias bolånekunder var nöjda eller mycket nöjda.

Penningtvätt

Inför implementeringen av EU:s fjärde penningtvättsdirektiv under 2017 har Skandia fokuserat på att förbättra organisationen på området. Vi har bland annat förstärkt organisationen med ytterligare resurser i syfte att förebygga och motverka finansiell brottslighet som bedrägeri, penningtvätt och finansiering av terrorism.

Samhällsansvar

Skandia spelar en viktig roll som ett komplement till de offentliga försäkringssystemen. Vi erbjuder tjänster inom hälsa och trygghet över generationer. Vi bidrar även genom att investera långsiktigt i forskning och utveckling samt lokala projekt med fokus på att förebygga ohälsa och skapa tryggare närsamhällen.

Långsiktighet genomsyrar hela vår verksamhet. För oss innebär det att arbeta med förebyggande insatser som ger oss förmågan att tänka långsiktigt och agera i ett så tidigt skede som möjligt. Genom vår forskning och stiftelsearbete utvecklar vi nya resurs-effektiva lösningar för ökad hälsa och trygghet. Utgångspunkten är försäkringslogiken där förebyggande investeringar skapar både mänskligt och ekonomiskt värde. Våra egna beräkningar visar att det finns stora samhällsvinster att göra genom tidiga insatser i hälsa och trygghet.

Vår stiftelse Idéer för livet arbetar aktivt för att öka tvärssektoriell samverkan inom förebyggandet av ohälsa och skapandet av tryggare närsamhällen. Störst samhällsnytta uppnår vi genom att samarbeta med forskning, näringsliv, civilsamhälle och offentlig sektor. Vi har också ett nära samarbete

med universitetsvärlden för att med forskning kunna beräkna vilka värden som skapas av förebyggande insatser både för samhälle och näringsliv. Under 2016 stöttade vi 129 lokala ideella projekt runt om i Sverige som stärker barn och ungas förutsättningar.

Fokus på hälsa och trygghet

Vår vision är att skapa ett rikare liv för våra kunder och samhälle. Genom att fokusera på hälsa och trygghet har vi genom stiftelsen möjlighet att påverka en rad faktorer som kan leda till ett framtida beroende av välfärd- och försäkringssystem. Ett starkare svenskt försäkringssystem är bra för våra kunder och ägare men också för samhället i form av ökat välmående och trygghet samt minskad brottslighet och ohälsa och de utgifter detta medför.

Förebyggande hälsoarbete som gör kunderna friskare och gynnar samhället

Skandias förebyggande hälsoarbete grundar sig i vårt koncept Skandias Hälsokedja som bygger på forskning inom socialmedicin och vår egen erfarenhet av förebyggande hälsoarbete. Konceptet utgår från ett helhetstänk med åtgärder på både individ- och organisationsnivå, som en del av detta arbetar Skandia för att skapa rätt åtgärder för att få friskare kunder.

Med minskad sjuklighet kan vi sänka premierna och öka värdet för våra kunder och ägare, samtidigt som alla mår bättre. Vi erbjuder därför en kostnadsfri förebyggande hälsoförsäkring kopplad till vår företagssjukförsäkring. Det har lett till att 8 av 10 vänder sig till oss redan innan sjukskrivningen. På 10 år har sjukligheten hos våra kunder halverats. Det gynnar även det svenska samhället.

50%

En halvering av sjuklighet hos våra kunder de senaste 10 åren.

Skandias stiftelse Idéer för livet

Stiftelsen Idéer för livet verkar som en katalysator för innovation, utveckling och kunskapsspridning inom social hållbarhet. Utgångspunkten i stiftelsens arbete är försäkringslogikens insikt om att det är både mänskligt och ekonomiskt lönsamt att förutse risker och förebygga problem istället för att reagera först när de uppstått.

Idéer för livet syftar till att bidra till ökad trygghet och hälsa. Fokus är på prevention för ökad kvalitet och resurseffektivitet i hälsosatsningar och välfärds-system. Arbetet sker inom tre ben; forskning, utveckling och lokala projekt. Stiftelsens forskning och utveckling inriktas på modeller för att visa på sociala insatsers effekt och värde, oavsett om utförande aktör är ideell, offentlig eller privat. Idéer för livet samarbetar med flera universitet för att ta fram evidensbaserade modeller för preventiva insatser samt beräkningar av deras ekonomiska värde. Cirka 133 kommuner och ett stort antal ideella organisa-

tioner i Sverige och Danmark har utbildats i att använda Idéer för livet-modellen. Under 2016 samarbetade Idéer för livet med forskarteam på Uppsala universitet, Umeå universitet, Göteborgs universitet, Handelshögskolan i Stockholm, Karolinska Institutet i Sverige och Copenhagen Business School.

Idéer för livet arbetar nära ideella organisationer som med förebyggande verksamhet främjar barn och ungas utveckling. Några av stiftelsens samarbetspartners är Rädda Barnen, Star for Life, Nattvandring.nu och BRIS.

Stiftelsen har en oberoende styrelse med externa ledamöter där ordföranden är en representant från Skandia. Finansieringen av stiftelsen sker genom årlig avkastning från det grundkapital som Skandia tillförde vid stiftelsens start, samt fonden Skandia Idéer för livet, där två procent av fondens värde årligen tillförs stiftelsen. Skandia står för stiftelsens administration och kansli.

Stiftelsens utveckling av skalbara modeller och verktyg för prevention

Lokala projekt

Under 2016 har Idéer för livet finansierat 129 ideella projekt runt om i Sverige som arbetar med förebyggande insatser för att ge barn och unga en bra start i livet och trygg uppväxt.

Forskning

Idéer för livet initierar och finansierar forskning kring förebyggande insatser för barn och unga. Genom att synliggöra förebyggande sociala insatsers effekt och ekonomiska värde bidrar vi med innovationskraft och utveckling i de svenska välfärdssystemen.

Verktyg

Idéer för livet stödjer ett antal utvecklingsprojekt kring angelägna utmaningar som hälsa och tryggare närsamhälle. Målet är att utveckla effektiva förebyggande metoder och verktyg för ett socialt hållbart samhälle.

➤ [Läs med om Skandias samhällsansvar i hållbarhetsredovisningen.](#)

Miljöhänsyn

Vi arbetar med att ta långsiktig miljöhänsyn i alla delar av verksamheten. Vi strävar efter en god hushållning av resurser och för att minimera vår klimatpåverkan.

Minskad miljöpåverkan på Skandias egna kontor

Skandias egna kontor har en direkt påverkan på miljön främst i form av energiförbrukning. Därutöver tillkommer utsläpp från våra tjänsteresor. För att begränsa vår direkta miljöpåverkan gör vi flera aktiva val. Vi har till exempel en övergripande målsättning om minskad pappersanvändning genom ökad digitalisering. Vår resepolicy uppmanar alla medarbetare att minska resandet och att i möjligaste mån använda alternativ till fysiska möten i syfte att minska resornas negativa påverkan på miljön.

Vi strävar efter att använda förnybar energi till vår egna kontor. Idag kommer 90 procent från förnybara källor. Vid nyetablering och ombyggnation

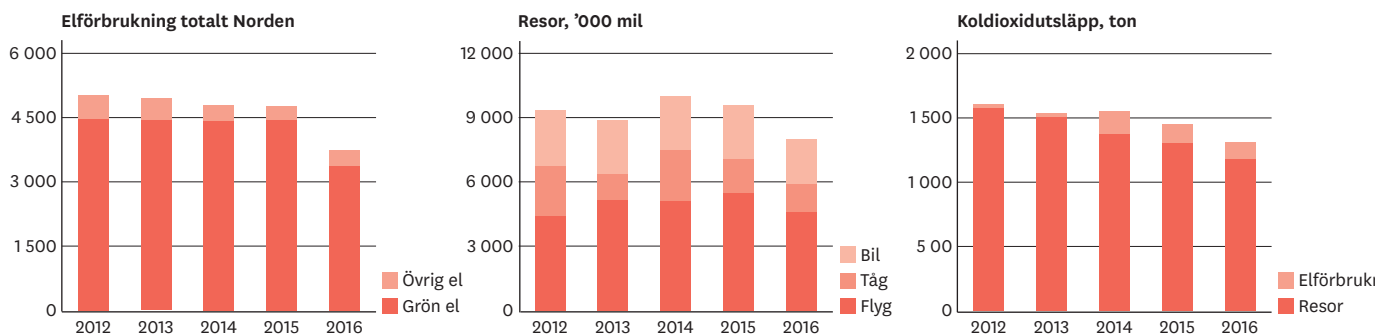
av kontor ställer vi krav på fastighetens miljöstandard och miljökrav vid inköp av inredning och tjänster. Till exempel är vårt huvudkontor miljöklassat och 71 procent av vår egna kontorsyta i Sverige har gröna avtal.

Indirekt miljöpåverkan

Vår indirekta miljöpåverkan kommer från våra leverantörer av produkter och tjänster samt investeringar. För att minska vår indirekta miljöpåverkan och för att bidra till att påverka andra i mer hållbar riktning integrerar vi miljöhänsyn i våra processer och påverkar genom dialog och samverkan med andra.

90%

Grön el på Skandias egna kontor.

Minskningen av energi, resor och koldioxidutsläpp beror till största del på försäljningen av Skandias verksamhet i Norge.

Skandia Fastigheters miljöarbete

Skandias största direkta miljöpåverkan ligger inom fastighetsbeståndet som hanteras av vårt helägda fastighetsbolag, Skandia Fastigheter. Därför är det särskilt viktigt för oss att minska fastighetsbolagets ekologiska fotavtryck, samarbeta med kunder och leverantörer så att de kan minska sin påverkan, samt att aktivt bidra till en hållbar utveckling av branschen. Fastighetsbolaget har miljöcertifiering och arbetar ständigt för att minska miljöpåverkan

inom områdena energi, material, kemikalier och avfall. Ett exempel på hållbar energieffektivisering är installationen av Sveriges största solcellanläggning på taket av vårt köpcentrum i Helsingborg. Skandia Fastigheter certifierar alla ny-, till- och ombyggnationer enligt BREEAM (BRE Environmental Assessment Method) eller Miljöbyggnad. Därtill miljöinventeras befintliga fastigheter enligt miljöcertifieringssystemet Miljöbyggnad.

➤ [Läs mer om Skandias och Skandia Fastigheters miljöarbete i hållbarhetsredovisningen.](#)

Långsiktig arbetsgivare

Tack vare våra medarbetares kompetens, engagemang och drivkraft skapar vi affärs- och kundnytta samtidigt som våra tjänster har en positiv inverkan på samhället.

Företagskulturen på Skandia bygger på engagemang från ledare och medarbetare, en vilja att lära sig nya saker och en förmåga att kunna ta ansvar för att uppnå sina individuella mål. Vi vill göra skillnad, både för våra kunder och för samhället.

Skandia arbetar strukturerat för att erbjuda en inkluderande arbetsplats där alla ska känna trygghet och möjlighet till delaktighet och utveckling. Vi har under många år arbetat med dialogupplägg på olika teman kring arbetsmiljö såsom värderingar och teamkontrakt, nolltolerans mot diskriminering, resultat från medarbetarundersökning och teamutveckling till exempel baserat på DiSC-verktyget kopplat till samarbete och kommunikationsstilar.

På Skandia vill vi möjliggöra en sund livsstil för alla medarbetare och hälsoerbjudandet som finns för våra kunder erbjuds även våra anställda. Medarbetare på Skandia har tillgång till en hälsoförsäkring som fungerar proaktivt utöver sjuk- och privatvårdsförsäkringen. Vi erbjuder även särskilda resurser för att ge chefer stöd i arbetet med att förebygga ohälsa och stödja rehabilitering. Under 2016 har arbetet med att förebygga sjukfrånvaro fortsatt och den totala sjukfrånvaron i Sverige var 3,47 procent.

Skandia arbetar med löpande uppföljning

Att må bra på sin arbetsplats är viktigt för oss. Vi följer därför löpande upp resultat och trivsel via kontinuerliga Performance Management (PM)-dialoger mellan chef och medarbetare. Ett annat exempel på hur vi fångar upp hur medarbetarna uppfattar sin arbetssituation är via den årliga medarbetarundersökningen. 2016 har varit ett år som inneburit förändringar inom många verksamhetsområden men trots det har årets medarbetarundersökning visat på ett stabilt resultat och en fortsatt bra nivå med ett totalindex på 73,2 jämfört med föregående års resultat på 73,7. Svarefrekvensen i medarbetarundersökningen är även i år hög (86 procent) vilket ger ett uttryck för ett högt engagemang.

Särskilt utmärkande är att det skett en ökning i förtroendet för Skandias ledning, från 67,3 procent 2015 till 78 procent 2016 och likaså en tydlig förbättring i stoltheten att arbeta på Skandia, från 89,6 till 90,9.

Skandias strategi påverkar våra medarbetare

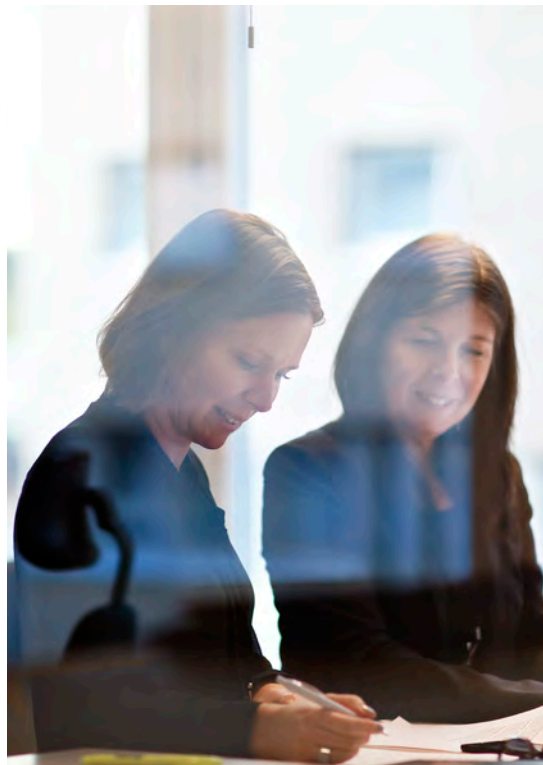
En alltför låg andel av medarbetarna bedömer att vi har en tydlig strategi, vilket tyder på att det återstår arbete med att kommunicera och förtydliga vår strategi internt. I slutet av 2016 antog Skandia en tydligare strategisk riktning, vilket vi under 2017 kommer implementera och integrera i verksamhetens olika delar.

Utifrån den nya strategin arbetar vi fokuserat för att förenkla organisationen och förtydliga beslutsmandat i verksamheten. Bland annat har vi under hösten renodlat vår operativa modell genom att justera organisationen för att ta bort överlappande mandat kopplat till affärs- och erbjudandeutveckling. Syftet är att öka handlingskraft och snabbhet samt tydliggöra ansvar och mandat.

Vi har under året också fortsatt ett aktivt arbete med teamutveckling i verksamheten för att bidra till effektivitet och kulturförflyttning.

86,8%

Andel av Skandias medarbetare anser helt eller delvis att män och kvinnor har likvärdiga villkor och möjligheter i Skandia.

” Skandia befinner sig i snabb förändring. Genom att delta i och driva förändringsprocesser skapas utrymme för såväl personlig som yrkesmässig utveckling.

Marie Ågren, HR-chef

Kompetensutveckling sker kontinuerligt

Skandia befinner sig i en bransch under snabb förändring, främst drivet av nya kundbeteenden och ökad digitalisering. Genom att vara med och driva stora förändringsprocesser och följa utvecklingen skapar vi utrymme för våra medarbetare att utveckla sina personliga och yrkesmässiga kompetenser.

Skandias kultur bygger på engagemang och viljan att utvecklas och ta ansvar för att uppnå såväl företagets som sina egna individuella mål. På Skandia får medarbetarna möjlighet att växa på flera sätt, exempelvis genom lärande i vardagen via kollegor, genom deltagande i förändringsprojekt, mentorship eller deltagande i nätverk. Vår ambition är att 70 procent av lärandet sker i vardagen – via ordinarie uppdrag eller projekt – 20 procent sker i interaktion med andra via till exempel mentorskap och olika typer av nätverkande medan cirka 10 procent är mer renodlade utbildningsinsatser som exempelvis e-learning, kurser och läsa litteratur.

Skandia tillhandahåller interna utbildningar, program och seminarier och arbetar aktivt för att digitalisera dessa i hög grad för att öka tillgänglighet och flexibilitet. Exempelvis har vi under 2016 digitaliserat stora delar av rådgivarutbildningen för de rådgivare som redan verkat i rollen hos en annan arbetsgivare vilket har effektiviserat vår introduktionsprocess.

Ny hälsoapp hjälper våra medarbetare att förbättra sin hälsa

Skandia erbjuder alla medarbetare appen ”Virgin Pulse” som hjälper till att hålla koll på träning, kost, sömn och stress. Den ger tips och råd om vilka initiativ som kan tas för att må bättre. Detta gör vi för att vi tror på det förebyggande och långsiktiga arbetet med att motverka ohälsa och sjukdom.

Skandias medarbetarprofil

Vår medarbetarprofil är ett viktigt verktyg i Skandias kulturförflyttning. I profilen beskrivs vilka förväntningar Skandia har på sina medarbetare genom att konkretisera Skandias värdegrund till beteende. Genom profilen tydliggörs beteenden som Skandia värderar högt och som bedöms stötta

vår strategiska förflyttning. Det handlar om alltifrån att sätta kunden först till att som medarbetare visa på handlingskraft, innovation och samarbetsvilja. Sedan 2013 har vi också en chefprofil med samma syfte – att konkretisera och visa på vikten av hur vi agerar.

Fackligt engagemang och samverkan

På lokal nivå för vi en nära dialog med de organisationer som representerar medarbetarna. Rent formellt sker detta genom medbestämmandeförhandlingar (MBL) enligt de samverkansavtal som finns med lokala fackliga parter.

Alla Skandiamedarbetare i Sverige omfattas av kollektivavtal. På central branschnivå finns två avtal; mellan Försäkringsbranschens Arbetsgivareorganisation (FAO) och Försäkringstjänstemanna-

förbunden (FTF) samt mellan FAO och Sveriges akademikers centralorganisation (SACO).

I Danmark finns kollektivavtal mellan Finanssektorns arbetsgivareförening (FA) och Danska försäkringsfunktionärers landsförening (DFL). Dock omfattas ledare och specialister av Funktionärslovens regler istället för kollektivavtal. I Litauen har våra medarbetare anställningsvillkor enligt lagstiftningens villkor istället för kollektivavtal.

Nyckeltal

Könsfördelning

Procent	2016	2015
Medarbetare		
Kvinnor	51%	51%
Män	49%	49%
Chefer		
Kvinnor	42%	42%
Män	58%	58%
Företagsledning		
Kvinnor	45%	40%
Män	55%	60%
Styrelse inkl. arbetstagarrepresentanter		
Kvinnor	42%	33%
Män	58%	67%
Fullmäktige		
Kvinnor	52%	47%
Män	48%	53%

Land	2016	2015
Sverige		
Medelantal anställda	2 139	2 244
Sjukfrånvaro	3,47	3,45
Danmark		
Medelantal anställda	253	228
Sjukfrånvaro	3,0	1,74
Litauen		
Medelantal anställda	95	52
Sjukfrånvaro	2,2	—

73,2

Förändringskraft enligt medarbetarundersökning 2016 (riktvärde 70)

Skandias nolltolerans mot mobbing och sexuella trakasserier är en viktig princip. Mobbing och sexuella trakasserier är oacceptabelt och något som vi arbetar kontinuerligt med för att förebygga och stoppa.

I 2016 års medarbetarundersökning uppgav 2,8 (2,9) procent av medarbetarna att de utsatts för mobbing eller trakasserier och 0,5 (0,4) procent upplevde sexuella trakasserier. Arbetet fortsätter mot det absoluta målet att dessa siffror ska ner till noll.

Affärsetik

Bank- och försäkringsbranschen är en reglerad och tillståndspliktig bransch som kräver god ordning och tydliga processer för att få bedriva verksamheten och i förlängningen få kundernas förtroende.

God affärsetik handlar om att ha gott omdöme i affärsrelationer och arbeta för att förebygga risker.

För Skandia innebär det att vi alltid agerar ansvarsfullt och med integritet för att skydda tillgångar och vårt anseende. Vi ska i all vår verksamhet ta ansvar och vi ställer krav på att våra leverantörer och affärspartners också gör det.

Internt vägleds vi av Skandias värdegrund som definierar de värderingar och beteenden som ska känneteckna vårt agerande och som återspeglas i våra policyer. Värdegrunden är en byggsten i vår företagskultur som hjälper alla medarbetare att fatta välgrundade beslut.

Skandias affärsetiska principer handlar i korthet om att övervaka att:

- Verksamheten bedrivs i enlighet med lagar och regler
- Skandia upprätthåller en öppen och förtroendebaserad kultur, där otillbörliga förmåner och påverkan inte accepteras
- Affärsrelationer sköts på ett etiskt, lagenligt och korrekt sätt
- Ingen medarbetare eller annan som agerar i Skandias namn agerar korrupt eller oetiskt
- Inga bidrag lämnas till politiska partier eller andra politiska företrädare
- Skandia efterlever Institutet Mot Mutors näringslivskod

Hållbarhet i leverantörskedjan

På Skandia ställer vi höga krav på oss själva när det gäller hållbarhet, kvalitet och effektivitet och därför förväntar vi oss att affärspartners och leverantörer av varor och tjänster ska sträva efter att efterleva samma standard. Våra krav på underleverantörer finns definierade i Skandias uppförandekod. För att analysera och riskvärdera hur hållbara våra leverantörer är har vi utvecklat en modell som främst handlar om självdeklaration och riskanalys. Självdeklarationen baseras på uppförandekoden och tar fasta på leverantörens riktlinjer, processer, mål och uppföljning inom till exempel arbetsvillkor och anti-

korruption. Skandia gör sedan en riskvärdering utifrån flera faktorer; den bransch leverantören verkar inom, var verksamheten sker och leverantörens förmåga att hantera hållbarhetsfrågor. Vår riskanalys är en sammanvägning av dessa faktorer, som även bidrar till den övergripande riskanalysen av leverantören och leveransen. Om en aktuell fråga ger oss anledning att aktivt hantera en hållbarhetsrisk i leverantörsledet sker det i dialog med leverantören och i samråd med Skandias hållbarhetsavdelning. Metoden för hållbarhetsanalys av leverantörskedjan är integrerad i Skandias inköpsprocess.

59%

Andel leverantörer (inköpsvolym) som genomfört en självdeklaration för hållbarhet.

Process för hållbarhetsanalys

Leverantör

Skandia

Skandia

Leverantör/Skandia

Självdeklaration
baserad på
uppförandekod

Riskvärdering
av leverantör

Riskanalys

Riskhantering

Avbrutet samarbete med Cerberus

På Skandia har vi ett ansvar att enbart samarbeta med de aktörer på marknaden som vi anser lever upp till våra krav och överenskommelser samt värderar våra kunders försäkringar på ett sätt som skapar lönsamhet och hållbarhet i vår affär. Under 2016 avslutade Skandia samarbetet med rådgivnings-

företaget Cerberus, detta då vi ansåg att Cerberus verksamhet inte levde upp till våra krav på kvalitet och kundvård. Det blev tydligt när rådgivningsbolaget återköpte försäkringar till förmån för andra lösningar, vilket ledde till att kunder drabbades av återköpsavgifter.

Skandias förhållningssätt till skatt

I Skandia finns en centraliserad funktion för hantering av skatter och skatterisker. Skattehanteringen i Skandia styrs av en skatteinstruktion som antas och uppdateras årligen. Instruktionen beskriver Skandias etiska förhållningssätt till skatter men även hur hanteringen av skattefrågor ska gå till i koncernen.

Skandias övergripande mål med verksamheten är att ge kunderna en god avkastning med kontrollerat risktagande på sitt kapital. Som generell princip gäller därför att Skandia ska ha en affärsmässig inställning till skattekostnaden. Den skatt Skandia betalar är en del av vårt sammanlagda bidrag till samhället. För oss är det också viktigt att vi strävar efter att upprätthålla höga etiska standarder i hela verksamheten, vilket även gäller skatteområdet. Vi är övertygade om att en god etik förebygger risker och vinner i längden.

Målet för skattehanteringen är att betala rätt skatt i rätt tid. Skandias agerande i skattefrågor ska alltid vara i god tro och inom ramarna för gällande lag. Aggressiv skatteplanering genom förfaranden som kan tänga gränsen till skatteflykt får inte förekomma. Koncernens kontakter med skattemyndigheter och skattedomstolar ska utmärkas av ärlighet och respekt. Verksamheten ska bedrivas och organiseras på ett sätt som främjar god intern kontroll över skatter och uppgiftsskyldigheter.

Förebyggande utbildning och visseblåsfunktion

För att säkerställa att våra medarbetare har rätt förutsättningar att upprätthålla Skandias affärsetiska principer och agerar i linje med de regelverk som omgärdar vår verksamhet är utbildning en viktig del. Samtliga medarbetare ges också utbildning i andra viktiga frågor, så som motverkande av penningtvätt, förebyggande av intressekonflikter, bedrägerier och mutor, samt hur man tillser fysisk säkerhet och informationssäkerhet.

Hantering av brister

Skandia har en inarbetad process för hantering av brister och incidenter som inträffar i vår verksamhet. Det är obligatoriskt för samtliga medarbetare att regelbundet utbildas i incidentrapportering som möjliggör snabba åtgärder. Våra kunder får informa-

tion om de incidenter som påverkar dem direkt via våra externa kanaler, så som kundtjänst, sociala medier och hemsidan. Vi informerar alltid vad man som kund ska vara uppmärksam på och ger rekommendationer kring lämpliga skyddsåtgärder.

Visseblåsfunktion

Skandias medarbetare har möjlighet att anonymt rapportera händelser som kan anses strida mot våra affärsetiska principer. Medarbetarna informeras om hur de ska uppmärksamma och rapportera sådana överträdelse. Dessa går direkt till Skandias centrala säkerhetsfunktion som sedan utreder överträdelsen systematiskt. Om det förekommer överträdelse som kan anses påverka våra kunder strävar vi alltid efter hög transparens.

► [Läs mer om Skandias affärsetik i hållbarhetsredovisningen.](#)

Samarbeten och initiativ

Skandia samarbetar med en rad olika organisationer och verksamheter. Vi är övertygade om att störst effekt nås genom samarbeten över gränserna mellan näringsliv, civilsamhälle och offentlig sektor.

Skandia är aktiv i flertalet organisationer och föreningar. Nedan beskrivs några av dem.

AltExchange är en organisation som arbetar för att standardisera rapporteringen från förvaltarna till Limited Partners, här ingår även rapportering av ESG.

Compliance Forum är en ideell, opolitisk och nationell yrkesorganisation för Compliance Officers i finansiella företag.

EVCA (European Venture Capital Association) är en organisation för europeiska investerare i onoterade bolag där Skandia är medlem i 2 stycken arbetsgrupper.

Fondbolagens Förening är en branschorganisation som arbetar för att ta tillvara fondspararnas och fondbolagens intressen. Anställda inom Skandias Fondbolag är representerade i flera specifika arbetsgrupper som arbetar med olika frågeställningar kring regel efterlevnad, marknadsföring, operativa frågor samt skatt och redovisning.

Global Compact Skandia är sedan 2012 medlem i Global Compact. Ett FN-initiativ som syftar till att få företag att ta ansvar för de tio principerna inom mänskliga rättigheter, arbetsrätt, miljö och korruption.

ICC Skandia är ordförande i svenska kommittén för Corporate Responsibility och anti-korruption samt är engagerade i arbetet med "Finansiella tjänster och Försäkring".

ILPA (International Limited Partner Association) är en världsomspännande organisation för investerare som investerar i Private Equity fonder. Skandia är en av ILPA:s 350 medlemmar.

Institutionella Ägares Förening Skandia har en styrelseledamot i Institutionella Ägares Förening som är ett självregleringsorgan för institutionellt ägande i Sverige.

PRI står för Principles for Responsible Investment och är ett initiativ under FN-flagg för att bidra till att investerare integrerar hållbarhet i sina investeringsstrategier och beslut. Skandia signerade den 7 november 2014.

SIPA (Scandinavian International Property Association) är en internationell organisation för fastighetsbranschen.

SNS (Studieförbundet Näringsliv och Samhälle) Skandia är medlem i SNS. En oberoende organisation som bygger broar mellan samhällsforskare och beslutsfattare inom näringslivet och offentlig sektor.

Stockholms Fastighetsägare Branschorganisation för fastighetsägare i Stockholm.

Stockholms Handelskammare är en mötesplats för företagare, politiker och andra beslutsfattare i huvudstadsregionen.

SVCA (Swedish Venture Capital Association) är den svenska riskkapitalföreningen där Skandia även har en styrelseplats.

Svenska bankföreningen Skandia är medlem i bankföreningen som har i uppgift att företräda banker i syfte att skapa goda förutsättningar i branschen. Bankföreningen har bland annat till uppgift att sprida kunskap om bankerna och deras roll för tillväxt och välfärd.

Sveriges Fastighetsägare en intresse- och branschorganisation för en väl fungerande fastighetsmarknad där Skandia också är medlem.

Svensk Försäkring är försäkringsföretagens branschorganisation. De driver frågor som till exempel goda verksamhetsförutsättningar för försäkringsföretagen, arbete för ett högt förtroende för försäkringssektorn samt för ökad kunskap om privata försäkringars betydelse i samhället. Representant från Skandia har deltagit i gruppen som utvecklat föreningens riktlinjer för redovisning av koldioxidavtryck under 2016.

Svenska Försäkringsföreningen Skandia är med i styrelsen och valberedningen för Svenska Försäkringsföreningen. En ideell förening för de som är intresserade av försäkringsverksamhetens olika områden.

Svenskt Näringsliv är en organisation som företräder cirka 60 000 små, medelstora och stora företag i Sverige inom olika sektorer.

Swesif är Sveriges forum för hållbara investeringar som bland annat varit drivande i implementeringen av hållbarhetsprofilen. Det är en oberoende, icke-vinstdrivande ideell förening för organisationer som arbetar för eller med hållbara investeringar i Sverige.

➔ *Läs mer om fler hållbarhetsrelaterade samarbeten och medlemskap i hållbarhetsredovisningen.*

”Fortune’s Change the World List visar att företag kan vara med och förändra världen till det bättre och samtidigt tjäna pengar. Det är avgörande för att näringslivet ska bidra till FN:s hållbarhetsmål.

Lena Hök, Hållbarhetschef Skandia och verksamhetschef stiftelsen Idéer för livet

Skandias arbete med FN:s globala hållbarhetsmål

År 2015 antog FN 17 globala hållbarhetsmål med en tydlig förväntan att stater, offentlig sektor och näringslivet ska bidra till lösningar på gemensamma utmaningar. När de globala målen antogs av FN:s medlemsländer innebar det möjlighet att på ett konkret sätt angripa de hållbarhetsutmaningar som världen står inför. Näringslivet, och inte minst finansbranschen, har en viktig roll att spela i

att ta fram skalbara lösningar och driva på den transformation som är nödvändig för att nå målen till 2030. Skandia strävar efter att integrera de globala målen i vår affärsverksamhet och hållbarhetsarbete. Vi har en unik position att bidra till flera av dessa mål genom att vi är ett ömsesidigt bolag med ett långsiktigt perspektiv i vår verksamhet.

Swedish Investors for Sustainable Development

Som en del i arbetet med att integrera de globala målen samverkar vi med andra förvaltare och investerare, bland annat under SIDA:s regi. Under paraplynamnet Swedish Investors for Sustainable Development arbetar vi för att inspirera varandra och diskutera vilka indikatorer som kan visa på hur våra investeringar bidrar till FN:s globala mål för en hållbar utveckling.

I samarbetet ingår: SIDA, Skandia, Alecta, Folksam, Sjunde AP-fonden, SPP och Svenska Kyrkan.

Förklaring av resultat- och balansräkning

Resultaträkning

MSEK	2016	2015
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat	194	79
1 Premieinkomst	19 931	23 571
2 Kapitalavkastning, netto	32 179	18 147
3 Försäkringsersättningar	-14 695	-16 660
4 Förändring i andra försäkringstekniska avsättningar	-17 626	1 687
5 Driftskostnader	-2 990	-3 004
Övrigt tekniskt resultat	3 019	3 124
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat	19 818	26 865
Kapitalavkastning, netto	-49	-75
6 Resultat bankverksamhet	192	-292
Resultat övrig rörelsedrivande verksamhet	3	47
Övrigt icke-tekniskt resultat	-1 561	-1 448
Periodens resultat före skatt	18 597	25 176
Skatt	-2 032	-2 304
Resultat avvecklad verksamhet	—	1 043
Periodens resultat	16 565	23 915

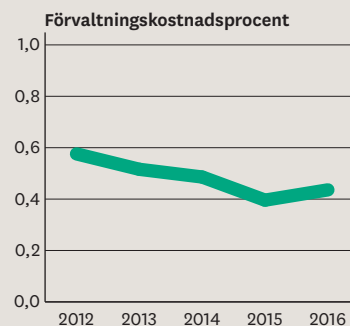
Balansräkning

MSEK	2016	2015
1 Immateriella tillgångar	7 798	9 131
2 Placeringstillgångar	583 528	542 421
3 Tillgångar i bankverksamhet	61 547	55 542
Övriga tillgångar	24 829	20 472
Totalt Tillgångar	677 702	627 566
Eget Kapital	157 785	147 551
4 Försäkringstekniska avsättningar	433 339	406 025
3 Skulder i bankverksamhet	57 904	51 480
Övriga avsättningar och skulder	28 674	22 510
Totalt Eget Kapital, avsättningar och skulder	677 702	627 566

Fokus på kostnadseffektivitet

Ett kostnadseffektivt Skandia är en förutsättning för att kunna fortsätta erbjuda våra kunder attraktiva produkter med låga avgifter. Ökad konkurrens och snabb utveckling på marknaden gör att vi måste ha en organisation som klarar de utmaningar som exempelvis digitalisering och nya regelverk ställer – utan att kostnaderna ökar för mycket.

Skandias kostnader ligger för året i nivå med föregående år. Detta är en kombination av kostnadseffektiviseringar tillsammans med satsningar och initiativ som exempelvis digitalisering. De viktigaste kostnadsnyckeltalen för Skandias livbolag visar generellt en något negativ trend, detta dels på grund något högre kostnader samt av lägre premier jämfört med föregående år. Undantaget är kapitalförvaltningskostnadsprocenten som går ned något på grund av både lägre kapitalförvaltningskostnader och ett något högre genomsnittligt förvaltad kapital. Grafen till höger visar utvecklingen under de senaste fem åren av förvaltningskostnadsprocenten som visar driftskostnader i förhållande till genomsnittligt förvaltad kapital. På nästa sida redovisar vi ytterligare några av våra viktigaste kostnadseffektivitetsnyckeltal för Skandias livbolag.

Resultaträkning – förklaring

- 1 Premieinkomst**
Här visas de pengar som Skandias kunder betalat in under året. Inom fond- och depåförsäkring visas inte kundernas inbetalningar i resultatet, på grund av detta är Skandias inbetalda premier för året högre än premieinkomsten.
- 2 Kapitalavkastning, netto**
Kapitalavkastningen är avkastningen på våra kunders kapital. Avkastningen påverkas främst av hur kapitalet är placerat och marknadens utveckling. Via återbäringsrätten fördelar Skandia preliminärt ut eventuellt överskott till kunderna. På detta sätt påverkar tillfälliga svängningar på marknaden våra kunders sparande mindre.
- 3 Försäkringsersättningar**
Består till största del av de utbetalningar som Skandia gjort till våra kunder under året. Försäkringsersättningar visar de faktiska utbetalningarna och skiljer sig därför från det preliminärt allokerade försäkringskapitalet som framgår i årsbeskeden.

4 Förändring i andra försäkringstekniska avsättningar
Här visar vi effekten i resultatet som skapas när vi ändrar i de reserver som finns för framtida utbetalningar.

5 Driftskostnader
Visar Skandias kostnader som är kopplade till försäkringsverksamheten. Skandias verksamhet är kunskapsintensiv och den största delen av kostnaderna utgörs av personalkostnader. Andra kostnader är exempelvis försäljnings- och IT-kostnader.

6 Resultat bankverksamhet
Här visas resultatet från Skandias bankverksamhet. Det största bidraget till resultatet kommer från räntenettet. Räntenetto består av intäkter och kostnader för utlåning och inlåning av kapital.

Balansräkning – förklaring

- 1 Immateriella tillgångar**
Immateriella tillgångar är icke-fysiska tillgångar. Värdet på tillgångarna testas varje år och vissa av tillgångarna skrivs av enligt en bestämd avskrivningsplan.
- 2 Placeringstillgångar**
Här finns kundernas kapital som Skandia ansvarar för. Den största delen av kapitalet sköts av Skandias kapitalförvaltning som strävar efter att placera i flera olika tillgångsslag. Större delen av kapitalet är placerat i aktier och obligationer men även i exempelvis fastigheter och råvaror.
Här ingår även kapitalet inom fond och depåförsäkring där kunden själv eller tillsammans med en rådgivare bestämmer hur tillgångarna ska placeras.

3 Tillgångar och skulder i bankverksamhet
Tillgångarna består till största del av utlåning till privatpersoner, cirka 99 procent av utlåningen utgörs av bolån. Största delen på skuldsidan utgörs av inlåning från bankens kunder samt värdepapper som banken gett ut för att öka sin likviditet.

4 Försäkringstekniska avsättningar
Här finns de reserver som Skandia satt av för att kunna genomföra framtida utbetalningar till våra kunder. Hur mycket som sätts av beror på en stor mängd antaganden om exempelvis ränta, livslängd och framtida avkastning.

Kostnadsnyckeltal för Skandias livbolag

0,43 % (0,39%)

Förvaltningskostnadsprocent

• Driftskostnader i förhållande till genomsnittligt förvaltad kapital.

0,042 % (0,045%)

Kapitalförvaltningskostnadsprocent

• Kapitalförvaltningskostnader i förhållande till genomsnittligt förvaltad kapital.

8,6 % (6,5%)

Driftskostnadsprocent

• Driftskostnader i förhållande till premieinkomst.

5,9 % (4,9%)

Rörelsedriftskostnadsprocent

• Administrativa kostnader i förhållande till premieinkomst.

Bolagsstyrningsrapport

Bolaget

Livförsäkringsbolaget Skandia, ömsesidigt (Skandias livbolag) är ett svenskt livförsäkringsbolag med säte i Stockholm, Sverige. Skandias livbolag bildades i sin nuvarande bolagsform den 28 juni 2013 och förvärvade vid årsskiftet 2013/2014 den verksamhet som därtills bedrivits i Livförsäkringsaktiebolaget Skandia (publ). I och med förvärvet blev Skandias livbolag moderbolag i en grupp av bolag som bedriver finansiell verksamhet (tillsammans Skandiakoncernen). Skandiakoncernen tillhandahåller försäkrings-, bank- och fondprodukter i Sverige och Danmark. Härtill bedrivs fondverksamhet i Luxemburg och administrativ verksamhet i Litauen. Skandiakoncernens moderbolag ägs av dess kunder.

Skandiakoncernen omfattas i huvudsak av moderbolaget Skandias livbolag med dotterbolagen Skandia Fastigheter Holding AB, Skandikonbolagen, Skandia Investment Management AB (Skandias kapitalförvaltningsbolag), Skandia Link Livsförsäkring A/S och Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ) (Skandias fondförsäkringsbolag) med dess dotterbolag Skandiabanken AB (publ) (Skandias bank) och Skandia Fonder AB (Skandias fondbolag). Av dessa är moderbolaget, Skandias fondförsäkringsbolag, Skandias bank, Skandias fondbolag och Skandias kapitalförvaltningsbolag tillståndspliktiga bolag i Sverige och står under Finansinspektionens tillsyn.

Ägare och ägarstyrning - Fullmäktige

Skandia ägs av kunderna och styrs genom 21 representanter i ett fullmäktige. Representanterna väljs av kunderna för tre år i taget med val varje år av sju fullmäktigeledamöter. Fullmäktige är det högsta beslutande organet i Skandia och rösträtten på bolagsstämman utövas i sin helhet av fullmäktige.

Fullmäktiges främsta uppgift är att utöva ägarfunktionen. Här ligger att fullmäktige ska besluta i samtliga frågor som förekommer på bolagsstämman och hålla sig löpande informerad om bolagets verksamhet och resultat. Vid varje ordinarie bolagsstämma fattar fullmäktige beslut om ägarinstruktion till bolaget (se vidare under punkten Bolagsstämma).

Under verksamhetsåret har fullmäktige sammanträtt i beslutsfattande bolagsstämmor och haft informella möten med bolagets styrelse och ledning i informations syfte. Därutöver har fullmäktige i samband med halv- och helårsbokslut informerats om verksamhetens utveckling och ekonomiska resultat.

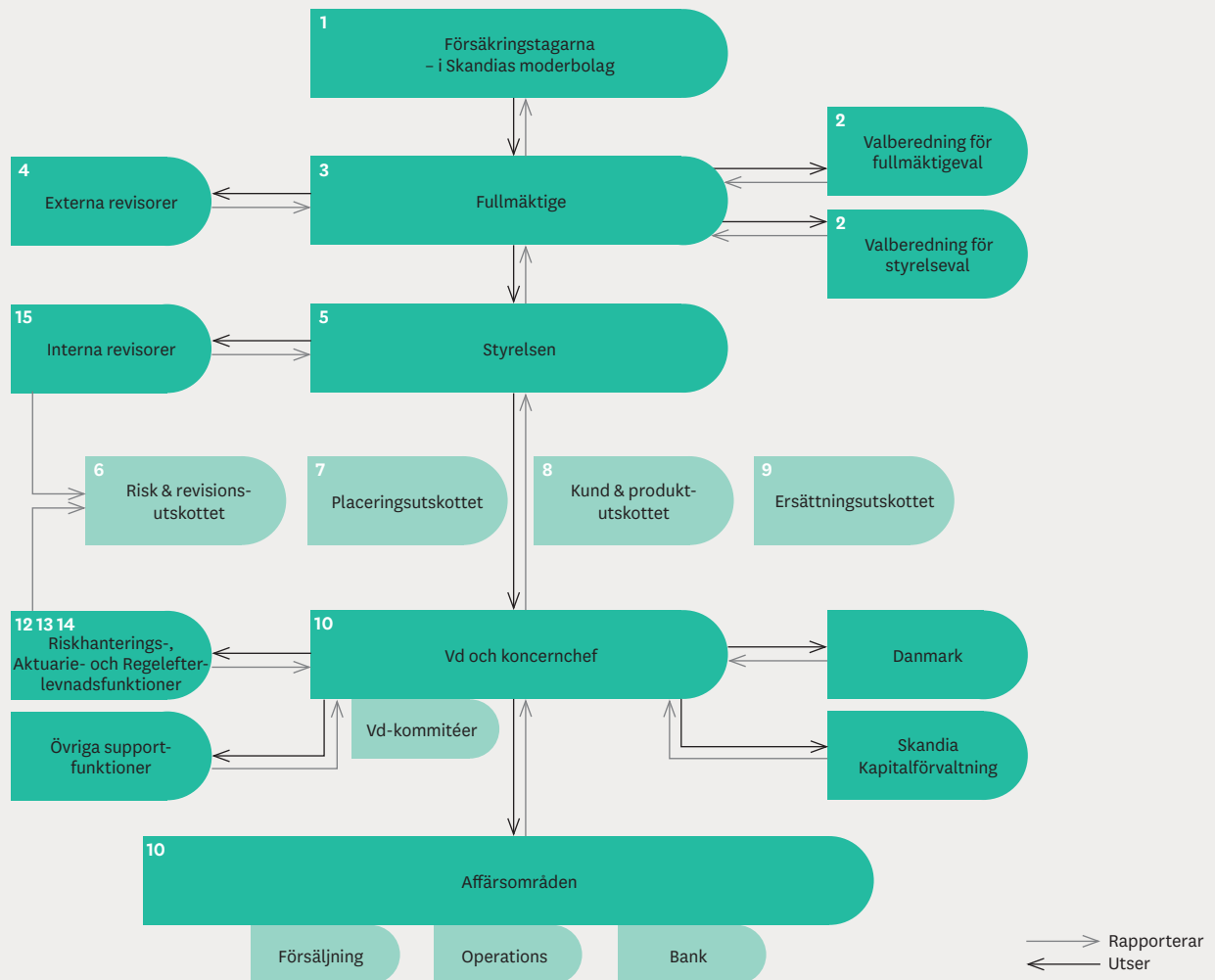
Fullmäktige består efter den ordinarie bolagsstämman 2016 fram till och med ordinarie bolagsstämma 2017 av Bo Källstrand, ordförande, Karin Eliasson, vice ordförande, Stefan Johnsson, vice ordförande, Marianne Dicander Alexandersson, Nils Bacos, Magnus Dahlquist, Mattias Forsberg, Ebba Fåhraeus, Stefan Fölster, Leif Hansson, Therese Johansson, Kajsa Lindståhl, Eva Lindqvist, Sophie Nachemson-Ekwall, Elisabeth Nilsson, Pia Nilsson, Irma Rosenberg, Jan-Åke Stenström, Ulf Troedsson, Leif Victorin samt Ylva Yngvesson. Fullmäktiges ordförande Bo Källstrand och de vice ordförandena Karin Eliasson och Stefan Johnsson utgör fullmäktiges presidium. Presidiet är en samordnande grupp vars uppgift är att underlätta informationsutbytet mellan styrelsen och fullmäktige. De kan kalla till extra stämma och efter delegation från fullmäktige bestämma om regler rörande delägares och andras insyn och inflytande på bolagsstämma.

Allmänt om Skandias bolagsstyrning – styrning för värdeskapande

Bolagsstyrning handlar om hur bolag ska drivas så att främst ägarnas men också kundernas och medarbetarnas intressen tillvaratas. Skandia skiljer sig från många andra bolag på marknaden genom att kundintresset sammanfaller med ägarintresset. Det övergripande målet är att maximera värdet för ägarna, det vill säga Skandias kunder, över livstiden av deras försäkringar genom att kombinera en god avkastning med ett sunt risktagande. De centrala externa och interna styrinstrumenten för Skandias bolagsstyrning återfinns i lagen om ekonomiska föreningar, försäkringsrörelselagen, Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd, Svensk kod för bolagsstyrning (Koden), ägarinstruktionen som fastställs av fullmäktige, styrelsens arbetsordning, instruktioner för styrelsens utskott, vd-instruktionen samt internt regelverk. Styrelsen är ansvarig för Skandias organisation och förvaltningen av dess angelägenheter. Vd ansvarar för att den löpande förvaltningen av bolaget sker enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar. Styrelsens ordförande sammanställer, i dialog med vd, dagordning för styrelsemötena och ansvarar för att ta fram informations- och beslutsunderlag till dessa möten. Vd ser till att styrelsens ledamöter får information om Skandias utveckling för att kunna fatta väl underbyggda beslut.

För att styrningen av Skandia ska kunna utövas på ett effektivt och ansvarsfullt sätt ska det finnas en tydlig rollfördelning mellan de olika bolagsorganen,

Skandias bolagsstyrningsmodell

det vill säga bolagsstämman, styrelsen, VD och revisorn.

1. Försäkringstagare

Skandia ägs av moderbolagets kunder. Dessa utgörs av cirka 1,2 miljoner privat- och företagskunder, vilka utövar sitt formella inflytande genom att nominera och rösta på kandidater till fullmäktige. Försäkringstagarna och de som är ersättningsberättigade genom försäkring i Skandias moderbolag har en grundröst i omröstningar till fullmäktigeval. Därutöver har kunder vars försäkring innehåller ett inslag av sparande ytterligare nio röster. Röstdifferentieringen grundar sig på att sparförsäkringskunderna i högre grad står risken för värdeförändringarna i företaget.

2. Valberedningar

I Skandia finns två valberedningar, en till fullmäktigeval och en till styrelse- och revisorsval. Därtill kommer valberedningar till styrelserna i vissa dotterbolag.

Valberedningen till fullmäktigeval utses av bolagsstämman och har som viktigaste uppgift att föreslå kandidater till fullmäktigeval bland Skandias kunder. Valberedningen ska säkerställa att fullmäktigekandidaterna uppfyller de krav på kompetens och erfarenhet som framgår av bolagsordningen. Valberedningen lämnar också förslag på arvode och ersättning till fullmäktige. Valberedningen till fullmäktigeval består efter den ordinarie bolagsstämman

2016 fram till och med ordinarie bolagsstämma 2017 av Björn Wolrath, ordförande, Anna-Karin Stenberg, Eva Serenhov, Leif Victorin och Bo Källstrand.

Valberedningen till styrelse- och revisorsval utses likaså av bolagsstämman och har till uppgift att föreslå kandidater till styrelse samt revisor. Valberedningen ska säkerställa att styrelsens ledamöter uppfyller de formella krav på kompetens och erfarenhet som krävs för uppdraget och att styrelsen som helhet har god insikt i och förmåga att leva upp till de krav rörande företagsstyrning och riskhantering som ställs på styrelsen i ett moderbolag för ett finansiellt konglomerat där moderföretaget är ett stort livförsäkringsbolag med långsiktiga åtaganden. Styrelsens sammansättning ska ha en god bredd i fråga om kompetens, erfarenhet och bakgrund. Valberedningen har även fokus på att styrelseutskotten ska ha en adekvat bemanning. Bolagsstämman har bemyndigat valberedningen till styrelse- och revisorsval att anta en policy för Skandias lämplighetsprövning av styrelseledamot och styrelsens samlade kompetens. Syftet med policyn är att beskriva de kriterier och processer som ska användas när lämpligheten hos föreslagna och utsedda styrelseledamöter i Skandia samt Skandias styrelse som helhet bedöms.

Valberedningen till styrelse- och revisorsval består efter den ordinarie bolagsstämman 2016 fram till och med ordinarie bolagsstämma 2017 av Karin Eliasson, ordförande, Bo Källstrand, Stefan Johnsson, Kajsa Lindståhl och Hans-Erik Andersson.

3. Bolagsstämma

Bolagsstämmans uppgift är att besluta i ett antal frågor såsom ändring av bolagsordningen och fastställande av års- och koncernredovisning, där enligt lag endast bolagsstämman får besluta. En annan central uppgift för bolagsstämman är att utse styrelse. Övriga beslut angående bolagets angelägenheter fattas av styrelsen eller verkställande direktören. Stämman kan dock enligt gällande rätt genom stämmobeslut ge direktiv till styrelsen, exempelvis i form av en ägarinstruktion.

Ordinarie bolagsstämma hålls en gång per år. Extra bolagsstämma kan därutöver hållas om behov finns. Vid ordinarie bolagsstämma fastställs resultat- och balansräkning samt utses revisorer och ledamöter i styrelsen. Det beslutas också om arvoden till ledamöter i fullmäktige, valberedningarna, styrelse och revisorer, samt ansvarsfrihet för styrelse och vd. Stämman fastställer att rörelseresultatet ska över-

föras till eller tas från konsolideringsfonden (en fond bestående av försäkringstagarnas överskottsmedel som är bolagets riskkapital). Det har hållits tre bolagsstämmor under 2016.

Styrdokument beslutade av bolagsstämman

Bolagsstämman beslutar om bolagets bolagsordning. Skandia har enligt bolagsordningen till föremål för sin verksamhet att meddela direkt och indirekt försäkring i huvudsak inom liv-, olycksfalls- och sjukförsäkringsklasserna. Bolaget har också till föremål att förmedla andra företags finansiella tjänster som har ett naturligt samband med försäkringsrörelsen. Bolagsordningen innehåller en bestämmelse om att bolagsstämman varje år ska besluta om en ägarinstruktion som anger de värderingar och övergripande principer som ska vara vägledande för bolagets verksamhet.

Ägarinstruktionen ska vara utformad på ett sådant sätt att den inte genom alltför detaljerade föreskrifter inkräktar på styrelsens exklusiva kompetens. Ägarinstruktionen stadgar i huvudsak att styrelsen ska se till att verksamheten bedrivs enligt följande värderingar: långsiktighet, kundnyttan i centrum, sund öppenhet och hållbart företagande. Härtill anger ägarinstruktionen att verksamheten ska genomsyras av vissa grundläggande principer, såsom till exempel vad som gäller vid risktagande, hur affärsmålen för verksamheten ska kommuniceras till kunderna och fullmäktige samt hur Skandia ska agera som arbetsgivare.

Riktlinjer om ersättning till ledande befattningshavare

Bolagsstämman fattar också beslut om riktlinjer för ersättning till Skandias vd och andra i Skandia-koncernens ledningsgrupp. Riktlinjerna anger bland annat att den enskildes samlade totala ersättningar ska vara marknadsmässiga och endast ges i form av fast lön, pension, risk- och sjukvårdsförsäkringar och sedvanliga förmåner, exempelvis förmånsbil. Rörliga ersättningar, såsom bonus, ska inte förekomma. Beslut om ersättningar till ledande befattningshavare ska fattas av Skandias styrelse efter beredning i styrelsens ersättningsutskott.

4. Revisorer

Vid ordinarie bolagsstämma 2016 utsågs revisionsbolaget Deloitte AB, med auktoriserade revisorn Svante Forsberg som huvudansvarig revisor, till Skandias revisorer till utgången av 2017 års ordinarie bolagsstämma. Valet av revisorer skedde efter beredning i risk- och revisionsutskottet. Svante

Forsberg är licensierad revisor för finansiella företag och även revisor för bland annat Cinnober, Lannebo och Swedbank. Under 2016 har Deloitte AB utfört revisions- och revisionsnära uppdrag åt Skandia samt assisterat bolaget vid till exempel arbetet med Solvens 2 och AML (Anti Money Laundering).

De externa revisorernas arbete är koordinerat med Skandias internrevision.

5. Styrelse

Styrelsen består av Hans-Erik Andersson, styrelsens ordförande, Peggy Bruzelius, Mengmeng Du, Reinhold Geijer, Sverker Lundkvist, Christer Löfdahl, Per Nordlander, Jonas Persson och Kristina Schauman. Härtill består styrelsen av arbetstagarrepresentanterna Annika Bowallius, Jane Olofsson och Johannes Petersson.

Styrelsen är enligt försäkringsrörelselagen ansvarig för bolagets organisation och förvaltning. Den beslutar om den strategiska inriktningen, utser vd och fastställer policyer. Styrelsen ska se till att det finns lämpliga interna regelverk för riskhantering och riskkontroll. Till styrelsens uppgifter hör också att se till att det finns en tillfredsställande kontroll över redovisning och medelsförvaltning. Styrelsen följer löpande Skandias verksamhet, ekonomiska resultat, kapitalförvaltning och regelefterlevnad. Vidare hanterar och beslutar styrelsen i frågor som rör ersättningar till ledande befattningshavare i Skandiakoncernen.

Särskilda lagregler gäller även om jäv. Skandias vd, tillika koncernchef, är adjungerad utan beslutanderätt till styrelsens sammanträden.

Styrelsens hantering av ägarinstruktionen

Styrelsen följer årligen upp efterlevnaden av ägar-

instruktionen som beslutats av fullmäktige. Styrelsens sammanfattade bedömning vid årets utvärdering är att Skandiakoncernens verksamhet bedrivs och genomsyras av den värdegrund och de principer som fullmäktige har fastslagit i ägarinstruktionen samt att styrelsen har fullgjort sin skyldighet att tillhandahålla information till fullmäktige om verksamheten. Styrelsen har skriftligen redogjort för sin bedömning till fullmäktige och denna rapport är granskad av bolagets revisorer.

Av ägarinstruktionen framgår att Skandia ska följa Svensk kod för bolagsstyrning (Koden). Syftet med Kodens regler är att utveckla bolagsstyrningen och främja förtroendet för näringslivet. Grundprincipen är att tillämpa Koden genom ”följ eller förklara”, det vill säga att avvikelser från Koden är tillåtna men måste förklaras. Koden riktar sig till noterade bolag. Även för bolag som Skandia, med ett stort antal ägare och försäkringstagare som står för bolagets riskkapital, lämpar sig tillämpning av Koden. Mot bakgrund av bolagets storlek och allmänna intresse har stämman valt att följa Koden. De regler som styrelsen vid tillämpningen av Koden valt att avvika från och förklaringar till dessa visas nedan.

Styrdokument beslutade av styrelsen

Styrelsen har beslutat om arbetsordning, inklusive mandat för vd och instruktioner för styrelseutskotten. Motsvarande styrdokument, med anpassningar till den egna verksamheten, har antagits av styrelserna i samtliga tillståndspliktiga dotterbolag i Sverige. Styrelsen har vidare beslutat om en manual för styrning av dotterbolagen som syftar till att kombinera god styrning och kontroll med möjligheter till effektiv och flexibel förvaltning av verksamheterna i Skandia. Manualen fastställer ramarna för bolagsstyrningen och är antagen av alla bolag i Skandiakoncernen. Den innehåller bland annat krav på att

Svensk kod för bolagsstyrning

Bestämmelse	Avvikelse	Kommentar
1.2 – Bolagsstämma	Styrelsen ej beslutsför	Koden anger att styrelsen vid bolagsstämma ska vara beslutsför, Skandia anser att det är tillräckligt vid extra bolagsstämma att styrelsens ordförande eller vice ordförande är närvarande.
7.6 – Styrelsens arbetsformer	Delårsrapport granskas ej	Bolagets revisorer granskar inte bolagets delårsrapport. Avvikelsen sker med hänsyn till att bolaget inte är ett aktiemarknadsbolag och med syftet att begränsa kostnaderna för försäkringstagarna.
9.1 – Ersättningar till ledande Befattningshavare	Omfattas ej	Skandias livbolag faller under Solvens 2-regelverket, som särreglerar ersättningsfrågor.

vissa affärshändelser ska eskaleras till styrelsen i moderbolaget eller dotterbolagsstyrelser för beslut, beloppsmässiga begränsningar i beslutanderätt och riktlinjer för arbetet i styrelser, kommittéer och forum.

Styrelsens arbete under 2016

Skandias livbolags styrelse har under 2016 haft 10 sammanträden.

Ordförandens roll

Ordföranden leder arbetet i styrelsen och har kontinuerliga kontakter med vd. Dessa kontakter syftar till att ordföranden ska fungera som samtalspartner till vd samt kunna följa bolagets löpande utveckling och frågor av strategisk karaktär. Ordföranden ansvarar för att styrelsens arbete är välorganiserat och bedrivs på ett effektivt sätt. Det innebär bland annat att styrelsen regelbundet uppdateras om Skandia-koncernens verksamhet, får ändamålsenlig utbildning och tillräckliga beslutsunderlag för att arbetet ska kunna fungera effektivt. Ordföranden ska kontrollera att styrelsens beslut verkställs och ta initiativ till styrelsens årliga utvärdering av sitt arbete. Ordföranden ska också enligt ägarinstruktionen, tillsammans med vd och i samråd med fullmäktiges presidium säkerställa att fullmäktige på ett lämpligt sätt löpande får information om hur verksamheten utvecklas.

Arbetsfördelningen inom styrelsen

Styrelsen har fyra utskott vars huvuduppgifter beskrivs under avsnitten nedan. Utskotten är beredande och fattar inte beslut annat än i de fall då styrelsen delegerat beslutanderätten till utskottet. Utskottens uppgifter är fastställda av styrelsen i särskilda instruktioner. De dotterbolagsstyrelser som har utskott har instruktioner som överensstämmer med motsvarande utskott i moderbolaget, efter anpassning till verksamheten. Särskilda regler finns beträffande ordförandeskap i utskotten. Det ställs också krav på ledamöternas oberoende i förhållande till bolaget. Vissa befattningshavare i Skandia-koncernen är adjungerade utan beslutanderätt till utskottens sammanträden och deltar i den utsträckning som bedöms nödvändigt.

6. Risk- och revisionsutskottet

Risk- och revisionsutskottet är ett permanent utskott inom styrelsen. Utskottet ska övervaka och kvalitetssäkra bolagets och koncernens redovisning, företagsstyrningssystem, riskhanteringssystem och internkontrollsystem. En central del i utskottets ansvar är att övervaka att Skandias företagsstyr-

ningssystem säkerställer att företaget styrs på ett sunt och ansvarsfullt sätt. Utskottet ska också hålla sig informerat om revisionen av årsredovisningen och koncernredovisningen och övervaka den externa revisorns opartiskhet. Risk- och revisionsutskottet består från och med 2016 av samtliga styrelseledamöter och en i Kodens mening oberoende styrelseledamot är ordförande i utskottet. Vd, Chief Financial Officer (CFO), riskchef, Chief Compliance Officer (CCO), chefaktuarie, andra ledande befattningshavare i bolaget, internrevisionschefen samt representanter för de bolagsstämmovalda revisorerna ska delta i den utsträckning utskottet bestämmer.

7. Placeringsutskottet

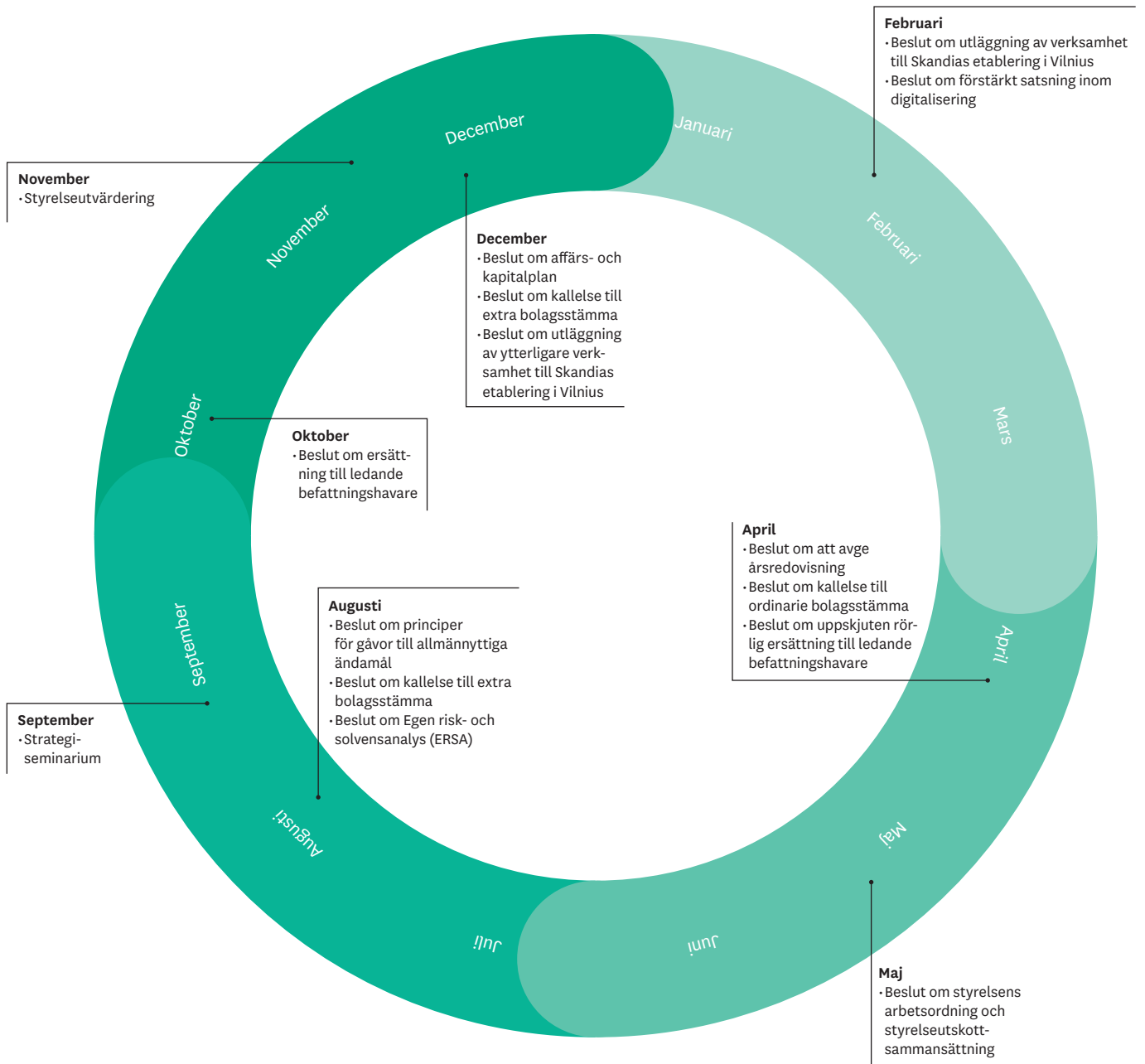
Styrelsens placeringsutskott har ett särskilt ansvar för förvaltningen av Skandias finansiella placerings-tillgångar. Utskottet förbereder styrelsebeslut i strategiska placeringsfrågor, fattar beslut om den övergripande tillgångsfördelningen inom de ramar som styrelsen beslutar och det riskmandat Asset Liability Management-kommittén löpande rekommenderar samt utvärderar löpande förvaltningens resultat och risktagande. I beslutprocessen rörande den övergripande fördelningen av tillgångsslag ska utskottet beakta solvensrisk-, skuldtäcknings- och konsolideringspolicyer samt legala och avtalsenliga restriktioner, säkerställa att portföljrisken ligger inom det riskmandat som Asset Liability Management-kommittén rekommenderat, fastställa avkastningskrav och förvaltningsstrategier för tillgångsslag samt fatta beslut om rebalanseringspolicy och kreditinstruktion.

Placeringsutskottet ska bestå av vd och minst tre ledamöter från styrelsen. Ordförande i utskottet utses av styrelsen. Skandias kapitalförvaltningschef är föredragande i utskottet.

8. Kund- och produktutskottet

Kund- och produktutskottet har bland annat till uppgift att bereda ärenden avseende principer för produkt- och tjänsteutbud, information och service till Skandias kunder. Kund- och produktutskottet ska bestå av minst tre styrelseledamöter ur styrelsen och utses av styrelsen. Dessa ledamöter får inte ha anställning eller med anställning jämförligt uppdrag inom Skandiakoncernen. Vd, chefaktuarie, cheferna för produkt- och affärsenheterna och andra befattningshavare i bolaget ska delta i den utsträckning utskottet bestämmer. Vidare kan utskottet adjungera företrädare för försäkringstagarintresse eller annan i den utsträckning utskottet finner lämpligt.

Frågor och ärenden 2016

9. Ersättningsutskottet

Utskottet förbereder styrelsens beslut om ersättningsfrågor rörande bland annat ledande befattningshavare i Skandiakoncernen. Bland utskottets uppgifter ingår att bereda och föreslå ersättningsvillkoren för vd samt vd:s förslag om ersättningar till ledande befattningshavare i Skandia. Utskottet godkänner vidare styrelsebeslut som tagits om ersättningar till de verkställande direktörerna i dotterbolagen.

Ersättningsutskottet ska bestå av minst tre styrelseledamöter. Styrelsen utser även ordförande i utskottet. Styrelseledamöterna får inte ingå i ledningen av något bolag inom Skandiakoncernen. Vd och HR-chefen är adjungerade i den utsträckning som utskottet begär. Särskilt utsedda ledamöter från dotterbolagen kan vara adjungerade som ett led i förberedelsen av väsentliga ersättningsfrågor. Vidare kan riskchefen vara adjungerad avseende utvärdering och uppföljning av ersättningspolicyns påverkan på risker som Skandia utsätts för och hanteringen av dessa.

10. Verkställande direktör och koncernledning

Vd, som även är koncernchef i Skandiakoncernen, ansvarar för bolagets löpande förvaltning enligt de riktlinjer och anvisningar som styrelsen meddelar. Vd är den tjänsteman som ytterst ansvarar för att styrelsens strategiska inriktning och andra beslut implementeras och följs i produkt- och affärsområden och dotterbolag, samt att riskhantering, styrning, IT-system, organisation och processer är tillfredsställande. Vd representerar Skandiakoncernen externt i olika angelägenheter och vd:s arbete utvärderas fortlöpande av styrelsen.

Vd kan delegera beslutanderätt till underordnade medarbetare, både inom ramen för sitt beslutsmandat för den löpande verksamheten och inom den beslutsrätt som vd därutöver anförtrots av styrelsen. Den underordnade medarbetaren kan i sin tur delegera beslutanderätt som delegerats till honom/henne. Även om en delegering har gjorts ligger ansvaret för ett delegerat beslut eller uppgift hos den som har delegerat beslutanderätt eller uppgiften såvida inte annat framgår av tvingande lag. Det innebär att det åligger den överordnade medarbetaren att följa upp utförandet av det delegerade ansvaret, och att i förekommande fall ifrågasätta eller åsidosätta ett beslut.

Förutom de övergripande principerna för Skandia-koncernens bolagsstyrning, vilka framgår av Skandias ägarinstruktion beslutad av Skandias bolagsstämma samt av styrelsens arbetsordning och den av styrelsen beslutade dotterbolagsmanualen, har vd beslutat mer detaljerade regler avseende styrnings- och organisationsstruktur.

Vd har utsett en koncernledningsgrupp och ansvarsuppdelningen inom denna regleras i mandat för respektive befattningshavare. Vd leder arbetet i koncernledningen samt fattar beslut efter samråd med dess ledamöter. Vd har inte delegerat någon beslutanderätt till koncernledningen varför det ytterst är vd som fattar beslut i ärenden som hanteras av koncernledningen. Koncernledningen utgörs, förutom av vd, av CFO, riskchef, COO, försäljningschef, chef för Skandias bank, kapitalförvaltningschef, samt chef för Strategisk kommunikation. Utöver de ordinarie medlemmarna är Chefjuristen, Chef Riskkontroll och HR chef adjungerade till koncernledningen. Koncernledningen träffas regelbundet och behandlar frågor som bland annat rör strategi, större projekt och bolagsstyrning. Vidare förbereder koncernledningen ärenden som fordrar beslut av styrelsen enligt styrelsens arbetsordning samt bistår vd att verkställa beslut av styrelsen.

Vd har inrättat tvärfunktionella kommittéer för hantering av frågor som berör flera produkt- och affärsområden och/eller stödfunktioner. Kommittéerna har av vd getts visst mandat att utöva vd:s beslutsrätt. De fattar beslut med enhällighet. För det fall en kommitté inte kan enas om något beslut ska kommitténs ordförande hänskjuta frågan till vd för avgörande.

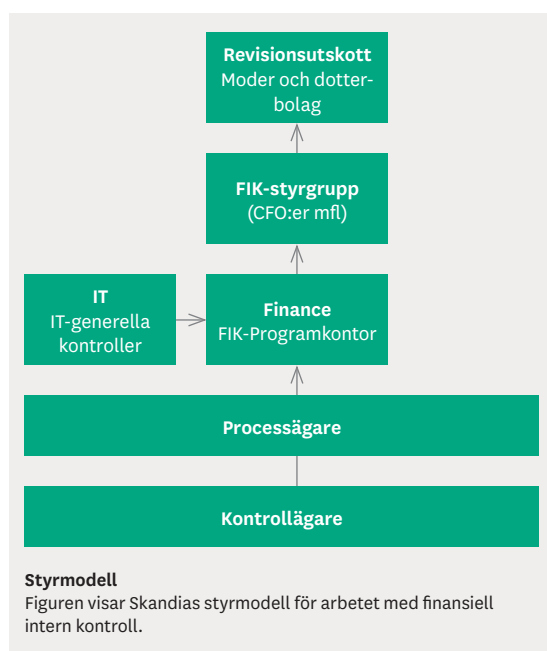
11. Intern kontroll – allmänt och finansiell internkontroll

Ett försäkringsföretag ska ha ett system för styrning av intern kontroll. Systemet ska omfatta förvaltnings- och redovisningsmetoder, ramar för internkontrollen, lämpliga rapporteringsrutiner och en funktion för regelefterlevnad.

Skandias interna kontroll bygger på en verksamhetsanpassad tillämpning av principen om tre så kallade försvarslinjer. Dessa utgör den generella grunden för verksamhetens riskhantering, riskkontroll och regelefterlevnad. Principen om tre försvarslinjer syftar till

att tydliggöra uppdelningen av ansvar gällande risk- och regelefterlevnad inom Skandiakoncernen:

- **Första försvarslinjen.** Verksamheten utgör den första försvarslinjen och bär ansvaret för den interna kontrollen, vilket innebär att styra och kontrollera sin del av verksamheten med dess risker och krav på regelefterlevnad. I ansvaret ingår att identifiera, mäta/värdera, hantera, följa upp samt rapportera risker inom sitt ansvarsområde. I första försvarslinjen hanteras även den finansiella internkontrollen (FIK). Ramarna för detta arbete regleras i en av CFO beslutad riktlinje om finansiell internkontroll.
- **Andra försvarslinjen.** De centrala funktionerna riskhanteringsfunktionen, aktuariefunktionen, samt funktionen för regelefterlevnad, utgör Skandias andra försvarslinje. De oberoende funktionerna i den andra försvarslinjen stödjer, övervakar och följer upp verksamhetsstyrningen, riskhanteringen och regelefterlevnaden i verksamheten.
- **Tredje försvarslinjen.** Internrevision utgör den tredje försvarslinjen. Internrevision är en oberoende säkrings- och rådgivningsverksamhet, direkt underställd styrelsen genom styrelsens risk- och revisionsutskott och organisatoriskt helt separerad från övrig verksamhet. Arbetet omfattar att granska och utvärdera systemet för och effektiviteten i den interna styrningen och kontrollen, inklusive funktionerna för riskhantering och regelefterlevnad samt aktuariefunktionen.

Riskhanteringsfunktionen, aktuariefunktionen, regelefterlevnadsfunktionen och internrevision beskrivs närmare under avsnitten 12-15.

Intern kontroll avseende den finansiella rapporteringen

Skandias arbete med risk och intern kontroll avseende den finansiella rapporteringen baseras på det ramverk som har etablerats av Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO). Ramverket har utformats för att säkerställa att finansiell rapportering och redovisning i all väsentlighet är korrekt och tillförlitlig, i enlighet med tillämpliga lagar och förordningar, redovisningsstandarder samt övriga krav. Ramverket benämns Finansiell Internkontroll (FIK) i Skandia. Ramverket bygger på fem komponenter kopplat till intern kontroll: Kontrollmiljö, Riskbedömning, Kontrollaktiviteter, Information och Kommunikation samt Uppföljning.

Skandias livbolags CFO fungerar ytterst som kravställare och beslutsfattare för FIK-ramverket. Till dennes hjälp finns en FIK-styrgrupp, som består av dotterbolagens CFO:er, chef Finance operations och IT-chef. Till FIK-styrgruppen rapporteras löpande aktuell effektivitet i ramverket, aktuella brister, åtgärdsplaner samt resultatet av de årliga aktiviteterna. Respektive CFO rapporterar sedan vidare till risk- och revisionsutskotten i de olika bolagen. Inom FIK finns ca 490 unika kontroller, med cirka 150 kontrollägare och cirka 40 processansvariga. Självutvärdering, uppföljning och övervakning av kontroller görs i ett koncernövergripande GRC-system (Governance Risk & Control).

Kontrollmiljö

Kontrollmiljön är basen för den interna kontrollen eftersom den innefattar den kultur som styrelse och ledning kommunicerar och enskilda medarbetare arbetar efter. Kontrollmiljön utgörs av Skandias etiska värderingar och integritet, kompetens, ledningsfilosofi, organisationsstruktur, ansvar och befogenheter, policyer och instruktioner samt riktlinjer. Den bygger även på den enskilda medarbetarens risk- och kontrollmedvetenhet och dennes förmåga att upprätthålla god internkontroll i sitt dagliga arbete. Styrelsen har fastlagt ett antal policyer och vd ett antal instruktioner för att upprätthålla en god internkontroll över finansiell rapportering, till exempel policy för attest och utanordning, policy för reservsättning och hantering av reservsättningsrisker, samt instruktion om finansiell redovisning och

rapportering och om hantering av skatt. Styrelsen gör årligen en utvärdering av den interna kontrollen.

Riskbedömning

Riskbedömning görs både kvantitativt, ur ett resultat- och balansräkningsperspektiv, och kvalitativt för att identifiera processer med hög inneboende risk. En avgränsning görs för vilka enheter, typ av finansiella rapporter och IT-system som är väsentliga för Skandia. För 2016 omfattar FIK Skandias livbolag, Skandias fondförsäkringsbolag, Skandias bank, Skandias kapitalförvaltningsbolag och bolaget för Skandias fastighetsplaceringar.

Kontrollaktiviteter

Kontrollaktiviteterna, som syftar till att förebygga, upptäcka och rätta till felaktigheter och avvikelser, finns på alla nivåer och i alla delar av organisationen. Inom FIK-ramverket finns följande kontrollkategorier:

- Företagsövergripande kontroller: Kontroller som fångar upp efterlevnaden av styrelsens och ledningens direktiv för hela verksamheten. Detta är kontroller relaterade till företagets kontrollmiljö, vilket sätter ramarna för övriga kontrollkomponenter. Exempelvis omfattas kontroller såsom uppdaterade och fastställda policyer, instruktioner och riktlinjer, regelbundna beslutsforum samt ledningens övervakning och delegering.
- Finansiella kontroller: Innefattar FIK-kontroller i stöd- och affärsprocesser som hanterar risker med en direkt eller indirekt påverkan på kvaliteten och precisionen i den finansiella redovisningen och rapporteringen. Finansiella kontroller innefattar även End User Computing-kontroller (EUC), det vill säga kontroller över persondatorbaserade applikationer som förvaltas av verksamheten. EUC-kontroller i FIK-ramverket omfattar EUC:er innehållande kritisk data kopplat till den finansiella rapporteringen.
- IT-generella kontroller: Omfattar kontroller kopplat till systembehörigheter, åtkomstskydd samt kontroller i samband med systemutveckling. IT-generella kontroller omfattar de system, applikationer och databaser som IT ansvarar för och som genererar/behandlar data vilka bedöms vara kritisk för Skandias redovisning och rapportering.

Information och kommunikation

Dagligen fattas beslut baserat på information som inhämtats från interna och externa källor och information är en given och nödvändig del i samtliga komponenter i ramverket. En effektiv intern informa-

tionsspridning är viktigt för att säkerställa en korrekt finansiell rapportering. Brister i ramverket och inträffade incidenter fungerar som en naturlig källa för förbättring av kontroller, som kommuniceras löpande till processansvariga och styrgrupp. Risker, incidenter, brister och kontroller hanteras samlat i det koncernövergripande riskhanteringssystemet för att möjliggöra en samlad riskbild över den finansiella rapporteringen.

Uppföljning

Risk- och revisionsutskottet följer kvartalvis upp effektiviteten i ramverket och de aktuella bristerna samt säkerställer att åtgärder vidtas. Årligen genomförs en oberoende testning om utformning och operationell effektivitet avseende kontroller av processer med högst risk. Testningen kan utföras av externrevision eller internrevision. Den årliga testningen ses som en kvalitetssäkring av kontrollägarnas egna självutvärderingar, då testning genomförs av kontroller som är utvärderade av kontrollägarna som effektiva. Resultatet presenteras för FIK-styrgrupp och risk- och revisionsutskotten i de olika bolagen i koncernen.

12. Riskhanteringsfunktionen

Riskhanteringsfunktionen är ansvarig för att utveckla och övervaka riskhanteringssystemet, vilket bland annat omfattar uppföljning av Skandias risker. Riskhanteringsfunktionens ansvar och uppdrag beskrivs i en av styrelsen beslutad policy. Funktionen leds av riskchefen som regelbundet ska ge en oberoende och samlad bild av Skandias väsentliga risker till vd, koncernledning och styrelse.

13. Aktuariefunktionen

I Skandia finns en aktuariefunktion som bland annat samordnar och svarar för att bedöma kvaliteten i de försäkringstekniska avsättningarna samt bidrar till riskhanteringssystemet. Aktuariefunktionen utvärderar även försäkringstekniska metoder och parametrar som används inom bolaget, till exempel för fastställande av premier och fördelning av överskott. Detta görs utifrån vedertagna aktuariella principer samt att dessa och försäkringsvillkoren är förenliga med skälighets- och contributionsprincipen och med bolagets övriga styrdokument, såsom ägarinstruktion med flera.

Aktuariefunktionen rapporterar minst kvartalsvis till vd och styrelse.

14. Regelefterlevnadsfunktionen

Regelefterlevnadsfunktionen lämnar råd och stöd i regelefterlevnadsrelaterade frågor till styrelsen, ledningen och relevanta personer i verksamheten. Det uppföljande arbetet inom funktionen utgår från en årsvis riskbaserad granskningsplan beslutad av styrelsen. Funktionen för regelefterlevnad lämnar kvartalsvisa skriftliga rapporter avseende Skandias regelefterlevnad till vd och styrelse samt närvarar vid de styrelsemöten då dessa rapporter behandlas. Skandias livbolags regelefterlevnadsfunktion interagerar regelbundet med motsvarande funktioner i övriga koncernbolag.

15. Internrevision

Till hjälp i uppföljningen har styrelsen internrevisionsfunktionen som är oberoende i förhållande till verksamheten. Skandias internrevision är direkt underställd styrelsens risk- och revisionsutskott och är organisatoriskt separerad från verksamheten. Internrevisionens arbete är riskbaserat och utförs enligt en flerårig revisionsplan som fastställs av styrelsen. Arbetet omfattar att granska och utvärdera systemet för och effektiviteten i den interna styrningen och kontrollen, inklusive funktionerna för riskhantering respektive regelefterlevnad samt aktuariefunktionen. Samordning sker med Skandias externa revisorer och övriga centrala funktioner. Chefen för internrevision rapporterar direkt till styrelsen, avger periodiska rapporter till styrelsen samt informerar vd löpande. Rapporter till styrelse och vd omfattar såväl resultat av granskningar som rekommendationer till följd av granskningar.

Skandias fullmäktige

Ordinarie ledamöter

BO KÄLLSTRAND

Ordförande

Födelseår: 1949

Invald: 2015

Utbildning: Civilingenjör KTH, Försvarets Tolkskola.

Andra uppdrag: Ordförande Sjunde AP-fonden.

Bakgrund: Landshövding i Västernorrland, VD Svensk Energi, vVD Électricité de France, VD Graninge AB (publ), Div uppdrag inom Asea/ABB.

Ersättning¹⁾: 600 KSEK

NILS BACOS

Ledamot

Födelseår: 1954

Invald: 2014

Utbildning: Fil.kand. vid Lunds Universitet.

Andra uppdrag: Delägare i AdAlta AB, Pensionsexpert och konsult i försäkringsfrågor, Ordförande i Södra Frösakulls Ek. För.

Bakgrund: Utsedd till Årets Försäkringsprofil 2013, Företagare och Författare till böckerna "Planera pensionsuttagen rätt" 2014, "Bli inte Blåst på Pensionen!" 2013 och "Maximera Din Pension!" 2011. Delägare i Lantbruksförsäkringar Bacos, Kristersson, Öfverberg HB, styrelseledamot i Bacos & Berg AB.

Ersättning¹⁾: 100 KSEK

KARIN ELIASSON

Vice ordförande

Födelseår: 1961

Invald: 2014

Utbildning: Fil. kand. vid Mittuniversitet.

Andra uppdrag: Ordförande i valberedning för Skandias styrelse. Group Vice President Human Resources, Autoliv Inc. Styrelseledamot i PRI Pensionsgaranti. Ledamot i valberedningen för Skandias styrelse.

Bakgrund: Tidigare personaldirektör Telia Sonera och SCA. Vd för konsultbolaget Novare, styrelseledamot i Proffice och Turkcell.

Ersättning¹⁾: 350 KSEK

MAGNUS DAHLQUIST

Ledamot

Födelseår: 1968

Invald: 2016 (fr.o.m 11 maj)

Utbildning: Fil Dr inom nationalekonomi på Institutet för internationell ekonomi vid Stockholms universitet.

Andra uppdrag: Professor och prefekt för institutionen för finansiell ekonomi vid Handelshögskolan i Stockholm. Ledamot i Thulestiftelsens, Styrelseledamot i IPM AB. Medlem i Nobelstiftelsens, Polarprisets och Kyrkans Pensionskassas Investeringskommitté.

Bakgrund: Tidigare styrelsemedlem i Handelshögskolan i Stockholm. Rådgivare till ett flertal finansiella institutioner och myndigheter som bl.a. pensionsmyndigheten och Riksbanken.

Ersättning¹⁾: 100 KSEK

STEFAN JOHANSSON

Vice ordförande

Födelseår: 1959

Invald: 2014

Utbildning: Ekonom, Göteborgs Universitet.

Andra uppdrag: Vd Stiftelsen Chalmers Tekniska Högskola, Styrelseordförande BIL Sweden. Styrelseledamot Svenskt Näringsliv, Stampen Media Group. Ledamot i valberedningen för Skandias styrelse.

Bakgrund: Tidigare CFO och HR-ansvarig Volvo.

Ersättning¹⁾: 300 KSEK

MARIANNE DICANDER

ALEXANDERSSON

Ledamot

Födelseår: 1959

Invald: 2015

Utbildning: Civilingenjör i kemiteknik från Chalmers tekniska Högskola.

Andra uppdrag: Styrelseledamot i bland annat Recipharm, Camurus, Praktikertjänst AB, Enzymatica, ideella föreningen International Women's Forum. Styrelseordförande i Sahlgrenska Science Park och IVA Väst. Medlem av insynsrådet för myndigheten Tand- och läkemedelsförmånsverket.

Bakgrund: Fd. vd Global Health Partner, sjätte AP-fonden och Kronans Droghandel samt vice Vd Apoteket AB.

Ersättning¹⁾: 100 KSEK

¹⁾ Avser perioden från bolagsstämman 2016 fram till bolagsstämman 2017.

MATTIAS FORSBERG

Ledamot

Födelseår: 1972**Invald:** 2016 (fr.o.m 11 maj)**Utbildning:** Civilingenjör Teknisk Fysik samt Civilekonom vid Uppsala universitet.**Andra uppdrag:** Koncern-CIO med ansvar för IT & Digital Innovation vid SAS.**Bakgrund:** IT-direktör vid Systembolaget, CIO B&B TOOLS, strategi-/managementkonsult vid Accenture.**Ersättning¹⁾:** 100 KSEK**LEIF HANSSON**

Ledamot

Födelseår: 1943**Invald:** 2015**Utbildning:** Studier i statsvetenskap och ekonomi vid Lunds Universitet, Skandias ledarskapsutbildningsprogram.**Andra uppdrag:** Ordförande och ledamot i Ägarföreningen ProSkandia, politiskt engagerad i Solna bl.a. i kommunfullmäktige, ledamot i nämnder och en bolagsstyrelse samt ledamot i Solnamoderaternas parti-styrelse.**Bakgrund:** Huvudsaklig yrkesbakgrund är 30 år i Skandia i ett tiotal olika befattningar, bl.a. divisionschef.**Ersättning¹⁾:** 100 KSEK**EBBA FÄHRÆUS**

Ledamot

Födelseår: 1963**Invald:** 2015**Utbildning:** Civilekonom vid Handelshögskolan i Stockholm.**Andra uppdrag:** Styrelseordförande Connect Region SYD, styrelseledamot i Medicinska fakultetens styrelse vid Lunds universitet samt i de noterade bolagen SensoDetect, Arc Aroma Pure och Apptix. Vd för SmiLe Incubator.**Bakgrund:** F.d. Chief Communications Officer på investmentbolaget Aquiles Invest samt Senior VP Sales and Marketing, Anoto.**Ersättning¹⁾:** 100 KSEK**THERESE JOHANSSON**

Ledamot

Födelseår: 1986**Invald:** 2015**Utbildning:** Ekonom, Lunds universitet.**Andra uppdrag:** Director, Global Customer Success and Strategy, Hansoft AB.**Bakgrund:** Fd. Risk- och managementkonsult på Deloitte, inriktad på bank och försäkring. Fd. styrelseledamot på Ekonomihögskolan i Lund**Ersättning¹⁾:** 100 KSEK**STEFAN FÖLSTER**

Ledamot

Födelseår: 1959**Invald:** 2014**Utbildning:** Phil. Dr vid Oxford Universitet.**Andra uppdrag:** Chef för Reformsinstitutet. Adj Professor i nationalekonomi, Kungliga Tekniska Högskolan. Styrelseordförande för Centrum för Transportstudier.**Bakgrund:** Tidigare chefsekonom Svenskt Näringsliv. Vd för Handelns Utredningsinstitut. Forskare i nationalekonomi.**Ersättning¹⁾:** 100 KSEK**KAJSA LINDSTÅHL**

Ledamot

Födelseår: 1943**Invald:** 2016 (fr.o.m 11 maj)**Utbildning:** Civilekonom, Handelshögskolan i Stockholm.**Andra uppdrag:** Styrelseordförande i Thulestiftelsen och i Stiftelsen Tumba Bruk. Ledamot i valberedningen för Skandias styrelse. Ledamot i SwedSecs Disciplinnämnd, Svenska kyrkans Kapitalförvaltningsråd och Placeringsrådet för Kyrkans Pensionskassa.**Bakgrund:** Tidigare vd Banco Fonder, tidigare finansdirektör i Bonnierföretagen AB, ett flertal styrelseuppdrag, bl. a. i Skandia.**Ersättning¹⁾:** 200 KSEK¹⁾ Avser perioden från bolagsstämman 2016 fram till bolagsstämman 2017.

EVA LINDQVIST

Ledamot

Födelseår: 1958

Invald: 2015

Utbildning: Magisterexamen i företagsekonomi, Melbourne University, samt i tillämpad fysik, Linköpings Tekniska Högskola.

Andra uppdrag: Styrelseuppdrag i bl.a. Comhem, Alimak Holdings, Assa Abloy AB.

Bakgrund: Rådgivning inom affärsutveckling, styrelseuppdrag. F.d. interims- vd för högteknikföretaget Xelerated. Fd. ansvarig Telia Equity på Telia/Teliasonera.

Ersättning¹⁾: 100 KSEK

PIA NILSSON

Ledamot

Födelseår: 1950

Invald: 2016 (fr.o.m 11 maj)

Utbildning: Socionom.

Andra uppdrag: Ordförande och senior-konsult i PiJa Media & Management AB. Krönikör i Privata Affärer.

Bakgrund: Tidigare anställningar som skol-kurator, familjeekonom och vd i Fondbolagens förening. Författare av böcker om privat-ekonomi, fonder och pensioner.

Ersättning¹⁾: 100 KSEK

SOPHIE NACHEMSON-EKWALL

Ledamot

Födelseår: 1964

Invald: 2014

Utbildning: Civilekonom, CEFA och ekonomie doktor i företagsekonomi, Handelshögskolan i Stockholm.

Andra uppdrag: Forskare i bolagsstyrning vid Handelshögskolan i Stockholm. Styrelse-ledamot i ProSkandia. forskare i bolagsstyrning, långsiktighet och förvärv. Ledamot i Aktiespararnas bolagskommitte. Debattör.

Bakgrund: Tidigare ekonomijournalist och författare.

Ersättning¹⁾: 100 KSEK

IRMA ROSENBERG

Ledamot

Födelseår: 1945

Invald: 2016 (fr.o.m 11 maj)

Utbildning: Fil Dr i nationalekonomi vid Stockholms universitet.

Andra uppdrag: Styrelseledamot i Stiftelsen för Finansforskning, ledamot i Stiborkommit-ten och ledamot i IVA:s placeringsråd.

Bakgrund: Tidigare bl.a. vice riksbankschef, styrelseledamot i Riksgälden och i Finans-politiska rådet.

Ersättning¹⁾: 100 KSEK

ELISABETH NILSSON

Ledamot

Födelseår: 1953

Invald: 2014

Utbildning: Bergsingenjör.

Andra uppdrag: Landshövding i Östergötland, ordförande AB Göta Kanalbolaget, styrelse-ledamot Outokumpu Oy, styrelseordförande Övralidsstiftelsen, Risbergiska Donations-fonden, Täkernfonden, Östergötlands forn-minnes- och museiförening. Styrelseledamot Boliden AB.

Bakgrund: Tidigare olika chefsbefattning-ar inom SSAB, vd Jernkontoret, ledamot i Globaliseringsrådet.

Ersättning¹⁾: 100 KSEK

JAN-ÅKE STENSTRÖM

Ledamot

Födelseår: 1963

Invald: 2016 (fr.o.m 11 maj)

Utbildning: IFL Handelshögskolan, MIL Management i Lund, RMHI Bergs samt IFU diplomerad.

Andra uppdrag: Almega Fastighetsarbets-givarna, Villa Marieberg AB.

Bakgrund: f.d. vVD Fastighetsaktiebolaget Norrporten, Direktör i Skandia, Styrelse-ledamot Kallax Cargo AB, vice ordförande Investera Mittsverige AB, Ordförande På Sand Bolaget i Sundsvall AB, Svenska Skidför-bundets Nordiska Råd.

Ersättning¹⁾: 100 KSEK

¹⁾ Avser perioden från bolagsstämman 2016 fram till bolagsstämman 2017.

ULF TROEDSSON

Ledamot

Födelseår: 1958**Invald:** 2015**Utbildning:** Civilingenjör Teknisk Fysik från Lunds Tekniska Högskola. Ekonomi studier vid Lunds universitet.**Andra uppdrag:** Chef för Siemens Norden och Baltikum, vd för Siemens AB samt koncernchef för Siemens Sverige. Styrelseledamot i bl.a. Siemens AB, Siemens AS DK och Tysk-Svenska Handelskammaren. Styrelseordförande Siemens

AS Norge. Mentor Ruter Dam, mentor Novare. Ledamot av Siemens globala Top 50 ledningsgrupp.

Bakgrund: Flertal befattningar och erfarenhet inom Siemens bl.a. inom medicinsk teknik, IT, Infrastruktur, energiteknik och produktion.**Ersättning¹⁾:** 100 KSEK**LEIF VICTORIN**

Ledamot

Födelseår: 1940**Invald:** 2014**Utbildning:** Civilingenjör och tekn lic, Chalmers tekniska högskola.**Andra uppdrag:** Ledamot i valberedningen för Skandias fullmäktige.**Bakgrund:** Tidigare ordförande i Skandias fullmäktige, styrelseledamot i Skandias livbolag 2008–2014, vice vd och Nordenchef i Skandia, vd i Skandias livbolag. Styrelseledamot i Thulestiftelsen, ProSkandia, Autoliv, Sophiahemmet.**Ersättning¹⁾:** 200 KSEK**YLVA YNGVESON**

Ledamot

Födelseår: 1951**Invald:** 2016 (fr.o.m 11 maj)**Utbildning:** Civilekonom.**Andra uppdrag:** Bevakar och analyserar privatekonomifrågor i egna företaget Pro Norna AB.**Bakgrund:** Tidigare chef för Institutet för Privatekonomi, Swedbank och Sparbankerna samt ansvarig utgivare av Lyckoslanten. En av initiativtagarna till nationella nätverket för finansiell folkbildning, Gilla Din Ekonomi.**Ersättning¹⁾:** 100 KSEK

¹⁾ Avser perioden från bolagsstämman 2016 fram till bolagsstämman 2017.

Skandias styrelse

Ordinarie ledamöter

HANS-ERIK ANDERSSON

Ordförande och oberoende ledamot
Ordförande i ersättningsutskottet och ledamot
i samtliga styrelseutskott.

Födelseår: 1950

Invald: 2013

Utbildning: Ekonomistudier vid Stockholms
universitet.

Andra uppdrag: Styrelseordförande i Sinter-
Cast AB samt styrelseledamot i Anticimex
TopHolding AB och JLT Risk Solutions AB.

Bakgrund: Tjänstgjort inom bl.a. Mercantile &
General Re, Marsh & McLennan och Skandia-
koncernen. Var mellan 2004–2006 koncern-
chef i Skandia. Tidigare styrelseordförande för
Cision AB, Semcon AB, Erik Penser Bankaktie-
bolag och Canvisa AB.

Ersättning¹⁾: 1 961 KSEK

Närvaro styrelsemöten²⁾: 10/10

Närvaro utskott²⁾:

Risk- och revisionsutskott 5/5

Placeringsutskott 4/4

Ersättningsutskott 8/8

Kund- och produktutskott 3/4

MENGMENG DU

Oberoende ledamot
Ledamot i kund- och produktutskottet och
ersättningsutskottet.

Födelseår: 1980

Invald: 2014

Utbildning: Civilingenjör vid Kungliga Tekniska
Högskolan och civilekonom vid Handelshög-
skolan i Stockholm.

Andra uppdrag: Rådgivare till startups och
inom digitalisering via Mimion AB Grundare av
GetGeek. Styrelseledamot i Netonnet Group
och Filippa K.

Bakgrund: Tidigare verksam bl.a. i chefs-
befattningar inom Spotify, Acast och Stardoll
och managementkonsult på Bain & Company.
Tidigare styrelseledamot i Qliro Group och
Skånska Byggarvaror.

Ersättning¹⁾: 705 KSEK

Närvaro styrelsemöten²⁾: 10/10

Närvaro utskott²⁾:

Risk- och revisionsutskott 5/5

Kund- och produktutskott 4/4

Ersättningsutskott 8/8

PEGGY BRUZELIUS

Oberoende ledamot
Ordförande i placeringsutskottet och ledamot
i risk- och revisionsutskottet.

Födelseår: 1949

Invald: 2012

Utbildning: Ekon. dr h.c. och civilekonom vid
Handelshögskolan.

Andra uppdrag: Styrelseuppdrag i bl.a.
Lundin Petroleum AB, Akzo Nobel och
Diageo plc samt styrelseordförande i Lancelot
Holding AB.

Bakgrund: Tidigare tjänstgjort inom Boliden,
ABB och SEB- koncernen. Har sedan 1998 varit
verksam inom ett stort antal bolagsstyrelser,
bl.a. Electrolux, Husqvarna, Scania och Ratos.

Ersättning¹⁾: 781 KSEK

Närvaro styrelsemöten²⁾: 8/10

Närvaro utskott²⁾:

Risk- och revisionsutskott 5/5

Placeringsutskott 4/4

REINHOLD GEIJER

Oberoende ledamot
Ledamot i kund och produktutskottet och
ledamot i risk- och revisionsutskottet.

Födelseår: 1953

Invald: 2016 (fr.o.m 11 maj)

Utbildning: Civilekonom vid Handelshög-
skolan

Andra uppdrag: Styrelseordförande i BTS
Group AB samt styrelseledamot bl.a. i AB
Svensk Exportkredit, Eterna Invest AB,
Zacco A/S, Sverige Amerika Stiftelsen, British
Swedish Chamber of Commerce.

Bakgrund: Tjänstgjort som CEO i RBS Norden
inkl VD Nordisk Renting AB, Telia vVD CFO,
Swedbank koncernen, VD i dotterbolag inkl
koncernchef 1995-2000, Ericsson Radio
Systems, SSAB Svenskt Stål, Weyerhaeuser Co
i USA. Verksam i flera styrelser bl.a. sjunde AP-
fonden, SEB TryggLiv Gamla.

Ersättning¹⁾: 456 KSEK

Närvaro styrelsemöten²⁾: 7/7

Närvaro utskott²⁾:

Kund- och produktutskottet 3/3

Risk- och revisionsutskottet 4/4

¹⁾ Avser arvoden för kalenderåret 2016. För mer information se not 53.

²⁾ Anger närvaro för den period under året som ledamoten varit medlem i styrelsen och respektive utskott.

SVERKER LUNDKVIST

Oberoende ledamot
Ledamot risk- och revisionsutskottet samt ersättningsutskottet.

Födelseår: 1943

Invald: 2012

Utbildning: Civilekonom vid Handelshögskolan i Stockholm.

Andra uppdrag: Styrelseledamot i Tysk-Svenska Handelskammaren, ledamot i Kgl Musikaliska Akademiens Förvaltningsnämnd, Vice ordförande i Proskandia.

Bakgrund: Tidigare vd i Dresdner Bank Stockholm och Köpenhamn, vd och grundare av Coopers & Lybrand Konsulter AB samt finansdirektör i Alfa Laval, Skandia International och Incentive. Ingick mellan 2005–2010 i styrelsen i Livförsäkringsbolaget Skandia, ömsesidigt.

Ersättning¹⁾: 596 KSEK

Närvaro styrelsemöten²⁾: 10/10

Närvaro utskott²⁾:

Risk- och revisionsutskott 5/5

Ersättningsutskott 7/8

PER NORDLANDER

Oberoende ledamot
Ledamot i placeringsutskottet samt risk- och revisionsutskottet.

Födelseår: 1967

Invald: 2014

Utbildning: Civilingenjör i Teknisk Fysik vid Uppsala Universitet.

Andra uppdrag: Partner i riskkapitalbolaget Verdane Capital Advisors. Styrelseledamot i bl.a. BEWI Group, Allgon, Estate, Modern Sprängteknik i Norden samt Scanacon

Bakgrund: Tidigare vd och grundare av Avanza, grundare och chef för NordNet. Arbetat inom olika positioner på Öhman, OMX Nasdaq och varit konsult på Accenture.

Ersättning¹⁾: 706 KSEK

Närvaro styrelsemöten²⁾: 10/10

Närvaro utskott²⁾:

Risk- och revisionsutskott 5/5

Placeringsutskott 4/4

Kund- och produktutskott 1/1

CHRISTER LÖFDAHL

Oberoende ledamot
Ordförande i risk- och revisionsutskottet och ledamot i placeringsutskottet.

Födelseår: 1959

Invald: 2015

Utbildning: Ekonom, Stockholms universitet.

Andra uppdrag: Skandiabanken AB (publ), ledamot Leksands Företagareförening, ordf.

Bakgrund: Tidigare VD Catellagruppen, Stockholm, VD Max Matthiessen Liv- och Finansmäklare AB, CFO SBAB Bank AB, VD Volvo Group Finance AB.

Ersättning¹⁾: 798 KSEK

Närvaro styrelsemöten²⁾: 10/10

Närvaro utskott²⁾:

Risk- och revisionsutskott 5/5

Placeringsutskott 4/4

JONAS PERSSON

Oberoende ledamot
Ledamot i kund- och produktutskottet samt risk- och revisionsutskottet.

Födelseår: 1968

Invald: 2016 (fr.o.m 11 maj)

Utbildning: PhD Organisk Kemi vid Uppsala Universitet.

Andra uppdrag: Styrelseuppdrag och rådgivare inom mjukvaruutveckling. Rådgivare till Microsoft och EQT. Styrelseledamot i bl.a. IFS, Stormgeo, Sitecore and TransIP.

Bakgrund: Tidigare vd för Microsoft Sverige och ett antal ledande befattningar inom Microsoft, bl.a. som operativ chef för molntjänster och inom mjukvaruutveckling. Arbetat som säljledare för konsumentlösningar inom mobilitet och vertikala branschlösningar i Europa.

Ersättning¹⁾: 456 KSEK

Närvaro styrelsemöten²⁾: 7/7

Närvaro utskott²⁾:

Risk- och revisionsutskott 4/4

Kund- och produktutskott 2/3

¹⁾ Avser arvoden för kalenderåret 2016. För mer information se not 53.

²⁾ Anger närvaro för den period under året som ledamoten varit medlem i styrelsen och respektive utskott.

KRISTINA SCHAUMAN

Oberoende ledamot
Ordförande i kund- och produktutskottet och ledamot i risk- och revisionsutskottet.

Födelseår: 1965

Invald: 2012

Utbildning: Civilekonom vid Handelshögskolan i Stockholm.

Andra uppdrag: Styrelseledamot i ÅF, Apoteket, BillerudKorsnäs, Orexo, Coor Service Management, BEWi Group och Ellos.

Bakgrund: Tidigare finansdirektör i OMX, Carnegie Investment Bank och Apoteket AB och verksam i olika befattningar inom Investor, ABB och Stora Enso. Tidigare styrelseledamot i bl.a. Vasakronan.

Ersättning¹⁾: 731 KSEK

Närvaro styrelsemöten²⁾: 10/10

Närvaro utskott²⁾:

Risk- och revisionsutskott 5/5

Kund- och produktutskott 4/4

JANE OLOFSSON

Ej oberoende ledamot (arbetstagarrepresentant)
Ordförande för Skandias FTF-förening (Facket för försäkring och finans)

Födelseår: 1982

Invald: 2010

Utbildning: Gymnasial utbildning inom Samhällsvetenskap.

Andra uppdrag: Personskadereglerare, anställd sedan 2005. Ledamot i FTFs förbundsstyrelse. Ledamot i styrelsen för Finans- och försäkringsbranschens arbetslöshetskassa.

Närvaro styrelsemöten²⁾: 10/10

ANNIKA BOWALLIUS

Ej oberoende ledamot (arbetstagarrepresentant)

Ordförande i Skandias Fälttjänstemän (FSF) lokalorganisation till FTF (Facket för försäkring och finans)

Födelseår: 1962

Invald: 2015

Utbildning: Yrkesutbildning sjuksköterska Röda korset.

Andra uppdrag: Arbetar som Företagsrådgivare, anställd sedan 1995.

Närvaro styrelsemöten²⁾: 9/10

JOHANNES PETERSSON

Ej oberoende ledamot (arbetstagarrepresentant)

Ordförande för Skandias SACO-förening (Sveriges akademikers Centralorganisation)

Födelseår: 1977

Invald: 2016 (fr.o.m 25 oktober)

Utbildning: Magisterexamen i national-ekonomi, Uppsala Universitet.

Andra uppdrag: Affärsspecialist, anställd sedan 2009.

Närvaro styrelsemöten²⁾: 2/2

¹⁾ Avser arvoden för kalenderåret 2016. För mer information se not 53.

²⁾ Anger närvaro för den period under året som ledamoten varit medlem i styrelsen och respektive utskott.

Styrelsesuppleanter

DAHN ERIKSSON

Ej oberoende suppleant
(arbetstagarrepresentant)
Styrelserepresentant Skandias SACO-styrelse
(Sveriges akademikers Centralorganisation)

Födelseår: 1962

Invald: 2007

Utbildning: Civilekonomexamen vid Uppsala universitet.

Andra uppdrag: Arbetar som ekonom, anställd sedan 2001.

Närvaro styrelsemöten²⁾: 0/10

PER-ANDERS KARMEROTH

Ej oberoende suppleant
(arbetstagarrepresentant)
Förste vice ordförande i Skandias Fälttjänstemän (FSF) lokalorganisation till FTF (Facket för försäkring och finans)

Födelseår: 1966

Invald: 2014

Utbildning: Nationalekonomi vid Linköpings universitet.

Andra uppdrag: Arbetar som försäkringsrådgivare, anställd sedan 1992.

Närvaro styrelsemöten²⁾: 1/10

GERT-OVE ZETTERGREN

Ej oberoende suppleant
(arbetstagarrepresentant)
Vice ordförande i Skandias FTF-förening
(Facket för försäkring och finans).

Födelseår: 1962

Invald: 2015

Utbildning: Gymnasial utbildning (Naturvetenskaplig linje)

Andra uppdrag: Arbetar som systemansvarig för grupp- och privatvårdssystemen i Skandia, anställd sedan 2000.

Närvaro styrelsemöten²⁾: 5/10

Styrelsesekreterare

HELENA THORLIN

Chefjurist Livförsäkringsbolaget Skandia,
ömsesidigt

Födelseår: 1973

Styrelsesekreterare

sedan: 2016 (fr.o.m 1 mars)

Verkställande direktör

FRANS LINDELÖW

Födelseår: 1962

Anställd i Skandia sedan: 2015

Utbildning: Civilekonomexamen vid Stockholms universitet.

Bakgrund: Fd vd för Carnegie, chef för Nordeas svenska kontorsrörelse samt ledande befattningar inom bl.a. HSBC Bank, Salomon Brothers och Handelsbanken.

Lars Lundquist har under året avgått från styrelsen.

Anne Ask har under året avgått som arbetstagarrepresentant i styrelsen.

Närvaro för styrelsemöten och respektive utskott under den period de satt i styrelsen framgår nedan.

Lars Lundquist: styrelsemöten 2/3 och Risk- och revisionsutskott 1/1

Anne Ask: styrelsemöten 7/8

²⁾ Anger närvaro för den period under året som ledamoten varit medlem i styrelsen och respektive utskott.

Skandias ledning

FRANS LINDELÖW
Koncernchef och vd
Födelseår: 1962
Anställd sedan: 2015

ELSA STATTIN
Finans (tf)
Födelseår: 1973
Anställd sedan: 1998

JOHANNA CERWALL
Bank
Födelseår: 1962
Anställd sedan: 2015

HANS STERTE
Kapitalförvaltning
Födelseår: 1961
Anställd sedan: 2007

HÅKAN LJUNG
Riskstyrning
Födelseår: 1967
Anställd sedan: 2006

ANNA-CARIN SÖDERBLOM AGIUS
Produkt och Operations
Födelseår: 1967
Anställd sedan: 2007

ANNIE SEBELIUS
Strategisk kommunikation (tf)
Födelseår: 1971
Anställd sedan: 2009

BO ÅGREN
Försäljning
Födelseår: 1964
Anställd sedan: 1988

Under året har följande personer ingått i Skandias ledning:
Bengt Blomberg, Johan Ekström, Viveka Klasson Källström, Marek Rydén, Öyvind Thomassen och Marie Ågren.

Förvaltningsberättelse

Styrelsen och verkställande direktören för Livförsäkringsbolaget Skandia, ömsesidigt med organisationsnummer 516406-0948, avger härmed årsredovisning avseende 2016. Styrelsen har sitt säte i Stockholm.

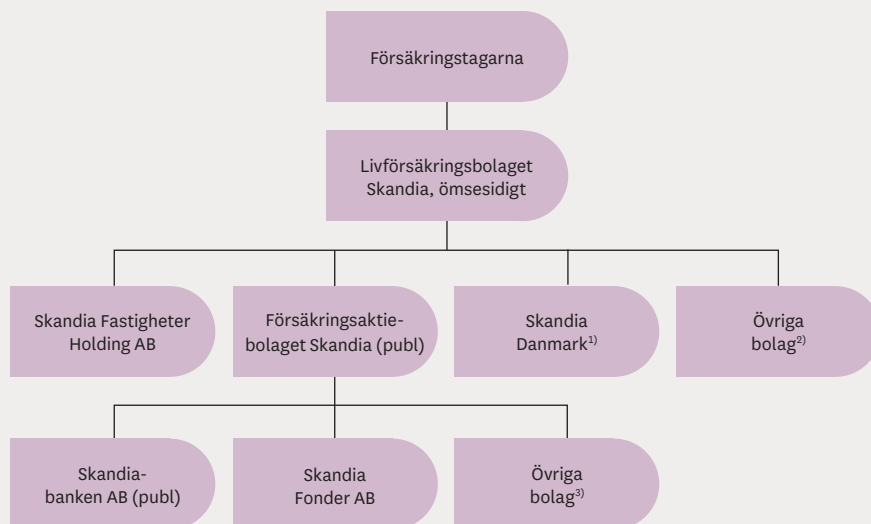
Organisation och verksamhet

Skandia (Skandiakoncernen) bedriver traditionell livförsäkrings-, fondförsäkrings- och skadeförsäkringsverksamhet i Sverige och Danmark samt bankverksamhet i Sverige. I koncernen ingår även bland annat ett fastighetsbolag, ett fondbolag och ett kapitalförvaltningsbolag. Detta ger Skandia unika förutsättningar att skapa relevanta och prisvärda erbjudanden kring trygghet, sparande och hälsa. Skandias moderbolag (Skandias livbolag) är ett ömsesidigt bolag vilket innebär att allt överskott går till bolagets försäkringstagare i enlighet med skälighets- och kontributionsprinciperna. Samtliga dotterbolag är helägda och får dela ut vinst.

Under 2016 var medelantalet anställda i Skandia 2 487 (2 693). Andelen kvinnliga medarbetare samt andelen kvinnliga chefer ligger kvar på samma nivåer som föregående år 51 (51) procent respektive 42 (42) procent. Medelåldern för samtliga medarbetare i Skandia var 42 (41) år. Personalomsättningen under 2016 har ökat något i jämförelse med föregående år och uppgick vid årets slut till 10,3 (9,9) procent.

Bank- och försäkringsbranschen är en regelstyrd marknad som ställer höga krav på medarbetarnas kompetens. Arbetet med att identifiera kritiska kompetenser och planera för en god kompetensförsörj-

Övergripande beskrivning av Skandiakoncernen

¹⁾ I Danmark ingår Skandia Asset Management Fondsmaeglerselskab A/S, Skandia A/S samt Skandia Link Livsforsikring A/S.

²⁾ I övriga bolag ingår Skandia Försäljning AB, Skandia Investment Management AB, Skandia Operations Center UAB, Skandikon Operations Center UAB, Skandia Brands AB, Skandikon Administration AB samt Skandikon Pensionsadministration AB. Därutöver äger Livförsäkringsbolaget Skandia, ömsesidigt, tillsammans med Skandia Fonder AB aktier i Thule Fund SA, SICAV-SIF.

³⁾ Övriga bolag som Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ) äger avser Skandia Capital AB och Skandia Informationsteknologi AB.

ning har fortsatt under 2016. Ett viktigt område för Skandia som arbetsgivare är medarbetarnas hälsa, vilket bland annat är beroende av en god arbetsmiljö. Vi arbetar därför kontinuerligt med att kunna erbjuda gott ledarskap, delaktighet, målytdlighet och proaktiva friskvårdsinsatser. Skandia arbetar förebyggande och systematiskt med arbetsmiljö både på avdelnings-, team och individnivå. Förändringskraften i verksamheten följs årligen upp med hjälp av en återkommande medarbetarundersökning. Skandia som helhet befinner sig på en resultatnivå som visar att vi har en god prestationsnivå och förändringskraft med 73,2 (73,7) jämfört med riktvärdet på 70.

Sedan 2013 har Skandia inte någon rörlig ersättning till de anställda med undantag för provision till de finansiella rådgivarna och resultatandelsstiftelsen Skandianen. Skandialedningen är dock inte berättigad till utfall i resultatandelsstiftelsen. För ytterligare information om ersättningar och förmåner se not 53.

Över- och underskottshantering

Överskott uppstår när värdet av Skandias livbolags tillgångar är större än värdet av de garanterade åtagandena, ett underskott uppstår om skillnaden är negativ. Hela rörelseresultatet påverkar överskottet. Överskottet är viktigt som kapitalbuffert i Skandias livbolag. Storleken på kapitalbufferten i traditionella livbolag påverkar förmågan i bolaget att ta risk och på så sätt skapa möjlighet till god avkastning. Kapitalstyrkan mäts bland annat i solvensgrad.

En preliminär fördelning av överskottet görs inom verksamheten för försäkringar med sparandemoment och retrospektivreserv via återbäringsräntan. Det blir slutligen tilldelat vid utbetalningstillfället med stöd av bolagsstämmans årsvisa bemyndigande om slutlig tilldelning av återbärning. Överskottet fördelas preliminärt till försäkringarna i förhållande till hur stort bidrag varje försäkring beräknas ha lämnat till det samlade överskottet. Överskottet fördelas ut på försäkringarna genom återbäringsräntan och förs till försäkringskapitalet i försäkringen. Återbäringsräntan jämnar ut fördelningen av överskottet över tid så att försäkringskapitalet får en stabil utveckling. Försäkringskapitalet är inte garanterat och kan sjunka vid negativt resultat eftersom det är en del av försäkringsbolagets preliminärt fördelade kapital. Eftersom återbäringsräntan jämnas ut över flera år så kan återbäringsräntan enskilda år vara högre eller lägre

än totalavkastningen. Den räntan följer alltså inte den faktiska avkastningens svängningar. Försäkringstagarna kan jämföra den faktiska avkastningen i Skandia med återbäringsräntan genom att titta på de siffror som varje månad publiceras om bolagets totalavkastning och om återbäringsräntan.

Den kollektiva konsolideringsgraden (KKG) mäter förhållandet mellan värdet av bolagets tillgångar och det samlade värdet av kundernas försäkringskapital. KKG bör varken bli för hög eller för låg. Undantagsvis kan större engångsvisa preliminära fördelningar göras av överskott i syfte att få KKG på en lagom nivå. För en mindre del av Skandias verksamhet som avser så kallad klassisk pensions-tilläggsmetod för förmånsbaserade åtaganden används en annan försäkringsteknik utan återbäringsränta. Överskott fördelas inom den verksamhetsgrenen normalt i form av pensionstillägg för pensioner under utbetalning, höjning av intjänad pensionsrätt och reduktion av försäkringspremie. I den verksamheten är det en strävan att värdesäkra åtagandena i den utsträckning det finns ekonomiskt utrymme. Styrelsens principer för överskotts- och underskottshantering och underliggande regelverk utvecklas över tiden och kan ändras för att anpassas till nya förhållanden. Bolaget arbetar med en utveckling av principerna enligt en av styrelsen godkänd plan.

Skandias livbolags solvensgrad, kollektiva konsolideringsgrad och återbäringsränta publiceras varje månad på skandia.se.

Hållbarhet

Ett ansvarsfullt företagande för Skandia är att införliva hållbarhet i affärsverksamheten och bedriva arbetet i enlighet med våra värderingar. Ett bolags syfte och dess bakomliggande värderingar har blivit allt viktigare. Det gör att Skandias förmåga att hantera relevanta samhällsutmaningar får en ökad betydelse.

Skandias hållbarhetsarbete omfattar socialt, miljömässigt och ekonomiskt ansvar. Hållbarhetsstrategin är en del av Skandias övergripande strategi och arbetet utgår från våra sex väsentliga hållbarhetsaspekter;

- Transparens och långsiktiga kundrelationer
- Ansvarsfulla investeringar
- Samhällsansvar
- Miljöhänsyn
- Långsiktig arbetsgivare
- Affärsetik

Skandias verksamhet har både en direkt och indirekt miljöpåverkan och miljöhänsyn är en självklar del av Skandias hållbarhetsarbete men koncernen bedriver ingen tillstånds- eller anmälningspliktig verksamhet enligt Miljöbalken.

Skandia beskriver årligen sitt hållbarhetsarbete i en separat hållbarhetsredovisning, redovisningen följer GRI:s standard för hållbarhetsrapportering version G4.

Väsentliga händelser under året

Återbäringsränta

Under året har den ordinarie återbäringsräntan på kundernas traditionellt förvaltade försäkringskapital justerats vid flera tillfällen och uppgick vid årsskiftet till 5 procent.

Försäljningar och förvärv

I november 2015 noterades Skandiabanken ASA på Oslo Börs. Vid börsnoteringen sålde Skandia cirka 70 procent av innehavet. Under 2016 sålde Skandia merparten av det kvarvarande innehavet. Skandias innehav om cirka 4 procent redovisas fortsatt som ett vanligt aktieinnehav.

I augusti 2015 offentliggjordes att Moderna Försäkringar förvärvar Skandias verksamhet inom barn-, vuxen olycksfalls- samt gravidförsäkring. Under 2016 godkändes transaktionen av berörda myndigheter och i september slutfördes affären.

I juni 2016 förvärvade Livförsäkringsbolaget Skandia, ömsesidigt bolaget Skandia Brands AB (OM Plc Brands AB) vars största tillgång är rättigheterna till varumärket Skandia utanför Norden.

Nya ledamöter i styrelse och fullmäktige

Vid Skandias ordinarie bolagsstämma den 11 maj 2016 valdes två nya ledamöter till styrelsen; Reinhold Geijer och Jonas Persson. Styrelseledamoten Lars Lundquist avböjde omval.

Den tredje omröstningsomgången till Skandias fullmäktige avslutades under våren 2016 och sju nya ledamöter valdes in; Kajsa Lindståhl, Ylva Yngvesson, Jan-Åke Stenström, Irma Rosenberg, Magnus Dahlquist, Pia Nilsson och Mattias Forsberg. De nya ledamöterna tillträdde vid stämman den 11 maj 2016 och gör fullmäktige fulltaligt med 21 kundvalda ledamöter.

Organisatoriska förändringar

Under året har det skett organisatoriska förändringar med syfte att öka besluts- och genomförandekraften inom Skandia. Koncernledning består efter det av Frans Lindelöw, Johanna Cerwall, Anna-Carin Söderblom Agius, Elsa Stattin (tf), Bo Ågren, Håkan Ljung, Annie Sebelius (tf) och Hans Sterte. Anna Grönlund Krantz tillträder tjänsten som chef för Strategisk kommunikation under mars 2017 och Pia Marions tillträder tjänsten som CFO under april 2017.

Omfördelning mellan risk- och sparrörelsen

Under januari 2016 omallokerades ett överskott på 5,1 miljarder kronor från riskförsäkringsrörelsen till sparförsäkringsrörelsen, varav cirka 4 miljarder till den kollektiva konsolideringsfonden för hela sparrörelsen. Omfördelningen ledde till att den kollektiva konsolideringsgraden förstärktes med cirka 1,2 procent per januari 2016.

Solvens 2

Den första januari 2016 infördes det nya solvensregelverket Solvens 2 i svensk rätt. Solvens 2 medför bland annat tydligare krav på företagsstyrning och riskhantering, riskbaserade kapitalkrav för försäkringsföretagen samt omfattande krav på kvantitativ och kvalitativ rapportering och offentliggörande av information.

Inför ikraftträdandet av Solvens 2 har Skandia sett över och anpassat företagsstyrningssystemet, bland annat genom att se över och anpassa styrdokument samt uppgifter för de så kallade centrala funktionerna riskhanteringsfunktionen, aktuariefunktionen, regelefterlevnadsfunktionen samt internrevision. En grundläggande del i en solvensreglering är att försäkringbolag ska ha en kapitalbas som överstiger ett kapitalkrav. I den äldre solvensregleringen beräknades kapitalkrav på ett schablonmässigt sätt, medan solvensregleringen i Solvens 2 baseras på ett riskbaserat synsätt där man tar utgångspunkt i en balansräkning värderad till verkliga värden, en så kallad solvensbalansräkning. Solvensbalansräkningen ligger till grund för kapitalbas och ett riskbaserat kapitalkrav. De största skillnaderna mellan Skandias solvensbalansräkning och balansräkningen för finansiell redovisning är värdering av dotterbolag och värdering av försäkringstekniska avsättningar.

Skandias livbolag har valt att tillämpa en av de övergångsregler som följde med implementeringen av

Solvens 2 i svensk lag och tillämpar inte Solvens 2 för tjänstepensionsförsäkring. För övrig försäkring samt dotterbolagen Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ) och Skandia Link Livsförsäkring i Danmark tillämpas Solvens 2. Gruppens kapitalkrav baseras därmed från årsskiftet på en blandning av Solvens 1 och Solvens 2 samt sektorregler för bank-, värdepappers- och svensk fondbolagsverksamhet.

Som en följd av Solvens 2 har Skandia under året genomfört en egen risk- och solvensanalys (ERSA). Genom ERSA har Skandia bedömt sitt kapitalbehov på ett och fem års sikt med utgångspunkt i den egna riskprofilen. ERSA omfattar även en bedömning av Skandias kontinuerliga efterlevnad av Solvens 2-regelverkets bestämmelser kring solvensrisk och efterlevnad av försäkringstekniska avsättningar. Den sammantagna bedömningen i ERSA är att Skandia i dagsläget är tillräckligt kapitaliserat och har en god kapitalposition.

Som nämnts ovan följer med Solvens 2 nya omfattande krav på rapportering, bland annat så kallad EU-gemensam tillsynsrapportering i form av kvantitativ kvartals- och årsrapportering, finansiell stabilitetsrapportering samt kvalitativ rapportering. Regelverket omfattar även krav på en ny årlig publik solvens- och verksamhetsrapport. Skandia har under året kvartalsvis lämnat kvantitativa rapporter och finansiell stabilitetsrapportering till Finansinspektionen. Under våren 2017 kommer resterande tillsynsrapporter att lämnas till Finansinspektionen för första gången. Den publika solvens- och verksamhetsrapporten kommer att publiceras på Skandias hemsida under maj månad.

Nya redovisningsregler och revisionsbestämmelser

Under 2016 har inga nya redovisningsprinciper med väsentlig inverkan på Skandias redovisning trätt ikraft. I januari 2016 tillkom ett antal nya finansinspektionsföreskrifter med anledning av genomförandet av Solvens 2-direktivet. Bland annat ersattes redovisningsföreskriften FFFS 2008:26 av en ny föreskrift, FFFS 2015:12. Förändringarna är huvudsakligen redaktionella och bedöms inte ha någon väsentlig påverkan på Skandias finansiella rapporter. Därtill har ett antal uppdateringar gjorts i Lag (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag föranlett av EU:s nya redovisningsdirektiv. Bland annat har poster inom linjen tagits bort, motsvarande information redovisas istället i not. Inom eget kapital tillkommer en ny fond som ska innehålla internt upparbetade utvecklingsutgifter. För mer information se not 1.

EU:s nya revisionsbestämmelser trädde i kraft den 17 juni 2016 och kommer att tillämpas för första gången räkenskapsåret 2017. I och med detta skärps reglerna för revisorns oberoende, revisorsval och rotationsregler. Det införs även krav på revisionsutskott och krav på utvärdering av revisorns interna kvalitetskontrollsystem.

Ekonomisk översikt

Koncernen

Koncernens resultat före skatt för perioden uppgick till 18 597 (25 176) MSEK. Det finns flera bidragande orsaker till det lägre resultatet. Störst påverkan kommer från förändringen av de försäkringstekniska avsättningarna. Avsättningarna ska täcka framtida ersättningar till försäkringstagarna, Skandias kunder. Avsättningens storlek beräknas utifrån en stor mängd antagande om exempelvis livslängd, dödlighet och avkastning, dessa ska ses över regelbundet vilket Skandia gjort för moderbolaget under 2016. Utvärderingen av beräkningsmetoder och antaganden har lett till ändringar i uppskattningar och bedömningar vilket resulterat i en ökning av försäkringstekniska avsättningar. Förändringarna granskas även av Finansinspektionen. Vid beräkningen används även en diskonteringsränta, i år är diskonteringsräntan lägre än föregående år vilket gör att de försäkringstekniska avsättningarna ökar. Förstärkningen av avsättningen har påverkat koncernens resultat med -17 626 (1 687) MSEK.

Under föregående år drevs nyförsäljningen delvis av den höga återbäringsräntan samt att många kunder valde att utöka sitt sparande i samband med omläggning av sitt pensionssparande kopplat till den indragna avdragsrätten. I år ligger nyförsäljningen på en historiskt mer normal nivå vilket innebär att premieinkomsten är något lägre än föregående år 19 931 (23 571) MSEK.

Trots ett år med turbulent marknad, lågt ränteläge och politisk instabilitet bidrar kapitalavkastningen med ett mycket gott resultat som är högre än föregående år 32 179 (18 147) MSEK.

Utvecklingen för skadeförsäkringsverksamheten har under året varit positiv och resultatet uppgick till 194 (79) MSEK. Ökningen beror delvis på ökade premieintäkter i den svenska verksamheten men främst på minskade skadekostnader i både Sverige och Danmark.

Det tekniska resultatet inom fond- och depåförsäkring uppgick till 1 555 (1 798) MSEK. Det lägre resulta-

tet beror främst på att de fondvärdesbaserade intäkterna minskat till följd av ett lägre genomsnittligt förvaltad kapital under året.

Skandias bankverksamhet visar ett mycket förbättrat resultat som före skatt uppgick till 192 (-292) MSEK. Det förbättrade resultatet är främst drivet av en ökad utlåning till allmänheten i kombination med en bättre räntenettomarginal. Även kostnaderna inom bankverksamheten har minskat under året. Minskningen förklaras dels av höga utvecklings- och licenskostnader under föregående år samt att det i kostnaderna för 2015 ingick en nedskrivning av bankplattformen om 246 MSEK. Utlåningen till allmänheten, exklusive utlåning till Riksgälden, uppgick till 56 308 (46 316) MSEK. Volymtillväxten har varit mycket positiv under året och ökade med cirka 22 procent. Tillväxten var framförallt stark under det första halvåret då många kunder tidigare lagt sina låneansökningar i samband med införandet av amorteringskravet men tillväxten har fortsatt om än i lägre takt även under resten av året.

Resultat per verksamhetsområde

MSEK	2016	2015 ²⁾
Tekniskt resultat		
Traditionell förvaltning	18 263	25 067
Fond- och depåförsäkring	1 555	1 798
Skadeförsäkring	194	79
Icke tekniskt resultat		
Bankverksamhet	192	-292
Övrig rörelsedrivande verksamhet	3	47
Övriga poster ¹⁾	-1 610	-1 523
Resultat före skatt, kvarvarande verksamhet	18 597	25 176
Skatt	-2 032	-2 304
Resultat verksamhet under avveckling	—	1 043
Årets resultat	16 565	23 915

¹⁾ Övriga poster består i huvudsak av avskrivning av immateriella tillgångar.

²⁾ En justering mellan traditionell förvaltning och fond- och depåförsäkring har gjorts för 2015.

Driftskostnaderna inom försäkringsverksamheten uppgick till -3 240 (-3 260) MSEK. Även koncernens totala driftskostnader minskar där främst bankverksamheten bidrar med lägre kostnader än föregående år. De totala driftskostnaderna uppgick för året till -4 477 (-4 748) MSEK. För ytterligare information om driftskostnaderna se not 8.

Inbetalda premier uppgick till 36,5 (41,6) miljarder kronor. Den minskade försäljningen inom spar-försäkring förklaras bland annat av en lägre återbäringränta för traditionell försäkring samt att

Totalavkastning, moderbolaget¹⁾

2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
4,4%	-13,4%	16,4%	9,4%	3,2%	7,3%	6,7%	13,6%	5,3%	8,2%

Placeringstillgångar, netto	Marknadsvärde (MSEK)		Andelar (%)		Totalavkastning (%)	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Nominella obligationer	136 590	117 111	33,5	30,4	1,2	0,5
Svenska realobligationer	24 499	21 579	6,0	5,6	7,4	2,4
Svenska aktier	30 270	32 013	7,4	8,3	7,3	13,4
Utländska aktier	69 194	69 347	17,0	18,0	16,5	1,5
Fastigheter	44 350	40 960	10,9	10,6	12,4	18,8
Onoterade bolag	40 953	36 366	10,0	9,5	18,2	14,1
Alternativa investeringar	28 598	24 658	7,0	6,4	13,3	-3,8
Affärsstrategiska tillgångar ²⁾	21 853	25 347	5,4	6,6	-0,6	4,6
Övrigt	11 348	17 343	2,8	4,5	—	—
Totalt	407 655	384 724	100	100	8,2	5,3

¹⁾ Totalavkastningstabellen är upprättad i enlighet med Svensk försäkrings rekommendationer. Se vidare Svensk försäkrings "Totalavkastningstabell - Rekommendation för årlig rapportering av totalavkastning"

²⁾ Avser Skandias livbolags dotterbolag till verkligt värde exklusive Skandia Fastigheter Holding AB.

förändringen gällande avdrag för privat pensionsparande haft mindre effekt 2016 än föregående år. Den traditionella förvaltningen utgör fortsatt den största delen av nyförsäljningen, cirka 53 (56) procent av koncernens inbetalda premier. Fond- och depåförsäkring utgör cirka 44 (42) procent. Trots det lägre premieinflödet har den positiva utvecklingen av placeringstillgångarna gjort att det förvaltade kapitalet ökat under året. Det förvaltade kapitalet inom fondbolaget har ökat främst på grund av ett stort inflöde av kapital inom de alternativa investeringsfonderna riktade till institutionella placerare.

Förvaltad kapital

MSEK	2016	2015
Traditionell förvaltning ¹⁾	385 716	366 047
Fond- och depåförsäkring	186 406	175 801
Fondsparande inom bank och fondbolag	28 477	23 065
Övrigt förvaltad kapital ²⁾	6 505	5 761
Totalt förvaltad kapital	607 104	570 674

¹⁾ Avser förvaltad kapital inom den traditionella livförsäkringsverksamheten i Sverige exkl. affärsstrategiska tillgångar samt förvaltade kapital i den danska traditionella livförsäkringsverksamheten.

²⁾ Placeringstillgångar för den löpande verksamheten främst inom fond- och depåförsäkring.

Koncernens balansomslutning uppgick till 677 702 (627 566) MSEK. Placeringstillgångarna som inom den traditionella förvaltningen uppgick till 397 122 (366 620) MSEK och utgör den största delen av

balansräkningens tillgångssida. Motsvarande post inom fond- och depåförsäkringsrörelsen uppgick till 186 406 (175 801) MSEK. Den ökade utlåningen till allmänheten på cirka 22 procent har även bidragit positivt till koncernens balansomslutning.

Balansomslutning MSEK	2016	2015
Traditionell förvaltning	412 133	378 293
Fond- och depåförsäkring	203 459	193 129
Bankverksamhet	61 547	55 542
Övrig rörelsedrivande verksamhet	563	602
Koncernens balansomslutning	677 702	627 566

Moderbolaget

Resultatet före skatt för moderbolaget uppgick till 12 869 (19 604) MSEK. Främsta orsaken till det försämrade resultatet är förändringen i försäkringstekniska avsättningar. På grund av en lägre diskonteringsränta och den utvärdering som genomförts av beräkningsmetoder och antaganden har de försäkringstekniska avsättningarna förstärkts vilket påverkat resultatet med -18 534 (-1 350) MSEK. Premieinkomsten uppgick till 19 484 (23 126) MSEK. Den lägre premieinkomsten beror främst på den lägre återbäringsräntan jämfört med föregående år. Kapitalavkastningen har bidragit positivt till årets resultat och uppgick till 27 413 (13 263) MSEK. Läs mer om årets kapitalavkastning i avsnittet nedan.

Placeringsstillgångarna har under perioden ökat med cirka sex procent och är främsta orsaken till moderbolagets ökade balansomslutning 401 507 (376 428) MSEK.

Kapitalavkastning

Årets totalavkastning för den traditionella portföljen uppgick till 8,2 (5,3) procent. Den årliga genomsnittliga totalavkastningen under femårsperioden 2011-2016 uppgick till 8,2 procent.

Samtliga tillgångsslag uppvisade positiv avkastning för helåret. Det främsta bidraget till portföljens avkastning kom från noterade aktier som under 2016 avkastade 13,5 procent, vilket bidrog med 3,6 procent till årets avkastning. Räntebärande placeringar gynnades av de fallande räntorna och bidrog totalt med 1 procent. Portföljens placeringar i onoterade bolag hade även ett mycket bra år och avkastade 18,2 procent vilket bidrog med 1,7 procent till portföljens totalavkastning. Skandia Fastigheter bidrog med 1,3 procent med en absolut avkastning på 12,4 procent. Tillväxtmarknader, råvarumarknader och infrastrukturinvesteringar hade även de mycket god utveckling med avkastningstal strax

under 20 procent vardera, vilket ger ett gott bidrag till totalavkastningen. Den svaga kronan har även gynnat bolaget eftersom Skandia har en relativt hög andel utländsk valuta. Den aktiva förvaltningen av de traditionella tillgångarna hade ett positivt år och meravkastningen under året uppgick till 0,1 procent.

Inför 2017 ser det ut som att det har påbörjats en återhämtning med högre ekonomisk aktivitet i de flesta regionerna. Dock är de risker vi pekat på de senaste åren fortfarande lika aktuella. Dessa är främst den höga skuldsättningen i världen samt en svagare demografisk situation som tillsammans leder till att tillväxtutsikterna framåt är lägre än vad vi historiskt vant oss vid. Till detta har kommit den ökande politiska osäkerheten med viktiga val i flera stora europeiska länder och utvecklingen av Brexit. Större delen av den avkastning som kommit från världens börser sedan 2009 kommer från högre värderingar, i spåren av den extremt expansiva penningpolitik som bedrivits. I ett läge då penningpolitiken i stort är uttömd ökar riskerna för finansmarknaderna i perioder med tillväxtbesvikelser. Sammantaget är vår bedömning att 2017 blir ett volatilt år där marknaderna kommer gå både upp och ned.

Kollektiv konsolideringsgrad och solvensgrad

Den kollektiva konsolideringsgraden i Skandias livbolag uppgick till 111 procent (106 procent). Den kollektiva konsolideringsgraden visar, för försäkringar med inslag av sparande, värdet av tillgångar i förhållande till försäkringarnas försäkringskapital. Genom att anpassa återbäringsräntan, som fördelar kapitalavkastningen till kunderna, är målsättningen för Skandias livbolag att hålla den kollektiva konsolideringsgraden inom intervallet 95-115 procent. Mer om Skandias konsolideringspolicy finns på skandia.se.

Solvensgraden är ett mått på värdet av tillgångarna i förhållande till bolagets försäkringstekniska avsättningar för garanterade åtaganden. Solvensgraden uppgick till 167 procent (167 procent). I och med Solvens 2 införs en kompletterande balansräkning för solvensändamål. Från och med 30 juni 2016 baseras Skandias solvensgrad på denna balansräkning. Metodförändringen har inneburit en marginell positiv påverkan på solvensgraden. Under 2016 har en utvärdering genomförts av beräkningsmetoder och antaganden för de försäkringstekniska avsättningarna. Utvärderingen har lett till ändringar i uppskattningar och bedömningar vilket haft en något negativ inverkan på solvensgraden.

Twister

Skandia är inblandad i ett fåtal twister vars omfattning är att betrakta som normal med hänsyn till den bedrivna verksamheten. De flesta twister avser mindre belopp och bedöms inte väsentligt påverka koncernens finansiella ställning.

Förväntad framtida utveckling

Livförsäkringsbranschen står under stor förändring. Förbättrade tekniska förutsättningar ger ökade möjligheter att möta kundernas behov av prisvärda, tillgängliga produkter och lösningar för pension, sparande, trygghet och vardagsekonomi. Samtidigt ser vi att behovet av trygghet ökar i takt med växande ekonomisk oro, såväl kopplat till en orolig omvärld, som mer vardagsnära frågor om pensionssparandet är tillräckligt, ökade sjuktal och köer i vården. Branschen måste framåt ta ett ännu större ansvar för att erbjuda kunder vägledning och lösningar som ger dem ekonomisk trygghet, på ett transparent och kundnära sätt.

Risker och riskhantering

Skandia erbjuder försäkrings-, sparande- och bankprodukter, produkter som innebär ett risktagande för Skandia som bolag. Skandias verksamhet ger därmed upphov till olika typer av risker. Skandias riskexponering domineras av marknadsrisk, det vill säga risk för minskade värden till följd av en negativ utveckling på finansmarknaderna, i moderbolagets förvaltning av den traditionella livportföljen. Andra väsentliga risker är försäkringsrisker samt kredit- och motpartsrisk till följd av Skandias banks utlåning till allmänheten.

För att Skandia ska kunna maximera värdet till moderbolagets kunder över livstiden av deras försäkringar, samtidigt som de inte utsätts för alltför stora risker, behöver koncernens risker hanteras på ett lämpligt och effektivt sätt. Skandia styr sitt samlade risktagande med hjälp av en intern kapitalmodell som mäter storleken på Skandias risktagande i form av kapitalkrav. Styrelsen har beslutat om limiter som begränsar den samlade risk som Skandia får ta. Skandias interna kapitalmodell ger Skandia förutsättningar att förstå och styra riskerna i verksamheten eftersom modellen baseras på Skandias egen riskprofil. Skandias kapitaltäckning, det vill säga kapitalbas i förhållande till kapitalkrav, var per den 31 december 2016 god både vad gäller det interna kapitalkravet och legala kapitalkrav.

Skandia genomför varje år en framåtblickande analys av kapitaltäckningen. Analysen har ett femårigt perspektiv och utgår från rådande affärs- och investeringsplaner. I analysen undersöks hur kapitaltäckningen förväntas utvecklas de närmsta åren, samt vad påverkan skulle bli av olika stresscenarion. De för Skandia mest allvarliga scenariona är en kortvarig chock på den finansiella marknaden och en långvarig lågräntemiljö kombinerad med en mild sättning för risktillgångar. En kortvarig chock är baserad på en liknande marknadsutveckling som inträffade 2008. Scenariot lågräntemiljö kombinerat med mild sättning är en kombination av ett långvarigt lågränteläge, flera år utan avkastning för risktillgångar och en mildare sättning på börsen. Inom regelverksområdet råder osäkerhet kring vilka regler som kommer att gälla för bolag som bedriver tjänstepensionsförsäkringsverksamhet, varför även olika regelverksscenarion undersöks i analysen

Den scenarioanalys som genomförts visar på en mycket stark finansiell ställning och att Skandia klarar kapitaltäckningen i samtliga utvalda stresscenarion. Det krävs en kombination av en mycket allvarlig marknadsstress samt ett strängt regelverk för att Skandia ska tvingas ändra tillgångsallokering i sin traditionella livportfölj. Skandias ambition är att kunna erbjuda en attraktiv tillgångsallokering med hög förväntad avkastning och samtidigt uppfylla framtida regelverkskrav även i ett allvarligt stresscenario. Det är viktigt att förstå att denna ambition är väsentligt högre än de minimikrav som följer av nuvarande lagstiftning. De scenarion där ambitionen inte kan uppnås är mycket extrema och Skandia har då möjlighet att, genom att minska risken på tillgångssidan, uppfylla legala krav samt uppfylla sina åtaganden mot kunderna.

En mer ingående beskrivning av de risker Skandia är exponerad mot samt hur dessa risker hanteras finns beskrivna i not 2, Skandias fondförsäkringsbolags årsredovisning not 2 och Skandias banks årsredovisning not 37.

RESULTAT, MSEK	2016	2015	2014	2013	2012
Premieintäkt, skadeförsäkring (efter avgiven återförsäkring)	1 151	1 182	1 110	1 039	756
Premieinkomst, livförsäkring (efter avgiven återförsäkring)	19 931	23 571	22 000	16 068	15 851
Kapitalavkastning netto i försäkringsrörelsen	32 179	18 147	43 307	18 378	20 374
Försäkringsersättningar, skadeförsäkring (efter avgiven återförsäkring)	-727	-877	-911	-866	-523
Försäkringsersättningar livförsäkring (efter avgiven återförsäkring)	-14 695	-16 660	-15 815	-15 992	-14 081
Återbäring och rabatter	-335	-302	-301	-168	11
Försäkringsrörelsens tekniska resultat	20 012	26 944	21 232	30 045	15 865
Årets resultat	16 565	23 915	17 427	27 559	14 068
Ekonomisk ställning, MSEK					
Placeringsstillgångar	397 122	366 620	353 138	324 955	311 160
Placeringsstillgångar för vilka livförsäkringstagarna bär placeringsrisken	186 406	175 801	167 454	145 133	124 611
Försäkringstekniska avsättningar (efter avgiven återförsäkring)	245 410	229 054	234 711	205 612	217 785
Konsolideringskapital	180 792	166 688	143 304	130 565	108 081
- varav redovisat eget kapital	157 785	147 551	129 751	119 438	97 924
- varav uppskjuten skatt	6 402	5 466	4 455	3 682	3 586
- varav övervärde i placeringstillgångar - placeringar i koncernföretag	16 605	13 671	9 098	7 445	6 571
Kollektivt konsolideringskapital	40 146	21 196	46 866	28 351	21 569
Kapitalbas för försäkringsgruppen ¹⁾	—	120 821	108 412	100 068	78 985
- varav primärkapital	—	—	—	—	—
- varav tilläggskapital	—	—	—	—	—
Solvenskapitalkrav för gruppen ¹⁾	—	—	—	—	—
Erforderlig solvensmarginal för försäkringsgruppen ¹⁾	—	11 803	11 965	10 520	10 853
Kapitalbas för det finansiella konglomeratet ¹⁾	—	126 268	114 311	104 895	83 429
Erforderligt kapitalkrav för det finansiella konglomeratet ¹⁾	—	16 128	17 195	13 444	13 377

¹⁾ Solvensnyckeltal för gruppen och konglomeratet är undantagna från rapportering avseende 2016, detta i enlighet med FFFS 2015:12. Solvensnyckeltal för gruppen avseende tidigare år följer Solvens 1 där kapitalbas för gruppen är enligt sammanläggnings- och avräkningsmetoden.

Nyckeltal, procent	2016	2015	2014	2013	2012
Skadeförsäkringsrörelsen					
Skadeprocent ¹⁾	64	74	82	83	69
Driftkostnadsprocent ²⁾	21	22	21	23	27
Totalkostnadsprocent ³⁾	84	96	103	106	95
Livförsäkringsrörelsen					
Förvaltningskostnadsprocent ⁴⁾	0,54	0,55	0,60	0,69	0,56
Resultat av kapitalförvaltningen					
Direktavkastning ⁵⁾	3,0	4,2	2,9	3,9	4,3
Totalavkastning ⁵⁾	8,2	5,3	13,6	6,7	7,3
Ekonomisk ställning					
Kollektiv konsolideringsgrad ⁶⁾	111	106	116	110	108
Solvensgrad ⁷⁾	167	167	161	164	150
Driftskostnadsprocent ⁸⁾	8,3	7,3	7,6	8,8	9,3
Bankverksamhet					
Kreditförlustnivå ⁹⁾	0,02	0,01	-0,01	0,03	0,01
Total kapitalrelation ¹⁰⁾	18,9	21,4	14,2	13,5	14,6
Primärkapitalrelation ¹¹⁾	15,0	16,9	12,0	10,9	10,6

¹⁾ Försäkringsersättningar i förhållande till premieintäkter netto.

²⁾ Försäkringsrörelsens driftskostnader i förhållande till premieintäkter netto.

³⁾ Försäkringsersättningar samt försäkringsrörelsens driftskostnader i förhållande till premieintäkter netto.

⁴⁾ Livförsäkringsrörelsens driftskostnader i förhållande till genomsnittliga placeringstillgångar.

⁵⁾ Se not 57.

⁶⁾ Enligt retrospektivmetoden.

⁷⁾ Förhållandet mellan moderbolagets totala nettotillgångar och försäkringstekniska avsättningar.

⁸⁾ Driftskostnader i förhållande till inbetalda premier.

⁹⁾ Kreditförlustnivå i procent av ingående balans för utlåning till allmänheten.

¹⁰⁾ Kapitalbas i förhållande till riskvägda tillgångar.

¹¹⁾ Primärt kapital i förhållande till riskvägda tillgångar.

RESULTAT, MSEK	2016	2015	2014	2013	2012
Premieinkomst, livförsäkring (efter avgiven återförsäkring)	19 484	23 126	21 344	15 165	13 851
Kapitalavkastning netto i försäkringsrörelsen	27 413	13 263	41 542	19 285	22 405
Försäkringsersättningar livförsäkring (efter avgiven återförsäkring)	-13 606	-13 009	-12 799	-12 871	-11 747
Återbäring och rabatter	-335	-302	-301	-168	11
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat	13 026	20 235	17 976	29 212	18 111
Årets resultat	12 201	18 883	15 881	28 333	15 801
Ekonomisk ställning, MSEK					
Placeringsstillgångar ¹⁾	400 561	375 015	361 069	331 552	316 478
Försäkringstekniska avsättningar (efter avgiven återförsäkring)	243 974	226 876	225 733	195 671	205 066
Konsolideringskapital	159 106	152 600	136 858	125 113	102 069
- varav redovisat eget kapital	141 563	138 036	126 831	117 307	95 177
- varav obeskattade reserver	752	611	498	67	86
- varav uppskjuten skatt	186	282	431	295	235
- varav övervärde i placeringstillgångar - placeringar i koncernföretag	16 605	13 671	9 098	7 445	6 571
Kollektivt konsolideringskapital	40 146	21 196	46 866	28 351	21 569
Kapitalbas för företaget ²⁾	162 931	138 934	127 764	117 672	95 498
- varav primärkapital	162 931	—	—	—	—
- varav tilläggskapital	—	—	—	—	—
Minimikapitalkrav för företaget ³⁾	10 099	—	—	—	—
Solvenskapitalkrav för företaget ³⁾	40 395	—	—	—	—
Erforderlig solvensmarginal	—	9 730	9 685	8 408	8 807
Nyckeltal, procent					
Livförsäkringsrörelsen					
Förvaltningskostnadsprocent ⁴⁾	0,43	0,39	0,48	0,51	0,57
Förvaltningskostnadsprocent inklusive kapitalförvaltningskostnader ⁴⁾	0,47	0,44	0,54	0,58	0,63
Resultat av kapitalförvaltningen					
Direktavkastning ⁵⁾	3,0	4,2	2,9	3,9	4,3
Totalavkastning ⁵⁾	8,2	5,3	13,6	6,7	7,3
Ekonomisk ställning					
Kollektiv konsolideringsgrad ⁶⁾	111	106	116	110	108
Solvensgrad ⁷⁾	167	167	161	164	150
Driftskostnadsprocent ⁸⁾	8,6	6,5	7,4	10,3	11,7

¹⁾ Värderade till verkligt värde.

²⁾ Kapitalbasen för 2015 och tidigare är beräknad enligt Solvens 1.

³⁾ Erforderlig solvensmarginal för 2015 beräknat enligt Solvens 1. För 2016 tillämpas de övergångsregler som följde med implementeringen av Solvens 2 vilket innebär Solvens 1 för tjänstepensionsförsäkring och Solvens 2 för övrig försäkring. I enlighet med dessa övergångsregler har solvenskapitalkravet och minimikapitalkravet beräknats som en sammansättning av kapitalkraven för tjänstepensionsförsäkringsverksamheten och övrig livförsäkringsverksamhet.

⁴⁾ Driftskostnader, exklusive respektive inklusive kapitalförvaltningskostnader, i förhållande till genomsnittligt förvaltad kapital enligt totalavkastningstabellen.

⁵⁾ Se not 57.

⁶⁾ Enligt retrospektivmetoden.

⁷⁾ Förhållandet mellan totala nettotillgångar och försäkringstekniska avsättningar.

⁸⁾ Driftskostnader i förhållande till premieinkomst.

Förslag till vinstdisposition

Styrelsen och verkställande direktör föreslår att årets resultat i moderbolaget Livförsäkringsbolaget Skandia, ömsesidigt 12 201 MSEK överföres till konsolideringsfonden för respektive försäkringsgren enligt följande:

Konsolideringsfond	MSEK
Förmånsbestämd försäkring	223
Avgiftsbestämd traditionell försäkring	1 114
Tjänsteanknuten sjukförsäkring och premiefrielseförsäkring	111
Individuell traditionell livförsäkring	10 280
Ouppsägbar sjuk- och olycksfallsförsäkring samt premiefrielseförsäkring	216
Gruppliv- och tjänstegrupplivförsäkring	122
Uppsägbar sjuk- och olycksfallsförsäkring	135
Mottagen återförsäkring	0
	12 201

Styrelsen föreslår bolagsstämman att bemyndiga styrelsen att i enlighet med bolagets principer för överskottshantering och löpande beaktande av bolagets solvens - använda upp till konsolideringsfondens medel för slutlig tilldelning i samband med utbetalning av pension och annan försäkringsersättning, överföring av försäkringskapital (flytt) och återköp med mera.

Resultatanalys, moderbolaget

Direktförsäkring i Sverige

MSEK	Totalt	Tjänstepensionsförsäkring			Övrig livförsäkring				Mottagen återförsäkring
		Förmånsbestämd försäkring ¹⁾	Avgiftsbestämd traditionell försäkring	Tjänsteanknuten sjukförsäkring och premiebefrielseförsäkring	Individuell traditionell livförsäkring	Ouppsägbar sjuk- och olycksfallsförsäkring samt premiebefrielseförsäkring	Gruppliv- och tjänstegrupplivförsäkring	Uppsägbar sjuk- och olycksfallsförsäkring	
Premieinkomst efter avgiven återförsäkring ²⁾	19 484	283	13 131	684	4 808	192	332	54	—
Kapitalavkastning, intäkter	32 085	591	19 571	824	10 250	424	202	223	—
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	973	18	602	20	320	4	4	5	—
Övriga tekniska intäkter	271	—	—	—	—	271	—	—	—
Försäkringsersättningar (efter avgiven återförsäkring) ³⁾	-13 606	-198	-7 271	-811	-4 493	-561	-215	-57	—
Förändring i andra försäkringstekniska avsättningar (efter avgiven återförsäkring)	-18 534	-341	-20 182	-103	2 008	85	-2	1	—
Återbäring	-335	0	0	-252	0	-22	-61	0	—
Driftskostnader	-1 667	-14	-912	-126	-493	-40	-66	-14	-2
Kapitalavkastning, kostnader	-5 200	-99	-3 194	-106	-1 673	-77	-24	-27	—
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	-445	-8	-278	-9	-143	-2	-3	-2	—
Övriga tekniska kostnader	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat	13 026	232	1 467	121	10 584	274	167	183	-2
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt	13 026	232	1 467	121	10 584	274	167	183	-2
Bokslutsdispositioner	-157	—	—	4	—	-100	-29	-32	0
Resultat före skatt	12 869	232	1 467	125	10 584	174	138	151	-2
Aktuell skatt	-763	-9	-353	-14	-304	-53	-15	-16	1
Uppskjuten skatt	95	—	—	0	—	95	-1	0	1
Årets resultat	12 201	223	1 114	111	10 280	216	122	135	0
Försäkringstekniska avsättningar (före avgiven återförsäkring)									
Livförsäkringsavsättning	239 752	4 836	162 102	317	72 282	23	188	4	—
Avsättning för oreglerade skador	4 222	0	16	3 264	53	567	50	272	—
	243 974	4 836	162 118	3 581	72 335	590	238	276	—

MSEK	Direktförsäkring i Sverige								
	Totalt	Tjänstepensionsförsäkring			Övrig livförsäkring				Mottagen återförsäkring
		Förmånsbestämd försäkring ¹⁾	Avgiftsbestämd traditionell försäkring	Tjänsteanknuten sjukförsäkring och premiebefrielseförsäkring	Individuell traditionell livförsäkring	Ouppsägbar sjuk- och olycksfallsförsäkring samt premiebefrielseförsäkring	Gruppliv- och tjänstegrupplivförsäkring	Uppsägbar sjuk- och olycksfallsförsäkring	
Försäkringstekniska avsättningar för vilka försäkringstagaren bär risk (före avgiven återförsäkring)									
Villkorad återbäring	551	—	551	—	—	—	—	—	—
	551	—	551	—	—	—	—	—	—
TOTALT ÅTERBÄRINGSMEDEL FÖRE ÅRETS RESULTAT	129 362	2 226	75 568	4 134	43 490	788	1 468	1 583	105
Livförsäkringsavsättning	4 762	4 762							
Konsolideringsfond efter årets resultat	2 432	2 432							

¹⁾ Härav avser verksamhetsgrenen "Kollektivavtalade tjänstepensioner för anställda inom Skandiakoncernen med mera".

²⁾ Premieinkomst (efter avgiven återförsäkring)

Premieinkomst	19 491	283	13 133	684	4 813	192	332	54	—
Premier för avgiven återförsäkring	-7	0	-2	-1	-4	0	0	0	—
	19 484	283	13 131	683	4 809	192	332	54	—

³⁾ Försäkringsersättningar (efter avgiven återförsäkring)

Utbetalda försäkringsersättningar									
a) Före avgiven återförsäkring	-13 103	-198	-7 272	-544	-4 519	-282	-209	-79	—
b) Återförsäkrars andel (-)	18	—	—	—	18	—	—	—	—
Förändring i Avsättning för oreglerade skador									
a) Före avgiven återförsäkring	-521	0	2	-268	8	-280	-6	23	—
b) Återförsäkrars andel (-)	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	-13 606	-198	-7 270	-812	-4 493	-562	-215	-56	—

Räkenskaper

Finansiella rapporter

Resultaträkning	75
Rapport över totalresultat	77
Balansräkning	78
Rapport över förändringar i eget kapital, koncernen	80
Rapport över förändringar i eget kapital, moderbolaget	81
Kassaflödesanalys	82

Noter

1 Väsentliga redovisnings- och värderingsprinciper	84
2 Risker och riskhantering	93

Noter till resultaträkning

3 Premieinkomst, livförsäkringsrörelsen	101
4 Kapitalavkastning intäkter, teknisk redovisning	101
5 Orealiserade vinster på placeringstillgångar, teknisk redovisning	101
6 Utbetalda försäkringsersättningar före avgiven återförsäkring	102
7 Återbäring och rabatter	102
8 Driftskostnader	102
9 Kapitalavkastning kostnader, teknisk redovisning	102
10 Orealiserade förluster på placeringstillgångar, teknisk redovisning	103
11 Övriga tekniska intäkter och kostnader	103
12 Kapitalavkastning intäkter, icke-teknisk redovisning	103
13 Orealiserade vinster på placeringstillgångar, icke-teknisk redovisning	103
14 Kapitalavkastning kostnader, icke-teknisk redovisning	103
15 Orealiserade förluster på placeringstillgångar, icke-teknisk redovisning	103
16 Resultat bankverksamhet, före bokslutsdispositioner	103
17 Resultat övrig rörelsedrivande verksamhet, före bokslutsdispositioner	104
18 Övriga intäkter och kostnader	104
19 Skatt	105
20 Resultat avvecklad verksamhet	105
21 Nettoresultat per kategori placeringstillgångar samt övriga finansiella tillgångar och skulder	106

Noter till balansräkning

22 Immateriella tillgångar	107
23 Förvaltningsfastigheter	108
24 Placeringar i koncernföretag och intresseföretag	109
25 Aktier och andelar	111
26 Obligationer och andra räntebärande värdepapper	111
27 Derivatinstrument	112
28 Tillgångar för villkorad återbäring	113
29 Fondförsäkringstillgångar	113
30 Tillgångar i bankverksamhet	113
31 Övriga fordringar	114
32 Avsättning för skatter	115
33 Materiella tillgångar	116
34 Förutbetalda anskaffningskostnader	116
35 Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	116
36 Eget kapital	117
37 Obeskattade reserver	117
38 Ej intjänade premier och kvardröjande risker före avgiven återförsäkring	117
39 Livförsäkringsavsättning före avgiven återförsäkring	118
40 Avsättning för oreglerade skador före avgiven återförsäkring	118
41 Villkorad återbäring	119
42 Fondförsäkringsåtaganden	119
43 Avsättning för pensioner och liknande förpliktelser	120
44 Övriga avsättningar	121
45 Skulder i bankverksamhet	121
46 Skulder avseende direkt försäkring	122
47 Övriga skulder	122
48 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	122
49 Ställda säkerheter och eventalförpliktelser	122
50 Kategorier av finansiella tillgångar och skulder och deras verkliga värden	123
51 Finansiella tillgångar och skulder som kvittas eller lyder under nettningsavtal	131

Övriga upplysningar

52 Leasing	132
53 Medelantal anställda samt löner och ersättningar	133
54 Upplysningar närstående	140
55 Andelar i andra företag	141
56 Händelser efter balansdagen	142
57 Avstämning avkastning i totalavkastningstabell mot finansiella rapporter	142
58 Förslag till vinstdisposition	143

Resultaträkning

MSEK	Not	Koncernen		Moderbolaget	
		2016	2015	2016	2015
TEKNISK REDOVISNING AV SKADEFÖRSÄKRINGSRÖRELSEN					
Premieintäkter (efter avgiven återförsäkring)		1 151	1 182	—	—
Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen		20	30	—	—
Försäkringsersättningar (efter avgiven återförsäkring)		-727	-877	—	—
Driftskostnader	8	-250	-256	—	—
SKADEFÖRSÄKRINGSRÖRELSENS TEKNISKA RESULTAT		194	79	—	—
TEKNISK REDOVISNING AV LIVFÖRSÄKRINGSRÖRELSEN					
Premieinkomst (efter avgiven återförsäkring)					
Premieinkomst	3	20 003	23 738	19 491	23 142
Premier för avgiven återförsäkring		-72	-167	-7	-16
		19 931	23 571	19 484	23 126
Kapitalavkastning, intäkter	4	32 700	29 046	32 085	31 380
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	5	4 834	5 015	973	—
Intäkter från investeringsavtal		1 189	1 229	—	—
Övriga tekniska intäkter	11	2 165	2 197	271	—
Försäkringsersättningar (efter avgiven återförsäkring)					
Utbetalda försäkringsersättningar					
Före avgiven återförsäkring	6	-14 089	-16 439	-13 104	-12 881
Återförsäkrarens andel		9	140	18	—
Förändring i Avsättning för oreglerade skador					
Före avgiven återförsäkring		-651	-376	-520	-128
Återförsäkrarens andel		36	15	—	—
		-14 695	-16 660	-13 606	-13 009
Förändring i andra försäkringstekniska avsättningar (efter avgiven återförsäkring)					
Livförsäkringsavsättning					
Före avgiven återförsäkring		-17 590	2 070	-18 458	-1 033
Återförsäkrarens andel	2		-54	—	—
Försäkringsteknisk avsättning för vilka försäkringstagaren bär risk					
Villkorad återbäring		-76	-316	-76	-317
Övriga försäkringstekniska avsättningar (efter avgiven återförsäkring)		38	-13	—	—
		-17 626	1 687	-18 534	-1 350
Återbäring och rabatter	7	-335	-302	-335	-302
Driftskostnader	8	-2 990	-3 004	-1 667	-1 493
Kapitalavkastning, kostnader	9	-4 910	-3 702	-5 200	-6 038
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	10	-445	-12 212	-445	-12 079
Övriga tekniska kostnader	11	—	0	—	0
LIVFÖRSÄKRINGSRÖRELSENS TEKNISKA RESULTAT		19 818	26 865	13 026	20 235

MSEK	Not	Koncernen		Moderbolaget	
		2016	2015	2016	2015
ICKE-TEKNISK REDOVISNING					
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat		194	79	—	—
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat		19 818	26 865	13 026	20 235
Kapitalavkastning intäkter	12	82	349	—	—
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	13	7	—	—	—
Kapitalavkastning kostnader	14	-137	-380	—	—
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	15	-1	-44	—	—
Kapitalavkastning överförd till skadeförsäkringsrörelsen		-20	-30	—	—
Resultat från bankverksamhet	16	192	-292	—	—
Resultat övriga rörelsedrivande enheter	17	3	47	—	—
Övriga intäkter	18	0	0	—	—
Övriga kostnader	18	-1 541	-1 418	—	—
RESULTAT FÖRE BOKSLUTSDISPOSITIONER OCH SKATT		18 597	25 176	13 026	20 235
Koncernbidrag		—	—	-16	-518
Avsättning till periodiseringsfond		—	—	-141	-113
RESULTAT FÖRE SKATT		18 597	25 176	12 869	19 604
Avkastningsskatt och kupongskatt	19	-912	-1 172	-671	-812
Skatt på årets resultat	19	-1 120	-1 132	3	91
RESULTAT KVARVARANDE VERKSAMHET		16 565	22 872	12 201	18 883
Resultat avvecklad verksamhet	20	—	1 043	—	—
ÅRETS RESULTAT		16 565	23 915	12 201	18 883
Årets resultat hänförligt till					
- försäkringstagarna		16 158	23 720	12 201	18 883
- kapitalandelsägarna		359	168	—	—
- minoritetsintressen		48	27	—	—

Rapport över totalresultat

MSEK	Not	Koncernen		Moderbolaget	
		2016	2015	2016	2015
ÅRETS RESULTAT		16 565	23 915	12 201	18 883
Poster som inte omklassificeras till periodens resultat					
Omvärdering av förmånsbestämda pensioner		-233	362	—	—
Andel hänförlig till intressebolag		—	7	—	—
Omfört till resultaträkningen, avvecklad verksamhet		-5	26	—	—
Skatter hänförligt till omvärdering av förmånsbestämda pensioner		0	-4	—	—
Skatt hänförlig till intressebolag		—	-2	—	—
		-238	389	—	—
Poster som har omklassificerats eller kan omklassificeras till periodens resultat					
Valutakursdifferenser vid omräkning av utlandsverksamhet					
Vinster/förluster uppkomna under året		86	-181	—	—
Omfört till resultaträkningen, avvecklad verksamhet		2	225	—	—
Skatter hänförligt till valutaomräkningseffekt		—	23	—	—
Säkring av nettoinvestering i utländsk valuta					
Vinster/förluster uppkomna under året		0	0	—	—
Finansiella tillgångar som kan säljas					
Omklassificering vid avyttring av finansiella tillgångar som kan säljas till resultaträkning		-2	-2	—	—
Orealiserade värdeförändringar på finansiella tillgångar som kan säljas		46	-57	—	—
Omfört till resultaträkningen, avvecklad verksamhet		5	20	—	—
Skatter hänförligt till värdeförändringar på finansiella tillgångar som kan säljas		-10	14	—	—
Andel av intresseföretags övrigt totalresultat					
Valutakursdifferenser vid omräkning av utlandsverksamhet		—	-3	—	—
Finansiella tillgångar som kan säljas		—	-7	—	—
Skatt andel av intresseföretags övrigt totalresultat		—	2	—	—
		127	34	—	—
Övrigt totalresultat efter skatt		-111	423	—	—
ÅRETS TOTALRESULTAT		16 454	24 338	12 201	18 883
Årets totalresultat hänförligt till					
- försäkringstagarna		16 047	24 143	12 201	18 883
- kapitalandelsägarna		359	168	—	—
- minoritetsintressen		48	27	—	—

Balansräkning

MSEK	Not	Koncernen		Moderbolaget	
		2016	2015	2016	2015
TILLGÅNGAR					
Immateriella tillgångar	22	7 798	9 131	—	—
Placeringstillgångar					
Byggnader och mark/Förvaltningsfastigheter	23	49 911	43 617	—	—
Placeringar i koncernföretag och intresseföretag	24	13	1 509	43 242	46 257
Andra finansiella placeringstillgångar					
Aktier och andelar	25	149 802	144 879	149 775	144 862
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	26	185 768	171 721	179 420	165 437
Lån		3 006	2 548	3 006	2 548
Derivat	27	2 968	2 346	2 858	2 240
Återköpstransaktioner		5 654	—	5 654	—
		397 122	366 620	383 955	361 344
Placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagarna bär placeringsrisk					
Tillgångar för villkorad återbäring	28	29 943	28 369	—	—
Fondförsäkringstillgångar	29	156 463	147 432	—	—
		186 406	175 801	—	—
Återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar					
Livförsäkringsavsättning		569	528	—	—
Avsättning för oreglerade skador		82	47	—	—
		651	575	—	—
Tillgångar i bankverksamhet	30	61 547	55 542	—	—
Fordringar					
Fordringar avseende direkt försäkring		75	114	—	—
Fordringar avseende återförsäkring		6	30	0	—
Övriga fordringar	31	2 713	1 562	2 294	2 361
		2 794	1 706	2 294	2 361
Aktuell skattefordran	32	833	564	818	551
Uppskjuten skattefordran	32	1 111	1 225	3	4
Andra tillgångar					
Materiella tillgångar	33	77	92	55	69
Kassa och bank		13 442	11 296	10 674	8 740
		13 519	11 388	10 729	8 809
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter					
Upplupna ränte- och hyresintäkter		2 293	2 201	2 176	2 092
Förutbetalda anskaffningskostnader	34	1 993	1 719	1 452	1 192
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	35	1 635	1 094	80	75
		5 921	5 014	3 708	3 359
TOTALT TILLGÅNGAR		677 702	627 566	401 507	376 428

MSEK	Not	Koncernen		Moderbolaget	
		2016	2015	2016	2015
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER					
Eget kapital	36				
Konsolideringsfond		127 589	117 380	129 362	119 153
Andra fonder		-285	-187	—	—
Balanserad vinst		9 877	5 053	—	—
Årets resultat		16 158	23 720	12 201	18 883
Minoritetsintresse		262	242	—	—
Eget kapital hänförligt till kapitalandelsägare		4 136	1 316	—	—
Årets resultat, minoritet		48	27	—	—
		157 785	147 551	141 563	138 036
Obeskattade reserver	37	—	—	752	611
Försäkringstekniska avsättningar					
Ej intjänade premier och kvardröjande risker	38	302	302	—	—
Livförsäkringsavsättningar	39	239 794	222 154	239 752	221 339
Avsättning för oreglerade skador	40	5 933	7 144	4 222	5 537
Övriga försäkringstekniska avsättningar		32	29	—	—
		246 061	229 629	243 974	226 876
Försäkringstekniska avsättningar för livförsäkringar för vilka försäkringstagarna bär risk					
Villkorad återbäring	41	30 501	28 942	551	572
Fondförsäkringsåtaganden	42	156 777	147 454	—	—
		187 278	176 396	551	572
Andra avsättningar					
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelse	43	4 364	4 215	55	72
Avsättning för aktuell skatt	32	186	233	76	206
Avsättning för uppskjuten skatt	32	7 523	6 710	190	287
Övriga avsättningar	44	145	145	—	—
		12 218	11 303	321	565
Skulder i bankverksamhet	45	57 904	51 480	—	—
Skulder					
Skulder avseende direkt försäkring	46	1 817	1 636	1 343	1 258
Skulder avseende återförsäkring		6	8	6	5
Derivat	27	2 243	2 123	2 200	2 036
Återköpstransaktioner		6 933	4 399	6 933	4 399
Övriga skulder	47	4 042	1 905	3 279	1 709
		15 041	10 071	13 761	9 407
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	48	1 415	1 136	585	361
TOTALT EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		677 702	627 566	401 507	376 428

Rapport över förändringar i eget kapital, koncernen

MSEK	Andra fonder							Eget kapital hänförligt till försäkrings-tagarna	Eget kapital hänförligt till kapital- andels-ägare ³⁾	Innehav utan bestämmande inflytande	Totalt Eget kapital
	Konsoliderings-fond	Fond för verkligt värde	Fond för egenupp- arbetade immate- riella	Förmåns- bestämda pensions- planer	Omräk- nings- reserv	Balanse- rad vinst	Årets resultat				
2015											
Ingående balans 1 jan 2015	109 177	-21	—	-601	35	3 513	17 398	129 501	—	250	129 751
Vinstdisposition 2015	15 881	—	—	—	—	1 517	-17 398	—	—	—	—
Utbetalning till minoritetsägare	—	—	—	—	—	—	—	—	—	-8	-8
Förändring kapitalandelslån	—	—	—	—	—	—	—	—	1 148	—	1 148
lansspråktagen konsoliderings- fond	-7 678	—	—	—	—	—	—	-7 678	—	—	-7 678
Årets resultat	—	—	—	—	—	—	23 720	23 720	168	27	23 915
Övrigt totalresultat före skatt	—	-46	—	395	41	—	—	390	—	—	390
Skatt redovisat över övrigt totalresultat	—	16	—	-6	—	23	—	33	—	—	33
Årets totalresultat	—	-30	—	389	41	23	23 720	24 143	168	27	24 338
Utgående balans 31 dec 2015	117 380	-51	—	-212	76	5 053	23 720	145 966	1 316	269	147 551
2016											
Ingående balans 1 jan 2016	117 380	-51	—	-212	76	5 053	23 720	145 966	1 316	269	147 551
Vinstdisposition 2016	18 883	—	—	—	—	4 837	-23 720	—	—	—	—
Utbetalning till minoritetsägare	—	—	—	—	—	—	—	—	—	-7	-7
Förändring kapitalandelslån	—	—	—	—	—	—	—	—	2 461	—	2 461
Förändring av fond för utvecklingsutgifter	—	—	13	—	—	-13	—	—	—	—	—
lansspråktagen konsoliderings- fond	-8 674	—	—	—	—	—	—	-8 674	—	—	-8 674
Årets resultat	—	—	—	—	—	—	16 158	16 158	359	48	16 565
Övrigt totalresultat före skatt	—	49	—	-238	88	—	—	-101	—	—	-101
Skatt redovisat över övrigt totalresultat	—	-10	—	0	—	—	—	-10	—	—	-10
Årets totalresultat	—	39	—	-238	88	—	16 158	16 047	359	48	16 454
Utgående balans 31 dec 2016	127 589	-12	13	-450	164	9 877	16 158	153 339	4 136	310	157 785

³⁾ Eget kapital hänförligt till kapitalandelsägare avser kapitalandelslån emitterade av bolag inom Skandias fastighetskoncern vilka har klassificerats som eget kapitalinstrument; detta då låntagarna har rätt att ta del av bolagens resultat, både positiva och negativa. Lånen ingår som en del av konstruktionen av en fastighetsfond som erbjuds externa investerare via koncernbolaget Thule Fund SICAV S.A., SICAV-SIF.

Rapport över förändringar i eget kapital, moderbolaget

MSEK	Konsolide- ringsfond	Årets resultat	Eget kapital hänförligt till försäkrings- tagarna
2015			
Ingående balans 1 jan 2015	110 950	15 881	126 831
Vinstdisposition 2015	15 881	-15 881	—
lanspråktagen konsolideringsfond	-7 678	—	-7 678
Årets resultat	—	18 883	18 883
Övrigt totalresultat efter skatt	—	—	—
Årets totalresultat	—	18 883	18 883
Utgående balans 31 dec 2015	119 153	18 883	138 036
2016			
Ingående balans 1 jan 2016	119 153	18 883	138 036
Vinstdisposition 2016	18 883	-18 883	—
lanspråktagen konsolideringsfond	-8 674	—	-8 674
Årets resultat	—	12 201	12 201
Övrigt totalresultat efter skatt	—	—	—
Årets totalresultat	—	12 201	12 201
Utgående balans 31 dec 2016	129 362	12 201	141 563

Kassaflödesanalys

MSEK	Not	Koncernen		Moderbolaget	
		2016	2015	2016	2015
Den löpande verksamheten					
Resultat före skatt		18 597	25 176	12 869	19 604
Resultat avvecklad verksamhet		—	1 043	—	—
Justering för poster som ej ingår i kassaflödet i den löpande verksamheten	1	-4 192	-9 375	-1 355	-3 155
Betald skatt		-1 533	-2 392	-1 161	-1 981
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar i tillgångar och skulder		12 872	14 452	10 353	14 468
Omföring kassaflöde från den löpande verksamheten hänförlig till bankverksamhet till Kassaflöde i Bankverksamhet ¹⁾					
Kapitaltillskott till Bankverksamhet ¹⁾		—	-1 667	—	—
Kassaflöde i Bankverksamhet (inklusive kapitaltillskott) ¹⁾		-176	-1 765	—	—
Utbetalt från konsolideringsfond					
Kassaflöde från förändring placeringstillgångar/försäkringstekniska avsättningar, där försäkringstagaren bär placeringsrisken, netto	2	296	-126	—	—
Förändring av övriga placeringstillgångar som används i rörelsen, netto		-5 256	-16 772	-2 955	-18 454
Förändring avsättningar för andra risker och avsättningar		-1 900	-55	-1 900	0
Förändring övriga rörelsefordringar och rörelseskulder		1 003	4 084	1 924	3 619
Kassaflöde från den löpande verksamheten		-1 957	-9 787	-1 252	-8 045
Investeringsverksamheten					
Förändring i koncernföretag/minoritetsandelar	3	1 090	3 212	1 631	4 049
Mottagen utdelning koncernföretag		—	—	1 668	400
Likvidreglerade koncernbidrag föregående år (avgiven)		—	—	-518	—
Övrigt		-59	-28	-10	-20
Kassaflöde från investeringsverksamheten		1 031	3 184	2 771	4 429
Finansieringsverksamheten					
Förändring kapitalandelslån		2 461	1 148	—	—
Betald utdelning		-7	-8	—	—
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		2 454	1 140	—	—
ÅRETS KASSAFLÖDE		1 528	-5 463	1 519	-3 616
Förändring i likvida medel²⁾					
Likvida medel vid årets början		11 649	16 699	8 740	11 932
Årets kassaflöde		1 528	-5 463	1 519	-3 616
Kursdifferens i likvida medel		449	413	414	424
Likvida medel vid årets slut		13 626	11 649	10 673	8 740

¹⁾ I Kassaflödet från den löpande verksamheten före förändringar i tillgångar och skulder, 12 872 (14 452) MSEK, ingår kassaflöde från bankverksamheten 122 (260) MSEK. Samma kassaflöde ingår även i raden Kassaflöde i Bankverksamhet -176 (-1 765) MSEK vilket gör att en omföring mellan dessa på 122 (260) MSEK särredovisas. På samma sätt särredovisas kapitaltillskott till bankverksamheten - (1 667) MSEK då detta inte är ett kassaflöde för koncernen men som ingår i Kassaflöde i Bankverksamhet. Övriga flöden i kassaflödesanalysen är exklusive bankverksamhet.

²⁾ Som likvida medel redovisas banktillgodohavanden, clearingfordringar respektive clearingskulder samt dagslån med ursprunglig löptid kortare än tre dagar.

Noter till kassaflödesanalysen

MSEK	Koncernen		Moderbolaget	
	2016	2015	2016	2015
1) Justering för poster som ej ingår i kassaflödet i den löpande verksamheten				
Resultat försäljning koncernföretag	—	-613	—	-254
Nedskrivning koncernföretag	—	—	1 346	3 329
Resultat intresseföretag	-3	-34	—	—
Kreditförluster	10	34	—	—
Förändring förutbetalda anskaffningskostnader	-271	-446	-260	-384
Värdeförändringar placeringstillgångar	-15 346	-2 042	-11 726	3 063
Värdeförändringar utlåning	34	66	—	—
Av- och nedskrivningar	1 598	1 768	23	21
Förändring förutbetalda avgifter	0	0	—	—
Förändring av försäkringstekniska avsättningar	18 035	-1 331	18 978	1 445
Avsättning till pensioner enligt IAS19	73	93	—	—
Förändring övriga avsättningar	-68	-60	—	—
Obeskattade reserver	—	—	157	631
Ej realiserat valutakursresultat	-8 254	-6 810	-8 205	-6 722
Justering för utdelning från koncernföretag	—	—	-1 668	-4 284
	-4 192	-9 375	-1 355	-3 155
2) Kassaflöde från förändring placeringstillgångar/försäkringstekniska avsättningar där försäkringstagaren bär risken, netto				
Förändring försäkringstekniska avsättningar, där försäkringstagaren bär placeringsrisken, netto	-1 992	1 858	—	—
Köp och försäljning placeringstillgångar, där försäkringstagaren bär risken, netto	2 288	-1 984	—	—
	296	-126	—	—
3) Förändring i koncernföretag/minoritetsandelar				
Förvärv dotterföretag	-110	—	-139	—
Försäljning dotterföretag	—	3 214	—	3 069
Försäljning intresseföretag	1 199	—	1 199	—
Kapitaltillskott	1	-2	-29	-596
Förändring lån koncernföretag	—	—	600	1 576
	1 090	3 212	1 631	4 049
Upplysningar om erhållna och betalda räntor				
Erhållna räntor	7 690	10 333	7 079	8 144
Betalda räntor	2 830	3 680	2 629	2 545

Noter

Alla belopp i MSEK om ej annat anges.

1 Väsentliga redovisnings- och värderingsprinciper

Innehållsförteckning

1. Allmän information
2. Grund för årsredovisningens upprättande
3. Ändrade redovisningsprinciper
4. Viktiga källor till osäkerhet i uppskattningar och kritiska bedömningar för redovisningsändamål
5. Koncernredovisning
6. Uppställningsform i resultat- och balansräkning
7. Utländsk valuta
8. Över- och underskottshantering
9. Immateriella tillgångar
10. Placeringstillgångar
11. Placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagarna bär placeringsrisken
12. Finansiella instrument i bankverksamheten
13. Nedskrivning av tillgångar
14. Försäkringsavtal och finansiella avtal
15. Pensioner för egen personal
16. Andra avsättningar
17. Leasing
18. Obeskattade reserver
19. Skatt
20. Koncernbidrag och aktieägartillskott i juridisk person
21. Eventualförpliktelser
22. Kassaflödesanalys

1. Allmän information

Denna årsredovisning och koncernredovisning för Livförsäkringsbolaget Skandia, ömsesidigt med organisationsnumret 516406-0948 avser perioden 1 januari 2016 - 31 december 2016. Skandia har sitt säte i Stockholm. Adressen till huvudkontoret är Lindhagensgatan 86, Stockholm. Den 4 april 2017 har denna årsredovisning godkänts för utfärdande av styrelsen i Skandia. Resultat- och balansräkningen blir föremål för fastställelse på den ordinarie bolagsstämman som ska hållas den 4 maj 2017.

2. Grund för årsredovisningens upprättande

Årsredovisningen för 2016 har upprättats enligt International Financial Reporting Standards (IFRS). Det innebär att samtliga av EU godkända IFRS och tillhörande uttalanden från IFRS Interpretations Committee har tillämpats. Vidare har även lagen om årsredovisning i försäkringsföretag (ÅRFL) och Finansinspektionens föreskrift, FFFS 2015:12 samt RFR 1 "Kompletterande redovisningsnormer för koncerner" tillämpats. I moderbolaget tillämpas RFR 2 "Redovisning för juridiska personer" från Rådet för finansiell rapportering, så kallad lagbegränsad IFRS, vilket innebär att samtliga av EU godkända IFRS tillämpas med de tillägg och begränsningar som kommer av svensk lag. De skillnader detta innebär för moderbolaget beskrivs i berörda avsnitt nedan. Moderbolagets funktionella valuta är svenska kronor och de finansiella rapporterna för både moderbolaget och koncernen presenteras i svenska kronor avrundat till närmaste miljontal. De redovisningsprinciper som redovisas nedan har tillämpats genomgående för alla perioder som presenteras i de finansiella rapporterna.

3. Ändrade redovisningsprinciper

Förändringar har införts i ÅRFL som en följd av EU:s nya redovisningsdirektiv. Bland annat har poster inom linjen tagits bort, motsvarande information redovisas istället i not. Inom eget kapital tillkommer en ny fond som ska innehålla internt upparbetade utvecklingsutgifter, Utvecklingsfond. Det innebär att för de bolag som har aktiverat egenupparbetade immateriella tillgångar blir dessa bundna i Utvecklingsfonden tills de skrivs av.

Nya och ändrade redovisningsstandarder från IASB för räkenskapsåret 2016

Företagsledningens bedömning är att ändrade standarder och tolkningar som trätt i kraft under 2016 inte har haft någon väsentlig påverkan på koncernens finansiella rapporter.

Nya och ändrade redovisningsstandarder från IASB för räkenskapsår 2017 eller senare

IFRS 9 Finansiella instrument
IFRS 9 Finansiella instrument introducerar nya krav för klassificering och värdering av finansiella tillgångar och finansiella skulder samt upphörande av redovisningen av dessa. IFRS 9 ska tillämpas för räkenskapsår som börjar den 1 januari 2018 eller senare. I december 2011 ändrades IFRS 7 vilket innebär utökade upplysningskrav i den period när IFRS 9 tillämpas för första gången.

De huvudsakliga principerna i IFRS 9 beskrivs nedan: Enligt IFRS 9 ska alla redovisade finansiella tillgångar, som omfattas av IAS 39 Finansiella instrument: Redovisning och värdering, värderas till antingen upplupet anskaffningsvärde eller verkligt värde. Klassificeringen utgår från affärsmodell och kontrakterade villkor på instrumentet. Finansiella tillgångar som hålls inom en affärsmodell vars syfte enbart är att uppbära de kontrakterade kassaflödena ska värderas till upplupet anskaffningsvärde. Instrumenten får endast ha kontrakterade flöden i form av på specifika dagar utfallande kapitalbelopp samt räntor på utestående kapitalbelopp. Om affärsmodellens syfte är att både uppbära de kontrakterade kassaflödena enligt ovan men också sälja instrumenten redovisas värdeförändringen i Övrigt totalresultat. I andra affärsmodeller redovisas värdeförändringarna i resultaträkningen. En option finns att värdera samtliga instrument med värdejusteringen i resultaträkningen om detta minskar redovisningsmässig missmatch. IFRS 9 påverkar vad gäller klassificering och värdering av finansiella skulder är främst relaterat till förändringar i verkligt värde som beror på förändringar i kreditrisk för en finansiell skuld. Enligt IFRS 9 ska, för finansiella skulder som klassificeras till verkligt värde via resultaträkningen, det belopp av förändring i verkligt värde som beror av förändring i kreditrisk för skulden presenteras i Övrigt totalresultat. Detta gäller givet att redovisningen av effekterna av förändring i skuldens kreditrisk i Övrigt totalresultat inte skapar eller ökar fel av matchningen i redovisningen av resultatet. Förändringar i verkligt värde beroende på skuldens kreditrisk kommer inte att klassificeras om till resultaträkningen efterföljande period. Under nu gällande IAS 39, presenterades hela beloppet av förändring i verkligt värde i resultaträkningen. IFRS 9 inkluderar också nya principer för nedskrivningar. De nya principerna innebär att man beräknar reserveringar för kreditförluster utifrån förväntade kreditförluster och inte inträffade. Detta innebär en redovisning av ett års förväntad förlust redan vid första redovisningstillfället. Vid en väsentlig ökning av kreditrisken ska nedskrivningsbeloppet motsvara de kreditförluster som förväntas uppkomma under kreditens återstående löptid. Principerna för säkringsredovisning i IFRS 9 förändras också och ger större möjlighet att koppla säkringsaktiviteterna till den faktiska riskhanteringen. De retrospektiva beräkningarna av effektiviteten i säkringarna ersätts med mer kvalitativa bedömningar. Företagsledningens bedömning är att tillämpningen av IFRS 9 inte kommer att väsentligen påverka de redovisade beloppen vad gäller koncernens finansiella tillgångar och skulder, utom i bankverksamheten. En detaljerad analys av effekterna vid tillämpning av nedskrivningsprövningen av bankens lånefordringar är ännu inte avslutad och dessa kan därför ännu inte kvantifieras.

Fortsättning not 1 Väsentliga redovisnings- och värderingsprinciper

- IFRS 15 Intäkter

Standarden ska tillämpas för räkenskapsår som börjar den 1 januari 2018 eller senare. Avsikten är att standarden ska ersätta befintliga standarder och uttalanden om intäkter. En samlad modell för intäktsredovisning föreslås oberoende av bransch och typ av transaktion. Detta ska ske enligt en femstegsmodell som i korthet innebär att ett företag ska redovisa intäkter i takt med att prestationsåtaganden i avtal fullgörs. Ett företag ska för varje kontrakt med kund identifiera prestationsåtaganden för varje produkt eller tjänst och därefter sätta ett transaktionspris som fördelas till respektive prestationsåtagande. En intäkt ska därefter redovisas när respektive prestationsåtagande fullgörs. Standarden är inte tillämplig på försäkringskontrakt men däremot för investeringskontrakt för de delar som bedöms utgöra en tjänst. IFRS 15 medför också utökade upplysningskrav. Standarden kommer att ha begränsad påverkan på Skandia.

- IFRS 16 Leasing

IASB har publicerat den nya standarden avseende leasing. IFRS 16 introducerar en "right of use model" och innebär för leasetagaren att i stort sett samtliga leasingavtal ska redovisas i balansräkningen. Undantagna är leasingavtal med en leasingperiod som är 12 månader eller kortare samt leasingavtal som uppgår till mindre värden. Redovisningen för leasegivare är i princip oförändrad. Ikraftträdandedatum är den 1 januari 2019 med möjlighet till tidigare tillämpning. Den nya standarden bedöms ha påverkan på Skandias balansräkning. Det är framför allt hyreskontrakt som ska redovisas som en leasingtillgång och leaseingskuld. Dessa ska spegla nuvärdet av framtida leasingbetalningar.

Företagsledningens bedömning är att övriga nya och ändrade standarder och tolkningar inte kommer att få någon väsentlig påverkan på koncernens finansiella rapporter den period de tillämpas för första gången.

4. Viktiga källor till osäkerhet i uppskattningar och kritiska bedömningar för redovisningsändamål

För att upprätta redovisningen måste ledningen i vissa fall använda sig av uppskattningar och bedömningar. Dessa baseras på tidigare erfarenheter och antaganden som anses vara rättvisande och rimliga. Dessa uppskattningar och bedömningar påverkar redovisade belopp i både balansräkningen och resultaträkningen liksom åtaganden utanför balansräkningen.

De viktigaste antagandena om framtiden och källor till osäkerhet som kan påverka de redovisade beloppen för tillgångar och skulder är relaterade till:

- Immateriella tillgångar
- Förvaltningsfastigheter
- Onoterade värdepapper
- Fondinnehav
- Reservering för osäkra lånefordringar
- Finansiella avtal respektive försäkringsavtal
- Försäkringstekniska avsättningar
- Förutbetalda anskaffningskostnader
- Pensioner för egen personal
- Tvister
- Uppställningsform i koncernens resultat- och balansräkning

Immateriella tillgångar

Den avskrivningstid som används på de aktiverade anskaffningskostnaderna bygger på antaganden om nyttjandeperiod. Vid bedömningen av om en eventuell nedskrivning behöver göras beräknas återvinningsvärdet på investeringen. Detta beräknas med hjälp av olika antaganden och bedömningar som till exempel marknadsförändringar och driftskostnader, se not 22.

Förvaltningsfastigheter

Vid beräkning av de kassaflöden som används vid värdering av fastigheter görs flera antaganden och bedömningar. De omfattar parametrar som hyres- och kostnadsutveckling, inflation, direktavkastningskrav och kalkylränta. En förändring i någon av dessa parametrar på grund av förändringar i vakansgrad, marknadsvillkor eller liknande påverkar de beräknade kassaflödena och därmed värdet på fastigheterna, se not 23.

Onoterade värdepapper

Vid värdering av finansiella instrument som saknar noterade priser på en väl fungerande marknad måste vedertagna värderingsmodeller användas. Dessa bygger på såväl antaganden, om till exempel jämförbarhet, som uppskattningar och marknadsparametrar. Då det inte finns något enskilt antagande som påverkar värderingen av samtliga onoterade innehav får en förändring av ett antagande en mycket begränsad påverkan på resultat- och balansräkning.

Fondinnehav

Vid fastställandet av om större fondinnehav ska betraktas som dotter- eller intressebolag, och därmed konsolideras i koncernen, ska möjligheten till inflytande bedömas. Där bedömningen är att betydande inflytande saknas redovisas innehaven som ett fondinnehav och inte som dotter- eller intressebolag. Skillnaden i koncernens balans- och resultaträkning om en annan bedömning av inflytande medför konsolidering är immateriell. Om Skandia äger andelar i någon av koncernens egna fonder konsolideras fonden om ägarandelen överstiger 35 %.

Reservering för osäkra lånefordringar

Vid bedömning av värdet på osäkra lånefordringar görs en uppskattning av de framtida kassaflödena med hänsyn till låntagarens återbetalningsförmåga samt uppskattning av det verkliga värdet på eventuella säkerheter. Vid bedömning av lånefordringar som värderas gruppvis, primärt konto- och kortkrediter och privatlån utgår värdering från historiska utfall på fallissemang.

Finansiella avtal respektive försäkringsavtal

För att bestämma vad som anses vara ett finansiellt avtal respektive ett försäkringsavtal måste bolaget ta ställning till vad som anses vara en signifikant risk, se nedan under rubrik 13, Försäkringsavtal och finansiella avtal.

Försäkringstekniska avsättningar

Värderingen av livförsäkringsavsättningarna innehåller flera bedömningar och antaganden. Antaganden görs om bland annat dödlighet, sjuklighet och avgiftsuttag. De dödlighetsantaganden som tillämpas har sin grund i en branschgemensam undersökning men har anpassats till Skandia utifrån koncernens erfarenheter. Avgiftsantaganden innebär en bedömning av framtida kostnadsutveckling samt framtida tillväxt på kapitalet och löptid. Dessa antaganden bygger på bolagets erfarenheter. För känslighetsanalys se vidare i not 2.

Förutbetalda anskaffningskostnader

Vid fastställandet av i vilken takt de förutbetalda anskaffningskostnaderna ska kostnadsföras görs antagande om förväntad återköps- eller dödsfallsfrekvens. Dessutom påverkar bedömningen av avgiftsuttaget på både traditionella livförsäkringar och fondförsäkringar bedömningen av eventuellt nedskrivningsbehov av balansposten.

Pensioner för egen personal

Vid beräkning av Skandias pensionsskuld, på koncernnivå enligt IAS 19, görs antaganden om främst löneutveckling, inflation,

Fortsättning not 1 Väsentliga redovisnings- och värderingsprinciper

avkastning och diskonteringsränta men även anställningstid och dödlighet. Den absolut viktigaste faktorn är diskonteringsräntan som baseras på bostadsobligationsräntan. Övriga antaganden sätts utifrån förväntad långsiktig utveckling. Se vidare i not 54.

Tvister

Inom ramen för den normala affärsverksamheten har Skandia ett antal tvister. De flesta avser mindre belopp och bedöms inte väsentligt påverka bolagets finansiella ställning. I de fall det rör större belopp görs en bedömning av det sannolika ekonomiska utfallet och behovet av en eventuell avsättning.

Uppställningsform i koncernens resultat- och balansräkning

En avvikande uppställning av resultaträkningen har valts i koncernen, där framför allt banken, men även övriga rörelse-drivande dotterbolag, redovisas på separat rad med tillhörande noter då detta bedöms ge en tydligare och mer transparent bild av koncernen. Av samma skäl redovisas även bankens tillgångar och skulder på egna rader i balansräkningen.

5. Koncernredovisning

I koncernredovisningen ingår moderbolaget och de dotterbolag i vilka moderbolaget har ett bestämmande inflytande. Det bestämmande inflytandet definieras som att ha kontroll över företaget, att ha del i rörlig avkastning från företaget och att kunna använda sin kontroll till att påverka avkastningen. Dotterbolagen konsolideras enligt förvärvsmetoden. Dotterbolagens identifierbara tillgångar och skulder värderas vid anskaffningstidpunkten till verkligt värde. Om anskaffningskostnaden är större än nettotillgångarnas verkliga värde redovisas skillnaden som goodwill. Om anskaffningskostnaden är lägre bokförs mellanskillnaden mot resultatet. Resultatet från verksamheter som förvärvats eller avyttrats under året redovisas i koncernredovisningen från förvärvstidpunkten och fram till den dag när det bestämmande inflytandet upphör. Alla koncerninterna balansposter, intäkter och kostnader eliminerar vid konsolideringen. Intressebolag och samarbetsarrangemang konsolideras enligt kapitalandelsmetoden. Som intressebolag, betraktas de bolag där Skandia utövar ett betydande men inte bestämmande inflytande, vanligtvis genom innehav av 20-49 procent av rösterna. Inom kapitalförvaltningen finns investeringar där moderbolaget innehar mer än 20 procent av rösterna. Dessa investeringar förvaltas av externa förvaltare och Skandia har inget inflytande över investeringsstrategier eller avkastning. Innehaven redovisas som andra aktieinnehav under rubriken Aktier och andelar. Samarbetsarrangemang är redovisningsmässigt de företag för vilka koncernen genom samarbetsavtal med en eller flera parter har ett gemensamt bestämmande inflytande över den driftsmässiga och finansiella styrningen.

6. Uppställningsform i resultat- och balansräkning

I koncernens balansräkning inkluderas Skandias samtliga dotterbolag på respektive rad med undantag för Skandiabanken AB (publ). Bankens tillgångar respektive skulder, eliminerade för koncerninterna poster, redovisas på egna rader i balansräkningen benämnda Tillgångar respektive Skulder i bankverksamheten. I resultaträkningen redovisas Skandiabanken AB (publ):s resultat före skatt på en egen rad i det icke-tekniska resultatet. Skatten redovisas tillsammans med övriga skatter. I Rapport över totalresultatet inkluderas Skandiabanken AB (publ) rad för rad. I raden Resultat övrig rörelsedrivande verksamhet redovisas nettoresultatet före skatt för Skandikon Administration AB, Skandikon Pensionsadministration AB, Skandia Operation Center I UAB, Skandia Operation Center II UAB, Skandia Asset Management Fonder A/S, Skandia A/S, Skandia Capital AB, Skandia Fonder AB, Skandia Investment Management AB samt Skandia Brands AB. Skatten redovisas tillsammans med övriga skatter.

7. Utländsk valuta

Transaktioner i utländsk valuta omräknas, när de tas in i redovisningen, till SEK enligt transaktionsdagens valutakurs. Som approximation för transaktionsdagens valutakurs används periodens genomsnittskurs i resultaträkningen. Monetära tillgångar och skulder i utländsk valuta räknas om till SEK med balansdagens valutakurser. Valutakursdifferenser som därigenom uppstår redovisas i resultaträkningen som valutaresultat netto. Omräkning av balansräkningen i koncernens utländska dotterbolag, inklusive goodwill och andra koncernmässiga över- och undervärden, görs från deras funktionella valuta till SEK med balansdagens valutakurser. Resultaträkningen omräknas till periodens genomsnittskurs. Omräkningsdifferenser som uppstår till följd av att dotterbolagens egna kapital omräknas efter en annan kurs vid årets slut än vid dess början och att årets resultat i balansräkningen omräknas efter en annan kurs än i resultaträkningen redovisas i Övrigt totalresultat. Aktier i koncernföretag värderas till valutakursen vid investeringstidpunkten.

8. Över- och underskottshantering

Det över- respektive underskott som uppstår i våra produkter förs till konsolideringsfonden. Hur resultatet uppstår redovisas i resultatanalysen i årsredovisningen. I första hand används konsolideringsfonden för att täcka underskott och i andra hand får fonden utnyttjas för återbäring till våra försäkringstagare. En preliminär fördelning av överskottet görs inom verksamheten för försäkringar med sparandemoment och retrospektivreserv med återbärringsränta. Det blir slutligen tilldelat vid utbetalningstillfället med stöd av bagsstämmans årsvisa bemyndigande om slutlig tilldelning av återbäring och minskar då konsolideringsfonden. För bolagets verksamhet för sjuk- och olycksfallsförsäkring (skadeförsäkring) samt för sådan livförsäkring som saknar sparmoment fördelas överskottet genom premierreduktioner för försäkringarna inom det aktuella försäkringsområdet.

9. Immateriella tillgångar

Immateriella tillgångar vid rörelseförvärv

Goodwill förvärvat i rörelseförvärv värderas till anskaffningsvärdet med avdrag för eventuella nedskrivningar. Nedskrivningsbehov av goodwill prövas årligen eller då händelser eller omständigheter indikerar en värdenedgång. I syfte att pröva goodwill för nedskrivning allokteras den vid förvärvstidpunkten till kassagenererande enhet. Nedskrivningsbehov fastställs genom att bedöma återvinningsvärdet för den kassagenererande enheten som goodwillen är kopplad till. Om återvinningsvärdet är lägre än det redovisade värdet redovisas nedskrivning i resultaträkningen. Anskaffningsvärdet för andra immateriella tillgångar vid ett rörelseförvärv motsvaras av verkligt värde vid förvärvstidpunkten. Immateriella tillgångar med bestämbar nyttjandeperiod skrivs av över nyttjandeperioden och nedskrivningsprövas minst årligen. För immateriella tillgångar med obestämbar nyttjandeperiod sker ingen avskrivning men de nedskrivningsprövas minst årligen. Se vidare i not 22.

Övriga immateriella tillgångar

Övriga immateriella tillgångar i koncernen redovisas till anskaffningsvärde med avdrag för ackumulerade avskrivningar enligt plan. De består främst av förvärvat eller egenutvecklad programvara som bedöms ha ett ekonomiskt värde under kommande år. Alla internt utarbetade immateriella tillgångar som avser egenutvecklad programvara redovisas endast om samtliga av följande villkor uppfylls:

- Det finns en identifierbar tillgång.
- Det är troligt att den tillgång som utarbetats kommer att generera framtida ekonomiska fördelar.
- Tillgångens anskaffningsvärde kan beräknas på ett tillförlitligt sätt. Årligen eller oftare om indikationer finns på att återvinningsvärdet på tillgången är lägre än det bokförda värdet nedskrivningsprövas tillgången.

Fortsättning not 1 Väsentliga redovisnings- och värderingsprinciper

10. Placeringstillgångar

Placeringstillgångar utgörs av Byggnader och mark, Placeringar i koncernföretag och Andra finansiella placeringstillgångar. Köp och försäljning av värdepapper, derivat och valutor redovisas i, respektive upphör att redovisas i, balansräkningen per affärsdagen, det vill säga den dag affären genomförs. Motpartens fordran eller skuld redovisas mellan affärsdagen och likviddagen brutto under posten Övriga skulder eller Övriga fordringar. Om clearing sker via ett clearinginstitut redovisas posten netto. Köp och försäljning av byggnader och mark redovisas i balansräkningen på tillträdesdagen. Övriga finansiella tillgångar och skulder upptas i balansräkningen per likviddag. Tillgångarna upphör att redovisas i balansräkningen när de avtalsenliga rättigheterna till kassaflödena upphör eller om företaget i allt väsentligt överför samtliga de risker och fördelar som är förknippade med ägande av den. Lån avförs från balansräkningen när de är förutbetalda eller inlösta. Finansiella skulder tas bort från balansräkningen när åtagandet upphör. Finansiella tillgångar och skulder nettoredo visas i balansräkningen när det finns en legal rätt att reglera transaktioner och det finns en intention att erlagga likvid netto eller realisera tillgången och erlagga likvid för skulden samtidigt.

Byggnader och mark

Samtliga moderbolagets fastigheter redovisas enligt IAS 40 Förvaltningsfastigheter. Samtliga är klassificerade som förvaltningsfastigheter då de innehåller för att inbringa hyresintäkter eller värdestegring eller en kombination av dessa. Fastigheterna värderas till verkligt värde via resultaträkningen. Verkligt värde fastställs genom en extern värdering. Värderingsföretagen använder sig av en kassaflödesbaserad modell kompletterad med en ortsprisanalys för att jämföra med liknande fastigheter som sålts under en relevant jämförelseperiod. Inför årsbokslut värderas samtliga fastigheter. Vid kvartalsboksluten värderas en modellportfölj motsvarande cirka 15 procent av fastighetsbeståndet och värdeförändringen per fastighetssegment appliceras på det totala beståndet. Se vidare i not 23. Tillkommande utgifter läggs till det redovisade värdet endast om det är sannolikt att de framtida ekonomiska fördelar som är förknippade med tillgången kommer att komma företaget till del och anskaffningsvärdet kan beräknas på ett tillförlitligt sätt. Alla andra tillkommande utgifter redovisas som kostnad i den period de uppkommer.

Placeringar i koncernföretag

Aktier i koncernföretag värderas till anskaffningsvärde. Om det verkliga värdet på balansdagen bedöms understiga anskaffningsvärdet skrivs tillgången ned. Nedskrivningen redovisas i resultaträkningen. Om värdet bedöms öka igen återförs nedskrivningen via resultaträkningen.

Finansiella instrument i försäkringsrörelsen

Klassificering

Skandia har i enlighet med IAS 39 Finansiella instrument: Redovisning och värdering, klassificerat sina finansiella instrument i olika kategorier. Dessa kategorier bestämmer hur instrumenten värderas efter anskaffningstidpunkten.

- Finansiella tillgångar och Finansiella skulder som värderas till verkligt värde via resultaträkningen
- I dessa ingår samtliga finansiella instrument på tillgångssidan och skuldsidan med undantag för en mindre låneportfölj.
- I dessa kategorier återfinns således även de tillgångar där försäkringstagaren bär placeringsrisken och de åtaganden som är kopplade till dessa. Kategorin delas in i två underkategorier. Den ena består av tillgångarna och skulderna där Skandia initialt har valt denna klassificering då utvärderingen och uppföljning görs på basis av verkligt värde. Den andra, Innehav för handel,

innehåller derivaten som definitionsmässigt klassificeras i denna underkategori.

- Lånefordringar och kundfordringar
- I denna kategori ingår bland annat lån, kassa och fondlikvidfordringar.

- Övriga finansiella skulder
- Här återfinns finansiella skulder, som fondlikvidskulder och leverantörsskulder.

I försäkringsrörelsen finns inga instrument som är klassificerade som Finansiella tillgångar som hålls till förfall eller Finansiella tillgångar som kan säljas. För klassificering av finansiella instrument i Skandiabanken AB (publ) se avsnitt 11.

Värdering

Vid värdering till verkligt värde klassificeras varje innehav in i en av tre värderingsnivåer:

- Nivå 1 värdering till noterade priser på en aktiv marknad.
- Nivå 2 beräknade värden som bygger på observerbara marknadsnoteringar för liknande instrument.
- Nivå 3 beräknade värden som bygger på antaganden och bedömningar samt, om det finns lämpliga sådana, observerbara marknadsnoteringar.

Med noterade priser på en aktiv marknad menar Skandia att noterade priser finns lätt tillgängliga på en börs, hos en mäklare eller liknande och dessa priser representerar faktiska och regelbundet förekommande transaktioner på affärsmässiga villkor. Finns ingen aktiv marknad används olika värderingstekniker som i så stor utsträckning som möjligt bygger på observerbara marknadsnoteringar.

Noterade aktier

Aktier redovisas vid anskaffningstillfället till köpeskilling exklusive transaktionskostnad, vilken kostnadsförs direkt. Därefter sker värdering till verkligt värde. Med verkligt värde avses försäljningsvärdet på balansdagen. För aktier noterade på en auktoriserad börs eller marknadsplats beräknas försäljningsvärdet med senast noterad köpkurs eller om sådan saknas senast noterad betalkurs på balansdagen.

Onoterade aktier

Onoterade aktier redovisas vid anskaffningstillfället till köpeskilling exklusive transaktionskostnad, vilken kostnadsförs direkt. Därefter sker värdering till verkligt värde. Innehav i onoterade aktier sker via så kallade Private Equity-fonder. Värderingen görs av respektive förvaltare. Värdering av de underliggande portföljbolagen baseras på systematisk jämförelse med marknadsnoterade jämförbara bolag eller till ett värde baserat på en aktuell tredjeparts transaktion. I andra fall är värderingarna baserade på diskonterade kassaflöden eller andra metoder baserade på andra icke observerbara data. Värderingen görs i enlighet med branschpraxis som till exempel EVCA (European Venture Capital Association). Då denna värdering kan ha eftersläpning på upp till tre månader justeras värdet på fonderna för tillkommande kassaflöden under denna period.

Obligationer och andra räntebärande värdepapper

Räntebärande värdepapper redovisas vid anskaffningstillfället till köpeskilling minus transaktionskostnad, vilken kostnadsförs direkt. Obligationer och räntebärande värdepapper värderas till verkligt värde enligt senast noterad köpkurs eller om sådan saknas senast noterad betalkurs. I det fall papperet inte är noterat värderas det till en kurs som baseras på likartade noterade värdepapper samt/eller med hjälp av vedertagna värderingsmodeller som innebär att kassaflöden diskonteras med relevant marknadsränta.

Fortsättning not 1 Väsentliga redovisnings- och värderingsprinciper

Derivat

Derivat redovisas vid anskaffningstidpunkten till verkligt värde vilket motsvarar anskaffningsvärdet. Därefter värderas samtliga derivat till verkligt värde. Om värdet på derivatet är positivt upptas det i balansräkningen som en tillgång och om värdet är negativt som en skuld. Börshandlade derivat värderas till noterade kurser. OTC-derivat värderas till avtalat noterat index eller med vedertagna värderingsmodeller som innebär att kassaflöden diskonteras med relevant marknadsränta. Affärerna sker inom ramen för aktuella riskmandat och används för att sänka den finansiella risken och/eller för att effektivisera förvaltningen.

Lånefordringar och kundfordringar

Skandia har en låneportfölj inom Placeringstillgångarna. Den redovisas till verkligt värde med värdeförändringen via resultaträkningen. Värdering av lånen görs av extern part, Markit, till ett genomsnitt av noterade priser om sådana finns. Om noterat pris inte finns görs värderingen med jämförelsekurvor och modeller. Jämförelsekurvor baseras bl a på jämförbara branscher, löptider, räntor mm. Även Comparable bond pricing används. Markit väljer ut enskilda jämförbara lån för att prissätta enskilda lån i Skandias innehav.

Övriga lånefordringar och kundfordringar redovisas till det belopp som förväntas inflyta efter avdrag för osäkra fordringar som bedömts individuellt. Den förväntade löptiden är kort, varför värdet redovisas till nominellt belopp utan diskontering. Nedskrivningar redovisas som en driftskostnad.

Övriga finansiella skulder

Räntebärande skulder värderas till upplupet anskaffningsvärde. Leverantörsskulder och andra kortfristiga skulder med kort löptid redovisas till nominellt belopp utan diskontering.

Resultatredovisning

Resultatet från finansiella instrument som är en del av försäkringsrörelsen redovisas i nedanstående poster i det tekniska resultatet. Övriga redovisas i motsvarande poster i det icke-tekniska resultatet. För Skandiabanken AB (publ):s finansiella instrument se punkt 11. Orealiserade och realiserade värdeförändringar på placeringstillgångar redovisas via resultaträkningen. De ingår i årets resultat i posterna Kapitalavkastning, intäkter eller kostnader respektive Orealiserade vinster eller förluster på placeringstillgångar. Med realiserat resultat avses skillnaden mellan erhållen försäljningslikvid och anskaffningsvärdet. Vid försäljning återläggs tidigare bokförda orealiserade värdeförändringar i resultaträkningen under orealiserade vinster respektive förluster. Orealiserade vinster eller förluster är skillnaden mellan anskaffningsvärde och verkligt värde. Orealiserade valutakursvinster och förluster ingår inte i orealiserat resultat utan redovisas netto som valutaresultat i posten Kapitalavkastning, intäkter eller Kapitalavkastning, kostnader.

Ränteintäkter

Erhållen ränta och förändringar av upplupet anskaffningsvärde redovisas som ränteintäkter. Ränteintäkter allokteras till den period som de hänförs sig till enligt effektivräntemetoden.

Kapitalavkastning, intäkter

Posten Kapitalavkastning, intäkter avser avkastning på placeringstillgångar och omfattar hyresintäkter från byggnader och mark, utdelning på aktier och andelar (inklusive utdelningar på aktier i koncern- och intresseföretag), ränteintäkter, valutakursvinster (netto), återförda nedskrivningar och realisationsvinster per placeringsslag (netto).

Kapitalavkastning, kostnader

Under Kapitalavkastning, kostnader redovisas kostnader för placeringstillgångar. Posten omfattar driftskostnader för byggnader och mark, räntekostnader, valutakursförluster (netto), nedskrivningar, realisationsförluster per placeringsslag (netto) samt kapitalförvaltningskostnader inklusive kostnader för egen personal, lokaler med mera som kan hänföras till kapitalförvaltningen.

Orealiserade vinster och orealiserade förluster på placeringstillgångar

Här redovisas orealiserade värdeförändringar på placeringstillgångar vid värdering till verkligt värde. Resultatet redovisas netto för olika placeringstyper.

Återköpstransaktioner (repor)

Vid en äkta återköpstransaktion, en försäljning av ett räntebärande värdepapper med avtal om återköp till ett förutbestämt pris, fortsätter tillgången att upptas i balansräkningen och likviden upptas som skuld i balansräkningen. Det sålda värdepapperet redovisas även som ställd pant i not. Vid en omvänd återköpstransaktion, ett köp av ett räntebärande värdepapper med avtal om återförsäljning till ett förutbestämt pris, redovisas inte värdepapperet i balansräkningen. Istället redovisas den erlagda likviden i posten Övriga finansiella instrument. Resultatet av båda transaktionerna redovisas som ränta i posten Kapitalavkastning, intäkter eller kostnader.

11. Placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagarna bär placeringsrisken

Dessa består av olika fonder eller av direkta innehav i obligationer eller aktier som försäkringstagarna valt. Samtliga dessa tillgångar värderas till noterade kurser. I viss omfattning finns även investeringar i strukturerade produkter som värderas med hjälp av observerbara marknadsnoteringar.

12. Finansiella instrument i bankverksamheten

Köp och försäljning av värdepapper, derivat och valutor redovisas i balansräkningen respektive bokas bort från balansräkningen per affärsdagen, det vill säga den dag affären genomförs. Om clearing sker via ett clearinginstitut redovisas posten netto. För övriga instrument tillämpas likviddagsredovisning. Lånefordringar bokas bort ur balansräkningen när de är förtidsinlösta eller när en kreditförlust konstaterats. Övriga finansiella tillgångar tas bort från balansräkningen när de avtalsenliga rättigheterna till kassaflödena från den finansiella tillgången upphör eller om företaget i allt väsentligt överfört samtliga de risker och fördelar som är förknippade med ägandet av den. Finansiella skulder tas bort från balansräkningen när de upphör, det vill säga när åtagandet upphör, makuleras eller förfaller. Finansiella tillgångar och skulder netto redovisas i balansräkningen när det finns en legal rätt att reglera transaktioner och det finns en intention att erlagga likvid netto eller realisera tillgången och erlagga likvid för skulden samtidigt. Tillgångar och skulder redovisas på separata rader benämnda Tillgångar i bankrörelsen respektive Skulder i bankrörelsen.

Klassificering

Finansiella instrument klassificeras och värderas efter den initiala anskaffningen i följande kategorier:

- Finansiella tillgångar och Finansiella skulder som värderas till verkligt värde via resultaträkningen.

I dessa grupper ingår en mindre andel finansiella instrument på tillgångs- och skuldsidan. I banken finns endast underkategorin Innehav för handel, vilken innehåller ett mindre handelslager kopplat till fondhandeln samt derivat som definitionsmässigt klassificeras i denna underkategori.

Fortsättning not 1 Väsentliga redovisnings- och värderingsprinciper

- Finansiella tillgångar som kan säljas
Skandiabanken AB (publ) tillämpar denna kategori för en större portfölj finansiella instrument vilka normalt innehas fram till slutförfall men där det finns möjlighet att vid behov avyttra hela eller delar av innehavet. Tillgångarna i denna kategori värderas till verkligt värde via Övrigt totalresultat.

- Lånefordringar och kundfordringar
I denna kategori ingår främst bankens utlåning.

- Övriga finansiella skulder
Här återfinns finansiella skulder som emitterade värdepapper och inlåning från allmänheten.

Värdering

Skandiabanken AB (publ) värderar finansiella tillgångar och skulder på samma sätt som beskrivs ovan under Placeringstillgångar med följande tillägg:

- Lånefordringar
Lånefordringar redovisas till upplupet anskaffningsvärde beräknat enligt effektivräntemetoden med hänsyn till avdrag för konstaterade kreditförluster och reservering för sannolika kreditförluster. Andra fordringar än lånefordringar och som ej är räntebärande värderas till det belopp som förväntas inflyta efter avdrag för osäkra fordringar som bedömts individuellt. Den förväntade löptiden är kort, varför värdet redovisas till nominellt belopp utan diskontering. Nedskrivningar redovisas som en driftskostnad

Kreditförluster

En uppskattning görs av framtida kassaflöden med hänsyn till låntagarens återbetalningsförmåga samt uppskattning av det verkliga värdet på eventuella säkerheter. Vid bedömning av lånefordringar som värderas gruppvis, primärt konto- och kortkrediter, privatlån och avbetalning avseende bilkrediter, utgår värdering från historiska utfall på fallissemang.

- Övriga finansiella skulder
Inlåning, emitterade värdepapper och andra räntebärande skulder redovisas till upplupet anskaffningsvärde. Icke räntebärande skulder som leverantörsskulder och andra räntefria skulder redovisas till nominellt värde.

Resultatredovisning

I resultaträkningen visas Skandiabanken AB (publ):s resultat utom skatt, bokslutsdispositioner och övrigt totalresultat på raden Resultat från Bankverksamhet. Bankverksamhetens poster i Övrigt totalresultat inkluderas rad för rad i koncernen. Värdejusteringar av finansiella instrument som klassificerats som att de kan säljas redovisas i Övrigt totalresultat. Vid avyttring redovisas realiserad värdeförändring i resultaträkningen på raden Resultat från Bankverksamhet och förs därmed bort från Övrigt totalresultat.

Säkringsredovisning

Säkringsredovisning tillämpas enbart för Skandiabanken AB (publ):s verksamhet. Derivat används för portföljsäkring av verkligt värde för exponeringar avseende ränterisk hänförlig till utlåning med fast ränta. För att få tillämpa säkringsredovisning krävs att säkringen har en hög effektivitet. En säkring anses ha detta om det vid ingäendet och under säkrings hela löptid kan förväntas att förändringar i verkligt värde på den säkrade posten väsentligen neutraliseras av förändringar i verkligt värde på säkringsinstrumentet. Utfallet ska ligga inom intervallet 80–125 procent. Om säkringsförhållandet inte uppfyller kraven avslutas säkringsredovisningen och det realiserade värdet av derivaten redovisas i resultaträkningen, medan den säkrade posten nu istället värderas till upplupet anskaffningsvärde.

13. Nedskrivning av tillgångar

Det redovisade värdet av Skandias tillgångar granskas vid varje balansdag för att bedöma om det föreligger någon indikation på en värdeminskning. Om sådan indikation finns fastställs tillgångens återvinningsvärde, vilket är det högre av nettoförsäljningsvärdet och nyttjandevärdet. Vid bedömning av nyttjandevärde diskonteras förväntade framtida kassaflöden till nuvärde. En nedskrivning görs när tillgångens eller dess kassagenererande enhets redovisade värde överstiger återvinningsvärdet. Nedskrivningar kostnadsförs i resultaträkningen. En nedskrivning återförs om det både finns bevis på att nedskrivningsbehovet inte längre föreligger och det har skett en förändring i de antaganden som låg till grund för beräkningen av det nedskrivna beloppet. Återföringen ökar tillgångens redovisade värde. Det redovisade värdet får inte överstiga det värde som redovisats efter avskrivningar, om en nedskrivning aldrig gjorts. Tillgångar som undantas från denna princip är finansiella tillgångar som redovisas till verkligt värde över resultaträkningen, se avsnitt 9.

14. Försäkringsavtal och finansiella avtal

Skandia utfärdar försäkringsavtal och finansiella avtal. Försäkringsavtal är avtal i vilka Skandia åtar sig en betydande försäkringsrisk för försäkringstagaren genom att gå med på att kompensera försäkringstagaren eller annan förmånstagare om en förutbestämd försäkrad händelse skulle inträffa. Avtal som inte kan definieras som försäkringsavtal, eftersom de inte överför någon betydande försäkringsrisk från innehavaren till bolaget, klassificeras som finansiella avtal.

Klassificering

I Skandia har obetydlig risk definierats som att den ersättning som betalas ut, om en försäkrad framtida händelse inträffar, inte överstiger den ersättning som betalas om händelsen inte inträffar med mer än 5 procent. En förändring av risken med +/- 2 procentenheter skulle inte förändra klassificeringen av några avtal. För Försäkringsaktiebolaget Skandias (publ) fondförsäkringar och depåförsäkringar, finns dock en möjlighet att värdera den finansiella komponenten separat från försäkringskomponenten på ett tillförlitligt sätt. För att ge en mer relevant finansiell information separeras därför dessa avtal i två delar oavsett hur stor risken är. Den finansiella komponenten redovisas enligt IAS 39, Finansiella instrument: Redovisning och värdering och försäkringskomponenten följer IFRS 4, Försäkringsavtal. Avgifter och kostnader som uppstår ur dessa avtal fördelas mellan försäkringskomponenten och den finansiella komponenten. Även initiala avgifter och anskaffningskostnader fördelas skäligt mellan komponenterna. I Skandias livbolag innehåller samtliga finansiella avtal enligt definitionen ovan en diskretionär del. Detta innebär att försäkringstagaren kan erhålla, som komplement till garanterade ersättningar, ytterligare ersättning i form av återbäring. Detta gör att livbolaget redovisar även de finansiella avtalen enligt IFRS 4, Försäkringsavtal. Inbäddade derivat som utgör en del av ett försäkringsavtal, och som i sig självt utgör ett försäkringsavtal, separeras inte från huvudavtalet. Därmed görs inte någon separat värdering av det inbäddade derivatet.

Finansiella avtal

Som finansiellt avtal redovisas den finansiella komponenten av fondförsäkringar och depåförsäkringar i Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ).

Värdering av åtagandet

Det initiala och efterföljande värderingsbeloppet för det finansiella åtagandet är dess verkliga värde. Det verkliga värdet fastställs så att det speglar det verkliga värdet på de finansiella tillgångar till vilka de finansiella skulderna är länkade. Om åtagandet innefattar en återköpsrätt är det verkliga värdet aldrig lägre än beloppet som betalas vid återköp. Om, i en specifik portfölj, de förväntade framtida intäkterna är lägre än förvänta-

Fortsättning not 1 Väsentliga redovisnings- och värderingsprinciper

de framtida rörliga kostnader, måste en avsättning för förluster i denna portfölj göras. Åtaganden för de finansiella avtalen redovisas på skuldsidan under rubrikerna Villkorad återbäring, för depåförsäkringar, respektive Fondförsäkringsåtaganden.

Redovisning av finansiella avtal

Värdeförändringar

Förändringar i värdet på investeringar, som innehas för att täcka åtaganden för fondförsäkringsavtal och depåförsäkring redovisade som finansiella avtal, samt motsvarande förändring i försäkringsåtaganden netto redovisas i resultaträkningen då substansen i transaktionen är att värdeförändringarna helt och hållet tillhör försäkringstagarna.

Premieinkomst och försäkringsersättningar

Belopp som erhållits från och betalats till innehavarna av de finansiella avtalen redovisas över balansräkningen som insättningar eller uttag och inkluderas inte bland premier och försäkringsersättningar i resultaträkningen.

Avgifter

Avgifter som debiteras för förvaltning av finansiella avtal intäktsförs i takt med att Skandia tillhandahåller förvaltningstjänster till innehavarna av de finansiella avtalen. Intäkten redovisas i resultaträkningen som Intäkter från investeringsavtal respektive Övriga tekniska intäkter. Dessa tjänster är tillhandahållna jämnt fördelade under avtalets livstid.

Driftskostnader

Kostnader redovisas som kostnader när de uppstår, med undantag för provisioner som är direkt relaterade till nya avtal och förnyelse av befintliga avtal. Dessa aktiveras som förutbetalda anskaffningskostnader. Principerna för att periodisera anskaffningskostnader för finansiella avtal är de samma som principerna för att periodisera anskaffningskostnaderna för försäkringsavtal. Kostnader för skadereglering, det vill säga kostnader för fortsatt hantering av de avtal som är under utbetalning, redovisas under Utbetalda försäkringsersättningar.

Förutbetalda anskaffningskostnader

Anskaffningskostnader som har ett klart samband med tecknande av finansiella avtal aktiveras som Förutbetalda anskaffningskostnader i balansräkningen. De anskaffningskostnader som aktiveras utgörs av Skandias rörliga, till nyförsäljningen direkt relaterade, kostnader. Anskaffningskostnader skrivs av enligt plan. Avskrivningsplanen speglar de avgiftsuttag på försäkringarna som ska täcka dessa kostnader. Hänsyn har tagits till bland annat att kontrakt förtidslöses eller upphör vid dödsfall genom en förväntad återköps- eller dödsfallsfrekvens. Om det verkliga värdet på tillgången efter avskrivningar bedöms understiga det bokförda värdet skrivs tillgången ned. Nedskrivningen redovisas via resultaträkningen.

Försäkringsavtal

Värdering av försäkringstekniska avsättningar

Livförsäkringsavsättning

Livförsäkringsavsättningar motsvarar kapitalvärdet av de garanterade förpliktelseerna enligt löpande försäkringsavtal efter avdrag för kapitalvärdet av framtida avtalade premieinbetalningar. Avsättningarna beräknas enligt vedertagna aktuariella principer. Det innebär att avsättningarna nuvärdesberäknas och att beräkningarna bygger på antaganden om bland annat ränta, dödlighet, skatt och driftskostnader. Livförsäkringsavsättningar och oreglerade skador som avser tjänstepensioner värderas enligt EUs tjänstepensionsdirektiv, vilket innebär att aktsamma, realistiska, antaganden ska användas. För övrig livförsäkring används så kallade betryggande antaganden, det vill säga antaganden som var för sig har en inbyggd säkerhetsmarginal. Vid

värderingen har antagandet om diskonteringsränta störst påverkan. För tjänstepensioner används en ränta som räknas fram på samma sätt som tidigare föreskrevs av Finansinspektionen i FFFS 2013:23. Föreskriften anger att marknadsräntor (räntekurvor) ska användas, vilket innebär att valet av ränta beror på försäkringarnas kassaflödesprofil, det vill säga när i tiden inbetalningar och utbetalningar från försäkringen förväntas. För övrig livförsäkring används den ränta European Insurance and Occupational Pensions Authority (EIOPA) föreskriver för Solvens 2-beräkningarna men justeras för att vara betryggande. Från ränteantagandet för både tjänstepensioner och övriga pensioner har avdrag gjorts för avkastningsskatt och generella omkostnader. De dödlighetsantaganden som används vid värderingen är Skandias egna antaganden. Dessa bygger på en analys av det egna försäkringsbeståndet.

Förlustprövning

På varje bokslutsdag utför Skandia en förlustprövning av sina försäkringstekniska avsättningar för att säkerställa att det redovisade värdet på avsättningarna är tillräckligt högt upptaget med avseende på förväntade framtida kassaflöden. Avsättningens värderas med realistiska antaganden och jämförs med det redovisade värdet efter avdrag för alla hänförliga immateriella tillgångar och förutbetalda anskaffningskostnader. Om den redovisade avsättningen är lägre än den beräknade redovisas underskottet direkt i resultaträkningen. I koncernredovisningen har livförsäkringsavsättningarna för den danska verksamheten beräknats enligt det danska regelverket. Detta regelverk föreskriver mer realistiska antaganden än det svenska.

Avsättning för oreglerade skador

Avsättningen för oreglerade skador omfattar fyra olika avsättningar: avsättning för sjukräntor, rapporterade skador, icke rapporterade skador och en skadebehandlingsreserv. Avsättningen för sjukräntor motsvarar kapitalvärdet av bolagets förpliktelser gentemot försäkrad vid skada eller sjukdom. Avsättningen för rapporterade skador är en avsättning för skador som är anmälda och godkända men ännu ej utbetalda. Avsättning för icke rapporterade skador avser ännu inte anmälda skador och har gjorts utifrån Skandias erfarenhet av sådana för respektive produkt. Skadebehandlingsreserven utgörs av en värdering av framtida kostnader för hantering av de oreglerade skadorna, oavsett om de är kända eller okända vid bokslutstidpunkten.

Redovisning av försäkringsavtal

Värdeförändringar

Förändringar av de försäkringstekniska avsättningarna redovisas i resultaträkningen i posten Förändring av övriga försäkringstekniska avsättningar utom förändring av Avsättning för oreglerade skador som redovisas i posten Utbetalda försäkringsersättningar.

Premieinkomst

För premiebetalningar tillämpas kontantprincipen. Kontantprincipen innebär att inbetalda premier intäktsförs när de inkommer oavsett vilken period de avser. Förskottsbetalda premier inkluderas där gällande avtal finns. Premierna redovisas som en intäkt i årets resultat men kommer samtidigt att ingå som ökning vid beräkningen av de försäkringstekniska avsättningarna. För vissa typer av riskförsäkringar kan en del av den inbetalade premien flyttas till kommande period genom en avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker.

Försäkringsersättningar

Garanterade ersättningar och skadeersättningar från försäkringsavtal redovisas som en kostnad i resultaträkningen samtidigt som den försäkringstekniska avsättningen i balansen minskar.

Fortsättning not 1 Väsentliga redovisnings- och värderingsprinciper

Preliminärt fördelade ej garanterade överskott, diskretionär del. De flesta av livbolagets avtal innehåller en diskretionär del. Det innebär att ett preliminärt beräknat överskott förs till varje försäkring. Det preliminärt fördelade överskottet är inte garanterat och kan därför minska. Överskottet används i första hand som riskkapital för att säkerställa att livbolaget kan fullgöra sina garanterade åtaganden. De upparbetade överskotten redovisas därför inte som skuld utan i konsolideringsfonden, som är en del av bolagets egna kapital.

Utbetalning av överskott

Det preliminärt fördelade överskottet på försäkringar med inslag av sparande tilldelas först i samband med utbetalningen. Vid utbetalning redovisas detta direkt mot konsolideringsfonden i Eget kapital. För riskprodukter, det vill säga försäkringar utan sparande, utbetalas inte överskottet. Dessa överskott används framförallt för att utjämna resultatet för dessa produkter över åren. Nyttjande av överskottet kan också ske genom att reducera premierna. Kostnaden för detta redovisas i posten Återbäring och rabatter och intäktsförs som Premieinkomst. Försäkringsersättning för konstaterade skador där utbetalningen förfallit till betalning men förmånstagaren inte kan lokaliseras skuldförs. Denna post redovisas under Övriga skulder i balansräkningen.

Driftskostnader

Kostnader redovisas som kostnader när de uppstår, med undantag för kostnader inklusive provisioner som är relaterade till anskaffande av nya och förnyelse av befintliga avtal. Dessa aktiveras som Förutbetalda anskaffningskostnader om de kan förväntas återvinnas. Kostnader för skadereglering, det vill säga kostnader för fortsatt hantering av de avtal som är under utbetalning, redovisas under Utbetalda försäkringsersättningar.

Förutbetalda anskaffningskostnader

Anskaffningskostnader som har ett klart samband med tecknande av försäkringsavtal aktiveras som Förutbetalda anskaffningskostnader i balansräkningen. De anskaffningskostnader som aktiveras utgörs främst av Skandias till nyförsäljningen relaterade kostnader. Anskaffningskostnader skrivs av enligt plan. Avskrivningsplanen speglar de avgiftsuttag på försäkringarna som ska täcka dessa kostnader. Hänsyn har tagits till bland annat att kontrakt förtidslöses eller upphör vid dödsfall genom en förväntad återköps- eller dödsfallsfrekvens. Om det verkliga värdet på tillgången efter avskrivningar bedöms understiga det bokförda värdet skrivs tillgången ned. Nedskrivningen redovisas via resultaträkningen.

14. Pensioner för egen personal

Moderbolaget

I moderbolaget finns både avgiftsbestämda och förmånsbestämda pensionsplaner som redovisas enligt Tryggandelagen vilket är en förutsättning för skattemässig avdragsrätt. Som avgiftsbestämda pensionsplaner klassificeras de planer där företagets förpliktelse är begränsad till de avgifter som företaget åtagit sig att betala. Som förmånsbestämda pensionsplaner klassificeras de planer där den anställda garanteras en viss pension efter avslutad anställning som baseras på slutlönen. Kostnaderna för både de avgiftsbestämda och de förmånsbestämda planerna redovisas som en kostnad i resultaträkningen i den takt pensionsrätten intjänas

Koncernen

De avgiftsbestämda pensionsplanerna redovisas på samma sätt som i moderbolaget. För de förmånsbestämda planerna sker däremot årliga aktuariella beräkningar med den så kallade Projected Unit Credit Method. Metoden innebär i korthet en linjär kostnadsfördelning mellan tiden för anslutning till planen och pensionsåldern. Kostnad för tjänstgöring samt nettoränta

på den förmånsbestämda pensionsskulden redovisas som en kostnad i resultaträkningen och effekter av omvärderingar redovisas i Övrigt totalresultat. Pensionsskulden redovisas som en avsättning i balansräkningen. Se även i not 43.

16. Andra avsättningar

Andra avsättningar redovisas i balansräkningen när Skandia har en förpliktelse, legal eller informell, på grund av en händelse som har inträffat och när det är troligt att någon form av ekonomisk kompensation kommer att utgå för att reglera förpliktelsen och det beloppet kan uppskattas tillförlitligt. Om tidpunkten för den eventuella ekonomiska kompensationen är känd och överstiger ett år diskonteras beloppet.

17. Leasing

Huruvida ett leasingavtal är finansiellt eller inte beror på transaktionens innebörd snarare än på avtalsformen. Ett leasingavtal klassificeras som finansiellt om det i allt väsentligt överför de risker och fördelar som följer med ägande. All annan leasing klassificeras som operationell leasing. Skandia har bara operationella leasingavtal vilka framför allt består av hyresavtal. Som leasgivare redovisas hyresintäkten i resultatet linjärt över kontraktets löptid. Som leasetagare redovisas hyreskostnaden som kostnad under den period den avser.

18. Obeskattade reserver

Svensk skattelagstiftning ger företag möjlighet att genom avsättningar till obeskattade reserver minska årets skattepliktiga resultat. Förändringar av obeskattade reserver redovisas över resultaträkningen under rubriken Bokslutsdispositioner. I balansräkningen redovisas det ackumulerade värdet av avsättningarna under rubriken Obeskattade reserver. I koncernredovisningen delas dotterbolagens och moderbolagets obeskattade reserver upp i uppskjuten skatt och eget kapital.

19. Skatt

Avkastningsskatt

I Sverige är livförsäkringsbolag skattskyldiga för avkastningsskatt. Denna skatt baseras på en schablonmässigt beräknad avkastning på värdet på de nettotillgångar vid årets ingång som avser Skandias sparprodukter. Skattesatsen är 15 procent för pensionsförsäkringar och kapitalpension och 30 procent för kapitalförsäkringar. Kostnaden beräknas varje år och redovisas som en skattekostnad i resultaträkningen. För de tillgångar som förvaltas för försäkringstagarnas räkning i Skandias fondförsäkringsbolag dras gottgörelsen för denna skatt direkt från tillgångarna och redovisas i resultaträkningen i posten Övriga tekniska intäkter. Det finns här en omedelbar koppling mellan den avkastningsskatt som betalas och den kostnad som debiteras försäkringstagarna.

Inkomstskatt

Aktuell skatt

För en mindre andel av Skandias produkter, så kallade riskprodukter som till exempel sjukförsäkring, samt i övriga dotterbolag beräknas en inkomstskatt på resultatet. Aktuell skatt beräknas individuellt för varje bolag i koncernen. Bolagsskatten i Sverige är 22 procent av årets skattepliktiga resultat. Posten inkluderar även justering av inkomstskatt hänförlig till tidigare perioder.

Uppskjuten skatt

Uppskjuten skatt beräknas enligt balansräkningsmetoden och baseras på temporära skillnader mellan redovisat och skattemässigt värde av tillgångar och skulder. Uppskjuten skatt debiteras eller krediteras i resultaträkningen, förutom i de fall då den är hänförlig till poster som debiteras eller krediteras direkt mot Eget kapital eller redovisas i Övrigt totalresultat. I

Fortsättning not 1 Väsentliga redovisnings- och värderingsprinciper

dessa fall redovisas även skatteeffekten mot Eget kapital eller i Övrigt totalresultat. Uppskjutna skattefordringar på grund av underskott redovisas bara om det är sannolikt att dessa kommer att medföra lägre skattebetalningar inom en snar framtid.

Uppskjuten skatt beräknas med tillämpning av de skattesatser som förväntas gälla den period skulden betalas eller tillgången realiserar. Uppskjuten skatt har för räkenskapsåret 2016 beräknats med 22 procent. Uppskjutna skatteskulder eller fordringar diskonteras inte.

20. Koncernbidrag och aktieägartillskott i juridisk person

Aktieägartillskott redovisas direkt i Eget kapital hos mottagaren och som Aktier och andelar hos givaren. Koncernbidrag redovisas hos både mottagaren och givaren i posten Bokslutsdispositioner som en ökning eller minskning av årets resultat. På koncernnivå elimineras dessa poster.

21. Eventualförpliktelser

Under eventualförpliktelser redovisas förpliktelser som härrör från inträffade händelser som inte uppfyller krav på att redovisas som skuld eller avsättning. Detta då det inte är troligt att en kostnad kommer att uppstå och/eller att förpliktelsen inte kan beräknas med tillräcklig tillförlitlighet. I de fall behov föreligger av ianspråktagande av garantiförbindelser redovisas antingen en avsättning eller skuld i balansräkningen samt kostnad i resultaträkningen.

22. Kassaflödesanalys

IAS 7 Kassaflödesanalys, tillämpas med de anpassningar som är nödvändiga med hänsyn till verksamheten. Kassaflödesanalysen upprättas enligt indirekt metod och fördelas på löpande verksamhet, investeringsverksamhet och finansieringsverksamhet. Finansieringsverksamheten är i princip obefintlig. Eftersom kassaflöden i försäkringsverksamheten påverkar kassaflödet från placeringsverksamheten redovisas båda under den löpande verksamheten. För fondförsäkringsverksamheten har netto-redovisning skett av förändringar av försäkringstekniska avsättningar och motsvarande placeringar. Förändringen av placeringstillgångar, vilka inte används direkt i rörelsen, redovisas under rubriken Kassaflöde från investeringsverksamheten. För att följa uppställningen som används för balansräkningen så särredovisas kassaflödet från bankverksamheten och redovisas i sin helhet som Kassaflöde från den löpande verksamheten.

2 Risker och riskhantering

1. Inledning

Skandias verksamhet ger upphov till olika typer av risker. Koncernens risktagande sker primärt i moderbolaget som står för den största delen av koncernens risk. Riskexponeringen domineras av marknadsrisk, dvs. risk för minskade värden till följd av en negativ utveckling på finansmarknaderna, och då framförallt aktieprisrisk i moderbolagets traditionella förvaltning. Andra väsentliga risker är försäkringsrisker, kredit- och motpartsrisker samt operativa risker.

För att Skandia ska kunna maximera värdet till moderbolagets kunder över livstiden av deras försäkringar, samtidigt som de inte utsätts för alltför stora risker, behöver koncernens risker hanteras på ett lämpligt och effektivt sätt. Skandias riskhanteringssystem, såsom beskrivet nedan, syftar till att säkerställa en effektiv riskhantering.

Som en del i riskhanteringen begränsar Skandias styrelse vilka risker och hur mycket risk Skandia utsätter försäkringstagarna för. En av de mest centrala restriktionerna avser risken för att Skandia inte kan fullfölja sina åtaganden enligt försäkringsavtal. Genom att besluta om en restriktion för denna risk sätter styrelsen en begränsning för den samlade risk som Skandia kan ta i sin dagliga verksamhet. Restriktionen begränsar Skandias totala risknivå på såväl kort som lång sikt genom att den fastställer hur mycket kapital Skandia behöver hålla för sina risker, så kallade kapitalkrav. Även lagstiftningen reglerar hur mycket kapital i form av kapitalbas som försäkringsbolagen behöver hålla för att täcka sina risker. Skandia uppfyllde per den 31 december 2016 både interna och legala kapitalkrav med god marginal.

För att säkerställa att Skandia har tillräckligt mycket kapital för att täcka sina risker på lång sikt genomför Skandia varje år en framåtblickande analys av kapitaltäckningen, det vill säga att kapitalbasen är större än kapitalkravet. Analysen har ett femårigt perspektiv och utgår från rådande affärs- och investeringsplaner. I analysen undersöks hur kapitaltäckningen förväntas utvecklas de närmsta åren, samt vad påverkan skulle bli av olika stressscenarion.

De för Skandia mest allvarliga scenarion är en kortvarig chock på den finansiella marknaden och en långvarig lågräntemiljö kombinerad med en mild sättning för risktillgångar. En kortvarig chock är baserad på en liknande marknadsutveckling som inträffade 2008. Scenariot lågräntemiljö kombinerat med mild sättning för risktillgångar är en kombination av ett långvarigt lågränteläge, flera år utan avkastning för risktillgångar och en mildare sättning på börsen. Inom regelverksområdet råder osäkerhet kring vilka regler som kommer att gälla för bolag som bedriver tjänstepensionsförsäkringsverksamhet, varför även olika regelverksscenario undersöks i analysen.

Scenarioanalysen visar på en mycket god finansiell ställning och att Skandia klarar kapitaltäckningen i samtliga utvalda stressscenarion. Det krävs en kombination av en mycket allvarlig marknadsstress samt ett strängt regelverk för att Skandia ska tvingas ändra tillgångsallokering i sin traditionella livportfölj. Skandias ambition är att kunna erbjuda en attraktiv tillgångsallokering med hög förväntad avkastning och samtidigt uppfylla framtida legala kapitalkrav även i ett allvarligt stressscenario. Det är viktigt att förstå att denna ambition är väsentligt högre än de minimikrav som följer av nuvarande lagstiftning. De scenarion där ambitionen inte kan uppnås är mycket extrema och Skandia har då möjlighet att, genom att minska risken på tillgångssidan, uppfylla legala krav samt uppfylla sina åtaganden mot kunderna.

Interna kapitalkrav

I den interna styrningen använder Skandia en intern kapitalmodell som mäter storleken på Skandias risktagande i form av kapitalkrav. Skandias interna kapitalmodell ger Skandia en god förståelse av riskerna i verksamheten, vilket är en förutsättning för en effektiv riskstyrning inom koncernen. Kapitalkraven baseras på hur Skandias tillgångar och skulder utvecklas i olika scenarier givet aktuell balansräkning och placeringsprofil. Kapitalkravet beräknas med en Value-at-Risk modell, ett års riskhorisont och konfidensnivån 99,5 procent. Konfidensnivån betyder att Skandia kan fullfölja sina åtaganden enligt försäkringsavtal under minst 199 av 200 år.

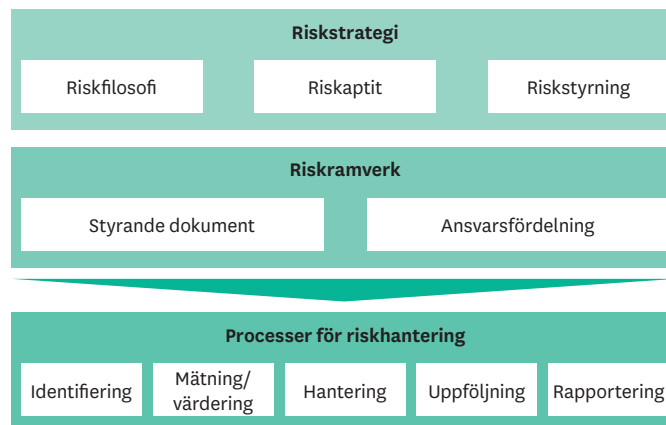
Legala kapitalkrav

Moderbolaget har valt att tillämpa en av de övergångsregler som följde med implementeringen av Solvens 2 i svensk lag och tillämpar därmed Solvens 1 för tjänstepensionsförsäkring och Solvens 2 för övrig försäkring. Dotterbolagen Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ) och Skandia Link Livsförsäkring A/S i Danmark tillämpar Solvens 2 på hela verksamheten och beräknar kapitalkrav enligt den så kallade standardformeln. Skandias försäkringsgrupp omfattar hela Skandiakoncernen och av gruppreglerna i Solvensregelverket följer krav på en gruppbaserad kapitalbas som alltid är minst lika med ett gruppbaserat kapitalkrav. Skandiakoncernen är sedan tidigare klassificerad som ett finansiellt konglomerat, och konglomeratet ska därför ha en kapitalbas som överstiger ett kapitalkrav enligt konglomeratreglerna. Försäkringsgruppens och konglomeratets kapitalkrav baseras på en blandning av Solvens 1 och Solvens 2 samt sektorregler för bank-, värdepappers- och svensk fondbolagsverksamhet. Per sista december 2016 uppfyllde Skandia alla legala kapitalkrav.

2. Riskhanteringssystemet

Styrelsen har beslutat om ett system för riskhantering som innehåller de strategier, processer och rapporteringsrutiner som behövs för att Skandia fortlöpande ska kunna identifiera, mäta/värdera, hantera, följa upp och rapportera sina risker. Systemet sammanfattas i nedanstående bild. Riskhanteringssystemet genomförs konsekvent inom Skandia och är anpassat efter moderbolagets speciella förutsättningar såsom varande ett ömsesidigt livförsäkringbolag.

Riskhanteringssystem

Riskstrategi

En viktig del av riskhanteringssystemet är riskstrategin genom vilken styrelsen sätter övergripande ramar för Skandias och moderbolagets risktagande. Riskstrategin ska överensstämma med Skandias affärsstrategi och ses över vid ändrade interna eller externa förutsättningar som signifikant påverkar eller kan komma att påverka Skandias riskbild såsom uppdatering av affärsstrategin.

Skandias riskstrategi omfattar begreppen riskfilosofi, riskkaptit samt riskstyrning. Riskfilosofin anger Skandias inställning till risk och risktagande och består av ett antal principer som styr Skandias risktagande, till exempel att Skandia verkar för en sund riskkultur baserad på öppenhet, transparens och kompetens. För att säkerställa att Skandia följer de principer som anges av riskfilosofin, behövs en riskkaptit som begränsar vilka risker och hur mycket risk Skandia utsätter försäkringstagarna för.

Skandias riskkaptit omfattar restriktioner kopplade till kapitalstyrka. En av de mest centrala restriktionerna avser risken för att Skandia inte kan fullfölja sina åtaganden enligt försäkringsavtal mot försäkringstagare och andra ersättningsberättigade. Genom restriktionen sätter styrelsen en övergripande begränsning för Skandias samlade exponering mot försäkringsrisk, marknads-

Fortsättning not 2 Risker och riskhantering

risk, kredit- och motpartsrisk, samt operativ risk på såväl kort som lång sikt. Vidare omfattar riskkaptiten en begränsning för Skandias likviditetsrisk i form av restriktioner för likviditetsrisk och skuldtäckning. Riskkaptiten är även anpassad efter moderbolagets affärsmodell, speciella förutsättningar och verksamhet genom att Skandia har riskkapitrestriktioner för värderisk, värdefördelningsrisk och robusthet. Värderisk och värdefördelningsrisk syftar till att begränsa till exempel sänkningar av pensioner inom försäkringar med traditionell förvaltning. Robusthet syftar till att begränsa risken för att tillgångsallokeringen i traditionell förvaltning inte kan ge god avkastning efter en finansiell stress.

Inom de ramar som ges av riskkaptiten ska Skandia fatta de affärsmässiga beslut som får mest positiv inverkan på försäkringskapitalet. Detta möjliggörs genom en aktiv framåtblickande riskstyrning som ger vägledning vid beslut kring risktagande. Exempel på processer och beslut genom vilka risker aktivt styrs är prissättning och lönsamhetsuppföljning, produktutveckling, samt förvaltningsprocesser inom moderbolagets kapitalförvaltning.

Riskramverk

Skandias riskstrategi konkretiseras genom Skandias riskramverk. Detta omfattar Skandias styrande dokument i form av policyer, instruktioner och riktlinjer samt ansvarsfördelning för riskhantering. Skandias styrande dokument reglerar hanteringen av respektive riskkategori, samt anger principer för fördelning av överskott i moderbolaget.

Ansvarsfördelning

Styrelsen är den yttersta ägaren av Skandias riskhanteringssystem och genom att besluta om riskstrategi och de övergripande delarna av riskramverket i form av policyer fastställer de moderbolagets och koncernens attityd till risk. Moderbolagets styrelse har det yttersta ansvaret för Skandias risknivå och bedömning av kapitalbehov. Styrelsen ska även se till att kapitalplanering och riskanalys genomförs i samband med framtagandet av affärsplanen.

En stor del av styrelsens arbete görs i de olika styrelseutskotten. Utskotten är tillsatta för att, inom specificerade ramar, granska vissa områden såsom ersättningar, riskhantering med mera samt inför styrelsemöten förbereda ärenden inom dessa områden. De inrättade styrelseutskotten är: ersättningsutskottet, risk- och revisionsutskottet, placeringsutskottet samt kund- och produktutskottet.

Moderbolagets vd har det övergripande operativa ansvaret för styrning, hantering och kontroll av Skandias risker och svarar för rapportering till styrelsen. Vd ansvarar för att förmedla och implementera styrelsens synsätt avseende riskhanteringssystemet samt säkerställa att det finns en implementerad och väl fungerande intern kontroll inom organisationen. Utifrån styrelsens övergripande styrdokument utfärdar vd mer detaljerade instruktioner för den operativa hanteringen av Skandias risker. Vd har även delegerat delar av sitt operativa ansvar för riskhantering till verksamhetschefer. Den övergripande riskhanteringen sker under vd:s ledning i den av vd utsedda koncernledningen.

För hantering av frågor som berör flera affärsområden och/eller funktioner har vd inrättat två tvärfunktionella kommittéer; Asset & Liability Management-kommittén (ALM-kommittén) och Försäkringskommittén. ALM-kommittén har till uppgift att analysera och bevaka solvensrisken samt besluta om fördelningen av de kortsiktiga riskmandat som moderbolagets kapitalförvaltning och dotterbolagen sedan förfogar över. I kommitténs uppgifter ingår även att bereda beslutsunderlag kring val av ramar och restriktioner för moderbolagets kapitalförvaltning. Försäkringskommittén ansvarar för styrning av utformningen av koncernens försäkrings- och försäkringssparprodukter, både ur ett risk- och lönsamhetsperspektiv samt ur ett rättviseperspektiv.

Riskhanteringsfunktionen är ansvarig för att övervaka riskhanteringssystemet vilket bland annat omfattar uppföljning och rapportering av Skandias risker. Riskhanteringsfunktionen är oberoende i förhållande till affärsrörelsen i Skandia och rapporterar till vd och styrelse. Funktionen leds av riskchefen som regelbundet ger en oberoende och samlad bild av Skandias väsentliga risker till vd, koncernledning och styrelse.

Riskhanteringsprocesser

Löpande riskhantering

Den löpande hanteringen av risker sker enligt processer som omfattar identifiering, mätning/värdering, hantering, uppföljning och rapportering av risker. Generellt gäller att riskhanteringsprocesserna ska vara effektiva i att säkerställa att Skandia verkar i linje med sin affärs- och riskstrategi, och att det finns en ändamålsenlig styrning och kontroll av risker inom hela organisationen. Skandia tillämpar följande definitioner av de väsentliga riskerna.

Definition

Livförsäkringsrisk (risker som uppstår i och med att försäkra individers liv)

Risken för förlust på grund av underskattning av premier eller högre värdering av försäkringstekniska avsättningar från ändrade antaganden inom livförsäkring. Livförsäkringsrisk kan delas upp i långlevnadsrisk, dödlighetsrisk, katastrofrisk (inom livförsäkring), driftkostnadsrisk och kundbeteenderisk.

Sjukförsäkrings- och sakförsäkringsrisk¹⁾ (risker som uppstår i och med att försäkra individers hälsa)

Sjukförsäkringsrisk avser risken för förlust på grund av underskattning av premier eller högre värdering av försäkringstekniska avsättningar till följd av ökat insjuknande, permanent minskat tillfrisknande samt högre sjuklighetsgrad hos redan sjuka. Sakförsäkringsrisk är risken för förlust på grund av underskattning av premier eller högre försäkringstekniska avsättningar till följd av variation av tidpunkt, frekvens och svårighetsgrad för skador. Det finns även en katastrofrisk inom sjukförsäkrings- och sakförsäkringsrisk till följd av risken för bl.a. massolycksfall, koncentration och pandemi.

Marknadsrisk

Risken för förlust till följd av att värderingen av Skandias finansiella tillgångar minskar eller att värderingen av Skandias försäkringstekniska reserver ökar på grund av prisförändringar på de finansiella marknaderna.

Kredit- och motpartsrisk

Risken för förlust till följd av att en kredittagare inte fullgör sina förpliktelser. Kreditrisk kan delas upp i emittentrisk, motpartsrisk och koncentrationrisk.

Likviditetsrisk

Risken för att Skandia vid förfalldatum inte kan fullgöra sina betalningsåtaganden eller endast kan göra detta till höga kostnader. Särskilt relevant för denna risk är oväntade kassaflöden.

Operativ risk

Risken för förlust till följd av icke ändamålsenliga eller misslyckade processer, mänskliga fel, felaktiga system eller externa händelser. Definitionen inkluderar även legal risk samt compliancerisk, dvs. risk för bristande efterlevnad av externa och interna regelverk.

Affärsrisk

Risken för att Skandias värde reduceras på grund av avvikelser från förväntat utfall för kostnader, volymer och marginaler etcetera.

¹⁾ Sakförsäkringsrisk som inte har med individers hälsa att göra finns inte inom Skandiakoncernen.

Egen risk- och solvensanalys

Skandia genomför minst årligen en egen risk- och solvensanalys ("ERSA"). ERSA syftar till att säkerställa att Skandias solvens- och kapitalposition är förenlig med de krav som ställs i Skandias riskkapit. Genom ERSA bedömer Skandia kapitalbehovet på kort och lång sikt med utgångspunkt i den egna riskprofilen. Den samlade bedömningen i ERSA är att Skandia i dagsläget är tillräckligt kapitaliserat och har en god kapitalposition.

Strategisk riskhantering

Skandia genomför riskanalyser i samband med större förändringar (internt eller externt) som påverkar Skandia på lång sikt och riskerar att påverka Skandias långsiktiga mål.

Fortsättning not 2 Risker och riskhantering

Skandia genomför årligen en framåtblickande analys av riskbilden och kapital-situationen som ger ett långsiktigt perspektiv på Skandias kapital-situation. Analysen används både som ett underlag till ERSÄ men även inom affärs- och kapitalplaneringsprocessen. En långsiktig analys utifrån dessa perspektiv av-gör huruvida Skandias kapitalposition är tillräcklig för att överleva och bevara affärsmodellen i en stressad situation. Genom kapitalplanering analyseras om Skandia har tillräckligt mycket kapital i förhållande till sina risker och uppfyller kapitalkrav i externa och interna regelverk på flerårig horisont.

Strategiska valsituationerna hanteras främst genom en god analys och bra planering inför beslut och genomförandet av förändringar i verksamheten. En strategisk riskanalys genomförs i samband med Skandias strategi- och affärs-plansarbete. Dessutom har Skandia en process för att utvärdera väsentliga för-ändringar i vilken strategiska riskanalyser ingår. Skandia fångar upp strategiska risker i samband med löpande riskhantering.

3. Riskhantering per riskkategori

I det följande beskrivs Skandias löpande hantering per riskkategori. Beskriv-ningen avser moderbolaget och de tillståndspliktiga dotterbolagen Försäk-ringsaktiebolaget Skandia (publ), Skandiabanken AB (publ), Skandia Invest-ment Management AB, Skandia Fonder AB och Skandia Link Livsforsikring A/S i Danmark. Hanteringen av livförsäkringsrisker, sjuk- och sakförsäkringsrisker, operativ risk, och affärsrisk är i stora delar koncerngemensam och beskrivs därmed oberoende av verksamhetsform, medan marknadsrisker, kredit- och motpartsrisker samt likviditetsrisker är anpassade efter respektive bolags verksamhet.

Livförsäkringsrisk

Skandiakoncernens livförsäkringsrisker kommer från försäkringsåtaganden i form av traditionell livförsäkring och dödsfallsförsäkring i moderbolaget, fond- och depåförsäkring i Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ) samt fondförsäk-ring och bonuspension i Skandia Link Livsforsikring A/S.

Långlevnadsrisk, dödlighetsrisk och katastrofrisk avseende livförsäkring

Långlevnadsrisk avser risken för oförväntad förlust till följd av permanent minskad dödlighet medan dödlighetsrisk avser risken för oförväntad förlust till följd av permanent ökad dödlighet. Katastrofrisk livförsäkring avser risk för oförväntad förlust till följd av ökad dödlighet på grund av extrema eller excep-tionella händelser såsom till exempel pandemi.

Livslängden i Sverige och Danmark har historiskt ökat successivt över tid och denna utveckling förväntas fortsätta. I livslängdsantagandena för beräkning av försäkringstekniska avsättningar ingår därför en förväntad ökning av livs-längden. Hur väl antagandet stämmer överrens med verkligheten kontrolleras genom regelbundna dödlighetsundersökningar av det egna beståndet mot nationell statistik, där slutsatserna används för att justera prissättning samt för att uppdatera antaganden vid beräkning av försäkringstekniska avsät-ningar. Risken för att tecknad affär är sämre än vad som antagits (moturval) begränsas genom att tillämpa ett produktregelverk som anger under vilka förutsättningar kunder får teckna och ändra sina försäkringar. Till exempel kan ett hälsointyg behövas för att kunden ska få lägga till ett återbetalningsskydd till sin försäkring. I moderbolaget används återförsäkring för att återförsäkra de största individuella exponeringarna inom dödsfallsförsäkring, vilket gör att koncentrationsrisk mot enskilda individer undviks. Skandia har även en kata-strofåterförsäkring som gäller exceptionella händelser inom 72 timmar, vilket således täcker vissa typer av katastrofer.

Driftskostnadsrisk

Driftskostnadsrisk avser risken för oförväntad förlust till följd av permanent högre kostnader. Administrativa driftskostnader följs kontinuerligt upp av verk-samheten. Analyserna används sedan för prissättning och som utgångspunkt

för aktuariefunktionens analys och bedömning av framtida driftskostnader för att ta fram relevanta driftkostnadsantaganden för beräkning av försäkrings-tekniska avsättningar.

Kundbeteenderisk (annullationsrisk)

Risken avser förlust till följd av att kunderna ändrar sitt beteende vid utövande av optioner enligt försäkringsavtalen. De flesta sparförsäkringar kan återköpas eller flyttas, det vill säga försäkringsavtalet kan sägas upp före förfallodagen. Återköp eller flytt kan orsaka förlust av framtida intäkter men även likviditets-problem, se även avsnitt om hantering av likviditetsrisk. Risken hanteras främst genom att erbjuda produkter med bra egenskaper under hela avtalsperioden och genom att en ge en god löpande service.

Sjukförsäkringsrisk

Sjukförsäkring- och premiebefrielseförsäkring ger ekonomisk ersättning beroende på enskilda personers hälsa.

Skandiakoncernens sjukförsäkringsrisk återfinns i form av sjuk- och premie-befrielseförsäkring i moderbolaget och Skandia Link Livsforsikring A/S samt premiebefrielseförsäkring i Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ).

Hantering i Sverige

Hantering av sjukförsäkringsrisk sker genom ett aktivt arbete med hälsa i ett program som heter "hälsokedjan", vilket syftar till att förebygga ohälsa samt förkorta sjukfrånvaro. Försäkringstagare (företag) "sporrar" att göra ett bra hälsoarbete för sina anställda genom att belönas med lägre premier baserat på hälsoneyckeltal. Arbetet har lett till friskare försäkrade, lägre premier för försäkringstagare (företag) samt lägre kostnader för Skandia.

Ersättning vid sjukdom har ett beroende till varje lands statliga sjukförsäk-ringssystem, samt att sjukligheten ändras sig över tid. Skandia genomför kontinuerliga analyser över insjuknade och tillfriskande, för att kunna ta hänsyn till relevanta antaganden vid premiesättning och beräkning av försäkrings-tekniska avsättningar. Det sker en riskbedömning vid tecknande av försäkring för enstaka individer vilket minskar moturvalsrisken. De största individuella exponeringarna inom sjukförsäkring återförsäkras.

Hantering i Danmark

Skandia är en liten aktör gällande sjukförsäkring på danska marknaden. Hante-ring av sjukförsäkringsrisk sker genom riskreducering i form av ett omfattande återförsäkringsprogram. Detta gör att Skandia Link Livsforsikring A/S har en liten exponering mot sjukförsäkringsrisk.

Sakförsäkringsrisk

Sakförsäkringsrisker finns i Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ) och Skandia Link Livsforsikring A/S främst i form av privatvårdsförsäkring. Genom Försäk-ringsaktiebolaget Skandia (publ) är Skandia en stor aktör avseende privat-vårdsförsäkring på den svenska marknaden. Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ) har även olycksfallsförsäkringar. Skadeutfall följs upp och resultatet används för att förbättra prissättning och antagande för beräkning av försäk-ringstekniska avsättningar.

Känslighetsanalys

Av tabellen nedan framgår hur de försäkringstekniska avsättningarna skulle förändras om dödligheten, sjukligheten, kundbeteende avseende återköp och flytt samt driftskostnader förändrades. Tabellen visar känsligheten i moderbolagets totala avsättningar. Analyserna är genomförda utan hänsyn tagen till eventuella korrelationer mellan antaganden. De försäkringstekniska avsättningarnas känslighet för ränteförändringar framgår av avsnittet om marknadsrisk.

Fortsättning not 2 Risker och riskhantering

Försäkringsrisker moderbolaget

MSEK Riskfaktor	Riskexponering (försäkringstekniska avsättningar)		Påverkan på resultatet		
	2016	2015	2016	2015	Förändring 1 år
Långlevnadsrisk	237 376	208 837	-5 772	-5 184	-588
Sjukförsäkringsrisk	4 946	6 377	-1 973	-3 196	1 223
Kundbeteenderisk	187 607	175 206	-570	-499	-71
Driftskostnadsrisk	1 160	1 131	-116	-113	-3

Känslighetsfaktorer

Långlevnadsrisk	En omberäkning av FTA med en sänkt dödssannolikhet på 20%.
Sjukförsäkringsrisk	Beräknas som resultatpåverkan av att årets utfall blir ovanligt ogynnsamt (insjuknande ökar med 50%) samt att avvecklingen av sjukfall blir lägre än förväntat (avveckling minskar med 20% och invaliditetsgraden ökar med 20%).
Kundbeteenderisk	Beräknas som summan av 20% av förutbetalda anskaffningskostnader och 20% av eventuella underskott samt 0,15% av försäkringskapitalet på försäkringar som är flytt- eller återköpbara.
Driftskostnadsrisk	Beräknas som 10% av de årliga fasta kostnaderna.

Matchningsrisk

Moderbolaget

Med matchningsrisk avses risken för att kunden får oönskade produkttegenskaper till följd av sammansättningen av tillgångar och skulder. En stor matchningsrisk beror på svårigheten att få produktens värde att utvecklas stabilt under stora förändringar på räntemarknaden. Det löpande arbetet avseende hantering av matchningsrisk på tillgångs- och skuldsidan sker inom kapitalförvaltningen. Speciellt hanteras mismatch mellan tillgångar och skulder med avseende på till exempel valutarisk och duration.

Utöver ovanstående sker även hantering av matchningsrisken utifrån ett bolagsövergripande perspektiv genom beräkning av riskkapital och framåtblickande riskhantering i form av kapitalplanering. Matchningsrisk hanteras även i samband med produktutformning av försäkringar.

Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ)

Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ)s risker analyseras i Asset & Liability Committee (ALCO) som även ansvarar för den tillgångsportfölj som används för att durationsmatcha åtaganden.

Marknadsrisk

Skandias marknadsrisk domineras av marknadsrisk i moderbolagets produkter och placeringar, främst i den traditionella förvaltningen. Marknadsrisk finns även i dotterbolagen, främst i Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ) och Skandiabanken AB (publ).

Moderbolaget

Kapitalförvaltningen hanterar inom givna ramar och mandat moderbolagets marknadsrisk på tillgångssidan, med undantag av moderbolagets affärsstrategiska placeringar som hanteras direkt av styrelsen. Marknadsriskerna delas upp i aktiekursrisk, råvarurisk, valutarisk, fastighetsrisk och ränterisk. Moderbolagets tillgångar placeras i olika typer av tillgångsslag, instrument, i olika valutor och med stor geografisk spridning.

Styrelsen fastställer övergripande regler och riktlinjer för hur Skandias livbolag får placera sina tillgångar i enlighet med den så kallade aktsamhetsprincipen. Styrelsen anger bland annat intervall för tillgångsklassernas andel av portföljen och andra restriktioner som ska gälla för risktagandet. Inom, av styrelsen, fastställda ramar fattar styrelsens placeringsutskott beslut om övergripande fördelning av placeringstillgångar på tillgångsslag. Den övergripande hanteringen av matchningsrisk, ränterisk på tillgångs- och skuldsidan, sker i samband med beredning av beslutsunderlag till styrelsens placeringsutskott och den löpande hanteringen av tillgångarna. Placeringsutskottet fastställer även övergripande förvaltningsstrategier inom och mellan tillgångsslag samt intervall för rebalansering av placeringstillgångarna. Vd har delegerat samtliga befogenheter till chefen för kapitalförvaltningen. Chefen för kapitalförvaltningen ansvarar för att förvalta placeringstillgångarna inom de av styrelsen och placeringsutskottet satta ramarna och riktlinjerna samt för att hålla portföljens totala risk inom det tilldelade riskmandatet.

För att uppnå avkastningsmålet och en god riskspridning är det nödvändigt att ha en väl diversifierad tillgångsportfölj som dessutom ger en rimlig matchning av ränteriskerna i moderbolagets åtaganden. Moderbolagets tillgångsportfölj innehåller således en stor andel räntebärande tillgångar men också ett antal andra tillgångsslag såsom noterade aktier, fastigheter, råvaror med mera. En del av portföljen utgörs av onoterade tillgångar (private equity). Onoterade tillgångar är mindre bolag som är under utveckling och som ännu inte är noterade på börsen. Den noterade aktieportföljen är i sin tur fördelad på olika länder och sektorer, vilket ytterligare bidrar till riskdiversifieringen.

Inom kapitalförvaltningen finns en funktion som följer upp att kapitalförvaltningen som helhet samt enskilda förvaltare håller sig inom givna limiter och mandat, både de limiter som har beslutats av styrelsen och placeringsutskottet såväl som de limiter/mandat som har beslutats av ALM-kommittén och chefen för kapitalförvaltningen.

10 största svenska innehaven	MSEK	10 största utländska innehaven	MSEK	Valutafördelning valutarisk	MSEK
Hennes & Mauritz	2 630	ABB	702	AUD	28
Atlas Copco	1 944	Pandora	695	CAD	9
Volvo	1 692	Kindred group	675	CHF	1 514
Investor	1 563	Apple	561	DKK	1 016
Sandvik	1 013	AstraZeneca	437	EUR	19 181
SEB	956	Microsoft	388	GBP	155
Hexagon	950	Toyota Motor	367	HKD	17
Nordea	897	Royal Dutch Shell	361	JPY	4 097
Ericsson	787	Alphabet	335	NOK	770
SCA	697	Novartis	308	NZD	0
	13 128		4 829	SGD	-8
				USD	3 456
					30 234

Fortsättning not 2 Risker och riskhantering

Av tabellen nedan framgår känsligheten för marknadsrisk och kreditrisk.

Finansiella risker moderbolaget

MSEK Riskfaktor	Riskexponering		Påverkan på resultatet		Förändring 1 år
	2016	2015	2016	2015	
Ränterisk åtaganden	242 433	215 142	-17 380	-16 957	-423
Ränterisk tillgångar	198 381	180 574	2 762	3 879	-1 117
Ränterisk, nettopåverkan			-14 978	-13 719	-1 259
Aktiekursrisk	191 084	184 707	-71 586	-69 321	-2 265
Fastighetsrisk	45 293	43 617	-15 853	-15 266	-587
Kreditrisk	150 136	139 774	-877	-676	-201
Valutarisk	30 234	14 074	-3 023	-1 407	-1 616

Känslighetsfaktorer

Ränterisk	Beräknas som resultatpåverkan från minskade räntnivåer med 1%-enhet för nominella tillgångar och skulder och 0,5%-enhet för reala tillgångar och skulder.
Aktiekursrisk	Beräknas som en kursnedgång på 40% för svenska aktier och en kursnedgång på 37% för utländska aktier.
Fastighetsrisk	Beräknas som en prisnedgång på 35% på fastigheter.
Kreditrisk	Beräknas som förändring i värdet på räntebärande tillgångar givet förändring i ränteskillnad mellan tillgången och riskfri ränta. Ränteskillnaden ökas med det sämsta av en fördubbling av ränteskillnad eller en ökning av ränteskillnaderna på 0,25%-enheter.
Valutarisk	Beräknas som en kursförändring med +/- 10% gentemot svenska kronor för respektive utländsk valuta (utländska aktier exkluderade)

Som framgår av tabellen utgör aktiekursrisken den största enskilda riskfaktorn. Det bör noteras att aktiekursrisken för utländska aktier inkluderar valutakursrisken på dessa tillgångar.

Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ)

Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ)s direkta exponering för marknadsrisk på egna investeringar är begränsad. Hanteringen av egna investeringar, det vill säga styrning och mandat, regleras av Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ)s interna styrdokument. Uppföljning av skuldtäckning, utfall och risk hanteras i bolagets Asset and Liability Committee (ALCO). Därutöver är Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ) indirekt exponerad för marknadsrisk då intäkterna till stor del består av avgifter från kundernas tillgångar under förvaltning vilka påverkas av tillgångarnas värdeförändring. Riskhantering i form av kontroller utövas med avseende på dessa risker.

Skandiabanken AB (publ)

Skandiabanken AB (publ) exponeras för marknadsrisk primärt i form av ränte- och valutakursrisk. Det yttersta ansvaret för Skandiabanken AB (publ)s marknadsrisk åligger styrelsen medan vd har ansvaret för den löpande förvaltningen. Vd har delegerat ansvaret för ränte- och valutakursrisk till CFO. Treasuryavdelningen ansvarar för daglig hantering av ränterisk och valutakursrisk.

Ränterisk uppkommer då räntebindingstider för tillgångar, skulder och derivatinstrument inte sammanfaller och det verkliga värdet eller framtida kassaflöden påverkas av förändringar i marknadsräntor. Skandiabanken AB (publ)s låga känslighet för ränterisk ligger i linje med en målsättning att resultaträkningen i möjligaste mån ska spegla den egentliga bankrörelsen och vara begränsat påverkbar av externa faktorer som tillfälliga svängningar i marknadsräntor. Huvuddelen av bankens in- och utlåning, efter riskavtäckning, är kortfristig, vilket innebär att påverkan på marknadsvärdet är liten då räntorna förändras. Den ränterisk som uppkommer avseende fastförräntade bolånkrediter reduceras genom räntederivat som omvandlar fast räntebinding till rörlig.

Exponering för valutakursrisk som uppkommer i samband med handel för kunders räkning, dvs. fond- och aktiehandel på de internationella valutamarknaderna samt valutaexponeringar som uppstår vidare via kundaktiviteter som till exempel banktransaktioner, säkras med valutaterminer och valutaswappar. Valutakursrisken beräknas på samtliga exponeringar i utländsk valuta hänförligt till tillgångar, skulder samt åtaganden utanför balansräkningen. Positionerna värderas till aktuellt marknadsvärde samt omräknade till svenska kronor enligt balansdagskurs.

Kredit- och motpartsrisk

Även Skandias kredit- och motpartsrisk domineras av kredit- och motpartsrisk i moderbolagets traditionella förvaltning. Kredit- och motpartsrisk finns även i dotterbolagen, främst i Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ) och i Skandiabanken AB (publ).

Moderbolaget

Moderbolagets exponering mot kredit- och motpartsrisk omfattar huvudsakligen exponering mot motparter och emittenter med hög kreditvärdighet och den sammantagna kreditrisken är låg. Styrelsens placeringsutskott fattar beslut om en kreditinstruktion som definierar de ramar och limiter som ska gälla för Skandias livbolags kreditrisker. Endast emittenter och motparter inom OECD-området är godkända. Kreditvärdigheten hos dessa bedöms med hjälp av information från erkända kreditvärderingsinstitut och bolagets egna bedömningar. Kreditrisken begränsas genom att en högsta exponering tillåts per kreditvärdighetskategori och per emittent/motpart. Vid handel med OTC-derivat ska giltiga ISDA- och CSA-avtal finnas samt daglig överföring av säkerheter.

Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ)

Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ) är exponerad för kredit- och motpartsrisk, bland annat i samband med placeringar av skuldtäckningstillgångar. Placeringarnas kredit- och motpartsrisk begränsas bland annat av restriktioner för koncentrationsrisk, duration och kreditvärdighet.

Skandiabanken AB (publ)

Det yttersta ansvaret för Skandiabankens kreditrisk åligger styrelsen medan vd har ansvaret för den löpande förvaltningen. Vd har delegerat ansvaret för kreditrisk avseende utlåning till allmänheten till Kreditchefen. Ansvaret för kreditrisk avseende total likviditet och stora exponeringar har vd delegerat till CFO.

Skandiabanken AB (publ)s utlåning till allmänheten avser hushållsexponeringar till privatpersoner, primärt i form av bolånkrediter med säkerhet i fastighet eller bostadsrätt, avbetalning, privatlån, konto- och kortkrediter samt depåutlåning.

Risken hanteras genom att samtliga kreditansökningar prövas genom en bedömning av kreditökandens återbetalningsförmåga och finansiella ställning samt en värdering av erhållen säkerhet. Hantering av kreditrisker för hushållsexponeringar syftar till att reducera kreditförlusterna och målsättningen är att lånefordringar i största möjliga omfattning ska bestå av ett stort antal krediter med låg risk och god riskspridning.

Likviditet placeras i kort utlåning och räntebärande värdepapper med motparter inom stat, kommun, institut och företag. Risken hanteras genom att exponeringarna prövas genom en bedömning av motpartens återbetalningsförmåga och finansiella ställning samt en värdering av eventuell erhållna säkerheter. Motpartsrisk avser risker kopplade till förändringar i marknadsvärdet för derivat, återköpsransaktioner och lån av värdepapper. Motpartsrisk mäts och limiteras i enlighet med gällande interna processer.

Koncentrationsrisk avser risker hänförliga till finansiella instrument med likartade egenskaper och som kan komma att påverkas på likartat sätt av omvärldsförändringar. Skandiabanken AB (publ) följer upp koncentrationer ur olika perspektiv såsom geografisk fördelning per land och inom respektive land samt större exponeringar mot enskilda kunder och grupper av kunder med inbördes anknytning.

Fortsättning not 2 Risker och riskhantering

Kreditriskexponering 2016

Koncern	Brutto	Erhållna säkerheter ¹⁾	Netto
Utlåning till allmänheten	56 733	138 182	1 143
Utlåning till kreditinstitut	230	—	230
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	193 583	—	193 583
Derivat	2 979	1 701	1 278
Lån	3 006	—	3 006
Återköpstransaktioner	5 654	15	5 639
	262 185	139 898	204 879

Moderbolaget

Obligationer och andra räntebärande värdepapper	179 420	—	179 420
Derivat	2 858	1 701	1 157
Lån	3 006	—	3 006
Återköpstransaktioner	5 654	15	5 639
	190 938	1 716	189 222

¹⁾ För Utlåning till allmänheten avses värdet av säkerheterna.

Kreditriskexponering 2015

Koncern	Brutto	Erhållna säkerheter ¹⁾	Netto
Utlåning till allmänheten	46 608	117 827	971
Utlåning till kreditinstitut	315	—	315
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	182 511	—	182 511
Derivat	2 294	601	1 693
Lån	2 548	—	2 548
Återköpstransaktioner	—	—	—
	234 276	118 428	188 038

Moderbolaget

Obligationer och andra räntebärande värdepapper	165 437	—	165 437
Derivat	2 240	601	1 639
Lån	2 548	—	2 548
Återköpstransaktioner	—	—	—
	170 225	601	169 624

Kreditkvalitet på finansiella tillgångar 2016

Koncern	AAA	AA	A	BBB	BB	B Ingen rating	Totalt	
Utlåning till allmänheten	425	—	—	—	—	56 308	56 733	
Utlåning till kreditinstitut	—	76	149	—	—	5	230	
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	172 721	10 952	5 485	1 688	410	821	193 583	
Derivat	—	1 684	1 251	44	—	—	2 979	
Lån	—	—	—	—	—	3 006	3 006	
Återköpstransaktioner	—	—	5 654	—	—	—	5 654	
	173 146	12 712	12 539	1 732	410	821	60 825	262 185

Moderbolaget

Obligationer och andra räntebärande värdepapper	164 681	6 163	4 876	1 688	410	621	981	179 420
Derivat	—	1 677	1 137	44	—	—	—	2 858
Lån	—	—	—	—	—	—	3 006	3 006
Återköpstransaktioner	—	—	5 654	—	—	—	—	5 654
	164 681	7 840	11 667	1 732	410	621	3 987	190 938

Kreditkvalitet på finansiella tillgångar 2015

Koncern	AAA	AA	A	BBB	BB	B Ingen rating	Totalt	
Utlåning till allmänheten	292	—	—	—	—	46 316	46 608	
Utlåning till kreditinstitut	100	0	210	—	—	5	315	
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	164 262	8 611	3 945	2 366	258	634	182 511	
Derivat	—	1 502	475	317	—	—	2 294	
Lån	—	—	—	—	—	2 548	2 548	
	164 654	10 113	4 630	2 683	258	634	51 304	234 276

Moderbolaget

Obligationer och andra räntebärande värdepapper	152 807	4 608	3 385	2 366	258	295	1 718	165 437
Derivat	—	1 496	427	317	—	—	—	2 240
Lån	—	—	—	—	—	—	2 548	2 548
	152 807	6 104	3 812	2 683	258	295	4 266	170 225

Likviditetsrisk**Moderbolaget**

I ett livbolag råder normalt sett ett överskott på likviditet. Ett likviditetsbehov skulle till exempel kunna uppstå om ett av Skandias livbolags dotterbolag kräver ett oväntat tillskott av likviditet och i samband med att oväntat stora pensionsutbetalningar plötsligt krävs. Skandias livbolag hanterar likviditetsrisk dels genom en av styrelsen fastställd riskapitrestriktion och dels genom av styrelsen fastställda krav på likviditetsreserv och likvida tillgångar.

Likviditetsplanering och flödesanalyser baserade på försäkringsrörelsens utveckling beaktas vid långsiktig planering och styrning av tillgångsslag inom kapitalförvaltningen. Ett livförsäkringsbolag har mycket långa åtaganden. Som framgår av tabellen nedan har knappt 70 procent av moderbolagets åtaganden en löptid överstigande fem år. Enligt moderbolagets policy om investeringar i placeringstillgångar ska likviditetsreserver av tillräcklig omfattning finnas omedelbart tillgängliga. Lägst 10 procent av placeringstillgångarna placeras i likvida korta räntebärande placeringar, statsobligationer med

Löptidsfördelning skulder

Koncernen	2016						2015					
	Inom 1 år	1-5 år	5-10 år	10-15 år	Över 15 år	Totalt	Inom 1 år	1-5 år	5-10 år	10-15 år	Över 15 år	Totalt
Ej intjänade premier och kvardröjande risker	302	—	—	—	—	302	302	—	—	—	—	302
Livförsäkringsavsättningar	15 651	55 785	51 999	39 071	77 159	239 665	14 466	52 030	45 519	36 697	73 442	222 154
Avsättning för oreglerade skador	851	2 339	1 612	668	450	5 920	1 205	2 804	2 025	734	376	7 144
Övriga försäkringstekniska avsättningar	4	12	16	—	—	32	4	11	14	—	—	29
Försäkringstekniska avsättningar för försäkringar för vilka livförsäkrings-tagarna bär risk	96 216	25 565	55 711	4 966	4 820	187 278	87 913	14 715	50 050	5 957	17 761	176 396
Andra avsättningar	899	1 007	826	658	2 354	5 744	832	931	765	609	2 177	5 314
Emitterade värdepapper	5 039	17 098	—	—	—	22 137	3 580	13 756	—	—	—	17 336
Inlåning och upplåning från allmänheten	35 162	184	—	—	—	35 346	35 721	190	—	—	—	35 911
Skulder till kreditinstitut	61	—	—	—	—	61	79	—	—	—	—	79
Skulder avseende direkt försäkring	1 817	—	—	—	—	1 817	1 636	—	—	—	—	1 636
Skulder avseende återförsäkring	6	—	—	—	—	6	8	—	—	—	—	8
Derivat	597	204	1 218	96	128	2 243	995	99	1 002	125	28	2 249
Återköpstransaktioner	6 933	0	—	—	—	6 933	4 399	—	—	—	—	4 399
Totalt övriga skulder	5 627	7	—	—	—	5 634	2 129	—	—	—	—	2 129
Totala kontraktuella skulder	169 165	102 201	111 382	45 459	84 911	513 118	153 269	84 536	99 375	44 122	93 784	475 086

Moderbolaget

Livförsäkringsavsättningar	15 197	55 477	51 927	39 202	77 949	239 752	14 321	51 443	48 289	35 865	71 421	221 339
Avsättning för oreglerade skador	331	1 653	1 220	631	387	4 222	711	2 135	1 657	694	340	5 537
Försäkringstekniska avsättningar för försäkringar för vilka livförsäkrings-tagarna bär risk	551	—	—	—	—	551	572	—	—	—	—	572
Andra avsättningar	321	—	—	—	—	321	565	—	—	—	—	565
Skulder avseende direkt försäkring	1 343	—	—	—	—	1 343	1 258	—	—	—	—	1 258
Skulder avseende återförsäkring	6	—	—	—	—	6	5	—	—	—	—	5
Derivat	596	208	1 223	88	86	2 201	782	99	1 002	125	28	2 036
Återköpstransaktioner	6 933	—	—	—	—	6 933	4 399	—	—	—	—	4 399
Totalt övriga skulder	4 616	—	—	—	—	4 616	1 709	—	—	—	—	1 709
Totala kontraktuella skulder	29 894	57 338	54 370	29 921	78 422	249 945	24 322	53 677	50 948	36 684	71 789	237 420

tillfredsställande kreditvärdighet eller svenska säkerställda bostadsobligationer med högsta kreditvärdighet. Därutöver ska likviditeten i placeringstillgångarna vara tillfredsställande god och innehålla minst 50 procent likvida värdepapper.

Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ)

Den mest materiella likviditetsrisken för Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ) uppstår vid omfattande fondbyten inom fondförsäkring. Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ) hanterar likviditetsrisken genom att verksamheten har rutiner för övervakning av likviditetssituationen på kort och medellång sikt. Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ)s ALCO följer upp likviditeten och likviditetsriskerna löpande, bland annat genom att övervaka likviditetssituationen gentemot stressscenarion för likviditetsrisk på kort och medellång sikt.

Skandiabanken AB (publ)

Det yttersta ansvaret för Bolagets likviditetsrisk åligger styrelsen. Vd har delegerat ansvaret för likviditetsrisk till CFO. Treasuryavdelningen ansvarar för den dagliga likviditetshanteringen. Likviditeten investeras och finansieras i svenska kronor.

Inom hanteringen av likviditet ingår dagliga stresstester, prognostisering av likviditet och finansieringsbehov, hantering av överskottlikviditet, beredskapsplaner för likviditet samt en årlig intern likviditetsutvärdering som en del i den Interna Kapital- och Likviditetsutvärderingen (IKLU). IKLU innehåller kontinuerlig och grundlig utvärdering av samtliga komponenter som tillsammans utgör och/eller stödjer Skandiabanken AB (publ)s ramverk för likviditetshantering.

Treasury mäter både kortfristig och långfristig likviditetsrisk. Kortfristig likviditet hanteras på interbankmarknaden genom kontinuerlig bevakning av kända framtida in- och utflöden i kombination med prognos på förväntade flöden baserat på erfarenhet av kundernas beteende. För att säkerställa beredskap i situationer där Skandiabanken AB (publ) är i akut behov av likviditet håller Skandiabanken AB (publ) en likviditetsreserv. Likviditetsreserven består av tillgängliga medel som Treasury förfogar över och som är godtagbara som säkerhet hos Riksbanken. Likviditetsreserven säkerställer att Skandiabanken AB (publ) har möjlighet att omvandla tillgångar med kort varsel till likvida medel.

Operativ risk

Operativ risk är en naturlig följd av bedrivandet av verksamheten och förekommer således i alla bolag och alla typer av verksamhet inom Skandia. Hanteringen av operativ risk är därmed enhetligt utformad inom koncernen. Det är varken möjligt eller kostnadseffektivt att försöka eliminera alla operativa risker i verksamheten. Skandia strävar efter att begränsa förluster till följd av operativa risker med hänsyn tagen till Skandias verksamhet. Mindre förluster är en del av Skandias normala verksamhet. Större incidenter och kostnader är mycket sällsynta och Skandias arbetar målmedvetet för att förhindra att denna typ av händelser inträffar. Effekter av operativa risker uppkommer vanligtvis i form av kostnader eller ryktesförluster.

Styrelsen har beslutat om ett internt regelverk för operativ riskhantering. Regelverket omfattar Skandias process för hantering och rapportering av risker och anger styrelsens risktolerans för operativa risker. Ansvaret för att löpande hantera operativa risker är en integrerad del av chefsansvaret inom Skandia. Till stöd för hanteringen har Skandia en så kallad självutvärderingsprocess samt en process för incidenthantering. Årligen genomför varje enhet en självutvärdering av operativa risker som uppdateras kvartalsvis inför riskrapportering. Utvärderingen syftar till att identifiera och bedöma risker, samt att ta fram åtgärder för att hantera dessa. Alla medarbetare ska rapportera incidenter inom sin respektive verksamhet. Genom att registrera incidenter erhålls incident- och förlustdata vilken hjälper verksamheten att analysera och förstå riskerna bättre i syfte att minska operationella förluster. Alla incidenter följs upp och åtgärdsplaner tas fram för att mildra, minska eller eliminera eventuella negativa konsekvenser.

Skandia har även styrdokument för beslutsprocessen vid införande av nya eller vid väsentliga förändringar i produkter, tjänster, marknader, processer, IT-system samt vid större förändringar i verksamhet och organisation. Syftet är att säkerställa att förändringarna har gynnsam effekt på Skandias lönsamhet, kapital situation och varumärke. Processen omfattar bland annat en lönsamhetsanalys och en analys av förändringens påverkan på Skandias samlade riskbild.

För att säkerställa att Skandia kan driva den affärskritiska verksamheten på en acceptabel nivå vid störningar och avbrott finns det en struktur och process för beredskaps- och kontinuitetshantering. Målet för denna är att Skandias väsentliga processer kan upprätthållas på en tolerabel nivå trots inträffade och oönskade interna eller externa störningar. Det finns även en krisledningsgrupp som utgör ett strategiskt stöd till vd under en eventuell kris situation.

Affärsrisk

Affärsrisk förekommer i alla bolag inom Skandia. Hanteringen av affärsrisk sker övergripande i samband med Skandias affärsplaneringsprocess. Metodik för löpande identifiering och värdering av affärsrisker är i stort överensstämmande med den metodik som tillämpas inom koncernen för operativa risker. Kundbeteenderisk är en del av affärsrisk. För koncernens försäkringsbolag innebär risken att kunder till exempel återköper, flyttar sina försäkringsavtal eller upphör att betala premier för sina avtal med Skandia i en utsträckning som inte har förutsetts, se vidare avsnitt om Försäkringsrisk ovan.

Skandia Investment Management AB

Skandia Investment Management AB bedriver kapitalförvaltning genom att handla i finansiella instrument som är placerade på kundernas tillgångskon-ton. Skandia Investment Management AB har under året inte utfört finansiell handel för egen räkning utan endast inom ramen för de diskretionära mandat bolaget fått från kunder. Bolaget har två koncerninterna kunder; Skandia Liv och Skandia Fonder, och all handel med finansiella instrument inom de diskretionära mandaten har gjorts i deras namn. Undantaget är handel med SIM:s egna kapital, vilket är placerat på bankkonto och i säkerställda obligationer med god kreditkvalitet och marknadslikviditet. Skandia Investment Management AB är utsatt för operativ risk, affärsrisk och strategisk risk, vilka hanteras enligt koncernens processer för riskhantering.

Skandia Fonder AB

Skandia Fonder ABs verksamhet består av förvaltning av fonder (internt och externt utlagda), administration, distribution samt produktutveckling. Verksamheten ger upphov till operativ risk, affärsrisk och strategisk risk vilka hanteras i enlighet med koncernens processer.

Skandia i Danmark

Skandia Link Livsförsäkring A/S har ett run-off bestånd av produkter med garanti, vilket har minskat under år 2016. Under året har bolaget övertagit ett bestånd av privatvårdsförsäkring i samband med att Försäkringsaktiebolaget Skandias (publ) filial i Danmark har avvecklats. Bolagets hantering av försäkringsrisk beskrivs ovan. Hanteringen av övriga risker överensstämmer i stora delar med det som beskrivits för Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ).

Noter till resultaträkningen

3 Premieinkomst, livförsäkringsrörelsen

Koncernen	Individuell		Grupp		Totalt	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Periodisk premie i form av inbetalda premier	3 795	3 906	5 884	6 065	9 679	9 971
Engångspremie i form av inbetalda premier	6 284	8 117	264	211	6 548	8 328
Premieinkomst i form av tilldelad återbäring	95	104	240	197	335	301
Premieinkomst avseende inflyttade försäkringar	2 048	3 361	456	739	2 504	4 100
Portföljpremier, mottagna	528	617	442	458	970	1 075
Premieskatt	-2	-7	-31	-30	-33	-37
	12 748	16 098	7 255	7 640	20 003	23 738

19 600 (23 274) MSEK avser avtal tecknade i Sverige, 403 (116) MSEK avser avtal tecknade i Danmark.

Av den totala premieinkomsten avser 17 988 (21 534) MSEK återbäringsberättigade avtal. Av premieinkomst inflyttat kapital avser 1 879 (3 076) MSEK inflyttat garanterat kapital och 624 (1 023) MSEK inflyttade återbäringsmedel.

Moderbolaget	Individuell		Grupp		Totalt	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Periodisk premie i form av inbetalda premier	3 282	3 301	5 884	6 065	9 166	9 366
Engångspremie i form av inbetalda premier	6 283	8 101	264	211	6 547	8 312
Premieinkomst i form av tilldelad återbäring	95	104	240	197	335	301
Premieinkomst avseende inflyttade försäkringar	2 048	3 361	456	739	2 504	4 100
Portföljpremier, mottagna	528	617	442	458	970	1 075
Mottagen återförsäkring	—	18	—	—	0	18
Premieskatt	—	—	-31	-30	-31	-30
	12 236	15 502	7 255	7 640	19 491	23 142

Premieinkomst avser i sin helhet avtal tecknade i Sverige.

Av den totala premieinkomsten avser 17 988 (21 534) MSEK återbäringsberättigade avtal.

Av premieinkomst inflyttat kapital avser 1 879 (3 076) MSEK inflyttat garanterat kapital och 624 (1 023) MSEK inflyttade återbäringsmedel.

4 Kapitalavkastning intäkter, teknisk redovisning

	Koncernen		Moderbolaget	
	2016	2015	2016	2015
Hyresintäkter från byggnader och mark	2 731	2 445	—	—
Utdelning på aktier och andelar				
Koncernföretag	—	—	1 668	4 284
Andra aktier och andelar	2 960	3 081	2 960	3 080
Ränteintäkter med mera				
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	6 842	7 536	6 791	7 389
Lån	107	62	107	62
Fordringar på koncernföretag ¹⁾	—	—	258	563
Övriga finansiella tillgångar ¹⁾	24	152	6	9
Valutaresultat, netto²⁾	8 205	6 722	8 205	6 722
Realisationsvinst, netto				
Byggnader och mark	—	213	—	—
Aktier och andelar	11 831	8 171	12 090	8 587
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	—	664	—	684
	32 700	29 046	32 085	31 380

¹⁾ Ränteintäkter på finansiella tillgångar som inte värderas till verkligt värde.

²⁾ Valutaresultat, både positivt och negativt, uppkommer då moderbolaget har omfattande utländska tillgångar.

5 Realiserade vinster på placeringstillgångar, teknisk redovisning

	Koncernen		Moderbolaget	
	2016	2015	2016	2015
Byggnader och mark	3 812	5 015	—	—
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	1 022	—	973	—
	4 834	5 015	973	—

6 Utbetalda försäkringsersättningar före avgiven återförsäkring

	Koncernen		Moderbolaget	
	2016	2015	2016	2015
Livsfall	-10 088	-10 199	-10 208	-10 138
Annullationer och återköp	-1 038	-3 119	-464	-225
Utflyttade försäkringar ¹⁾	-437	-460	-437	-460
Dödsfall	-1 246	-1 301	-1 142	-1 153
Sjukfall	-1 107	-1 243	-814	-882
Skaderegleringskostnader ²⁾	-173	-117	-39	-23
	-14 089	-16 439	-13 104	-12 881

¹⁾ Av utflyttade försäkringar avser -276 (-294) MSEK utflyttat garanterat kapital och -161 (-166) MSEK utflyttade återbäringsmedel.

²⁾ Omfattar driftskostnader för skadereglering -18 (-22) MSEK för moderbolaget och -97 (-76) för koncernen samt förändring av skadebehandlingsreserv -21 (-1) för moderbolaget och -76 (-41) för koncernen.

7 Återbäring och rabatter

	Koncernen		Moderbolaget	
	2016	2015	2016	2015
Återbäring utbetald under året	-8 990	-7 975	-8 990	-7 975
lanspråktagen konsolideringsfond	8 655	7 673	8 655	7 673
	-335	-302	-335	-302

8 Driftskostnader

	Koncernen		Moderbolaget	
	2016	2015	2016	2015
Anskaffningskostnader	-1 656	-1 720	-772	-808
Förändring förutbetalda anskaffningskostnader direkt försäkring	33	137	260	384
Administrationskostnader ¹⁾	-1 617	-1 679	-1 153	-1 069
Återförsäkrars provisioner och vinstandelar	—	2	-2	0
Driftskostnader i tekniska resultatet	-3 240	-3 260	-1 667	-1 493
Varav skadeförsäkring	-250	-256	—	—
Varav livförsäkring	-2 990	-3 004	-1 667	-1 493
Förvaltningskostnader placeringstillgångar ²⁾	-176	-183	-165	-173
Fastighetsförvaltningskostnader	-72	-71	—	—
Skaderegleringskostnader ³⁾	-97	-76	-18	-22
Kostnader i bankverksamheten ⁴⁾	-619	-892	—	—
Kostnader övriga rörelse drivande enheter ⁵⁾	-273	-266	—	—
Totala driftskostnader	-4 477	-4 748	-1 850	-1 688

¹⁾ I administrationskostnader för koncernen ingår ersättning till revisionsföretag enligt nedan.

²⁾ Ingår i Kapitalavkastning kostnader i det tekniska och icke-tekniska resultatet.

³⁾ Ingår i Försäkringsersättningar (efter avgiven återförsäkring).

⁴⁾ Ingår i Resultat från bankverksamhet.

⁵⁾ Ingår i Resultat från övriga rörelse drivande enheter.

	Koncernen		Moderbolaget	
	2016	2015	2016	2015
Samtliga driftskostnader per kostnadslag				
Personalkostnader	-2 467	-2 468	-1 788	-1 807
Lokalkostnader	-237	-230	-198	-191
Avskrivningar	-60	-331	-23	-21
IT-kostnader	-587	-431	-449	-324
Provisioner externa	-998	-1 126	-522	-478
Övrigt ⁶⁾	-128	-162	1 130	1 133
Totala driftskostnader	-4 477	-4 748	-1 850	-1 688

⁶⁾ Övrigt i moderbolaget avser främst mottagen ersättning från andra koncernbolag avseende köpta tjänster.

	Koncernen		Moderbolaget	
	2016	2015	2016	2015
Ersättning till revisionsföretag				
Revisionsarvodet	-19,8	-16,9	-8,6	-6,6
Revisionsarvodet utöver revisionsuppdraget	-0,9	-1,8	-0,1	-0,9
Skatterådgivning	—	-0,2	—	—
Övriga tjänster	-7,2	-3,3	-0,8	-1,2
	-27,9	-22,2	-9,5	-8,7

Samtlig ersättning har lämnats till Deloitte.

9 Kapitalavkastning kostnader, teknisk redovisning

	Koncernen		Moderbolaget	
	2016	2015	2016	2015
Driftskostnader från byggnader och mark	-1 039	-960	—	—
Kapitalförvaltningskostnader	-168	-181	-165	-173
Räntekostnader				
Övriga räntekostnader med mera ¹⁾	-2 615	-2 466	-2 614	-2 463
Övriga finansiella kostnader	-197	-95	-183	-72
Nedskrivningar dotterbolagsaktier	—	—	-1 346	-3 330
Realisationsförlust, netto				
Byggnader och mark	0	—	—	—
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-891	—	-892	—
	-4 910	-3 702	-5 200	-6 038

¹⁾ Räntekostnader på finansiella skulder som inte värderas till verkligt värde.

10 Orealiserade förluster på placeringstillgångar, teknisk redovisning

	Koncernen		Moderbolaget	
	2016	2015	2016	2015
Aktier och andelar	-445	-5 909	-445	-5 908
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	—	-6 303	—	-6 171
	-445	-12 212	-445	-12 079

11 Övriga tekniska intäkter och kostnader

	Koncernen		Moderbolaget	
	2016	2015	2016	2015
Volymbaserad kostnadsreduktion	1 203	1 300	—	—
Avgiftsuttag för avkastningsskatt ¹⁾	241	360	—	—
Övriga intäkter	721	537	271	—
Övriga kostnader	—	0	—	0
	2 165	2 197	271	0

¹⁾ Motsvarande kostnad redovisas som skattekostnad och ingår i raden avkastningsskatt i not 19.

12 Kapitalavkastning intäkter, icke-teknisk redovisning

	Koncernen	
	2016	2015
Utdelning på aktier och andelar		
Andra aktier och andelar	0	1
Förändring kapitalandel intresseföretag	3	3
Ränteintäkter med mera		
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	41	41
Övriga ränteintäkter	-11	-13
Valutaresultat, netto	49	45
Realisationsvinst, netto		
Övriga finansiella placeringstillgångar	—	272
	82	349

13 Orealiserade vinster på placeringstillgångar, icke-teknisk redovisning

	Koncernen	
	2016	2015
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	—	—
Valutaresultat, netto	7	—
	7	—

14 Kapitalavkastning kostnader, icke-teknisk redovisning

	Koncernen	
	2016	2015
Kapitalförvaltningskostnader	-8	-2
Räntekostnader		
Övriga räntekostnader med mera	-109	-105
Realisationsförlust, netto		
Aktier och andelar	-20	-272
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	0	-1
	-137	-380

15 Orealiserade förluster på placeringstillgångar, icke-teknisk redovisning

	Koncernen	
	2016	2015
Aktier och andelar	—	-10
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-1	-32
Valutaresultat, netto	—	-2
	-1	-44

16 Resultat bankverksamhet, före bokslutsdispositioner

	2016	2015
Resultaträkning		
Ränteintäkter	763	723
Räntekostnader	-70	-182
Räntenetto¹⁾	693	541
Provisionsintäkter	248	238
Provisionskostnader	-130	-138
Provisionsnetto	118	100
Nettoreultat finansiella transaktioner	2	-3
Övriga rörelseintäkter	119	134
Totalt rörelseintäkter	932	772
Personalkostnader ²⁾	-262	-240
Övriga administrationskostnader	-396	-486
Av- och nedskrivningar av materiella anläggnings-tillgångar och immateriella tillgångar	-18	-280
Övriga rörelsekostnader	-54	-52
Totalt kostnader före kreditförluster	-730	-1 058
Resultat före kreditförluster	202	-286
Kreditförluster, netto³⁾	-10	-6
Årets resultat före skatt	192	-292
Koncernjustering på resultat före skatt	—	—
Årets resultat före skatt och boksluts-dispositioner, efter koncernjustering	192	-292

1) Räntenetto	2016		2015	
	Ränta	Medel-ränta %	Ränta	Medel-ränta %
Ränteintäkter				
Utlåning till kreditinstitut	-3	-0,41	-11	-1,87
Utlåning till allmänheten	769	1,49	696	1,61
Räntebärande värdepapper	-3	-0,05	11	0,13
Övriga	0	0,04	4	—
	763	1,24	700	1,26
Räntekostnader				
Skulder till kreditinstitut	0	-0,50	0	0,89
In- och upplåning från allmänheten	-82	0,22	-123	0,38
Emitterade värdepapper	19	-0,10	-25	0,16
Efterställda skulder	-7	0,80	-10	1,19
Övriga	0	0,00	-1	0,01
	-70	0,11	-159	0,29
Räntenetto	693	1,13	541	0,97

Avvikelse totala ränteintäkter respektive räntekostnader jämfört med resultaträkningen uppgår till 23 (23) MSEK. Avser räntekostnader hänförliga till säkringsinstrument vilka i not förs om till ränteintäkter för att ge en mer rättvisande bild med hänsyn tagen till syftet med säkringarna.

2) För personalkostnader hänvisas till not 53.

3) Kreditförluster	2016	2015
Specifik reservering för individuellt värderade lånefordringar		
Årets bortskrivning för konstaterade kreditförluster	-3	-2
Återförda tidigare gjorda reserveringar för sannolika kreditförluster som i årets bokslut redovisas som konstaterade	0	1
Årets reservering för sannolika kreditförluster	-2	1
Inbetalt på tidigare års konstaterade kreditförluster	0	0
Återförda ej längre erforderliga reserveringar för sannolika kreditförluster	1	0
Årets nettokostnad	-4	0
Årets förändring av reservering för individuellt värderade lånefordringar	0	0
Årets förändring av reservering av gruppvisa homogena lånefordringar	0	0
Portföljreserveringar för lån som individuellt inte bedömts osäkra	0	0
Gruppvis värderade homogena grupper av lånefordringar med begränsat värde och likartad kreditrisk:		
Årets bortskrivning för konstaterade kreditförluster	-7	-3
Inbetalt på tidigare års konstaterade kreditförluster	0	—
Avsättning/upplösning för gruppvis värderade homogena lånefordringar	1	-3
Årets nettokostnad för gruppvis värderade lånefordringar	-6	-6
Årets nettokostnad för kreditförluster	-10	-6

17 Resultat övrig rörelsedrivande verksamhet, före bokslutsdispositioner

Koncernen	2016	2015
Skandia A/S	-1	-4
Skandia Asset Management Fondsmäglerselskab A/S	2	1
Skandia Brands AB	0	—
Skandia Capital AB	-1	33
Skandia Fonder AB	16	29
Skandia Försäljning AB	0	0
Skandia Investment Management AB	-1	-2
Skandikon Administration AB	2	10
Skandikon Pensionsadministration AB	-18	-21
Skandia Operations Center UAB	1	0
Skandikon Operations Center UAB	3	1
	3	47

18 Övriga intäkter och kostnader

	Koncernen	
	2016	2015
Periodens avskrivning PVIF ¹⁾	-1 390	-1 388
Periodens avskrivning Stabil inlåning ¹⁾	-30	-30
Övrigt	-121	—
	-1 541	-1 418

¹⁾ Se not 22.

19 Skatt

	Koncernen		Moderbolaget	
	2016	2015	2016	2015
Aktuell skattekostnad				
Avkastningsskatt	-726	-963	-485	-603
Kupongskatt	-186	-209	-186	-209
Inkomstskatt	-201	-84	-93	-58
	-1 113	-1 256	-764	-870
Uppskjuten skatt	-919	-1 048	96	149
Skatt redovisad i resultaträkningen	-2 032	-2 304	-668	-721
Aktuell skattekostnad hänförlig till:				
Avkastningsskatt	-744	-1 220	-503	-859
Justering av avkastningsskatt hänförlig till tidigare taxeringsår	18	257	18	256
Kupongskatt	-186	-209	-186	-209
Totalt avkastningsskatt och kupongskatt	-912	-1 172	-671	-812
Skatt på årets resultat	-202	-99	-94	-75
Justering av skatt hänförlig till tidigare taxeringsår	1	15	1	17
Totalt inkomstskatt	-201	-84	-93	-58
	-1 113	-1 256	-764	-870
Uppskjuten skatt hänförlig till				
Orealiserade resultat på placeringstillgångar	99	152	97	149
Skillnaden mellan bokförda och skattemässiga värden på fastigheter	-928	-1 279	—	—
Beräknad pensionsskuld	-1	16	-1	—
Övriga temporära skillnader	-28	-4	0	—
Underskottsavdrag	-84	-15	—	—
Obeskattade reserver	-31	-23	—	—
Immateriella tillgångar	54	105	—	—
	-919	-1 048	96	149
Skatt på årets resultat				
Aktuell skatt	-201	-84	-93	-58
Uppskjuten skatt	-919	-1 048	96	149
	-1 120	-1 132	3	91
Skattekostnad per land				
Sverige	-2 015	-2 305	-668	-721
Danmark	-16	1	—	—
Litauen	-1	0	—	—
	-2 032	-2 304	-668	-721

	Koncernen		Moderbolaget	
	2016	2015	2016	2015
Avstämning effektiv skattesats avseende inkomstskatt:				
Resultat före skatt	18 597	25 176	12 869	19 604
Avgår resultat i avkastningsbeskattad verksamhet	-12 756	-19 900	-12 284	-19 885
Totalt resultat i inkomstbeskattad verksamhet	5 841	5 276	585	-281
Skatt enligt gällande skattesats 22 %	-1 285	-1 161	-129	62
Skatteeffekt av ej avdragsgilla kostnader/ej skattepliktiga intäkter	0	-88	105	3
Skatteeffekt av tidigare år	103	30	0	16
Skatteeffekt av andra skattesatser i utlandet	0	6	—	—
Skatteeffekt av förändring nettoskuld/nettofordran ej upptagen i balansräkningen	14	24	—	—
Skatteeffekt av ändrad skattesats	—	23	—	—
Skatteeffekt av förändring av underskottsavdrag för vilka uppskjuten skatt ej beaktats	25	24	0	—
Övrigt	23	10	27	10
	-1 120	-1 132	3	91

20 Resultat avvecklad verksamhet

Skandiabanken ASA

Verksamheten i Skandiabanken AB (publ):s norska filial överfördes i oktober 2015 till en självständig norsk bank, Skandiabanken ASA. Skandiabanken ASA børsintroducerades sedan på Oslobörsen i november 2015. Ett aktieinnehav på cirka 30% kvarstod i Skandiakoncernen efter børsintroduktionen vilket redovisades som ett intressebolag till Livförsäkringsbolaget Skandia, ömsesidigt. Under 2016 såldes ytterligare cirka 26% varvid resterande 4% därefter har redovisats som ett vanligt aktieinnehav.

	2016	2015
Resultaträkning i sammandrag		
Totalt rörelseintäkter	—	865
Totalt kostnader	—	-476
Resultat verksamhet under avveckling före skatt	—	389
Skatt	—	-105
Resultat verksamhet under avveckling efter skatt	—	284
Avgår koncerninterna poster	—	—
Avskrivning immateriella tillgångar (inkl skatt) hänförliga till verksamhet under avveckling	—	-16
Realisationsresultat efter skatt	—	775
Resultat verksamhet under avveckling efter skatt och koncernjusteringar	—	1 043

21 Nettoresultat per kategori placeringstillgångar samt övriga finansiella tillgångar och skulder

Koncernen	Tillgång/skuld värderad till verkligt värde via resultaträkningen				Lånefordringar och kundfordringar		Finansiella tillgångar som kan säljas		Säkringsredovisning		Övrig tillgång/skuld ej värderad till verkligt värde		Fastigheter värderade till verkligt värde över resultaträkningen		Totalt		
	Som bestämts tillhöra kategorin		Innehav för handel		2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	
	2016	2015	2016	2015													
Förvaltningsfastigheter	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5 506	6 716	5 506	6 716
Aktier	20 962	11 123	0	—	—	—	—	—	—	—	—	-61	393	—	—	20 901	11 516
Räntebärande värdepapper	6 026	182	—	—	—	—	—	43	—	—	—	—	—	—	—	6 069	182
Derivat	—	—	-643	518	—	—	—	—	—	34	—	—	—	—	—	-609	518
Övriga lån och fordringar	—	—	—	—	1 390	208	—	—	—	-34	—	—	—	—	—	1 356	208
Övriga finansiella skulder	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	-21	-14	—	—	-21	-14
Emitterade värdepapper	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0	—	19	—	—	—	19	0
Inlåning	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	-81	2	—	—	-81	2
	26 988	11 305	-643	518	1 390	208	43	—	0	—	-144	381	5 506	6 716	33 140	19 128	

Moderbolaget	Tillgång/skuld värderad till verkligt värde via resultaträkningen				Lånefordringar och kundfordringar		Övrig tillgång/skuld ej värderad till verkligt värde		Totalt		
	Som bestämts tillhöra kategorin		Innehav för handel		2016	2015	2016	2015	2016	2015	
	2016	2015	2016	2015							
Aktier	20 958	11 121	—	—	—	—	—	522	810	21 480	11 931
Räntebärande värdepapper	5 960	165	—	—	—	—	—	—	—	5 960	165
Derivat	—	—	-705	443	—	—	—	—	—	-705	443
Övriga lån och fordringar	—	—	—	—	855	909	—	—	—	855	909
Övriga finansiella skulder	—	—	—	—	—	—	-12	-12	-12	-12	
	26 918	11 286	-705	443	855	909	510	798	27 578	13 436	

Noter till balansräkning

22 Immateriella tillgångar

	2016						2015					
	Förvärvade immateriella tillgångar ¹⁾			Goodwill	Övriga immateriella tillgångar	Totalt immateriella tillgångar	Förvärvade immateriella tillgångar ¹⁾			Goodwill	Övriga immateriella tillgångar	Totalt immateriella tillgångar
	PVIF	Stabil inlåning	Varumärke				PVIF	Stabil inlåning	Varumärke			
Koncernen												
Anskaffningsvärde vid årets början	13 846	242	380	307	780	15 555	13 903	442	423	331	787	15 886
Årets investeringar	—	—	—	—	170	170	—	—	—	—	3	3
Årets utrangeringar	—	—	—	—	-263	-263	—	—	—	—	—	—
Avytttrad verksamhet ²⁾	—	—	—	—	—	—	—	-200	-40	-23	—	-263
Valutaomräkningseffekt	78	—	5	1	14	98	-57	—	-3	-1	-10	-71
Ackumulerat anskaffningsvärde	13 924	242	385	308	701	15 560	13 846	242	380	307	780	15 555
Avskrivningar vid årets början	-5 538	-121	—	—	-613	-6 272	-4 171	-166	—	—	-598	-4 935
Årets avskrivningar ³⁾	-1 390	-30	—	—	-13	-1 433	-1 388	-51	—	—	-24	-1 463
Årets utrangeringar	—	—	—	—	263	263	—	—	—	—	—	—
Avytttrad verksamhet ²⁾	—	—	—	—	—	—	—	96	—	—	—	96
Valutaomräkningseffekt	-33	—	—	—	-14	-47	21	—	—	—	9	30
Ackumulerade avskrivningar	-6 961	-151	—	—	-377	-7 489	-5 538	-121	—	—	-613	-6 272
Nedskrivningar vid årets början	—	—	—	—	-152	-152	—	—	—	—	-152	-152
Årets nedskrivningar	—	—	—	—	-121	-121	—	—	—	—	—	—
Ackumulerade nedskrivningar	—	—	—	—	-273	-273	—	—	—	—	-152	-152
	6 963	91	385	308	51	7 798	8 308	121	380	307	15	9 131
Bankverksamhet												
Immateriella tillgångar, netto	—	—	—	—	142	142	—	—	—	—	159	159
	6 963	91	385	308	193	7 940	8 308	121	380	307	174	9 290

¹⁾ De immateriella tillgångarna består av förvärvade övervärden i försäkringsbestånd så kallad purchased value of in force (PVIF), stabil inlåning i Skandiabanken, varumärket Skandia som förvärvats från Old Mutual för nyttjanderätt inom Sverige.

²⁾ Avser försäljning av Skandiabanken ASA.

³⁾ Avskrivningar på PVIF och Stabil inlåning redovisas på raden Övriga rörelsekostnader. Avskrivningar på Övriga immateriella tillgångar redovisas på raden Driftskostnader.

Avskrivningstider

Typ av immateriell tillgång	Nyttjandeperiod	Avskrivningsmetod
Programvaror och IT system	3-10 år	Linjär
PVIF	15 år	50% linjär 1-5 år, 50% linjär 6-15 år
Stabil inlåning	8 år	Linjär
Varumärke	Obestämbar	—
Goodwill	Obestämbar	—

Immateriella tillgångar med obestämbar nyttjandeperiod fördelad per verksamhet

Verksamhet	Goodwill	Varumärke	Redovisat värde
Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ)	264	234	498
Skandia Link Livsforsikring A/S	21	111	132
Skandiabanken AB (publ) och Skandia Fonder AB	23	40	63
	308	385	693

Förvärvade immateriella tillgångar
Prövning av nedskrivningsbehov

Nedskrivningsprövning genomförs för samtliga förvärvade immateriella tillgångar hänförliga till förvärvet av Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ) den 21 mars 2012. Prövningen genomförs per kassagenererande enhet, definierat som förvärvad legal enhet som utgör ett verksamhetsområde. Tre kassagenererande enheter identifierades: Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ), Skandiabanken AB (publ) samt Skandia Link Livsforsikring A/S. Nedskrivningsprövningen genomförs för varje kassagenererande enhet genom att jämföra det bokförda värdet på nettotillgångarna, inklusive goodwill, med återvinningsvärdet. Återvinningsvärdet motsvarar ett nyttjandevärde som beräknas genom diskonterade kassaflöden.

Försäkringsverksamheterna Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ) och Skandia Link Livsforsikring A/S

Nyttjandevärdet utgör respektive bolags kapitalbasbidrag till Livförsäkringsbolaget Skandias, ömsesidigt Solvens 2-balansräkning plus en marknadsvärdesjustering som beaktar värdet från framtida premier från befintliga försäkringskontrakt.

Respektive bolags kapitalbasbidrag består av dess Solvens 2-kapitalbas och förvärvspremie från moderbolagets förvärv av Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ) den 21 mars 2012 enligt den justerade kapitalandelsmetoden

som specificeras i delegerad EU-förordning 2015/35 i Solvens 2-regelverket. Förvärvspremien speglar ett nuvärde av förväntad framtida försäkringsaffär och kostnadssynergier. Solvens 2-kapitalbasen beskriver ett värde av ett försäkringsbolag utifrån ett solvenssyfte och motsvarar skillnaden mellan marknadsvärdet av tillgångar och skulder. Marknadsvärdering av respektive bolags skulder består av bästa skattning av försäkringstekniska avsättningar var man har diskonterat förmånerna med hjälp av Solvens 2-räntekurvan publicerat av EIOPA, samt ett tillägg av riskmarginalen som ett uttryck för en köparens riskpremie för risker som inte har ett explicit marknadsvärde. Vid beräkningen av nyttjandevärdet beaktas även, värdet från framtida premier från befintliga försäkringskontrakt. Detta värde ingår inte i bästa skattningen av försäkringstekniska skulder enligt Solvens 2.

I linje med försäkringsrörelselagen (FRL) avseende värdering av försäkringstekniska avsättningar är värderingen marknadskonsistent enligt Solvens 2-direktivet. Den riskfria räntekurvan, publicerad av EIOPA, utgör grunden i värderingen. Icke ekonomiska antaganden ska vara bästa skattning i enlighet med FRL.

Bank- och fondverksamheten – Skandiabanken AB (publ) och Skandia Fonder AB

Nyttjandevärdet för Skandiabanken AB (publ) och Skandia Fonder AB motsvarar nuvärdet av förväntade framtida fria kassaflöden till aktieägare. Kassaflödena beräknas baserat på fastställd femårig affärsplan och diskonteras med en ränta baserad på den långsiktiga riskfria räntan plus riskpremier. Diskonteringsräntan som har använts i värderingen per december 2016 uppgår till 11,15% (10,69%). Efter affärsplaneprosjektet om fem år har tillväxtfaktorer för de väsentligaste affärsområdena i Skandiabanken åsatts fram till 2026. Tillväxtfaktorn för denna period är satt till låga nivåer, för att därefter sättas till noll. I Skandia Fonder har tillväxtfaktorn satts till 0% efter affärsplaneprosjektet.

Utfall och känslighetsanalys

Ett antal stresstester har genomförts på samtliga kassagenererande enheter där scenarion med lägre förväntade kassaflöden och lägre förväntat värde på ny affär har prövats. De prövningar av nedskrivningsbehov som gjordes 2016 på samtliga tre kassagenererande enheter påvisade inte något behov av en nedskrivning av goodwill eller övriga förvärvade immateriella tillgångar.

Övriga immateriella tillgångar

Övriga immateriella tillgångar består av förvärvad eller egen utvecklad programvara som bedöms ha ett ekonomiskt värde under kommande år. Merparten av tillgången hänför sig till utvecklingskostnader relaterade till nytt banksystem i Skandiabanken som togs i bruk under 2015.

Prövning av nedskrivningsbehov

Nedskrivningsprövning sker genom att jämföra det bokförda värdet med återvinningsvärdet. Återvinningsvärdet motsvarar ett nyttjandevärde som beräknas genom diskonterade kassaflöden. Nyttjandevärdet baseras på en kassaflödesmodell för den minsta kassagenererande enheten som det nya banksystemet stödjer. Som grund för beräkning av nyttjandevärdet används bankens femåriga affärsplan då systemet ligger till grund för hela bankens verksamhet. För ytterligare information avseende beräkning av nyttjandevärdet se avsnitt ovan Bank- och fondverksamheten – Skandiabanken AB (publ) och Skandia Fonder AB.

Utfall och känslighetsanalys

De prövningar av nedskrivningsbehov som gjordes 2016 påvisade inte något behov av en nedskrivning.

23 Förvaltningsfastigheter

Koncernen	2016	2015
Verkligt värde		
Ingående balans förvaltningsfastigheter	43 617	36 460
Förvärv under året	1 803	1 809
Investering i befintliga fastigheter	687	940
Försäljningsintäkter sålda fastigheter	-7	-821
Realiserad värdeförändring	0	220
Orealiserad värdeförändring	3 811	5 009
Övrigt	—	—
Utgående balans verkligt värde	49 911	43 617

Under året har 8 (3) fastigheter förvärvats med tillträde under 2016.

Under 2016 har 1 (4) fastighet sålts till ett värde av 4 (807) MSEK

Därutöver har tilläggsköpeskillningar med mera erhållits med 3 (13) MSEK.

Under 2016 genererade 100% (100%) av förvaltningsfastigheterna hyresintäkter.

Verkligt värde på förvaltningsfastigheter

Bolaget redovisar förvaltningsfastigheter till verkligt värde, det vill säga till det marknadsvärde som vid en extern oberoende värdering har åsatts fastigheterna.

Samtliga fastigheter marknadvärderas vid årsskiftet enligt värderingshandledning och följer riktlinjerna för MSCI/IPD (Svenskt Fastighetsindex).

Bolaget använder sig av flera externa värderingsföretag där alla värderare är auktoriserade av Samhällsbyggarna.

Flera av värderarna är även certifierade enligt den internationella organisationen RICS (Royal Institution of Chartered Surveyors).

En omfördelning av objekten mellan värderingsföretagen sker över tiden för att öka tillförlitligheten i bedömda verkliga värden. Alla fastighetsvärden är resultatet av värderingsföretagens bedömningar vid en given tidpunkt, värdetidpunkten 31 december 2016, och inkluderar en viss osäkerhet vilken uppskattningsvis rör sig om +/- 5-10% per fastighet.

Värderingsprinciper

Värderingsföretagen har i sina värdebedömningar utgått från två olika värderingsmetoder; dels ettårig nettokapitaliseringsmetod, dels kassaflödesmetod.

De olika metoderna bör komma till likartat resultat eftersom båda bygger på ortsprisanalys. I bolagets fall har verkligt värde bedömts via en kassaflödesanalys för flertalet fastigheter.

En kassaflödesanalys baseras på uppskattningar av en fastighets avkastningsförmåga.

Metoden innebär att förväntade framtida betalningsströmmar och restvärden nuvärdesberäknas.

Fortsättning Not 23 Förvaltningsfastigheter

Värdetidpunkt	2016	2015
Verkligt värde	49 911	43 617
Värderingsantaganden:		
Kalkylperiod, i huvudsak	5 och 10	5 och 10 år
Årlig inflation, i huvudsak	1,9	1,7 %
Kalkylränta	4,3-9,8	4,3-9,9 %
Viktad kalkylränta	6,3	6,3 %
Direktavkastningskrav	2,3-7,8	2,3-8,0 %
Viktat direktavkastningskrav för bedömning av restvärde	4,3	4,5 %
Hysesintäkter	2 732	2 444 tkr
Aktuell hyra	2 962	2 943 kr/kvm
Marknadshyra	3 004	2 877 kr/kvm
Drifts- och underhållskostnader	633	613 kr/kvm
Genomsnittlig långsiktig vakans	2,6	2,5 %

Känslighetsanalys avseende fastigheternas marknadsvärde

Fastigheternas marknadsvärde är känsliga för de antaganden som används i kalkylen.

Genom att variera ett antal parametrar beräknas känsligheten i värderingen.

Känslighetsanalys	Förändring	Värdetförändring
Hysesintäkter	+/-1%	+640 / -640 MSEK
Direktavkastningskrav	+/-1%-enhet	-9 476 / +15 277 MSEK
Känslighetsanalys resultat		
Ekonomisk uthyrningsgrad	+/-1%-enhet	+/- 25 MSEK
Hysesintäkter	+/-1%	+/- 24 MSEK
Fastighetskostnader	+/-1%	+/- 10 MSEK
Värdetförändring förvaltningsfastigheter	+/-1%	+/- 499 MSEK

24 Placeringar i koncernföretag och intresseföretag**Moderbolaget**

Aktier och andelar i koncernföretag och intresseföretag ¹⁾	Organisationsnummer	Säte	Antal aktier	Eget kapital	Varav resultat	Kapitalandel, %	Verkligt värde 2016	Verkligt värde 2015	Redovisat värde 2016	Redovisat värde 2015
Försäkringsaktiebolaget Skandia ²⁾³⁾⁶⁾	502017-3083	Stockholm	1 030 762 688	13 420	441	100	18 114	19 308	18 114	19 308
Skandia Fastigheter Holding AB ²⁾	556140-2826	Stockholm	50 000	22 005	3 799	100	22 005	18 208	5 610	5 610
Skandia Link Livsförsäkring A/S ³⁾	20952237	Köpenhamn	7 473	1 787	46	100	2 112	2 729	1 942	1 942
Skandia Investment Management AB	556606-6832	Stockholm	1 000	73	-5	100	73	78	73	78
Skandia Försäljning AB	556649-0362	Stockholm	1 000	41	0	100	41	41	41	41
Skandikon Pensionsadministration AB	556217-8300	Stockholm	1 000	25	1	100	25	27	25	27
Thule Operations Center I UAB	304048351	Vilnius	151 632 511	17	2	100	17	9	14	9
Skandikon Administration AB ²⁾	556023-4782	Malmö	1 200	10	-1	100	10	12	7	7
Skandia Asset Management										
Fondsmaeglerselskab A/S	31613876	Köpenhamn	8 000 000	39	2	100	38	35	3	3
Skandia A/S	27192319	Köpenhamn	500	0	-2	100	0	3	0	1
Skandia Brands AB	556000-1033	Stockholm	3 639 552	18	0	100	18	—	18	—
Skandiabanken ASA ⁹⁾	915287700	Bergen	—	—	—	—	—	1 488	—	1 241
Försäkringsgirot Sverige AB	556482-4471	Stockholm	5 000 000	4	0	25	4	4	5	4
							42 457	41 942	25 852	28 271
Lån till koncernföretag										
Skandia Liv Fastigheter AB									16 400	17 000
Skandiabanken AB (publ) ⁵⁾									900	900
Skandia Link Livsförsäkring A/S									90	86
									17 390	17 986
Totalt placeringar i koncernföretag och intresseföretag										
									43 242	46 257

Fortsättning not 24 Placeringar i koncernföretag och intresseföretag

Förändring i aktier och andelar i koncernföretag och intresseföretag	2016	2015
Anskaffningsvärde vid årets början	33 385	31 818
Årets kapitaltillskott	29	595
Årets anskaffningar	139	1 241
Försäljning	-1 034	-269
Anskaffningsvärde vid årets slut	32 519	33 385
Nedskrivningar vid årets början	-5 114	-1 785
Årets nedskrivningar	-1 346	-3 357
Återlagda nedskrivningar	—	28
Försäljning	-207	—
Nedskrivningar vid årets slut	-6 667	-5 114
	25 852	28 271

Verkligt värde på dotter- och intressebolag

Verkligt värde på Skandias dotterbolag motsvarar andelen av bolagens egna kapital med följande undantag. För innehavet i Skandia Fastigheter Holding AB motsvarar verkligt värde eget kapital i den koncern som Skandia Fastigheter Holding AB är moderbolag. För försäkringsbolagen Försäkringsaktiebolaget Skandia och Skandia Link Livsförsäkring A/S beräknas marknadsvärdet till respektive bolags kapitalbasbidrag till Livförsäkringsbolaget Skandias, ömsesidigt Solvens 2-balansräkning med tillägg för en marknadsvärdesjustering som beaktar värdet från framtida premier från befintliga försäkringskontrakt. Marknadsvärdet på intressebolaget Skandiabanken ASA anges till noterad kurs per rapportdagen.

Nedanstående innehav anses inte vara väsentliga varför någon finansiell information i sammandrag inte presenteras. För detaljerad finansiell information för dessa innehav hänvisas till respektive företags årsredovisning.

Koncernen

Aktier och andelar i koncernföretag och intresseföretag ¹⁾	Organisationsnummer	Säte	Antal aktier	Eget kapital	Varav resultat	Kapitalandel, %	Verkligt värde 2016	Verkligt värde 2015	Redovisat värde 2016	Redovisat värde 2015
Skandiabanken ASA ⁴⁾	915287700	Bergen	—	—	—	—	—	1 488	—	1 498
Sophiahemmet Rehab Center AB ⁷⁾	556248-6323	Stockholm	750	8	3	50	8	7	8	7
Försäkringsgirot Sverige AB	556482-4471	Stockholm	5 000 000	4	0	25	5	4	5	4
							13	1 499	13	1 509

Förändring i aktier och andelar i koncernföretag och intresseföretag	2016	2015
Anskaffningsvärde vid årets början	1 500	28
Årets kapitaltillskott	-1	2
Årets anskaffningar	—	1 470
Årets avyttringar	-1 470	—
Anskaffningsvärde vid årets slut	29	1 500
Akkumulerade resultatandelar vid årets början	9	-22
Årets resultatandelar, totalresultat	-25	31
Akkumulerade resultatandelar vid årets slut	-16	9
	13	1 509

¹⁾ Skandiabanken ASA är noterat på Oslobörsen. Övriga innehav är onoterade.

²⁾ Eget kapital och resultat är konsoliderade uppgifter för bolaget inklusive dotterbolag.

³⁾ Utöver eget kapital tillkommer värdet av befintligt och framtida försäkringsbestånd vid värderingen till verkligt värde.

⁴⁾ Innehavet i Skandia Banken ASA har minskats under året och understiger 5%. Kvarvarande innehav redovisas under rubriken Aktier och andelar i balansräkningen.

⁵⁾ Lånen löper utan fastställd slutfallodag.

⁶⁾ Här ingår även värdet på Skandiabanken AB (publ).

⁷⁾ Sophiahemmet Rehab Center AB ägs 50% av Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ).

25 Aktier och andelar

	2016		2015	
	Anskaffningsvärde	Verkligt värde	Anskaffningsvärde	Verkligt värde
Koncernen				
Svenska företag	28 819	37 896	28 269	38 505
Utländska företag	96 017	111 906	92 384	106 374
	124 836	149 802	120 653	144 879
Noterade aktier		98 469		99 642
Onoterade aktier		51 333		45 237
		149 802		144 879
Moderbolaget				
Svenska företag	28 818	37 896	28 269	38 504
Utländska företag	95 973	111 879	92 352	106 358
	124 791	149 775	120 621	144 862
Noterade aktier		98 451		99 626
Onoterade aktier		51 324		45 236
		149 775		144 862

Allt kan men kommer inte att avvecklas inom 12 månader.

26 Obligationer och andra räntebärande värdepapper

	2016		2015	
	Upplupet anskaffningsvärde	Verkligt värde	Upplupet anskaffningsvärde	Verkligt värde
Koncernen				
Värdepapper emitterade av:				
Svenska staten	42 588	43 918	35 997	36 063
Svenska bostadsinstitut	98 848	97 532	101 100	99 698
Övriga svenska emittenter	34 298	34 112	25 658	25 910
Utländska stater	778	773	623	455
Övriga utländska emittenter	8 585	9 433	8 922	9 595
	185 097	185 768	172 300	171 721
Noterade värdepapper		185 020		171 177
Onoterade värdepapper		748		544
		185 768		171 721
Moderbolaget				
Värdepapper emitterade av:				
Svenska staten	41 415	42 720	35 744	35 792
Svenska bostadsinstitut	98 706	97 391	100 924	99 521
Övriga svenska emittenter	33 759	33 572	24 453	24 695
Övriga utländska emittenter	4 924	5 737	4 967	5 429
	178 804	179 420	166 088	165 437
Noterade värdepapper		178 742		165 062
Onoterade värdepapper		678		375
		179 420		165 437

Bokfört värde överstiger respektive understiger nominella värden med 3 361 (14 712) MSEK respektive 2 537 (288) MSEK för koncernen och 3 148 (14 549) MSEK respektive 2 532 (281) MSEK för moderbolaget.

Samtliga räntebärande värdepapper är tidsbundna.

Allt kan men kommer inte att avvecklas inom 12 månader.

27 Derivatinstrument

Koncernen	2016				2015			
	Nominellt belopp	Anskaff- ningsvärde	Positiva värden	Negativa värden	Nominellt belopp	Anskaff- ningsvärde	Positiva värden	Negativa värden
Derivatinstrument upptagna i balansräkningen								
Optioner / Swaptioner								
Räntebärande	3 888	18	16	19	4 053	30	35	4
Terminer								
Aktier	1	—	2	19	0	—	0	—
Valuta	32 136	—	551	183	6 826	—	79	30
Swappar								
Aktier	6 027	—	174	169	19 553	—	546	412
Valuta	34 200	—	851	155	35 216	—	305	274
Räntebärande	12 619	—	1 364	1 647	76 161	—	1 377	1 318
Rävaror	10 843	—	10	51	9 289	—	4	85
	99 714	18	2 968	2 243	151 098	30	2 346	2 123
Derivat bankverksamhet								
Räntebärande	9 524	—	12	97	9 260	—	10	126
	109 238	18	2 980	2 340	160 358	30	2 356	2 249
Moderbolaget								
Derivatinstrument upptagna i balansräkningen								
Optioner / Swaptioner								
Aktier	—	—	—	—	0	—	0	—
Valuta	—	—	—	—	—	—	—	—
Räntebärande	3 354	—	—	19	3 389	—	—	4
Terminer								
Aktier	1	—	2	19	0	—	0	—
Valuta	32 117	—	551	183	5 780	—	59	11
Räntebärande	—	—	—	—	—	—	—	—
Swappar								
Aktier	6 027	—	174	169	19 553	—	546	413
Valuta	34 170	—	851	155	34 191	—	263	232
Räntebärande	12 619	—	1 270	1 604	76 161	—	1 368	1 291
Rävaror	10 843	—	10	51	9 289	—	4	85
	99 131	—	2 858	2 200	148 363	—	2 240	2 036

I moderbolaget förfaller 185 MSEK av tillgångarna och 596 MSEK av skulderna inom 12 månader och i koncernen förfaller 2 263 MSEK av tillgångarna och 8 066 MSEK av skulderna inom 12 månader.

28 Tillgångar för villkorad återbäring

	Koncernen		Moderbolaget	
	2016	2015	2016	2015
Aktiebaserade tillgångar	13 925	13 666	—	—
Räntebaserade tillgångar	16 018	14 703	—	—
	29 943	28 369	—	—

För moderbolaget finns inga avskiljbara tillgångar för villkorad återbäring.

För koncernen förfaller 3 741 MSEK inom 12 månader.

29 Fondförsäkringstillgångar

	Koncernen	
	2016	2015
Aktiebaserade tillgångar	95 468	91 400
Räntebaserade tillgångar	60 995	56 032
	156 463	147 432

Ingående balans	147 432	139 496
Insättningar	12 133	14 119
Uttag	-12 526	-11 998
Förändringar i tillgångsvärden		
Orealiserad värdeförändring	4 780	-154
Realiserad vinst	5 065	8 905
Realiserad förlust	-1 025	-620
Kostnadsuttag	-1 252	-1 258
Valutaomräkningseffekt	1 856	-1 058
Utgående balans	156 463	147 432

För koncernen förfaller 14 541 MSEK inom 12 månader.

30 Tillgångar i bankverksamhet

	2016	2015
Tillgångar		
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker	15	21
Belåningsbara statsskuldförbindelser m.m. ¹⁾	3 640	4 524
Utlåning till kreditinstitut	230	411
Utlåning till allmänheten ²⁾	56 733	46 608
Verkligt värde för en portföljsäkring av ränterisk	83	117
Obligationer och andra räntebärande värdepapper ³⁾	4 162	6 253
Aktier och andelar	14	10
Immateriella tillgångar ⁴⁾	142	159
Övriga tillgångar	292	755
Totalt tillgångar	65 311	58 858
Avgär koncerninterna poster	-3 764	-3 316
Totalt tillgångar i Bankverksamheten	61 547	55 542

¹⁾ Belåningsbara statsskuldförbindelser m.m.	2016	2015
Svenska staten	—	300
Svenska kommuner	3 640	4 224
Utländska kommuner	—	—
	3 640	4 524
Nominellt värde	3 624	4 527

²⁾ Utlåning till allmänheten	2016	2015
Utlåning till allmänheten	56 745	46 620
Reservering för osäkra lånefordringar	-12	-12
	56 733	46 608

Osäkra lånefordringar och reserveringar		
Osäkra lånefordringar brutto	23	33
Specifika reserveringar för individuellt värderade lånefordringar	-2	-1
Reserveringar för gruppvis värderade homogena grupper av lånefordringar med begränsat värde	-8	-9
Gruppvisa reserveringar för individuellt värderade lånefordringar	-2	-2
Totala reserveringar för osäkra fordringar	-12	-12
Totalt osäkra lånefordringar netto	11	21

Utlåning från allmänheten

Utlåningen fördelad efter återstående löptid, bokfört värde

Betalbara på anfordran	—	—
Högst 3 månader	45 657	35 577
Längre än 3 månader men högst 1 år	2 429	2 956
Längre än 1 år men högst 5 år	6 246	5 635
Längre än 5 år	2 401	2 440
	56 733	46 608

Fortsättning not 30 Tillgångar i bankverksamhet

3) Obligationer och andra räntebärande värdepapper	2016	2015
Emitterade av offentliga organ	—	580
Emitterade av andra låntagare	4 162	5 673
	4 162	6 253
Emittenter		
Svenska kommuner	—	580
Svenska kreditinstitut	2 466	4 058
Övriga svenska emittenter	—	50
Utländska kreditinstitut	1 696	1 565
Övriga utländska emittenter	—	—
	4 162	6 253
Återstående löptid		
Högst 1 år	775	2 072
Längre än 1 år men högst 5 år	3 387	4 181
	4 162	6 253
Genomsnittlig återstående löptid, år	2,1	1,9
Genomsnittlig återstående räntebindningstid, år	0,2	0,2
<i>varav onoterade värdepapper</i>	200	1 026
<i>varav noterade värdepapper</i>	3 962	5 227
<i>varav innehav ställt som säkerhet till förmån för Sveriges riksbank</i>	2 693	3 414
4) Immateriella tillgångar	2016	2015
Anskaffningsvärde vid årets början	439	404
Årets investeringar	—	107
Valutaomräkningseffekt	—	-4
Avvecklad verksamhet	—	-69
Ackumulerat anskaffningsvärde	439	438
Avskrivningar vid årets början	-279	-73
Årets avskrivningar	-18	-33
Årets nedskrivningar	—	-246
Valutaomräkningseffekt	—	4
Avvecklad verksamhet	—	69
Ackumulerade avskrivningar	-297	-279
	142	159

31 Övriga fordringar

	Koncernen		Moderbolaget	
	2016	2015	2016	2015
Ej likviderad försäljning av placeringstillgångar	994	238	994	153
Fordringar koncernföretag	—	—	146	1 293
Betald kontantsäkerhet avseende derivataffärer	1 039	752	1 039	740
Övrigt	680	572	115	175
	2 713	1 562	2 294	2 361

32 Avsättning för skatter

Koncernen	Skattefordran		Skatteskuld		Netto	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Avkastningsskatt	818	—	2	72	816	-72
Inkomstskattefordran/ skuld	15	564	184	161	-169	403
	833	564	186	233	647	331
Bankverksamhet inkomstskattefordran/ skuld	11	16	0	96	11	-80
	844	580	186	329	658	251

Preliminärt inbetald skatt anses i första hand avse avkastningsskatt och i andra hand inkomstskatt.

Moderbolaget	Skattefordran		Skatteskuld		Netto	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Avkastningsskatt	818	—	—	55	818	-55
Inkomstskattefordran/ skuld	—	551	76	151	-76	400
	818	551	76	206	742	345

Preliminärt inbetald skatt anses i första hand avse avkastningsskatt och i andra hand inkomstskatt.

Koncernen	Uppskjuten skattefordran		Uppskjuten skatteskuld		Netto	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Uppskjuten skatt redovisad via resultaträkningen hänförlig till:						
Immateriella tillgångar	40	52	396	450	-356	-398
Byggnader och mark	—	1	6 253	5 326	-6 253	-5 325
Aktier och andelar	—	—	188	293	-188	-293
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	0	0	11	-1	-11	1
Derivat	—	—	-3	2	3	-2
Obeskattade reserver	—	—	625	594	-625	-594
Handels- och kommanditbolagsandelar	103	103	—	—	103	103
Pensionsskuld	266	264	1	-3	265	267
Övriga temporära skillnader	1	27	52	49	-51	-22
Underskottsavdrag	753	953	—	—	753	953
Avgår: poster som ej möter kraven för tillgångsredovisning ¹⁾	-52	-175	—	—	-52	-175
	1 111	1 225	7 523	6 710	-6 412	-5 485
Bankverksamhet						
Uppskjuten skatt redovisad via resultaträkningen	15	13	—	—	15	13
Uppskjuten skatt redovisad via övrigt totalresultat	-5	5	—	—	-5	5
	1 121	1 243	7 523	6 710	-6 402	-5 467

¹⁾ Avser skattefordran på underskottsavdrag i de fall det bedöms som mindre sannolikt att de kommer att kunna avräknas mot framtida beskattningsbara vinster eller att det föreligger osäkerhet om underskottens slutliga storlek.

Moderbolaget	Uppskjuten skattefordran		Uppskjuten skatteskuld		Netto	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Uppskjuten skatt hänförlig till:						
Aktier och andelar	—	—	188	293	-188	-293
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	—	—	5	-8	-5	8
Derivat	—	—	-3	2	3	-2
Pensionsskuld	3	4	—	0	3	4
Övriga temporära skillnader	0	0	—	—	0	0
Underskottsavdrag	0	0	—	—	0	—
	3	4	190	287	-187	-283

Samtliga förändringar ingår i årets resultat.

33 Materiella tillgångar

Koncernen	2016			2015		
	Maskiner och inventarier	Förbättringsutgift på annans fastighet	Totalt materiella tillgångar	Maskiner och inventarier	Förbättringsutgift på annans fastighet	Totalt materiella tillgångar
Anskaffningsvärde vid årets början	185	4	189	163	4	167
Årets investeringar	19	—	19	36	—	36
Omklassificering	—	—	—	—	—	—
Årets försäljning/utrangeringar	-11	—	-11	-14	—	-14
Valutaomräkningseffekt	1	—	1	0	—	0
Ackumulerat anskaffningsvärde	194	4	198	185	4	189
Avskrivningar vid årets början	-97	0	-97	-76	0	-76
Omklassificering	0	—	—	0	—	—
Årets försäljning/utrangeringar	5	—	5	6	—	6
Årets avskrivningar	-28	0	-28	-27	0	-27
Valutaomräkningseffekt	-1	—	-1	0	—	0
Ackumulerade avskrivningar	-121	0	-121	-97	0	-97
	73	4	77	88	4	92
Moderbolaget						
Anskaffningsvärde vid årets början	113	4	117	97	4	101
Årets investeringar	13	—	13	25	—	25
Omklassificering	—	—	—	—	—	—
Årets försäljning/utrangeringar	-7	—	-7	-9	—	-9
Ackumulerat anskaffningsvärde	119	4	123	113	4	117
Avskrivningar vid årets början	-48	0	-48	-31	0	-31
Omklassificering	—	—	—	—	—	—
Årets försäljning/utrangeringar	3	—	3	4	—	4
Årets avskrivningar	-23	0	-23	-21	0	-21
Ackumulerade avskrivningar	-68	0	-68	-48	0	-48
Redovisat värde	51	4	55	65	4	69

Avskrivningar redovisas i resultaträkningen linjärt över den förväntade nyttjandeperioden vilken för inventarier uppgår till fem år och avseende förbättringsutgifter på annans fastighet till tjugo år. Tillämpade nyttjandeperioder, restvärden och avskrivningsmetoder omprövas årligen.

34 Förutbetalda anskaffningskostnader

Förändring av förutbetalda anskaffningskostnader	Koncernen		Moderbolaget	
	2016	2015	2016	2015
Ingående balans	1 719	1 277	1 192	808
Aktivering av nya anskaffningskostnader	709	793	652	686
Avskrivning av anskaffningskostnader	-438	-347	-392	-302
Valutaomräkningseffekt	6	-4	—	—
Övriga förändringar	-3	—	—	—
Utgående balans	1 993	1 719	1 452	1 192

35 Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

	Koncernen		Moderbolaget	
	2016	2015	2016	2015
Övriga förutbetalda kostnader	1 292	693	76	72
Upplupna intäkter från koncernföretag	—	—	3	2
Övriga upplupna intäkter	343	401	1	1
	1 635	1 094	80	75

36 Eget kapital

De mest väsentliga beståndsdelarna inom Eget kapital består av följande:

Konsolideringsfond

Här redovisar moderbolaget som drivs enligt ömsesidiga principer sitt samlade överskott genom åren. Överskottet får endast betalas ut till försäkringstagarna i form av återbäring eller användas för förlusttäckning.

Fond för verkligt värde

Här redovisas orealiserade värdeförändringar för Finansiella tillgångar som kan säljas. Skandiabanken AB (publ) tillämpar denna kategori för räntebärande värdepapper samt för aktieinnehav. Vid avyttring omklassificeras orealiserade värdeförändringar till resultaträkningen som realiserade.

Förmånsbestämda pensionsplaner

Pensionsförpliktelsen för de anställdas förmånsbestämda pensionsplaner beräknas utifrån fastställda aktuariella antaganden. När dessa antaganden avviker från verkligt utfall eller då antaganden förändras uppstår så kallade aktuariella vinster och förluster vilka redovisas som Omvärdering av förmånsbestämda pensionsplaner i Övrigt totalresultat.

Omräkningsreserv

Med Omräkningsreserv avses de valutaomräkningseffekter som uppstår vid omräkning av utlandsverksamheternas finansiella rapporter till koncernens rapportvaluta i SEK samt valutaomräkningseffekt avseende säkring av nettoinvestering i utländsk valuta. Vid avyttring omklassificeras orealiserade värdeförändringar till resultaträkningen.

Fond för utvecklingsutgifter

Här redovisas aktiverade utvecklingsutgifter för egenupparbetade immateriella tillgångar som uppkommer efter 1 januari 2016. Avsatt belopp återförs till fritt eget kapital i takt med att de upptagna utvecklingsutgifterna skrivs av.

Balanserad vinst

Här ingår upparbetade vinstmedel från dotterbolagen inom Skandia. Samtliga poster i det egna kapitalet inom Skandia och moderbolaget kan betraktas som bundet eget kapital då utdelningsbart kapital i dotterbolagen samt överskott i moderbolaget i slutändan endast kan tilldelas försäkringstagarna i Skandia som återbäring.

Eget kapital hänförligt till kapitalandelsägare

Den 10 april 2015 ingick Skandia Fastighetskoncern ett kapitalandelslånsavtal ("Avtalet") med koncernbolaget Thule Fund S.A., SICAV-SIF ("Thule"). Med stöd av Avtalet får fastighetskoncernen vid ett eller flera tillfällen låna upp medel såsom kapitalandelslån från Thule. De emitterade kapitalandelslånen har klassificerats som egetkapitalinstrument då låntagarnas avkastning är beroende av fastighetsbolagens resultat. Lånen ingår som del av konstruktionen av en fastighetsfond som erbjuds externa investerare via Thule. Avtalet löper tills vidare och kan sägas upp helt eller delvis enligt bestämda tider och händelser på sätt som närmare följer av Avtalet. Kapitalandelslånet är uppdelat i en kapitaliserande respektive distribuerande lånedel, med distribution förbehållet att Thule så påkallar. Vid återbetalning av del av den distribuerande lånedelen har Thule företrädesrätt till fastighetsbolagens utdelningsbara medel framför dess aktieägare, förbehållet att sådant krav på återbetalning täcks av belopp fastighetsbolagen kan förfoga över som utdelningsbara vinstmedel. Utdelningsandelen av avkastningen är den del av totalavkastningen som motsvarar fastighetsportföljens direktavkastning beräknad enligt principerna för IPD Svenskt Fastighetsindex

2016 års ordinarie bolagsstämma disponerade vinstmedlen enligt 2015 års balansräkning	Moderbolaget
--	---------------------

Överfört till konsolideringsfond för följande försäkringsgrenar:

Förmånsbestämd försäkring	325
Avgiftsbestämd traditionell försäkring	12 841
Tjänsteanknuten sjukförsäkring och premiebefrielseförsäkring	-148
Individuell traditionell livförsäkring	5 918
Ouppsägbar sjuk- och olycksfallsförsäkring samt premiebefrielseförsäkring	4
Gruppliv- och tjänstegrupplivförsäkring	-33
Uppsägbar sjuk- och olycksfallsförsäkring	-27
Mottagen återförsäkring	3
2015 års redovisade resultat	18 883

37 Obeskattade reserver

Moderbolaget	2016	2015
Ingående Balans	611	498
Årets avsättning	141	113
Utgående balans	752	611

Obeskattade reserver består av en periodiseringsfond.

38 Ej intjänade premier och kvardröjande risker före avgiven återförsäkring

Koncernen	2016	2015
Skadeförsäkring	302	302
	302	302

39 Livförsäkringsavsättning före avgiven återförsäkring

	Koncernen		Moderbolaget	
	2016	2015	2016	2015
Ingående balans	222 154	228 139	221 339	220 305
Premier	14 725	19 122	14 660	18 967
Utbetalningar	-12 532	-14 903	-11 652	-11 401
Riskresultat	-115	-238	-7	-40
Tilldelad ränta brutto	4 472	4 167	4 464	4 159
Kostnadsuttag	-2 061	-1 945	-2 043	-1 934
Avkastningsskatt	-1 109	-1 196	-1 109	-1 196
Effekt av ändrad marknadsränta	10 169	-5 935	10 161	-5 837
Effekt av ändrade antaganden	4 106	152	4 100	—
Effekt av skillnad i garantiränta och diskonteringsränta	-1 187	-2 604	-1 187	-2 604
Effekt av annullationer	-85	756	-85	756
Förändring premiereserv riskprodukter	293	260	105	-80
Överföring till pensionsskulden enligt IAS 19	-232	128	—	—
Avvecklad verksamhet	-121	-3 722	-121	—
Valutaomräkningseffekt	213	-259	—	—
Andra förändringar	1 104	232	1 127	244
Utgående balans	239 794	222 154	239 752	221 339

I moderbolaget förfaller 15 197 MSEK inom 12 månader och i koncernen förfaller 15 651 MSEK inom 12 månader.

Moderbolaget

Avsättningarna beräknas enligt vedertagna aktuariella principer. Det innebär att avsättningarna nuvärdesberäknas och att beräkningarna bygger på antaganden om bland annat ränta, dödlighet, skatt och driftskostnader. Livförsäkringsavsättningar som avser tjänstepensioner värderas enligt akksamhetsprincipen, det vill säga realistiska antaganden ska användas. För Övrig livförsäkring (icke tjänstepensionsklassad försäkring) används betryggande antaganden, det vill säga antaganden som var för sig har en inbyggd säkerhetsmarginal. För tjänstepensioner används en ränta som räknas fram på samma sätt som tidigare föreskrevs av Finansinspektionen i FFFS 2013:23. Föreskriften anger att marknadsräntor (räntekurvor) ska användas, vilket innebär att valet av ränta beror på försäkringarnas kassaflödesprofil, det vill säga när i tiden inbetalningar och utbetalningar från försäkringen förväntas. För övrig livförsäkring används den ränta EIOPA föreskriver för Solvens 2-beräkningarna men justeras för att vara betryggande. Från räntebärande avseende både Tjänstepension och Övrig försäkring har avdrag gjorts för avkastningsskatt och generella omkostnader om sammanlagt cirka 1-2 procent. Moderbolaget använder sig av Skandiaspecifika dödlighetsantaganden. Metoden som använts för att fastställa dessa grundar sig på en branschgemensam dödlighetsundersökning, som publicerades våren 2007.

40 Avsättning för oreglerade skador före avgiven återförsäkring

	Koncernen		Moderbolaget	
	2016	2015	2016	2015
Skadeförsäkring				
IB Inträffade och rapporterade skador	990	1 010	—	—
IB Inträffade ännu ej rapporterade skador (IBNR)	98	45	—	—
Ingående balans	1 088	1 055	—	—
Övriga förändringar	-10	22	—	—
Avvecklingsresultat	-13	11	—	—
Valutaomräkningseffekt	3	—	—	—
Utgående balans	1 068	1 088	—	—
UB Inträffade och rapporterade skador	970	990	—	—
UB Inträffade ännu ej rapporterade skador (IBNR)	98	98	—	—
Livförsäkring				
IB Inträffade och rapporterade skador	397	374	119	91
IB Inträffade ännu ej rapporterade skador (IBNR)	1 192	1 055	951	916
IB Avsättning för sjukräntor	4 317	4 263	4 317	4 273
IB Skadebehandlingsreserv	150	148	150	148
Ingående balans	6 056	5 840	5 537	5 428
Kostnad för skador som rapporterats under året	779	892	720	848
Utbetal	-637	-886	-582	-832
Avvecklingsresultat	-118	122	-129	99
Effekt av ändrad marknadsränta	130	-5	130	-5
Effekt av ändrade antaganden	61	—	61	—
Avvecklad verksamhet ¹⁾	-1 519	—	-1 519	—
Valutaomräkningseffekt	11	-6	—	—
Andra förändringar	102	99	4	-1
Utgående balans	4 865	6 056	4 222	5 537
UB Inträffade och rapporterade skador ²⁾	394	397	98	119
UB Inträffade ännu ej rapporterade skador (IBNR) ³⁾	842	1 192	495	951
UB Avsättning för sjukräntor	3 552	4 317	3 552	4 317
UB Skadebehandlingsreserv	77	150	77	150
Totalt UB Skadeförsäkring och Livförsäkring	5 933	7 144	4 222	5 537

¹⁾ Avvecklad verksamhet avser försäljningen av barn-, gravid- och vuxen olycksfallsförsäkring till Moderna Försäkringar.

²⁾ Beloppet är diskonterat. Det odiskonterade beloppet uppgick till 729 (420) MSEK i koncernen och 98 (119) MSEK för moderbolaget.

³⁾ Beloppet är diskonterat. Det odiskonterade beloppet uppgick till 759 (1 121) MSEK i koncernen och 464 (925) MSEK för moderbolaget.

Fortsättning not 40 Avsättning för oreglerade skador före avgiven återförsäkring

	Koncernen		Moderbolaget	
	2016	2015	2016	2015
Avsättning för inträffade och rapporterade skador	1 364	1 387	98	119
Avsättning för inträffade men ej rapporterade skador	940	1 290	495	951
Avsättning för sjukräntor	3 552	4 317	3 552	4 317
Avsättning för skadebehandlingsreserv	77	150	77	150
	5 933	7 144	4 222	5 537

Moderbolaget

Oreglerade skador som avser tjänstepensioner värderas enligt aktsamhetsprincipen, det vill säga realistiska antaganden ska användas. För Övrig livförsäkring (icke tjänstepensionsklassad försäkring) används betryggande antaganden. För tjänstepensioner används en ränta som räknas fram på samma sätt tidigare föreskrevs av Finansinspektionen i FFFS 2013:23. Föreskriften anger att marknadsräntor (räntekurvor) ska användas, vilket innebär att valet av ränta beror på försäkringarnas kassaflödesprofil, det vill säga när i tiden inbetalningar och utbetalningar från försäkringen förväntas. För övrig livförsäkring används den ränta EIOPA föreskriver för Solvens 2-beräkningarna men justeras för att vara betryggande. För värdering av indexerade sjukräntor så tas utvecklingen av underliggande index i beaktande. Detta sker genom ett inflationsantagande som, likt valet av marknadsränta, beror på försäkringens kassaflödesprofil. Vi gör också antaganden om reaktivering av sjuka vilket bygger på bolagets egna erfarenheter. Avsättning för icke rapporterade skador avser ännu inte anmälda skador och har gjorts utifrån Skandias erfarenhet av sådana för respektive produkt.

Avsättningen innehåller även en avsättning för framtida driftskostnader för hantering av pågående sjukräntor, den så kallade Skadebehandlingsreserven. Förändringen av Skadebehandlingsreserv redovisas i resultaträkningens post Utbetalda försäkringsersättningar.

41 Villkorad återbäring

	Koncernen		Moderbolaget	
	2016	2015	2016	2015
Villkorad återbäring i den traditionella livförsäkringsverksamheten¹⁾				
Ingående balans	572	289	572	289
lanspråktagen återbäring för betalning av nya premier	-97	-34	-97	-34
Förändring av villkorad återbäring	76	317	76	317
Utgående balans	551	572	551	572
Villkorad återbäring i depåförsäkringsverksamheten				
Ingående balans	28 370	27 961	—	—
Insättningar	3 073	4 294	—	—
Förtida uttag	-3 287	-2 926	—	—
Uttag vid dödsfall	-303	-212	—	—
Uttag vid livsfall	—	-95	—	—
Värdeförändringar värdepapper				
Orealiserad värdeförändring	2 236	-1 920	—	—
Realiserad vinst	929	1 916	—	—
Realiserad förlust	-682	-263	—	—
Kostnadsuttag	-386	-385	—	—
Utgående balans	29 950	28 370	—	—
Totalt Utgående balans	30 501	28 942	551	572

För moderbolaget kan allt, men kommer inte att, förfalla inom 12 mån. För koncernen förfaller 3 742 inom 12 mån.

¹⁾ Den ianspråktaga villkorade återbäringen får bara användas för att betala nya premier. Beloppet förs således direkt till premieinkomst. Marknadsförändringar påverkar inte den villkorade återbäringen direkt. Påverkan är indirekt genom bolagets fördelning av överskott genom återbäringsräntan.

42 Fondförsäkringsåtaganden

Koncernen	Koncernen	
	2016	2015
Ingående balans	147 454	139 643
Insättningar	12 518	14 457
Förtida uttag	-8 884	-8 229
Uttag vid förfall	-3 500	-3 661
Uttag vid dödsfall	-143	-143
Förändringar i fondvärden		
Orealiserad värdeförändring	5 212	1 659
Realiserad vinst	4 308	6 649
Realiserad förlust	-683	-620
Kostnadsuttag	-1 081	-1 241
Valutaomräkningseffekt	1 576	-1 060
Utgående balans	156 777	147 454

För koncernen förfaller 14 588 inom 12 mån.

43 Avsättning för pensioner och liknande förpliktelser

Pensionskostnader	2016	2015
Kostnad avseende tjänstgöring under innevarande period	57	72
Räntekostnad	122	104
Beräknad ränta på förvaltningstillgångar	-2	-2
Pensionskostnader förmånsbestämda planer	177	174
Pensionskostnader avgiftsbestämda planer	298	323
Särskild löneskatt	33	52
Totala pensionskostnader	508	549

Avstämning av förmånsbestämda pensionsplaner i balansräkningen

Nuvärdet av helt eller delvis fonderade förmånsbestämda förpliktelser	1	1
Förvaltningstillgångarnas verkliga värde ¹⁾	-54	-83
Förpliktelsens nuvärde minus förvaltningstillgångar	-53	-82
Nuvärdet av helt ofonderade förmånsbestämda förpliktelser	4 540	4 401
Särskild löneskatt ²⁾	-111	-91
Pensionsavsättning	4 376	4 228
Avsättning redovisad som Skulder i bankverksamhet	-12	-13

Avsättning för pensioner och liknande förpliktelser redovisad i balansräkningen**Specifikation av förändring i redovisad förmånsbestämd nettopensionsskuld inkl. särskild löneskatt**

Ingående balans	4 228	4 721
Nettokostnad redovisad i resultaträkningen	177	174
Utbetalda pensionsersättningar från förvaltningstillgångar	-198	-207
Omvärdering via Övrigt totalresultat	188	-293
Avvecklad verksamhet	—	-43
Valutaomräkningseffekt	—	-4
Förändring särskild löneskatt ³⁾	-19	-120
Utgående balans nettopensionsskuld	4 376	4 228
Nettopensionsskuld redovisad som Skulder i bankverksamhet	-12	-13

Utgående balans nettopensionsskuld redovisad som avsättning för pensioner och liknande förpliktelser

Nuvärdet av förmånsbestämda förpliktelser	4 402	4 821
Kostnad avseende tjänstgöring under innevarande period	58	72
Räntekostnader	122	104
Utbetalda pensionsersättningar från förvaltningstillgångar	-217	-217
Avvecklad verksamhet	—	-92
Omvärdering av pensionsförpliktelse	176	-277
Valutaomräkningseffekt	—	-9
Utgående balans förmånsbestämda förpliktelser	4 541	4 402

Förvaltningstillgångar ¹⁾	2016	2015
Ingående balans	83	129
Beräknad ränta på förvaltningstillgångar	2	2
Premier betalda av arbetsgivaren	0	-10
Gottgörelse	-19	—
Utbetalda pensionsersättningar från förvaltningstillgångar	—	0
Avkastning på förvaltningstillgångar exkl. belopp som ingår i räntekostnader/(intäkter)	-12	14
Avvecklad verksamhet	—	-48
Valutaomräkningseffekt	—	-4
Utgående balans	54	83

Poster redovisade i Övrigt totalresultat

Omvärderingar av nettopensionsförpliktelsen		
Varav effekter av förändrade demografiska antaganden	—	—
Varav effekter av förändrade finansiella antaganden	247	-258
Varav effekter av erfarenhetsbaserade justeringar	-71	-19
Avkastning på förvaltningstillgångar exkl belopp som ingår i räntekostnader/(intäkter)	12	-14
Särskild löneskatt	45	-71
Totalt poster redovisade i Övrigt totalresultat	233	-362

Förvaltningstillgångar, fördelning

Räntebärande värdepapper	25	35
Aktier och liknande finansiella instrument	27	46
Övrigt	2	2
Totala förvaltningstillgångar¹⁾	54	83
Varav 52 MSEK är marknadsnoterat.		

Viktigaste aktuariella antagandena ³⁾	2016	2015
Diskonteringsränta	2,50%	2,85%
Löneökningstakt ⁴⁾	3,45%	3,25%
Inflation	1,70%	1,50%

Vägd genomsnittlig löptid för pensionsförpliktelsen är 16,6 år.

Genomsnittlig återstående tjänstgöringstid är 10,0 år.

Av total pensionsförpliktelse hänförs 30 % till inaktiva dvs avser redan intjänade förmåner för tidigare anställda och pensionärer.

¹⁾ Avser förvaltningstillgångar som tryggas utanför Skandiakoncernen.

²⁾ Särskild löneskatt har beräknats på nettopensionsförpliktelsen med hänsyn tagen till totala förvaltningstillgångar inklusive de som tryggas inom Skandiakoncernen.

³⁾ Antaganden är angivna som sammanvägda medelvärden för respektive pensionsplan.

⁴⁾ För högre befattningshavare förväntas löneökningstakten uppgå till 4,5 procent.

Avgiftsbestämda och förmånsbestämda pensionsplaner

I Skandia finns det två typer av pensionsplaner, avgiftsbestämda och förmånsbestämda. Avgiftsbestämda pensionsplaner innebär att bolagets pensionskostnad utgörs av en procentuell andel av den anställdes lön i varje redovisningsperiod som den anställda utfört tjänster åt företaget. Redovisningen av avgiftsbestämda planer innebär att premien kostnadsförs i takt med att förmånen intjänas. Förmånsbestämda pensionsplaner innebär att den anställda garanteras en viss pension efter avslutad anställning. Pensionen baseras på slutlönen, varför Skandia har en förpliktelse mot nuvarande och tidigare anställda som skall redovisas i balansräkningen.

Fortsättning not 4.3 Avsättning för pensioner och liknande förpliktelser

Redovisning av pensionsförpliktelse och pensionskostnad

I moderbolaget och respektive dotterbolag redovisas kostnaden för avgifts- och förmånsbestämda pensionsplaner som driftskostnader när premierna för dem betalas enligt en undantagsregel i RFR 2 (Rådet för finansiell rapportering). I koncernredovisningen redovisas däremot de förmånsbestämda pensionsplanerna utifrån en beräkning som visar den slutförpliktelse företaget anses ha mot de anställda när de går i pension. Företagets utestående förpliktelse samt kostnad för förmånsbestämda pensionsplaner beräknas årligen med hjälp av aktuariella metoder grundade på företagets långsiktiga antaganden om bland annat diskonteringsränta, löneökningstakt, anställningstid samt inflation. Den utestående pensionsförpliktelsen och pensionskostnaden fastställs enligt den så kallade Projected Unit Credit Method. Denna metod innebär i korthet en linjär kostnadsfördelning mellan tiden från det att man börjar tjäna in sin pension tills pensionsåldern uppnås.

Förmånsbestämda pensionsplaner finns endast i Sverige. Dessa tryggas i moderbolaget, vilket innebär att de beräknas och redovisas tillsammans med moderbolagets totala förvaltade kapital och försäkringstekniska avsättningar. För dessa pensionsplaner har Skandia inga förvaltningstillgångar som är direkt avskiljbara varför den i balansräkningen redovisade pensionskulden för dessa planer motsvarar pensionsåtagandet brutto. Det finns även ett litet pensionsåtagande med tryggande utanför Skandia, denna redovisas netto efter avdrag för förvaltningstillgångar. De aktuariella antagandena fastställs årligen i anslutning till balansdagen. Diskonteringsräntan baseras på bostadsobligationsräntan. Övriga finansiella antaganden är baserade på Skandias långsiktiga förväntningar.

De viktigaste antagandena som fastställdes för årsberäkningen framgår av ovanstående tabell. En sänkning av diskonteringsräntan med 0,5 procentenheter skulle medföra en ökning av pensionskulden med cirka 9 procent eller 390 MSEK.

Aktuariella vinster och förluster till följd av erfarenhetsbaserade justeringar och förändringar i aktuariella antaganden redovisas i Övrigt totalresultat under den period då de uppstår. I koncernens resultaträkning utgörs kostnaden för förmånsbestämda pensionsplaner av summan av kostnader avseende tjänstgöring under innevarande och tidigare period, räntekostnader och beräknad ränta på förvaltningstillgångar. Kostnader avseende tjänstgöring under innevarande period och tidigare perioder samt särskild löneskatt redovisas som en driftskostnad. Nettoräntekostnaden redovisas som Kapitalavkastning i det icke-tekniska resultatet.

Pensionsplanerna

Pensionsplanerna i Skandia utgörs främst av pensionsförmåner som framgår av kollektivavtal om tjänstepension (FTP- planen) samt i viss grad av tillkommande pensionsförmåner för högre befattningshavare. Motsvarande förhållande gäller för Danmark. Pensionsplanerna omfattar i huvudsak ålderspension, sjukpension och familjepension. För medarbetare i Litauen saknas tjänstepension motsvarande den svenska modellen, istället finns allmän statlig pension plus en modell där arbetstagaren i en särskild ordning kan välja att öka den egna ålderspensionsavsättningen. Modellen innebär att medarbetaren gör en form av löneavstående vilket uppmontras finansiellt genom att det allmänna systemet bidrar med extra ålderspensionsavsättning.

Pensionsplanerna för de anställda i Skandia tryggas genom betalning av försäkringspremier till främst moderbolaget. Pensionsförpliktelserna inkluderar till viss del även ett säkerställande genom företagsägda kapitalförsäkringar. Förpliktelsen inkluderar dessutom en skuld avseende rätt till förtida pension för vissa anställda. Enligt gällande kollektivavtal omfattas denna medarbetargrupp av möjligheten till förtida pension vid 62 års ålder jämfört med 65 år för övriga anställda.

44 Övriga avsättningar

	Koncernen	
	2016	2015
Uppskjutna lagfartskostnader	117	117
Skatteskuld avseende skattetvist	24	24
Avsättning för avveckling av tjänstepensionsbestånd	—	—
Övriga avsättningar	4	4
	145	145
Ingående balans	145	147
Nya avsättningar	—	-1
Inspråktagna avsättningar	0	-1
Återförda avsättningar från tidigare år	—	—
Andra avsättningar	—	—
Utgående balans	145	145

Av avsättningarna kommer för koncernen 24 (24) MSEK att avvecklas inom 12 månader.

45 Skulder i bankverksamhet

Skulder	2016	2015
Skulder till kreditinstitut	61	79
In- och upplåning från allmänheten ¹⁾	38 008	35 911
Emitterade värdepapper ²⁾	22 137	17 336
Övriga skulder	562	569
Efterställda skulder ³⁾	900	900
Totalt skulder	61 668	54 795
Avgår koncerninterna poster	-3 764	-3 315
Totalt skulder i Bankverksamheten	57 904	51 480

¹⁾ Inlåning och upplåning från allmänheten

Inlåningen fördelad efter återstående löptid, bokfört värde		
Betalbara vid anfordran	37 537	34 185
Högst 3 månader	108	1 101
Längre än 3 månader men högst 1 år	179	435
Längre än 1 år men högst 5 år	184	190
Längre än 5 år	—	—
	38 008	35 911

²⁾ Emitterade värdepapper m.m.

Certifikat	1 390	2 040
Obligationslån	3 202	3 052
Säkerställda obligationslån	17 545	12 244
	22 137	17 336

³⁾ Efterställda skulder

Tidsbundna Förlagslån	—	—
Eviga Förlagslån	900	900
	900	900

Specifikation	Nominellt belopp	Räntevillkor	Förfallodag
Evigt	900	3 mån stibor +1,25%	—

46 Skulder avseende direkt försäkring

	Koncernen		Moderbolaget	
	2016	2015	2016	2015
Försäkringstagare	1 783	1 597	1 343	1 258
Försäkringsförmedlare	34	39	—	—
Utgående balans	1 817	1 636	1 343	1 258

47 Övriga skulder

	Koncernen		Moderbolaget	
	2016	2015	2016	2015
Ej likviderade köp av placeringstillgångar	1 129	137	976	77
Skulder till koncernföretag	—	—	83	581
Leverantörsskulder	286	300	95	99
Erhållen kontantsäkerhet avseende derivataffärer	1 716	630	1 716	601
Övrigt	911	838	409	351
	4 042	1 905	3 279	1 709

48 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

	Koncernen		Moderbolaget	
	2016	2015	2016	2015
Upplupna räntekostnader	183	4	177	—
Upplupna löner och sociala avgifter	317	311	258	254
Övriga upplupna kostnader	370	407	150	107
Upplupen kostnad till fondvärdet	22	23	—	—
Förutbetalda intäkter	523	391	—	—
	1 415	1 136	585	361

49 Ställda säkerheter och eventalförpliktelser**Panter och därmed jämförliga säkerheter ställda för egna skulder och för såsom avsättningar redovisade förpliktelser**

	Koncernen		Moderbolaget	
	2016	2015	2016	2015

För försäkringstagarnas räkning registerförda tillgångar¹⁾

Byggnader och mark	30 821	28 547	30 821	28 548
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	209 497	185 767	187 318	166 047
Aktier och andelar	132 258	127 754	119 309	113 762
Lån med säkerhet i fast egendom	—	—	—	—
Övriga lån	3 020	2 130	3 020	2 130
Derivat	449	9	—	—
Fondförsäkringstillgångar	123 034	116 252	—	—
Tillgångar för villkorad återbäring	29 943	28 369	—	—
Premiefordringar	72	72	—	—
Kassa och Bank	3 948	3 982	—	—
	533 042	492 882	340 468	310 487

Ställd pant för säkerställda obligationer - bolån

	22 504	16 815	—	—
	555 546	509 697	340 468	310 487

	Koncernen		Moderbolaget	
	2016	2015	2016	2015
Övriga ställda panter och därmed jämförliga säkerheter				
Marginalsäkerhet för derivatavtal	2 964	2 822	2 908	2 518
Värdepapper avseende återköpstransaktioner	6 878	—	6 878	—
Obligationer pantsatta hos Riksbanken i Sverige ²⁾	2 693	3 415	—	—
Kontanta medel	1 193	940	1 039	740
	13 728	7 177	10 825	3 258

¹⁾ I händelse av obestånd har försäkringstagarna förmånsrätt i de registerförda tillgångarna. Under rörelsens gång har företaget rätt att föra tillgångar in och ut ur registret så länge som samtliga försäkringsåtaganden är skuldäckta enligt försäkringsrörelselagen.

²⁾ Säkerheter ställs för intradagslimit och avseende likvid till påföljande dag. Centralbankskontona används för all clearingavveckling mellan bankerna och säkerhet krävs från första kronan av eventuellt uppkommande minus-saldon på respektive konto. Avser bankverksamhet.

	Koncernen		Moderbolaget	
	2016	2015	2016	2015
Ansvarsförbindelser/ Eventalförpliktelser				
Borgens- och garantiförbindelser	0	907	—	—
	0	907	—	—

Ansvarsförbindelser

Skandia är, i förhållande till tredje man, alltså bunden av vissa garanti-åtaganden avseende den skadeförsäkringsverksamhet som under 1999 överläts till If-koncernen. Genom avtal mellan berörda bolag inom å ena sidan If-koncernen och å andra sidan Skandiakoncernen garanterar If-koncernen att Skandiakoncernen skall hållas skadeslös för alla eventuella krav från tredje man med anledning av sådana garantiåtaganden.

	Koncernen		Moderbolaget	
	2016	2015	2016	2015
Åtaganden				
Utfästa investeringar inom private equity/fonder	35 031	28 361	35 031	28 361
Outnyttjad del av beviljad räkningsskredit i bankverksamhet	1 905	1 934	—	—
Beviljade men ej utbetalade krediter i bankverksamhet	15 219	12 124	—	—
	52 155	42 419	35 031	28 361

50 Kategorier av finansiella tillgångar och skulder och deras verkliga värden

KONCERNEN 2016	Tillgång/skuld värderad till verkligt värde via resultaträkningen							Redovisat värde	Verkligt värde
	Som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handel	Säkringsredovisning	Lån och kundfordringar	Finansiella tillgångar som kan säljas	Finansiella skulder till upplupet anskaffnings värde	Andra finansiella tillgångar och skulder		
Placeringar i koncernföretag och intresseföretag	—	—	—	—	—	—	6	6	13
Aktier och andelar	149 802	—	—	—	—	—	—	149 802	149 802
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	185 768	—	—	—	—	—	—	185 768	185 768
Lån	—	—	—	3 006	—	—	—	3 006	3 006
Derivat	—	2 968	—	—	—	—	—	2 968	2 968
Återköpstransaktioner	5 654	—	—	—	—	—	—	5 654	5 654
Placeringsstillgångar för vilka livförsäkringstagarna bär placeringsrisk	186 406	—	—	—	—	—	—	186 406	186 406
Återförsäkrars andel av försäkringstekniska avsättningar	—	—	—	650	—	—	—	650	650
Tillgångar i bankverksamhet	—	4	95	53 455	7 812	—	15	61 381	61 445
Fordringar	—	—	—	2 359	—	—	239	2 598	2 598
Andra tillgångar	—	—	—	561	—	—	12 877	13 438	13 438
Upplupna ränte- och hyresintäkter	—	—	—	2 205	—	—	88	2 293	2 293
Förutbetalda anskaffningskostnader	—	—	—	1 993	—	—	—	1 993	1 993
	527 630	2 972	95	64 229	7 812	—	13 225	615 963	616 034
Försäkringstekniska avsättningar för livförsäkringar för vilka försäkringstagarna bär risk	187 278	—	—	—	—	—	—	187 278	187 278
Skulder i bankverksamhet	—	0	97	—	—	57 759	—	57 856	58 469
Derivat	—	2 243	—	—	—	—	—	2 243	2 243
Återköpstransaktioner	6 933	—	—	—	—	—	—	6 933	6 933
Övriga skulder	—	—	—	—	—	4 120	—	4 120	4 120
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	—	—	—	—	—	1 416	—	1 416	1 416
	194 211	2 243	97	—	—	63 295	—	259 846	260 459

Fortsättning not 50 Kategorier av finansiella tillgångar och skulder och deras verkliga värden

MODERBOLAGET 2016	Tillgång/skuld värderad till verkligt värde via resultaträkningen						
	Som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handel	Lån och kundfordringar	Finansiella skulder till upplupet anskaffnings värde	Andra finansiella tillgångar och skulder	Redovisat värde	Verkligt värde
Placeringar i koncernföretag och intresseföretag	—	—	—	—	43 242	43 242	59 847
Aktier och andelar	149 775	—	—	—	—	149 775	149 775
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	179 420	—	—	—	—	179 420	179 420
Lån	—	—	3 006	—	—	3 006	3 006
Derivat	—	2 858	—	—	—	2 858	2 858
Återköpstransaktioner	5 654	—	—	—	—	5 654	5 654
Fordringar	—	—	2 294	—	—	2 294	2 294
Andra tillgångar	—	—	—	—	10 673	10 673	10 673
Upplupna ränte- och hyresintäkter	—	—	2 175	—	—	2 175	2 175
Förutbetalda anskaffningskostnader	—	—	1 452	—	—	1 452	1 452
	334 849	2 858	8 927	—	53 915	357 307	357 307
Derivat	—	2 200	—	—	—	2 200	2 200
Återköpstransaktioner	6 933	—	—	—	—	6 933	6 933
Övriga skulder	—	—	—	3 279	—	3 279	3 279
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	—	—	—	585	—	585	585
	6 933	2 200	—	3 864	—	12 997	12 997

Fortsättning not 50 Kategorier av finansiella tillgångar och skulder och deras verkliga värden

KONCERNEN 2015	Tillgång/skuld värderad till verkligt värde via resultaträkningen								Redovisat värde	Verkligt värde
	Som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handel	Säkringsredovisning	Lån och kundfordringar	Finansiella tillgångar som kan säljas	Finansiella skulder till upplupet anskaffnings värde	Andra finansiella tillgångar och skulder			
Placeringar i koncernföretag	—	—	—	—	—	—	—	1 509	1 509	1 499
Aktier och andelar	144 879	—	—	—	—	—	—	—	144 879	144 879
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	171 721	—	—	—	—	—	—	—	171 721	171 721
Lån	2 545	—	—	3	—	—	—	—	2 548	2 548
Derivat	—	2 346	—	—	—	—	—	—	2 346	2 346
Placeringsstillgångar för vilka livförsäkringstagarna bär placeringsrisk	175 801	—	—	—	—	—	—	—	175 801	175 801
Återförsäkrares andel av försäkringstekniska avsättningar	—	—	—	131	—	—	—	—	131	131
Tillgångar i bankverksamhet	—	0	127	44 429	10 786	—	—	—	55 342	58 754
Fordringar	—	—	—	1 526	—	—	—	—	1 526	1 526
Andra tillgångar	—	—	—	—	—	—	—	11 296	11 296	11 296
Upplupna ränte- och hyresintäkter	—	—	—	2 201	—	—	—	—	2 201	2 201
Förutbetalda anskaffningskostnader	—	—	—	1 634	—	—	—	—	1 634	1 634
	494 946	2 346	127	49 924	10 786	—	—	12 805	570 934	574 336
Försäkringstekniska avsättningar för livförsäkringar för vilka försäkringstagarna bär risk	175 824	—	—	—	—	—	—	—	175 824	175 824
Skulder i bankverksamhet	—	0	126	—	—	—	51 250	—	51 376	54 616
Derivat	—	2 123	—	—	—	—	—	—	2 123	2 123
Återköpstransaktioner	4 399	—	—	—	—	—	—	—	4 399	4 399
Övriga skulder	—	—	—	—	—	—	1 643	—	1 643	1 643
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	—	—	—	—	—	—	1 136	—	1 136	1 136
	180 223	2 123	126	—	—	—	54 029	—	236 501	239 741

Fortsättning not 50 Kategorier av finansiella tillgångar och skulder och deras verkliga värden

MODERBOLAGET 2015	Tillgång/skuld värderad till verkligt värde via resultaträkningen						
	Som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handel	Lån och kundfordringar	Finansiella skulder till upplupet anskaffnings värde	Andra finansiella tillgångar och skulder	Redovisat värde	Verkligt värde
Placeringar i koncernföretag och intresseföretag	—	—	—	—	46 257	46 257	59 928
Aktier och andelar	144 862	—	—	—	—	144 862	144 862
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	165 437	—	—	—	—	165 437	165 437
Lån	2 545	—	3	—	—	2 548	2 548
Derivat	—	2 240	—	—	—	2 240	2 240
Fordringar	—	—	2 361	—	—	2 361	2 361
Andra tillgångar	—	—	—	—	8 740	8 740	8 740
Upplupna ränte- och hyresintäkter	—	—	2 092	—	—	2 092	2 092
Förutbetalda anskaffningskostnader	—	—	1 192	—	—	1 192	1 192
	312 844	2 240	5 648	—	54 997	375 729	389 400
Derivat	—	2 036	—	—	—	2 036	2 036
Återköpstransaktioner	4 399	—	—	—	—	4 399	4 399
Övriga skulder	—	—	—	1 709	—	1 709	1 709
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	—	—	—	361	—	361	361
	4 399	2 036	—	2 070	—	8 505	8 505

Fortsättning not 50 Kategorier av finansiella tillgångar och skulder och deras verkliga värden

Bestämning av verkligt värde genom publicerade prisnoteringar eller värderingstekniker

	Koncernen 2016			Koncernen 2015		
	Instrument med publicerade prisnoteringar på en aktiv marknad Nivå 1	Värderingstekniker baserade på observerbara marknadsdata Nivå 2	Värderingstekniker baserade på icke observerbara marknadsdata Nivå 3	Instrument med publicerade prisnoteringar på en aktiv marknad Nivå 1	Värderingstekniker baserade på observerbara marknadsdata Nivå 2	Värderingstekniker baserade på icke observerbara marknadsdata Nivå 3
Tillgång värderad till verkligt värde via resultaträkningen						
Som bestämts tillhöra kategorin						
Aktier och andelar	94 934	3 553	51 315	96 567	3 076	45 236
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	161 228	24 540	—	153 331	18 390	—
Lån	—	—	3 006	—	—	2 545
Återköpstransaktioner	—	5 654	—	—	—	—
Placeringsstillgångar för vilka livförsäkringstagarna bär placeringsrisk	171 191	15 215	—	164 964	10 837	—
Innehav för handel						
Derivat	—	2 968	—	0	2 346	—
Tillgångar i bankverksamhet	0	4	—	0	—	—
Säkringsredovisning						
Tillgångar i bankverksamhet	—	12	—	—	10	—
Finansiella tillgångar som kan säljas						
Tillgångar i bankverksamhet	2 605	5 197	—	1 458	9 328	—
Icke finansiella tillgångar						
Förvaltningsfastigheter	—	—	49 911	—	—	43 617
	429 958	57 143	104 232	416 320	43 987	91 398
Skuld värderad till verkligt värde via resultaträkningen						
Som bestämts tillhöra kategorin						
Återköpstransaktioner	—	6 933	—	—	4 399	—
Försäkringstekniska avsättningar för livförsäkringar för vilka försäkringstagarna bär risk	141 289	45 439	—	133 822	42 002	—
Innehav för handel						
Derivat	—	2 243	—	—	2 149	—
Skulder i bankverksamhet	0	—	—	0	—	—
Säkringsredovisning						
Skulder i bankverksamhet	—	97	—	—	126	—
	141 289	54 712	—	133 822	48 676	—

Eftersom det inte finns något enskilt antagande som påverkar värderingen av tillgångarna klassificerade i nivå 3, utom förvaltningsfastigheter, får en förändring av ett antagande en mycket begränsad påverkan på resultat- och balansräkning. För förvaltningsfastigheterna innebär en förändring av hyresintäkter med +/-1 % 640 / -640 MSEK och en förändring av direktavkastningskravet med +/-1 %-enhet -9 476/ +15 277 MSEK.

Överföringar mellan nivåer i hierarkin kan ske när det finns indikationer på att marknadsförutsättningarna, till exempel likviditeten, har ändrats. Under året har värdepapper motsvarande 1 160 MSEK flyttat från nivå 2 till nivå 1 och 75 MSEK flyttat från nivå 1 till nivå 2. Det flyttade värdet avser marknadsvärdet vid periodens utgång.

Fortsättning not 50 Kategorier av finansiella tillgångar och skulder och deras verkliga värden

Särskilda upplysningar för de finansiella instrumenten i nivå 3

Tillgångar	Koncernen 2016				Koncernen 2015			
	Förvaltnings- fastigheter	Aktier och andelar	Lån	Totalt	Förvaltnings- fastigheter	Aktier och andelar	Lån	Totalt
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde över resultaträkningen								
Ingående balans	43 617	45 236	2 545	91 398	36 460	38 786	894	76 140
Vinst/förlust i resultaträkning	0	5 117	4	5 121	220	4 650	1	4 871
Köp	1 803	10 364	779	12 946	1 810	9 701	1 792	13 303
Investering i befintliga fastigheter	686	—	—	686	939	0	—	939
Försäljningar	-7	-11 083	-423	-11 513	-821	-9 412	-79	-10 312
Valutaomräkningseffekt	—	2 290	64	2 354	—	872	-49	823
Värdeförändring	3 812	-609	37	3 240	5 009	639	-14	5 634
Utgående balans	49 911	51 315	3 006	104 232	43 617	45 236	2 545	91 398
Den del av vinst/förlust som avser tillgångar innehavda på balansdagen	3 812	5 122	1	8 935	5 009	4 651	1 792	9 660

Finansiella tillgångar som inte har bokats bort¹⁾

	Koncernen	
	2016	2015
Tillgång/skuld värderad till verkligt värde via resultaträkningen		
Räntebärande värdepapper		
Redovisat värde tillgång	6 933	4 399
Redovisat värde tillhörande skuld	-6 933	-4 399
Nettoexponering	0	0

¹⁾ Vid en äkta återköpstransaktion, en försäljning av ett räntebärande värdepapper med avtal om återköp till ett förutbestämt pris, fortsätter tillgången att upptas i balansräkningen och likviden upptas som skuld. Dessa tillgångar kan inte användas för skuldtäckning.

Fortsättning not 50 Kategorier av finansiella tillgångar och skulder och deras verkliga värden

Bestämning av verkligt värde genom publicerade prisnoteringar eller värderingstekniker

	Moderbolaget 2016			Moderbolaget 2015		
	Instrument med publicerade prisnoteringar på en aktiv marknad Nivå 1	Värderingstekniker baserade på observerbara marknadsdata Nivå 2	Värderingstekniker baserade på icke observerbara marknadsdata Nivå 3	Instrument med publicerade prisnoteringar på en aktiv marknad Nivå 1	Värderingstekniker baserade på observerbara marknadsdata Nivå 2	Värderingstekniker baserade på icke observerbara marknadsdata Nivå 3
Tillgång värderad till verkligt värde via resultaträkningen						
Som bestämts tillhöra kategorin						
Aktier och andelar	94 918	3 543	51 315	96 558	3 068	45 236
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	158 108	21 311	—	148 490	16 946	—
Lån	—	—	3 006	—	—	2 545
Återköpstransaktioner	—	5 654	—	—	—	—
Innehav för handel						
Derivat	—	2 858	—	—	2 240	—
	253 026	33 366	54 321	245 048	22 254	47 781
Skuld värderad till verkligt värde via resultaträkningen						
Som bestämts tillhöra kategorin						
Återköpstransaktioner	—	6 933	—	—	4 399	—
Innehav för handel						
Derivat	—	2 200	—	—	2 036	—
	—	9 133	—	—	6 435	—

Eftersom det inte finns något enskilt antagande som påverkar värderingen av tillgångarna klassificerade i nivå 3, utom förvaltningsfastigheter, får en förändring av ett antagande en mycket begränsad påverkan på resultat- och balansräkning.

Överföringar mellan nivåer i hierarkin kan ske när det finns indikationer på att marknadsförutsättningarna, till exempel likviditeten, har ändrats. Under året har inga flyttar mellan nivåerna skett.

Fortsättning not 50 Kategorier av finansiella tillgångar och skulder och deras verkliga värden

Särskilda upplysningar för de finansiella instrumenten i nivå 3

Tillgångar	Moderbolaget 2016			Moderbolaget 2015		
	Aktier och andelar	Lån	Totalt	Aktier och andelar	Lån	Totalt
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde över resultaträkningen						
Ingående balans	45 236	2 545	47 781	38 783	894	39 677
Vinst/förlust i resultaträkning	5 117	4	5 121	4 650	1	4 651
Köp	10 364	779	11 143	9 701	1 792	11 493
Försäljningar	-11 083	-423	-11 506	-9 409	-79	-9 488
Valutaomräkningseffekt	2 290	64	2 354	872	-49	823
Värdeförändring	-609	37	-572	639	-14	625
Utgående balans	51 315	3 006	54 321	45 236	2 545	47 781
Den del av vinst/förlust som avser tillgångar innehavda på balansdagen	5 122	1	5 123	4 651	1 792	6 443

Finansiella tillgångar som inte har bokats bort¹⁾

Tillgång/skuld värderad till verkligt värde via resultaträkningen	Moderbolaget	
	2016	2015
Räntebärande värdepapper		
Redovisat värde tillgång	6 933	4 399
Redovisat värde tillhörande skuld	-6 933	-4 399
Nettoexponering	0	0

¹⁾ Vid en äkta återköpsransaktion, en försäljning av ett räntebärande värdepapper med avtal om återköp till ett förutbestämt pris, fortsätter tillgången att upptas i balansräkningen och likviden upptas som skuld. Dessa tillgångar kan inte användas för skuldteckning.

Samtliga finansiella tillgångar och skulder som värderas till verkligt värde klassificeras i en värderingshierarki som speglar hur observerbara priser eller annan input är i de värderingstekniker som använts. I nivå 1 används noterade priser som är lättillgängliga hos flera prisställare och representerar verkliga och frekventa transaktioner. Här återfinns statspapper och andra räntebärande papper samt noterade aktier som handlas aktivt. Här återfinns också fondandelar kopplade till fondförsäkringskontrakten och tillhörande skulder. I nivå 2 redovisas till absolut övervägande del innehav som värderas med noterade priser men där marknaden bedöms vara mindre aktiv. I övrigt återfinns här icke börshandlade ränte-, aktie- och valutaderivat. För dessa derivat fastställs verkligt värde dagligen i enlighet med marknadspraxis genom en nuvärdesberäkning av respektive derivats framtida kassaflöden baserat på marknadsnoteringar avseende räntesatser, creditspreadar och valutakurser. I nivå 3 används i hög utsträckning värderingstekniker som bygger på parametrar som inte är direkt observerbara på en marknad. Här återfinns framförallt så kallade private equityfonder, private debtfonder och förvaltningsfastigheter. En väsentlig andel av värderingarna i nivå 3 görs av externa förvaltare/oberoende värderingsinstitut. Värdet fastställs utifrån värdeutvecklingen i de underliggande tillgångarna. Beräkningarna görs i enlighet med IPEV (International Private Equity and Venture Capital Valuation) eller US GAAP ASC 820 som är motsvarigheten på den amerikanska marknaden. Dessa värderingsmodeller inkluderar:

- marknadsbaserad metod - jämförelsevärdering med hjälp av multiplar, t.ex. P/E eller EV/EBITDA
- inkomstbaserad metod - diskonterade kassaflöden
- kostnadsbaserad metod - nettotillgångar.

För fastigheter görs värderingen av utomstående värderingsföretag. De har i sina värdebedömningar utgått från två olika värderingsmetoder dels en ettårig nettokapitaliseringsmetod och dels en kassaflödesmetod. De olika metoderna bör komma till likartat resultat eftersom båda bygger på ortsprisanalyser. I de fall metoderna leder till olika resultat gäller kassaflödesmetoden.

De marknadsnoteringar som används vid värdering i nivå 1 och 2 är genomsnittliga köp- eller säljkurser vid dagens slut hämtade från externa källor. Som en del av värderingsprocessen sker sen en validering av använda priser. Skulle marknaden förändras kraftigt, som helhet eller för vissa tillgångar eller emitter, görs ytterligare genomgångar för att säkerställa en korrekt värdering.

Överföringar mellan nivåer i hierarkin kan ske när det finns indikationer på att marknadsförutsättningarna har ändrats. Det kan till exempel vara bättre eller sämre likviditet eller att ett instrument slutar eller börjar noteras.

51 Finansiella tillgångar och skulder som kvittas eller lyder under nettningsavtal

KONCERNEN	Finansiella tillgångar och skulder som kvittas eller lyder under nettningsavtal						Tillgångar- och skulder som inte lyder under nettningsavtal	Totalt i balans- räkningen
	MSEK	Bruttobelopp	Kvittade	Nettobelopp i balans- räkningen	Relaterade avtal			
					Ramavtal om nettning	Säkerheter erhållna/ ställda		
2016								
Derivat i bankverksamhet	12	—	12	-12	—	—	—	12
Derivat	6 377	-3 409	2 968	-1 309	-1 701	-42	—	2 968
Återköpstransaktioner	5 654	—	5 654	-5 653	-15	-14	—	5 654
Tillgångar	12 043	-3 409	8 634	-6 974	-1 716	-56	—	8 634
Derivat i bankverksamhet	97	—	97	-12	-85	—	—	97
Derivat	4 302	-2 059	2 243	-1 512	-1 078	-347	0	2 243
Återköpstransaktioner	6 933	—	6 933	-5 653	—	1 280	—	6 933
Skulder	11 332	-2 059	9 273	-7 177	-1 163	933	0	9 273
2015								
Derivat i bankverksamhet	10	—	10	-10	—	—	—	10
Derivat	2 917	-591	2 326	-1 519	-657	150	20	2 346
Återköpstransaktioner	—	—	—	—	—	—	—	—
Tillgångar	2 927	-591	2 336	-1 529	-657	150	20	2 356
Derivat i bankverksamhet	126	—	126	-10	-113	3	—	126
Derivat	5 078	-2 997	2 081	-1 537	-741	-197	42	2 123
Återköpstransaktioner	4 399	—	4 399	—	-10	4 389	—	4 399
Skulder	9 603	-2 997	6 606	-1 547	-864	4 195	42	6 648

Fortsättning not 51 Finansiella tillgångar och skulder som kvittas eller lyder under nettningsavtal

MODERBOLAGET	Finansiella tillgångar och skulder som kvittas eller lyder under nettningsavtal						Tillgångar- och skulder som inte lyder under nettningsavtal	Totalt i balans- räkningen
	MSEK	Bruttobelopp	Kvittade	Nettobelopp i balans- räkningen	Relaterade avtal			
					Ramavtal om nettnings	Säkerheter erhållna/ ställda		
2016								
Derivat	2 858	—	2 858	-1 203	-1 701	-46	—	2 858
Återköpstransaktioner	5 654	—	5 654	-5 653	-15	-14	—	5 654
Tillgångar	8 512	—	8 512	-6 856	-1 716	-60	—	8 512
Derivat	2 200	—	2 200	-1 509	-1 039	-348	—	2 200
Återköpstransaktioner	6 933	—	6 933	-5 653	—	1 280	—	6 933
Skulder	9 133	—	9 133	-7 162	-1 039	932	—	9 133
2015								
Derivat	2 240	—	2 240	-1 509	-601	130	0	2 240
Återköpstransaktioner	—	—	—	—	—	—	—	—
Tillgångar	2 240	—	2 240	-1 509	-601	130	0	2 240
Derivat	2 036	—	2 036	-1 509	-730	-203	0	2 036
Återköpstransaktioner	4 399	—	4 399	—	-10	4 389	—	4 399
Skulder	6 435	—	6 435	-1 509	-740	4 186	0	6 435

Tabellen visar redovisade finansiella tillgångar och skulder som presenteras netto i balansräkningen eller med rättsligt bindande ramavtal om nettningsavtal eller liknande avtal, till exempel så kallade ISDA-avtal, tillsammans med relaterade säkerheter. I kolumnen med Nettobelopp i balansräkningen visas exponeringen mot motparter som nettoredovisas under normala affärsförhållanden såväl som i händelse av betalningsinställelse eller insolvens. Finansiella tillgångar och skulder nettoredovisas i balansräkningen när Skandia har en legal rätt att nettoredovisa transaktioner, under normala affärsförhållanden och i händelse av insolvens, och det finns en avsikt att erlagga likvidnetto eller realisera tillgången och erlagga likvid för skulden samtidigt. Finansiella tillgångar och skulder som lyder under rättsligt bindande ramavtal om nettningsavtal eller liknande avtal som inte presenteras netto i balansräkningen är arrangemang som vanligtvis träder i laga kraft i händelse av insolvens eller vid betalningsinställelse men inte under normala affärsförhållanden eller arrangemang där Skandia inte har intentionen att avveckla instrumenten samtidigt. I kolumnen Tillgångar och skulder som inte lyder under nettningsavtal redovisas avtal som inte nettoredovisas i balansräkningen och heller inte lyder under ett rättsligt bindande avtal.

Övriga upplysningar

52 Leasing

I egenskap av **leasetagare** har koncernen ingått ett antal operationella leasingavtal. De avser hyra av lokaler för några av koncernens dotterbolag. Den totala leasingkostnaden för året uppgick till 163 (158) MSEK. Förfallotidpunkter för det sammanlagda beloppet av framtida minimileaseavgifter avseende icke uppsägningsbara operationella leasingavtal per 31 december fördelar sig enligt följande:

	Koncernen		Moderbolaget	
	2016	2015	2016	2015
Operationella leasingavtal				
inom ett år	179	182	162	164
senare än ett år men inom fem år	658	550	626	500
senare än fem år	—	106	—	106
Totalt leasingavgifter	837	838	788	770

I egenskap av **leasegivare** har koncernen ingått ett antal operationella leasingavtal. Avtalen avser uthyrning av bostäder och lokaler. Förfallotidpunkter för det sammanlagda beloppet av framtida minimileaseavgifter avseende icke uppsägningsbara operationella leasingavtal per 31 december fördelar sig enligt följande:

	Koncernen	
	2016	2015
Operationella leasingavtal		
inom ett år	2 001	1 777
senare än ett år men inom fem år	4 117	3 513
senare än fem år	2 159	1 552
Totalt leasingavgifter	8 277	6 842

53 Medelantal anställda samt löner och ersättningar

Personalkostnader KSEK	Koncernen		Moderbolaget	
	2016	2015	2016	2015
Löner och ersättningar	1 574 313	1 681 869	997 773	1 042 353
Sociala kostnader	449 193	497 692	326 612	338 717
Pensionskostnader (inklusive särskild löneskatt)	418 997	442 115	358 239	353 266
Övriga personalkostnader	110 622	109 600	105 171	109 100
Personalkostnader	2 553 125	2 731 276	1 787 795	1 843 436

Medelantal anställda	2016			2015						
	Kvinnor	Män	Total	Kvinnor	Män	Total				
Moderbolaget i Sverige	763	49%	790	51%	1 553	824	49%	862	51%	1 686
Dotterbolag i Sverige	295	50%	291	50%	586	287	51%	271	49%	558
Totalt i Sverige	1 058	49%	1 081	51%	2 139	1 111	50%	1 133	50%	2 244
Dotterbolag i Danmark	138	55%	115	45%	253	127	56%	101	44%	228
Dotterbolag i Litauen	74	78%	21	22%	95	40	77%	12	23%	52
Dotterbolags filial i Norge	—	—	—	—	—	94	56%	75	44%	169
Totalt i utländska dotterbolag och filialer	212	61%	136	39%	348	261	56%	188	42%	449
Totalt koncernen¹⁾	1 270	51%	1 217	49%	2 487	1 372	51%	1 321	49%	2 693

¹⁾ Antal anställda i koncernen består av 2 221 (2 442) anställda kontorstjänstemän och 266 (251) anställda fältmän.

Könsfördelning inom företagsledningen per den 31 december

Moderbolaget i Sverige	2016			2015						
	Kvinnor	Män	Total	Kvinnor	Män	Total				
Styrelse	5	42%	7	58%	12	6	43%	8	57%	14
vd & andra personer i företags ledning	4	50%	4	50%	8	4	33%	8	67%	12
Dotterbolag										
Styrelse	14	29%	34	71%	48	15	30%	35	70%	50
vd & andra personer i företags ledning	18	43%	24	57%	42	19	42%	26	58%	45
Totalt i koncernen										
Styrelse	19	32%	41	68%	60	21	33%	43	67%	64
vd & andra personer i företags ledning	22	44%	28	56%	50	23	40%	34	60%	57

Ersättningspolicy

Den ersättningspolicy som antagits av moderbolagets styrelse anger bland annat att ersättningarna till de anställda ska utformas med hänsyn till vikten av att verksamheten är kostnadseffektiv och konkurrenskraftig. Systemet för ersättningar ska uppmuntra till ett långsiktigt värdeskapande för Skandia med en väl avvägd riskhorisont. Ersättningar till anställda inom Skandia ska vara verksamhetsstyrda, individuella och differentierade samt baseras på:

- Den anställdes prestation, erfarenhet och kompetens. Även engagemang, samarbetsförmåga samt utveckling av egen och andras kompetens ska beaktas.
- Marknaden, det vill säga vad andra bolag betalar för liknande befattningar/ arbetsuppgifter inom det som kan betraktas som medarbetarens potentiella arbetsmarknad.
- Befattningens ansvar och arbetsuppgifternas svårighetsgrad.

Ersättningspolicyen för Skandia ses över årligen, så att den utvecklas i takt med förändringar i bolagets miljö. En bolagsanpassad ersättningspolicy finns i samtliga tillståndspliktiga dotterbolag.

Risicanalys

Innan beslut fattas om ersättningssystemet eller väsentliga förändringar av detsamma görs en analys av hur systemet påverkar de risker Skandia utsätts för och hur dessa risker hanteras. Skandias riskchef har ett särskilt ansvar för denna bedömning. Riskanalysen omfattar en beskrivning av struktur och innehåll i ersättningsprogram till Skandias anställda, hur Skandias ersättningspolicy ska tillämpas samt en analys av processen för identifiering av anställda som kan påverka bolagets risknivå. Analysen innehåller också en beskrivning av Skandias system för riskstyrning och riskhantering. Genomförd riskanalys, tillsammans med antagandet att riskhanterings- och kontrollsystemet efterlevs,

Fortsättning not 53 Medelantal anställda samt löner och ersättningar

visar sammanfattningsvis att Skandias ersättningspolicy och ersättningssystem stödjer en effektiv riskhantering inom bolaget och inte uppmuntrar till ett ökat risktagande. Följande delar av ersättningssystemet är viktiga komponenter som beaktas vid analysen:

- Ett ersättningsutskott med uppgift att bereda frågor om förmåner till anställda inom Skandia. Härigenom får styrelsen anses kunna ta ett medvetet och aktivt beslut i ersättningsfrågor. Processen säkerställer också en transparens i ersättningsutformningen för verkställande direktören och dennes ledningsgrupp samt för dotterbolagen.
- Huvuddelen av ersättningen till Skandias medarbetare sker i form av fast ersättning.
- Tydliga processer för godkännande av lönejusteringar, den så kallade "farfarsprincipen", som innebär att godkännande måste ske av "chefens chef".

Berednings- och beslutsprocess

I Skandia finns ett ersättningsutskott. Ersättningsutskottet är ett permanent styrelseutskott bestående av tre styrelseledamöter som är oberoende i förhållande till bolaget och ägarna. Utskottets ledamöter är vid utgången av 2016 Hans-Erik Andersson, ordförande, Sverker Lundkvist och Mengmeng Du. Vd och personalchefen är, i den utsträckning ersättningsutskottet så begär, adjungerade. Utskottets uppgift är att bereda väsentliga ersättningsfrågor rörande anställda i Skandia och dess dotterbolag.

Utskottet ska bland annat bereda styrelsens beslut om ersättning och övriga anställningsvillkor för vd, övriga medlemmar i Skandialeddningen samt, i förekommande fall, andra som är ansvariga direkt inför styrelsen eller vd. I de fall vd för dotterbolag inte ingår i Skandialeddningen beslutas ersättningen för dessa av respektive bolags styrelse och godkänns av ersättningsutskottet. Beslut om ersättning till övriga anställda i Skandia fattas i enlighet med den så kallade "farfarsprincipen" som tillämpas i Skandiakoncernen.

Anställda som påverkar Skandias risknivå

Skandia har definierat de personalkategorier av anställda som kan påverka Skandias risknivå. Förutom vd och övriga i koncernledningen anses en anställd som tillhör en personalkategori som i tjänsten utövar eller kan utöva ett inte oväsentligt inflytande på Skandias risknivå vara Risktagare. De Risktagare som identifierats utvärderas löpande och kan därmed, mot bakgrund av den påverkan de har på Skandias risknivå, komma att ändras från tid till annan.

Inläsning av rörlig ersättning för vissa anställda och riskjusterad utbetalning

Det finns anställda i Skandia som tidigare varit berättigade till rörlig ersättning som kommer att betalas ut under kommande år. För dessa anställda gällde vid beslutet om den rörliga ersättningen att utbetalningen av 60 procent av den rörliga ersättningen blev uppskjuten i tre år. Innan den uppskjutna delen utbetalas ska beloppet riskjusteras, det vill säga resultatet som ersättningen baseras på ska säkras och utvärderas. Detta innebär att den rörliga ersättningen kan komma att reduceras om det i efterhand visar sig att den anställde, resultatenheten eller Skandia inte uppfyllt de resultatkriterier som uppställt. En avsättning av den del av risktagarnas rörliga ersättning som skjuts upp görs i balansräkningen. Det avsatta beloppet förändras under inläsningsperioden i samma utsträckning som värdet på moderbolagets finansiella tillgångar förändras. Moderbolagets styrelse har rätt att ensidigt besluta att rätten till utbetalning av den uppskjutna ersättningen faller bort vid sådana extraordinära förhållanden som innebär att bolagets finansiella stabilitet är hotad eller att resultatkriterierna rätteligen inte uppfyllts. I och med utbetalning 2016 är all uppskjuten rörlig lön utreglerad.

Ersättningens komponenter

Ersättningen utgörs av en eller flera av följande komponenter:

- Grundlön, det vill säga fast lön som utgår månadsvis.
- Provision, för försäljningsnära roller utgår provision baserad på framförallt uppnådd försäljning.
- Skandianen som är en resultatandelsstiftelse.
- Pensionsplanerna i Skandia utgörs främst av pensionsförmåner enligt kollektivavtalet inom försäkringsbranschen (FTP), samt i vissa fall tillkommande pensionsförmåner för högre befattningshavare. Pensionsplanerna omfattar i huvudsak ålderspension, sjukpension och familjepension.
- Övriga förmåner, till exempel förmånsbil, privatvård, räntesubventioner och friskvårdsbidrag.

Lön och arvoden

Till styrelsens ordförande och ledamöter utgår arvode enligt bolagsstämmans beslut. Till ledamöter som är anställda i Skandia utgår inga arvoden. Ersättningen till vd och övriga i Skandialeddningen utgörs av en fast grundlön.

Skandianen

Skandianen är en resultatandelsstiftelse. För de anställda görs en årlig avsättning till Skandianen baserat på Skandias finansiella resultat på maximalt 125 procent av ett halvt prisbasbelopp. För 2016 kan avsättningen maximalt uppgå till 27 700 SEK per medarbetare. Ersättningen kan disponeras först det femte året efter intjänandeåret. Vd och övriga i Skandialeddningen är inte berättigade till utfall i Skandianen.

Arvoden till styrelse, fullmäktige och valberedning

KSEK	2016			2015		
	Styrelse-arvode ¹⁾	Ut-skotts-arvode	Totalt	Styrelse-arvode ¹⁾	Ut-skotts-arvode	Totalt
Styrelseordförande						
Hans-Erik Andersson	1 570	391	1 961	1 030	334	1 364
Styrelseledamot						
Peggy Bruzelius	425	356	781	418	277	695
Styrelseledamot						
Mengmeng Du	425	280	705	418	178	596
Styrelseledamot						
Reinhold Geijer	298	158	456	—	—	—
Styrelseledamot						
Sverker Lundkvist	425	171	596	418	127	545
Styrelseledamot						
Christer Löfdahl	425	373	798	298	120	418
Styrelseledamot						
Per Nordlander	425	281	706	418	220	638
Styrelseledamot						
Jonas Persson	298	158	456	—	—	—
Styrelseledamot						
Kristina Schauman	425	306	731	418	257	675
Fd Styrelseordförande						
Gunnar Palme	—	—	—	613	253	866
Fd Styrelseledamot						
Elisabet Anell Åhlund	—	—	—	418	178	596
Fd Styrelseledamot						
Gunnar Holmgren	—	—	—	418	208	626
Fd styrelseledamot						
Lars Lundqvist	128	60	188	298	140	438
Totala styrelsearvoden i moderbolaget	4 844	2 534	7 378	5 165	2 292	7 457

Fortsättning not 53 Medelantal anställda samt löner och ersättningar

	2016			2015		
	Styrelsearvode ¹⁾	Ut-skottsarvode	Totalt	Styrelsearvode ¹⁾	Ut-skottsarvode	Totalt
Styrelseordförande i dotterbolagen (2 (2) personer) ¹⁾	1 115	101	1 216	1 279	—	1 279
Fd styrelseordföranden i dotterbolag (1 (-) personer)	240	31	271	—	—	—
Styrelseledamöter i dotterbolagen (12 (10) personer) ²⁾	1 858	80	1 938	1 636	80	1 716
Fd styrelseledamöter i dotterbolagen (2 (2) personer) ²⁾	265	274	539	413	—	413
Totala styrelsearvodena i koncernen	8 322	3 020	11 342	8 493	2 372	10 865

¹⁾ Styrelsearvodena avser kostnadsförda arvoden under 2016. Jämförelsetalen 2015 är justerade.

²⁾ Avser externa styrelseordföranden och styrelseledamöter. Utöver dessa finns interna ordföranden och ledamöter som ej erhåller några arvoden.

Skandias externa styrelseledamöter erhåller ingen annan ersättning från Skandia än ovan specificerade arvoden

KSEK	2016	2015
Ersättning till valberedning för styrelsen i moderbolaget		
Ordförande	150	150
Ledamöter (3 (3) personer)	300	300
Totala arvoden	450	450
Styrelsens ordföranden sitter också i valberedningen för styrelsen men uppbär för detta inget extra arvode.		
Ersättning till Fullmäktige		
Ordförande	400	400
Vice ordförande (2 (2) personer)	400	400
Övriga ledamöter (16 (14) personer)	1 600	1 400
Totala arvoden	2 400	2 200
Ersättning till valberedning för Fullmäktige		
Ordförande	150	150
Ledamöter (4 (4) personer)	400	400
Totala arvoden	550	550

2016

KSEK Moderbolaget i Sverige	Grundlön	Skandian ⁵⁾	Övriga förmåner och ersättningar	Pen-sionskostnad	Summa
Verkställande direktör Frans Lindelöw ³⁾	6 494	—	45	2 014	8 553
Andra ledande befattningshavare (8 personer) ^{3) 2)}	23 503	—	665	8 003	32 171
Andra anställda som påverkar företagets risknivå (28 personer) ³⁾	31 284	99	1 258	12 190	44 831
Övriga anställda (1 512 personer)	897 333	6 195	62 831	267 262	1 233 621
Totalt moderbolag	958 614	6 294	64 799	289 469	1 319 176

2016

KSEK Dotterbolag	Grundlön	Skandian ⁵⁾	Övriga förmåner och ersättningar	Pen-sionskostnad	Summa
Verkställande direktörer (10 personer)	25 815	104	465	6 551	32 935
Fd Verkställande direktörer (1 personer)	1 180	—	28	657	1 865
Vice verkställande direktörer (2 personer)	1 898	46	96	828	2 868
Andra ledande befattningshavare i dotterbolagets ledningar (44 personer)	48 768	887	1 574	16 101	67 330
Andra anställda som påverkar företagets risknivå (37 personer) ³⁾	39 470	140	944	13 352	53 906
Övriga anställda (841 personer)	446 930	6 050	15 188	85 629	553 797
Totalt dotterbolag³⁾	564 061	7 227	18 295	123 118	712 701

Fortsättning not 53 Medelantal anställda samt löner och ersättningar

2016			Övriga förmå- ner och ersätt- ningar	Pen- sions- kostnad	Summa
KSEK	Grundlön	Skandi- anen ⁵⁾			
Totalt i koncernen					
Verkställande direktörer och vice verkställande direktörer	35 387	150	634	10 050	46 221
Andra ledande befattningshavare i koncernens ledning	23 503	—	665	8 003	32 171
Andra ledande befatt- ningshavare i dotter- bolagens ledningar	48 768	887	1 574	16 101	67 330
Andra anställda som påverkar företagets risknivå	70 754	239	2 202	25 542	98 737
Övriga anställda	1 344 263	12 245	78 019	352 891	1 787 418
Totalt koncernen⁴⁾	1 522 675	13 521	83 094	412 587	2 031 877

¹⁾ Risktagare enligt definition ovan.

²⁾ Med andra ledande befattningshavare menas i moderbolaget de personer som tillsammans med verkställande direktören utgör koncernledningen. I koncernledningen ingår även chefen för banken som har sin anställning i och erhåller sin ersättning från Skandiabanken AB (publ).

³⁾ I totalt dotterbolag ingår 236 251 KSEK avseende ersättningar till dotterbolag i Danmark och 13 157 KSEK avseende ersättningar till dotterbolag i Litauen.

⁴⁾ I totalt koncernen avser 293 873 KSEK löner och ersättningar till fältmän, resten avser löner och ersättningar till kontorstjänstemän.

⁵⁾ Avser avsättning till resultatandelsstiftelsen Skandianen eller motsvarande för de bolag inom koncernen som inte omfattas av denna. Negativa belopp avser resultatteffekt på för höga reserveringar från föregående år.

2015			Övriga förmå- ner och ersätt- ningar	Pen- sions- kostnad	Summa
KSEK	Grundlön	Skandi- anen ⁵⁾			
Moderbolaget i Sverige					
Verkställande direktör Frans Lindelöw ¹⁾	1 046	—	2	160	1 208
Fd verkställande direktör Bengt-Åke Fagerman ¹⁾	5 210	—	342	4 545	10 097
Andra ledande befattningshavare (10 personer) ²⁾	30 174	—	3 431	10 849	44 454
Andra anställda som påverkar företagets risknivå (37 personer) ³⁾	40 260	641	2 958	14 750	58 609
Övriga anställda (1 637 personer)	908 761	30 509	54 067	254 350	1 247 687
Totalt moderbolag	985 451	31 150	60 800	284 654	1 362 055

2015			Övriga förmå- ner och ersätt- ningar	Pen- sions- kostnad	Summa
KSEK	Grundlön	Skandi- anen ⁵⁾			
Dotterbolag					
Verkställande direktörer (11 personer)	27 641	561	2 132	7 206	37 540
Vice verkställande direktörer (4 personer)	4 050	64	121	1 710	5 945
Andra ledande befatt- ningshavare i dotter- bolagens ledningar (31 personer)	38 210	1 512	4 294	14 458	58 474
Andra anställda som påverkar företagets risknivå (69 personer) ³⁾	67 477	2 066	6 480	15 744	91 767
Övriga anställda (886 personer)	461 948	23 702	41 039	74 328	601 017
Totalt dotterbolag³⁾	599 326	27 905	54 066	113 446	794 743

2015			Övriga förmå- ner och ersätt- ningar	Pen- sions- kostnad	Summa
KSEK	Grundlön	Skandi- anen ⁵⁾			
Totalt i koncernen					
Verkställande direktörer och vice verkställande direktörer	37 947	625	2 597	13 621	54 789
Andra ledande befattningshavare i koncernens ledning	30 174	—	3 431	10 849	44 454
Andra ledande befatt- ningshavare i dotter- bolagens ledningar	38 210	1 512	4 294	14 458	58 474
Andra anställda som påverkar företagets risknivå	107 737	2 707	9 438	30 494	150 376
Övriga anställda	1 370 709	54 211	95 106	328 678	1 848 705
Totalt koncernen⁴⁾	1 584 777	59 055	114 866	398 100	2 156 798

¹⁾ Risktagare enligt definition ovan.

²⁾ Med andra ledande befattningshavare menas i moderbolaget de 10 personer som tillsammans med verkställande direktören utgör koncernledningen. I koncernledningen ingår även chefen för banken som har sin anställning i och erhåller sin ersättning från ett annat Skandiabanken AB (publ).

³⁾ I totalt dotterbolag ingår 232 245 KSEK avseende ersättningar till dotterbolag i Danmark, 4 015 KSEK avseende ersättningar till dotterbolag i Litauen och 125 125 KSEK avseende ersättningar till dotterbolags filial i Norge.

⁴⁾ I totalt koncernen avser 281 588 KSEK löner och ersättningar till fältmän, resten avser löner och ersättningar till kontorstjänstemän.

⁵⁾ Avser avsättning till resultatandelsstiftelsen Skandianen eller motsvarande för de bolag inom koncernen som inte omfattas av denna. Negativa belopp avser resultatteffekt på för höga reserveringar från föregående år.

Fortsättning not 53 Medelantal anställda samt löner och ersättningar

Förändring av skuld för rörlig ersättning

KSEK Koncernen	An- ställda i ledande position	Andra anställ- da som på- verkar före- tagets risknivå	Övriga an- ställda	Totalt	Varav upp- skjuten ersätt- ning	KSEK Moderbolaget	An- ställda i ledande position	Andra anställ- da som på- verkar före- tagets risknivå	Övriga an- ställda	Totalt	Varav upp- skjuten ersätt- ning
Ingående balans 1 januari 2015	13 070	7 609	63 856	84 535	23 260	Ingående balans 1 januari 2015	4 206	3 868	29 329	37 403	8 800
Valutaomräkningseffekt	-197	-260	-1 232	-1 689	-206	Överförd/Emottagen avsätt- ning för rörlig ersättning på grund av bolagsbyte	—	-223	141	-82	-82
Överförd/Emottagen avsätt- ning för rörlig ersättning på grund av bolagsbyte samt kategoribyte	-141	126	15	0	—	Beräknad avsättning för Skandianen 2015	—	772	34 690	35 462	—
Beräknad avsättning för Skandianen 2015	585	1 690	43 324	45 599	—	Utbetalning till Skandianen avseende 2014	—	-485	-22 299	-22 784	—
Utbetalning till Skandianen avseende 2014	-392	-1 006	-27 782	-29 180	—	Justering av avsättning till Skandianen avseende 2014	—	-131	-5 690	-5 821	—
Justering av avsättning till Skandianen avseende 2014	359	-660	-7 287	-7 588	—	Utbetalda uppskjutna ersätt- ningar intjänade 2011 ¹⁾	-4 206	-1 988	-1 213	-7 407	-7 407
Utbetalda uppskjutna ersättningar intjänade 2011 ¹⁾	-8 158	-2 607	-7 958	-18 723	-18 724	Utgående balans 31 december 2015	—	1 813	34 958	36 771	1 311
Beräknad avsättning för annan rörlig ersättning avseende 2015	1 196	1 320	15 756	18 272	—	Överförd/Emottagen avsätt- ning för rörlig ersättning på grund av bolagsbyte	—	-151	—	-151	-151
Utbetalning annan rörlig ersättning avseende 2014	-2 216	-2 138	-17 523	-21 877	—	Beräknad avsättning för Skandianen 2016	—	387	20 581	20 968	—
Justering av avsättning annan rörlig ersättning avseende 2014 och delning	-243	-1 340	-11 046	-12 629	—	Utbetalning till Skandianen avseende 2015	—	-296	-17 451	-17 747	—
Utgående balans 31 december 2015	3 862	2 734	50 122	56 718	4 330	Justering av avsättning till Skandianen avseende 2015	—	-289	-17 426	-17 715	—
Valutaomräkningseffekt	35	0	0	35	0	Utbetalda uppskjutna ersätt- ningar intjänade 2012 ¹⁾	—	-1 079	-81	-1 160	-1 160
Överförd/Emottagen avsätt- ning för rörlig ersättning på grund av bolagsbyte samt kategoribyte	-5	-151	169	13	-55	Utgående balans 31 december 2016	—	385	20 581	20 966	—
Beräknad avsättning för Skandianen 2016	435	900	26 951	28 286	—						
Utbetalning till Skandianen avseende 2015	-349	-695	-22 306	-23 350	—						
Justering av avsättning till Skandianen avseende 2015	-183	-809	-21 257	-22 249	—						
Utbetalda uppskjutna ersättningar intjänade 2012 ¹⁾	-1 778	-1 261	-514	-3 553	-4 275						
Beräknad avsättning för annan rörlig ersättning avseende 2016	520	0	3 287	3 807	—						
Utbetalning annan rörlig ersättning avseende 2015	-1 429	0	-6 116	-7 545	—						
Justering av avsättning annan rörlig ersättning avseende 2015	137	182	-97	222	—						
Utgående balans 31 december 2016	1 246	900	30 239	32 384	—						

¹⁾ Ingen riskjustering har gjorts av de utbetalda beloppen.¹⁾ Ingen riskjustering har gjorts av de utbetalda beloppen.

Fortsättning not 53 Medelantal anställda samt löner och ersättningar

Tjänstepensioner

Frans Lindelöw omfattas av Försäkringsbranschens tjänstepensionsplan, avdelning 1 (FTP1) vilken till sin karaktär är en avgiftsbestämd plan. Utöver FTP1 utfäster arbetsgivaren en månatlig avgiftsbestämd pensionslösning i form av direktpension vilken säkerställts via kapitalförsäkring som pantförskrivits. Ordinarie pensionsålder är 65 år.

För andra ledande befattningshavare inom Skandia föreligger både förmånsbestämda och avgiftsbestämda pensionsutfästelser, pensionsåldern är 65 år. 2 ledande befattningshavare har en avgiftsbaserad pensionsplan i botten (FTP1) samt en extra premie om 7 procent på fast årslön över 30 inkomstbasbelopp. Övriga ledande befattningshavare har en förmånsbaserad pensionsplan (FTP2) i botten samt en avgiftsbaserad pensionsplan med en premie på 37 procent på fast årslön över 30 inkomstbasbelopp.

Pensionskostnad i förhållande till pensionsgrundande lön

	2016		2015	
	Avgifts- bestämd	Förmåns- bestämd	Avgifts- bestämd	Förmåns- bestämd
Koncernen				
Verkställande direktörer	28%	—	36%	—
Andra ledande befattningshavare	24%	4%	28%	4%
Moderbolaget				
Verkställande direktörer - pensionspremier i tusental kronor ¹⁾	31%	—	70%	—
Andra ledande befattningshavare - pensionspremier i tusental kronor	22%	—	38%	—

För verkställande direktören : Ingen pensionsförpliktelse beräknad enligt IAS 19 "Ersättningar till anställda" finns.

För övriga ledande befattningshavare: Pensionsförpliktelser beräknade enligt IAS 19 "Ersättningar till anställda" uppgick till 5 820 KSEK.

Uppsägningsvillkor och avgångsvederlag

Vid uppsägning från bolagets sida har vd rätt till lön under uppsägningstiden, vilken är 9 månader. Vidare har vd rätt till avgångsvederlag motsvarande 6 månadslöner (grundlön) vilket 2016 motsvarar 3 100 KSEK. Vid egen uppsägning har vd 9 månaders uppsägningstid. Övriga i Skandialeddningen har en ömsesidig uppsägningstid på 6 månader. Vidare har dessa befattningshavare rätt till avgångsvederlag motsvarande upp till 6 månadslöner med undantag för en befattningshavare som har 12 månaders avgångsvederlag.

Kostnadsförda belopp avseende avgångsvederlag

KSEK Koncernen	2016			Totalt
	Anställda i ledande position	Andra anställda som påverkar företagets risknivå	Övriga anställda	
Avgångsvederlag	1 692	2 186	13 186	17 064
Antal personer	1	1	43	45
Årets utbetalda				
Avgångsvederlag	—	2 186	13 550	15 736
Utfästa belopp:				
Avgångsvederlag	24 832	2 400	4 567	31 799
Antal personer som omfattas av sådan utfästelse	12	3	4	19
Högsta enskilda utfästa belopp	5 850	960	1 519	
Moderbolaget				
Avgångsvederlag	1 692	2 186	10 878	14 756
Antal personer	1	1	38	40
Årets utbetalda				
Avgångsvederlag	—	2 186	10 243	12 429
Utfästa belopp:				
Avgångsvederlag	13 073	2 400	4 567	20 040
Antal personer som omfattas av sådan utfästelse	6	3	4	13
Högsta enskilda utfästa belopp	4 502	960	1 519	

Fortsättning not 53 Medelantal anställda samt löner och ersättningar

Kostnadsförda belopp avseende avgångsvederlag

KSEK Koncernen	2015			Totalt
	Anställda i ledande position	Andra anställda som påverkar före- tagets risknivå	Övriga anställda	
Avgångsvederlag	2 411	—	9 375	11 786
Antal personer	2	—	26	28
Årets utbetalda				
Avgångsvederlag	—	—	6 272	6 272
Utfästa belopp:				
Avgångsvederlag	29 426	—	3 883	33 309
Antal personer som omfattas av sådan utfästelse	17	—	3	20
Högsta enskilda utfästa belopp	5 733	—	2 257	—
Moderbolaget				
Avgångsvederlag	—	—	8 335	8 335
Antal personer	—	—	20	20
Årets utbetalda				
Avgångsvederlag	—	—	4 849	4 849
Utfästa belopp:				
Avgångsvederlag	19 313	—	3 883	23 196
Antal personer som omfattas av sådan utfästelse	11	—	3	14
Högsta enskilda utfästa belopp	4 329	—	2 257	—

Lån

Skandia erbjuder sina anställda personalkrediter som har utfärdats av Skandia-banken AB (publ). Personalkrediter beviljas upp till maximalt 35 prisbasbelopp vilket motsvarar cirka 1,5 MSEK. Den anställda förmånsbeskattas fortlöpande med den av Skatteverket fastställda statslåneräntan den 30 november året före beskattningsåret, plus en procentenhet minus den avtalade räntan. Skandia betalar sociala avgifter på förmånsräntan. För krediter som överstiger 35 prisbasbelopp tillämpas marknadsmässig prissättning. Sedvanlig kreditprövning görs för samtliga krediter.

Lån till personer i ledande ställning²⁾

KSEK	2016	2015
Externa styrelseledamöter samt styrelsesuppleanter ¹⁾	7 171	2 342
- varav styrelseledamöter samt styrelsesuppleanter i moderbolaget	2 304	2 342
Verkställande direktörer samt vice verkställande direktörer	3 459	5 541
- varav verkställande direktör i moderbolaget	—	—
Övriga ledande befattningshavare i Skandiakoncernen	63 980	65 947
- varav övriga ledande befattningshavare i moderbolaget	17 007	21 001

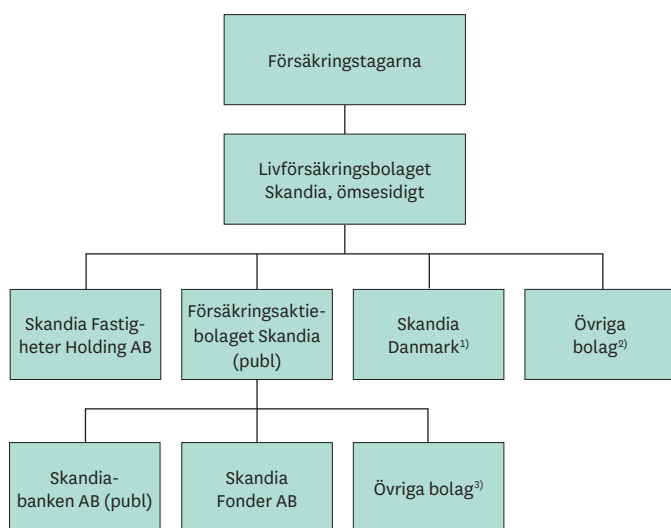
¹⁾ Det finns även lån inom närståendeakretsen till personer i ledande ställning, för dessa krediter tillämpas marknadsmässig prissättning.

²⁾ Lån till styrelseledamöter anställda i Skandiakoncernen exkluderas här.

Angivna lån har utfärdats av Skandiabanken AB (publ). Samtliga lån avser lån med fullgod pantsäkerhet eller borgen bortsett från övriga lån på 2 (6) KSEK samt 619 (586) KSEK i krediter utan säkerhet, till ett beviljat belopp av 1 950 (1 955) KSEK. Lånevillkoren överensstämmer med de som normalt tillämpas vid kreditgivning till allmänheten eller till övrig koncernpersonal. Skandia-banken AB (publ) eller annat koncernbolag har inte ställt säkerhet eller ingått ansvarsförbindelser till förmån för redovisade personer.

54 Upplysningar närstående

Övergripande beskrivning av Skandiakoncernen

¹⁾ I Danmark ingår Skandia Asset Management Fondsmaeglerselskab A/S, Skandia A/S samt Skandia Link Livsforsikring A/S.

²⁾ I övriga bolag ingår Skandia Försäljning AB, Skandia Investment Management AB, Skandia Operations Center UAB, Skandikon Operations Center UAB, Skandia Brands AB Skandikon Administration AB samt Skandikon Pensionsadministration AB. Därutöver äger Livförsäkringsbolaget Skandia, ömsesidigt, tillsammans med Skandia Fonder AB aktier i Thule Fund SA, SICAV-SIF.

³⁾ Övriga bolag som Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ) äger avser Skandia Capital AB och Skandia Informationsteknologi AB.

Transaktioner av återkommande karaktär mellan moderbolaget och övriga Skandiabolag

	Erhållen ersättning moderbolaget		Betald ersättning till övriga Skandiabolag	
	2016	2015	2016	2015
Ränta på långfristiga lån och koncernkontopool	258	565	—	1
Stabstjänster och övriga koncernkostnader	387	468	1	1
Affärsdrivande enheter	416	424	42	19
IT	273	278	—	—
Distributionsersättning	181	211	—	—
Arvode kapitalförvaltning	17	13	108	96
Övrig ersättning	10	9	152	130
	1 542	1 968	303	247

Närstående

Moderbolaget är ett ömsesidigt bolag vilket innebär att allt överskott går till bolagets försäkringstagare. Samtliga dotterbolag är helägda och får dela ut vinst. Närstående definieras som samtliga bolag inom Skandiakoncernen, styrelseledamöter, fullmäktige och andra ledande befattningshavare i Skandia. Som närstående betraktas även deras närstående och de bolag där Skandias styrelseledamöter och ledande befattningshavare har styrelseuppdrag. Med dessa personer och bolag förekommer dock inga transaktioner utöver normala kundtransaktioner på marknadsmässiga villkor. Mellan bolag inom Skandia förekommer transaktioner baserat på marknadspris där så anges. Annars grundas transaktionerna på självkostnadsprincipen. Transaktioner mellan moderbolaget, dess ledande befattningshavare, styrelse och fullmäktige framgår av not 53.

Organisation och omstrukturering

Under 2016 såldes merparten av innehavet i intressebolaget Skandiabanken ASA, det kvarvarande innehavet om cirka 4 procent redovisas som ett vanligt aktieinnehav. I juni förvärvade moderbolaget Old Mutual PLC Brands AB inklusive varumärkesrättigheterna för Skandia utanför Norden. Bolagets namn ändrades därefter till Skandia Brands AB.

Ränta på långfristiga lån och koncernkonto

Moderbolaget har lämnat lån till Skandia Fastigheter Holding AB om 16 400 (17 000) MSEK och till Skandiabanken AB (publ) om 900 (900) MSEK. Lånen löper med marknadsmässig ränta och med löptid på upp till ett år med undantag för lånet till Skandiabanken AB (publ) som löper utan slutförfallodag.

Moderbolaget och samtliga direktägda dotterbolag exklusive Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ) ingår i en gemensam koncernkontostruktur där dotterbolagen erhåller eller betalar marknadsmässig ränta till moderbolaget för sin andel av behållningen på kontot.

Stabstjänster, affärsdrivande och IT

Moderbolaget tillhandahåller administrativa-, förmedlings-, rådgivnings- och IT-relaterade tjänster till övriga bolag inom koncernen. Via funktionsavtal regleras de uppdrag som moderbolaget har att utföra åt andra Skandiabolag. Följande tjänster tillhandahålls:

- Stabstjänster som inkluderar bland annat Finance, HR, Juridik, Kundombudsmannen, Riskhantering och Compliance.
- Affärsdrivande till exempel marknadsföring, försäljningsstöd, produktutveckling samt paketering och koncept av koncernens produkter.
- IT, verksamhet för drift, förvaltning och utveckling.

Den ersättning som utgår för dessa områden grundas på självkostnader som fördelas utifrån faktiskt utnyttjande, baserat på nyttjandegrad enligt ABC-metodik

Distributionsersättning

Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ) och Skandiabanken AB (publ) betalar en marknadsmässig distributionsersättning till moderbolaget.

Arvode kapitalförvaltning

Moderbolaget betalar ett förvaltningsarvode till Skandia Investment Management AB avseende kapitalförvaltning av sin värdepappersportfölj.

Övriga ersättningar

Moderbolaget erbjuder rehabilitering inom sjukförsäkringskonceptet Hälsokedjan, rehabiliteringsdelen köps av Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ). Skandikon Pensionsadministration AB utför administrativa tjänster avseende tjänstepensioner för anställda inom Skandia. Moderbolaget hyr kontorslokaler runt om i Sverige från Skandia Fastigheter Holding AB med dotterbolag.

Fortsättning not 54 Upplysningar närstående

Tjänstepensioner för anställda och personalförmåner

Moderbolaget tillhandahåller tjänstepensioner för de anställda inom Skandia. Dessa pensionsförmåner grundas på avtal på den svenska arbetsmarknaden och premier betalas av respektive bolag i koncernen. Totalt har moderbolaget erhållit 62 (55) MSEK i inbetalda premier. Anställda i Skandia har möjlighet att ta lån på förmånliga villkor hos Skandiabanken AB (publ). Ränteskillnad upp till marknadsränta hänförlig till anställda i övriga juridiska enheter vidaredebiteras till den juridiska person där respektive person är anställd. Moderbolagets kostnad för detta uppgick till 33 MSEK (37). Information om lån till personer i ledande ställning framgår av not 53.

Verksamhet i Danmark och Litauen

I Danmark utför administrationsbolaget Skandia A/S och kapitalförvaltningsbolaget Skandia Asset Management Fondsmaeglerselskab A/S tjänster till bolaget Skandia Link Livsforsikring A/S. Verksamheten i Litauen utför administrativa tjänster åt de svenska försäkringsbolagen.

Serviceavtal avseende tidigare avyttrad verksamhet

Efter separationen och börsnoteringen av den norska bankverksamheten under 2015 fortsatte flera koncernbolag att leverera treasury-, IT-, fondhandel- samt värdepapperstjänster till det nybildade bolaget Skandiabanken ASA. Dessa tjänster, vilka reglerades i ett tillfälligt serviceavtal med marknadsmässiga villkor, avslutades per den sista november 2016.

Koncernbidrag, utdelningar och aktieägartillskott

Moderbolaget har under det första halvåret mottagit utdelningar från Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ) om 1 641 MSEK, Skandia Investment Management AB om 9 MSEK samt från Skandikon Pensionsadministration AB om 18 MSEK. Moderbolaget har under första halvåret lämnat ovillkorade aktieägartillskott till Skandia Investment Management AB om 9 MSEK, Skandikon Pensionsadministration AB om 15 MSEK samt Thule Operations Center i UAB om 6 MSEK.

Moderbolaget har under året lämnat koncernbidrag till Skandia Capital AB om 1 MSEK och till Skandikon Administration AB om 15 MSEK.

55 Andelar i andra företag

Bedömningar och antaganden vid fastställande av bestämmande inflytande

Dotter- och intresseföretag

Livförsäkringsbolaget Skandia, ömsesidigts samtliga dotterföretag är helägda medan intresseföretaget Försäkringsgirot Sverige AB ägs till 25 procent. Under 2016 avyttrades merparten av innehavet i det norska intressebolaget Skandiabanken ASA, kvarvarande innehav uppgår till 4 procent och redovisas bland Placeringstillgångar. För ytterligare information om dotter- och intresseföretagsinnehaven se not 24.

Icke-konsoliderade strukturerade företag

Värdepappersfonder

Skandia innehar andelar i värdepappersfonder som tillhandahålls kunderna och som förvaltas antingen internt av Skandia Fonder AB eller externt på Skandia Fonder ABs direkta uppdrag. Fondförmögenheten i dessa Skandia-fonder ägs av fondandelsägarna gemensamt och varje fondandel medför lika rätt till den egendom som ingår i fonderna. Skandias innehav i fonderna är via fond- och depåförsäkring via dotterföretaget Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ), där kunden bestämmer om och bär risken för placeringen av fonderna. Det totala innehavet i dessa uppgick till 54 167 (50 311) MSEK per den sista december och redovisades bland Placeringstillgångar för vilka försäkrings-tagarna bär placeringsrisk.

Med hänsyn till ovan beskrivna grunder görs bedömningen att Skandia inte innehar något inflytande i dessa fonder utan är att betrakta som agent som agerar för kundens räkning och där Skandia erhåller ersättning inom ramen för de av FI godkända fondbestämmelserna.

Det kan även förekomma direktinvesteringar i ovan nämnda värdepappersfonder som Skandia gör inom ramen för den förvaltade traditionella livportföljen, vilken redovisas som Placeringstillgångar. Skandias bedömning avseende dessa investeringar är att exponering för volatilitet i avkastningen och därmed bestämmande inflytande anses föreligga vid innehav överstigande 35 procent av fondförmögenheten. Per utgången av 2016 förelåg inte något bestämmande inflytande i dessa fonder.

Det totala värdet på de Skandiafonder som därmed inte konsoliderades i Skandias balansräkning uppgick till 23 314 (18 118) MSEK för 2016.

Det finns andra fondinvesteringar, så kallade private equity-placeringar, där Skandias ägarandel oftast är under 50 procent med undantag av vissa fonder där Skandia är huvudsaklig ägare. Skandias bedömning är att det inte föreligger ett bestämmande inflytande i dessa innehav eftersom det saknas möjlighet att styra den operativa verksamheten och strategin. Den avkastning som erhålls utgörs av värdeutvecklingen på investeringen. Ingen annan möjlighet till ersättning finns därutöver. Det totala innehavet i dessa placeringar uppgick per 2016 till 48 993 (43 022) MSEK och redovisades som Placeringstillgångar.

Thule Fund S.A., SICAV-SIF

Sedan 2014 finns det ett Luxemburgbaserat bolag, Thule Fund S.A., SICAV-SIF, som ägs av Skandia Fonder AB. Huvudsyftet med bolaget är att tillhandahålla alternativa investeringsfonder, så kallade AIF-fonder. Bolaget är ett aktiebolag med rörligt aktiekapital, där investerarna det vill säga fondandelsinnehavarna äger bolaget genom de fondinvesteringar som görs. Detta sker genom att bolaget emitterar aktier som endast ger rätt till en bestämd del av bolagets förmögenhet och möjlighet till avkastning på denna förmögenhet. Skandia innehar en aktiepost i form av en så kallad founding share i bolaget som innebär att Skandia ändå har det bestämmande inflytandet. Skandia har dessutom investerat i en fond i bolaget till ett värde som per den sista december uppgick till 2 262 (2 181) MSEK och som redovisades som del av placeringstillgångarna. Den totala fondförmögenheten i Thule Fund S.A., SICAV-SIF uppgick till 7 186 (3 289) MSEK. Eftersom den huvudsakliga delen av fondförmögenheten är redovisad i Skandias balansräkning har bedömningen gjorts att resterande del inte är av väsentlig storlek och konsolideras därmed inte.

Övriga investeringar

Skandia har investerat i Vattenfall Wind Power AB, ett holdingbolag som är uppsatt för att investera i vindkraftsparker i Sverige. Skandia äger 50 procent av kapitalet men endast 9 procent av rösterna. Investeringen betraktas dock som ett joint venture då det finns ett aktieägaravtal som reglerar viktiga frågor kring kontrollen i bolaget och som innebär att Skandia har ett gemensamt bestämmande inflytande tillsammans med Vattenfall AB. Investeringen redovisas till verkligt värde bland Andra finansiella placeringstillgångar.

Betydande begränsningar i tillgångar och skulder

Dotter- och intresseföretag

I samtliga dotterbolag med försäkringsverksamhet finns det registerförda tillgångar för försäkringstagarnas räkning som redovisas som Placeringstillgångar respektive Placeringstillgångar för vilka försäkringstagarna bär placeringsrisk. Totalt uppgick dessa poster till 199 573 (180 848) MSEK. Dessa är avsedda för skuldtäckning för försäkringstagarna och är pantsatta till förmån för försäkringstagarna i händelse av obestånd. I Skandiabanken AB samt i dotterbolag med försäkringsverksamhet föreligger även begränsningar enligt gällande kapital- och solvenskravsregler som innebär en begränsning i disponeringen av det egna kapitalet och möjligheter till utdelningar. Vidare finns det i Skandiabanken AB tillgångar i form av utlåning till allmänheten, bolån, som är ställda som säkerhet för emitterade säkerställda obligationer och ger obligationsinnehavaren förmånsrätt i de tillgångarna vid en eventuell konkurs. Dessa bolån innebär således också en begränsning i tillgångarna. Ombildningen av Skandia 2014 till ett ömsesidigt bolag innebar att det inträdde en femårig spärr mot att utnyttja skattemässiga underskott som uppstått i dotterföretag före 2014. Från och med inkomståret 2020 kommer det att vara möjligt för Skandia att utnyttja eventuellt kvarvarande historiska underskott i dotterbolagen.

Fortsättning not 55 Andelar i andra företag

Icke-konsoliderade strukturerade företag

Skandias intjäning i Thule Fund S.A., SICAV-SIF utgörs av erhållna förvaltararvoden samt, i de fall direkta investeringar görs av Skandia i de paketerade fonderna, avkastning på dessa innehav. I övrigt finns ingen möjlighet till utdelning.

Riskenponering

Dotterföretag och icke-konsoliderade strukturerade företag

För innehavet i Skandias värdepappersfonder avseende fond- och depåförsäringstagarna föreligger ingen risk för Skandia då det är fondinnehavarna som bär den finansiella risken det vill säga marknadsrisken. För direktinvesteringarna som Skandia gör i dessa Skandiafonder samt för investeringarna i private equity-portföljen är risken relaterad till värdeutvecklingen på investeringen och innebär därför en marknadsrisk men ingen övrig risk. Vad gäller dotterföretagsinnehaven framgår information om lämnade kapitaltillskott och koncernbidrag i not 54.

56 Händelser efter balansdagen

Återbäringsränta

Den 1 januari 2017 höjdes den ordinarie återbäringsräntan på kundernas traditionellt förvaltade försäkringskapital från 5 procent till 7 procent.

57 Avstämning avkastning i totalavkastningstabell mot finansiella rapporter

Poster i resultaträkning	2016	2015
Kapitalavkastning, intäkter		
Hysesintäkter från byggnader och mark ¹⁾	2 732	2 445
Utdelning på aktier och andelar		
Koncernföretag ²⁾	1 668	4 284
Andra aktier och andelar ¹⁾	2 960	3 080
Räntetäkter med mera		
Obligationer och andra räntebärande värdepapper ¹⁾	6 798	7 389
Lån ¹⁾	107	62
Fordringar på koncernföretag ²⁾	254	563
Återlagda nedskrivningar dotterbolagsaktier	—	28
Valutavinst, netto	8 196	6 722
Realisationsvinst, netto		
Byggnader och mark	—	213
Aktier och andelar	40 314	8 333
Aktier och andelar, koncernföretag	200	254
Obligationer och räntebärande värdepapper	35 105	684

	2016	2015
Orealiserade vinster på placeringstillgångar		
Byggnader och mark	3 812	5 015
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	973	—
Kapitalavkastning, kostnader		
Driftskostnader från byggnader och mark ¹⁾	-966	-960
Kapitalförvaltningskostnader	-165	-173
Räntekostnader		
Räntekostnader finansiella instrument ³⁾	-2 607	-2 463
Övriga finansiella kostnader ¹⁾	-183	-72
Nedskrivningar dotterbolagsaktier ²⁾	-1 346	-3 357
Realisationsförlust, netto		
Aktier och andelar	-28 424	—
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-35 997	—
Orealiserade förluster på placeringstillgångar		
Aktier och andelar	-445	-5 908
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	—	-6 171
Totalt kapitalavkastning enligt resultaträkningen	32 986	19 968

Justering

Uppdaterade marknadsvärden, sent inkomna värderingar	-75	—
Skillnad på grund av andra värderingskurser i redovisningen	-20	-13
Avkastning på GarantiPensionPlus (GPP)	-229	-65
Kapitalförvaltningskostnader	165	173
Koncernföretagsposter ²⁾	-1 651	-810
Övriga justeringar	-44	-26
Totalt kapitalavkastning enligt Totalavkastningstabellen³⁾	31 132	19 227

¹⁾ Direktavkastning beräknas genom att ta ovanstående poster ställt i relation till ett genomsnitt av nettoplaceringstillgångarna under året.

²⁾ Totalavkastningen utgår från placeringstillgångarna i moderbolaget. Avseende fastigheter ersätts det bokförda värdet av Skandia Fastigheter Holding AB med det redovisade värdet på fastigheterna.

³⁾ Totalavkastning beräknas utifrån ovanstående avkastning ställt i relation till dagsviktade nettoplaceringstillgångar. Detta överensstämmer med branschpraxis.

Fortsättning not 57 Avstämning avkastning i totalavkastningstabell mot finansiella rapporter

Poster i balansräkning	2016	2015
Placeringstillgångar		
Byggnader och mark ¹⁾	49 911	43 617
Koncernföretag ¹⁾	43 242	46 257
Aktier och andelar	149 775	144 863
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	179 420	165 436
Lån med säkerhet i fast egendom	0	3
Kreditinvesteringar	3 005	2 545
Derivat	2 858	2 240
Övriga finansiella placeringstillgångar	5 654	—
Fordringar		
Ej likviderad försäljning av placeringstillgångar ²⁾	994	153
Betald kontantsäkerhet avseende derivataffärer ²⁾	1 039	740
Upplupna ränteintäkter	2 176	2 092
Övriga fordringar	26	21
Andra tillgångar		
Kassa och bank ³⁾	9 775	8 496
Skulder		
Derivat	-2 200	-2 036
Återköpstransaktioner	-6 933	-4 399
Ej likviderade köp av placeringstillgångar ⁴⁾	-976	-77
Erhållen kontantsäkerhet avseende derivataffärer ⁴⁾	-1 716	-601
Upplupna räntekostnader	-270	-24
Övriga skulder	-127	—
Totalt marknadsvärde, netto	435 653	409 326
Justeringar		
Minoritetsintresse i fastigheter	-4 618	-1 750
Skandia Fastigheter Holding AB ⁵⁾	-21 951	-22 610
Skillnad på grund av andra värderingskurser i redovisningen	216	312
GarantiPension Plus (GPP)	-1 946	-1 595
Övervärde i affärsstrategiska tillgångar ⁵⁾	211	1 071
Övriga justeringar	90	-30
Marknadsvärde enligt totalavkastningstabell	407 655	384 724

¹⁾ Totalavkastningen utgår från placeringstillgångarna i moderbolaget. Avseende fastigheter ersätts det bokförda värdet av Skandia Fastigheter Holding AB med det redovisade värdet på fastigheterna.

²⁾ Se not 31.

³⁾ Bankkonton i kapitalförvaltningen. Bankkonton tillhörande försäkringsrörelsen inkluderas inte.

⁴⁾ Se not 47.

⁵⁾ Affärsstrategiska tillgångar består av våra dotter- och intressebolag med undantag för Skandia Fastigheter AB

58 Förslag till vinstdisposition

Styrelsen och verkställande direktör föreslår att årets resultat i moderbolaget Livförsäkringsbolaget Skandia, ömsesidigt 12 201 MSEK överföres till konsolideringsfonden för respektive försäkringsgren enligt följande:

Konsolideringsfond	MSEK
Förmånsbestämd försäkring	223
Avgiftsbestämd traditionell försäkring	1 114
Tjänsteanknuten sjukförsäkring och premiebefrielseförsäkring	111
Individuell traditionell livförsäkring	10 280
Ouppsägbar sjuk- och olycksfallsförsäkring samt premiebefrielseförsäkring	216
Gruppliv- och tjänstegrupplivförsäkring	122
Uppsägbar sjuk- och olycksfallsförsäkring	135
Mottagen återförsäkring	0
	12 201

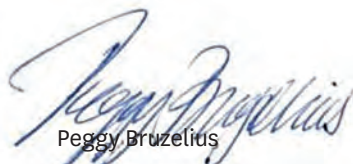
Styrelsen föreslår bolagsstämman att bemyndiga styrelsen att i enlighet med bolagets principer för överskottshantering och löpande beaktande av bolagets solvens - använda upp till konsolideringsfondens medel för slutlig tilldelning i samband med utbetalning av pension och annan försäkringsersättning, överföring av försäkringskapital (flytt) och återköp med mera.

Underskrifter

Stockholm den 4 april 2017

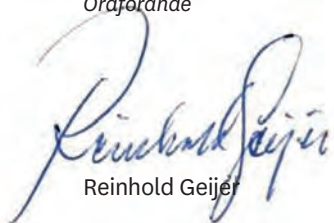
Hans-Erik Andersson
Ordförande

Peggy Bruzelius

Mengmeng Du

Reinhold Geijer

Sverker Lundkvist

Christer Löfdahl

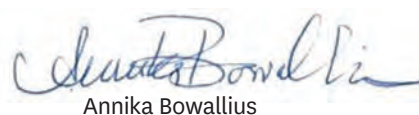
Per Nordlander

Jonas Persson

Kristina Schauman

Annika Bowallius

Jane Olofsson

Johannes Petersson

Frans Lindelöw
Verkställande direktör

Vår revisionsberättelse har lämnats den 4 april 2017

Deloitte AB

Svante Forsberg
Auktoriserad revisor

Revisionsberättelse

Till årsstämman i Livförsäkringsbolaget Skandia, ömsesidigt, organisationsnummer 516406-0948.

Rapport om årsredovisningen och koncernredovisningen

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen och koncernredovisningen för Livförsäkringsbolaget Skandia, ömsesidigt, organisationsnummer 516406-0948 för räkenskapsåret 2016-01-01 – 2016-12-31. Bolagets årsredovisning och koncernredovisning ingår på sidorna 61-143 i den tryckta versionen av detta dokument.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av moderbolagets finansiella ställning per den 31 december 2016 och av dess finansiella resultat och kassaflöden för året enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Koncernredovisningen har upprättats i enlighet med lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och ger en i alla avseenden rättvisande bild av koncernens finansiella ställning per den 31 december 2016 och dess finansiella resultat och kassaflöden för året enligt International Financial Reporting Standards, såsom de antagits av EU och lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Våra uttalanden omfattar inte bolagsstyrningsrapporten på sidorna 42-60. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens och koncernredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att årsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen för moderbolaget och koncernen.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till moderbolaget och koncernen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Annan information än årsredovisningen och koncernredovisningen

Det är styrelsens och verkställande direktören som har ansvaret för den andra informationen. Den andra informationen består av sidorna 1 – 41 i årsredovisningen, men innefattar inte bolagsstyrningsrapporten, årsredovisningen, koncernredovisningen och vår revisionsberättelse avseende dessa.

Vårt uttalande avseende årsredovisningen och koncernredovisningen omfattar inte denna information och vi gör inget uttalande med bestyrkande avseende denna andra information.

I samband med vår revision av årsredovisningen och koncernredovisningen är det vårt ansvar att läsa den information som identifieras ovan och överväga om informationen i väsentlig utsträckning är oförenlig med årsredovisningen eller koncernredovisningen. Vid denna genomgång beaktar vi även den kunskap vi i övrigt inhämtat under revisionen samt bedömer om informationen i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter.

Om vi, baserat på det arbete som har utförts avseende denna information, drar slutsatsen att den andra informationen innehåller en väsentlig felaktighet, är vi skyldiga att rapportera detta. Vi har inget att rapportera i det avseendet.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att årsredovisningen och koncernredovisningen upprättas och att de ger en rättvisande bild enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och, vad gäller koncernredovisningen, enligt IFRS såsom de antagits av EU. Styrelsen och verkställande direktören ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning och koncernredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Vid upprättandet av årsredovisningen och koncernredovisningen ansvarar styrelsen och verkställande direktören för bedömningen av bolagets och koncernens förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen och verkställande direktören avser att likvidera bolaget, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Styrelsens revisionsutskott ska, utan att det påverkar styrelsens ansvar och uppgifter i övrigt, bland annat övervaka bolagets finansiella rapportering.

Revisorns ansvar

Våra mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen och koncernredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller våra uttalanden. Rimlig

säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller fel och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen eller koncernredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen och koncernredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för våra uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på fel, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar vi oss en förståelse av den del av bolagets interna kontroll som har betydelse för vår revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala oss om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar vi en slutsats om lämpligheten i att styrelsen och verkställande direktören använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen och koncernredovisningen. Vi drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om bolagets och koncernens förmåga att fortsätta verksamheten. Om vi drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste vi i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen och koncernredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen och koncernredovisningen. Våra slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att ett bolag och en koncern inte längre kan fortsätta verksamheten.

- utvärderar vi den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen och koncernredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen och koncernredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.
- inhämtar vi tillräckliga och ändamålsenliga revisionsbevis avseende den finansiella informationen för enheterna eller affärsaktiviteterna inom koncernen för göra ett uttalande avseende koncernredovisningen. Vi ansvarar för styrning, övervakning och utförande av koncernrevisionen. Vi är ensamt ansvariga för våra uttalanden.

Vi måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Vi måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Uttalanden

Utöver vår revision av årsredovisningen och koncernredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för Livförsäkringsbolaget Skandia, ömsesidigt för räkenskapsåret 2016-01-01 – 2016-12-31 samt av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust.

Vi tillstyrker att bolagsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till moderbolaget och koncernen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust. Vid förslag till utdelning innefattar detta bland annat en bedömning av om utdelningen är försvarlig med hänsyn till de krav som bolagets och koncernens verksamhetsart, omfattning och risker ställer på storleken av moderbolagets och koncernens egna kapital, konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt.

Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. Detta innefattar bland annat att fortlöpande bedöma bolagets och koncernens ekonomiska situation och att tillse att bolagets organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och bolagets ekonomiska angelägenheter i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt. Den verkställande direktören ska sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar och bland annat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att bolagets bokföring ska fullgöras i överensstämmelse med lag och för att medelsförvaltningen ska skötas på ett betryggande sätt.

Revisorns ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget, eller
- på något annat sätt handlat i strid med försäkringsrörelselagen, lagen om årsredovisning i försäkringsföretag eller bolagsordningen.

Vårt mål beträffande revisionen av förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust, och därmed vårt uttalande om detta, är att med rimlig grad av säkerhet bedöma om förslaget är förenligt med försäkringsrörelselagen, lagen om årsredovisning i försäkringsföretag eller bolagsordningen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget, eller att ett förslag till dispositioner av bolaget vinst eller förlust inte är förenligt med försäkringsrörelselagen, lagen om årsredovisning i försäkringsföretag eller bolagsordningen.

Som en del av en revision enligt god revisionssed i Sverige använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen och förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på vår professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att vi fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för bolagets situation. Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra

förhållanden som är relevanta för vårt uttalande om ansvarsfrihet. Som underlag för vårt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust har vi granskat om förslaget är förenligt med försäkringsrörelselagen, lagen om årsredovisning i försäkringsföretag eller bolagsordningen.

Revisorns granskning av bolagsstyrningsrapporten

Det är styrelsen som har ansvaret för bolagsstyrningsrapporten för år räkenskapsåret 2016-01-01 – 2016-12-31 på sidorna 42 – 60 och för att den är upprättad i enlighet med lag om årsredovisning i försäkringsföretag.

Vår granskning har skett enligt FARs uttalande RevU 16 Revisorns granskning av bolagsstyrningsrapporten. Detta innebär att vår granskning av bolagsstyrningsrapporten har en annan inriktning och en väsentligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt International Standards on Auditing och god revisionssed i Sverige har. Vi anser att denna granskning ger oss tillräcklig grund för våra uttalanden.

En bolagsstyrningsrapport har upprättats. Upplysningar i enlighet med 6 kap. 6 § andra stycket punkterna 2–6 årsredovisningslagen samt 7 kap. 31 § andra stycket samma lag är förenliga med årsredovisningen och koncernredovisningen samt är i överensstämmelse med lagen om årsredovisning i försäkringsföretag.

Stockholm den 4 april 2017
Deloitte AB

Svante Forsberg
Auktoriserad revisor

Ordlista

Annulationer

I förtid upphört sparande på grund av helåterköp, delåterköp, premiesänkning, fribrev eller flytt.

Annulationsrisk

Risk för uppsägning av försäkringskontrakt under kontraktets löptid.

Anskaffningskostnader

Anskaffningskostnader inkluderar samtliga kostnader, såväl interna som externa, som uppstår vid försäljning av försäkringsprodukter. Vissa anskaffningskostnader aktiveras, se Förutbetalda anskaffningskostnader.

Avsättning för oreglerade skador

Skuldpost i balansräkningen som utgör det beräknade värdet av ännu inte utbetalda försäkringsersättningar för redan inträffade försäkringsfall.

Clearingsinstitut

Institut som går in som motpart i standardiserade termins- och optionsavtal.

Depåförsäkring

Livförsäkringsform där försäkringstagaren kan välja att placera premien i till exempel aktier, fonder, obligationer och strukturerade placeringar. Depåförsäkring fungerar på ett likartat sätt som fondförsäkring men klassas utifrån lagstiftningen som traditionell försäkring

Derivat

Ett finansiellt instrument, t.ex. ränteswap, valutatermin eller option, vars värdeutveckling beror på värdeutvecklingen på underliggande värdepapper eller varor.

Diskontering

Diskontering innebär att man beräknar vad en betalningsström i framtiden är värd idag utifrån ett avkastningskrav.

Diskretionär förvaltning

Kapitalförvaltning enligt uppdrag från kunden.

Driftskostnader i försäkringsrörelsen

Kostnader för administration, affärsutveckling, marknadsföring och försäljning. Kostnader för kapitalförvaltningen och skadereglering ingår inte i begreppet.

Fondförsäkring

Livförsäkringsform där försäkringstagaren kan välja mellan ett antal av försäkringsbolaget erbjudna fonder för spardelen av de premier som inbetalas. Kallas ibland unit linked-försäkring.

Försäkringskapital

Ett värde på försäkringen som avser att spegla verkligt utfall vad gäller kapitalavkastning, dödlighet och omkostnader. Om försäkringskapitalet är större än det garanterade värdet har det uppstått ett överskott. Detta överskott är preliminärt fördelat och kan både öka och minska.

Försäkringstekniska avsättningar

En skuldpost i balansräkningen i livförsäkrings- och skadeförsäkringsbolag som avser garanterade åtaganden gentemot försäkringstagarna.

Förutbetalda anskaffningskostnader

DAC (Deferred Acquisition Costs). Rörliga kostnader direkt hänförliga till anskaffning av försäkringsavtal periodiseras och redovisas i balansräkningen under rubriken "Förutbetalda anskaffningskostnader".

Förvalt kapital

Verkligt värde på de tillgångar som förvaltas för försäkringstagarens räkning.

Kapitalförsäkring

En typ av livförsäkring med skatteregler som skiljer sig från en pensionsförsäkring. Premier i en kapitalförsäkring är inte avdragsgilla, vilket medför att utbetalningarna är fria från inkomstskatt.

Kollektiv konsolideringsgrad

Ett nyckeltal som för försäkringar med inslag av sparande beskriver värdet av tillgångar i förhållande till värdet av garanterade utfästelser och icke-garanterad återbäring som fördelats på försäkringsavtalen.

Konsolideringskapital

Överskottsmedel, obeskattade reserver samt uppskjuten skatt på realiserade vinster.

Livförsäkringsavsättning

Värdet av framtida försäkringsersättningar som garanteras av försäkringstagaren, efter avdrag av värdet av framtida avtalade premieinbetalningar.

Nyteckning (viktad)

Beräknad årspremievolym av nya försäkringar. Enligt branschens definition beräknad som engångspremier för nya försäkringar dividerat med 10 plus årliga premier för nya försäkringar. Används i Svensk Försäkrings marknadsandelsstatistik för nyteckning.

Premie

Det belopp som betalas för en försäkring. Förutom sparande och/eller riskskydd ska premien även täcka bolagets omkostnader.

Premiebefrielseförsäkring

En premiebefrielseförsäkring betalar premien för din sparförsäkring om du blir långvarigt sjuk.

Premieinkomst

Summa premier influtna under perioden eller upptagna som fordran vid dess slut för kontrakt klassificerade som försäkring.

Premieintäkt

Den del av premieinkomsten som hänförs till perioden, det vill säga premieinkomst med avdrag för avgivna återförsäkringspremier justerat för den del av premien som ännu ej är intjänad.

Riskpremie

Den del av premien som avser att täcka själva försäkringsrisken. Råntenetto bankverksamhet Externa ränteintäkter reducerat med externa räntekostnader i bankverksamheten.

Solvensgrad

Förhållandet mellan bolagets totala nettotillgångar och försäkringstekniska avsättningar.

Solvenskapital

Tillgångar utöver det garanterade kapitalet.

Solvensmarginal

Försäkringsrörelselagens uppställda krav på det minsta solvenskapital som ett försäkringsbolag måste ha.

Strukturerade produkter

Placeringslösningar som kombinerar olika typer av finansiella instrument, oftast obligationer och aktierelaterade derivat. Produkterna innehåller oftast någon form av garanti på insatt kapital samt ett större eller mindre inslag av aktier. Ett exempel på en strukturerad produkt är en aktieindexobligation.

Tjänstepension

En pension som bekostas av arbetsgivaren. Anställda på företag med kollektivavtal har kollektivavtalade tjänstepensioner som till exempel ITP och Avtalspension SAF-LO. Anställda på företag utan kollektivavtal, personer som tjänar mer än tio basbelopp per år samt ett företags så kallade frikrets kan ha individuella egna tjänstepensionslösningar.

Tjänstepensionsdirektiv

EU-direktiv med ett stort antal regler i bland annat livbolag för hanteringen av tjänstepensioner.

Traditionell förvaltning

Kapitalet som sparas i en försäkring förvaltas i en gemensam portfölj som hanteras av bolagets kapitalförvaltare. Den enskilde kunden har inget inflytande över hur pengarna förvaltas. Den innehåller en blandning av aktier, räntebärande placeringar, fastigheter och andra tillgångar. Med traditionell förvaltning garanteras ett visst försäkringsbelopp.

Återbäringsränta

Räntesats som används för att fördela bolagets kapitalavkastning. Räntan räknas på hela försäkringskapitalet.

Återförsäkring

Riskfördelningsmetod som innebär att ett försäkringsbolag hos andra försäkringsbolag avtäckar en större eller mindre del av sitt ansvar på grund av ingångna försäkrings- eller återförsäkringsavtal.

Återköp

Ett försäkringsbolags utbetalning till försäkringsstagaren av försäkringens värde avseende en i förtid annullerad försäkring. Försäkringstekniska, skattemässiga och civilrättsliga hinder kan föreligga för återköp.

Överskott

Ackumulerade överskottsmedel som utan garanti preliminärt fördelats till enskilda försäkringar. Överskottet bildar tillsammans med återköpsvärdet underlag för beräkningen av de belopp som ska betalas ut i samband med avtalsenlig utbetalning eller återköp.

